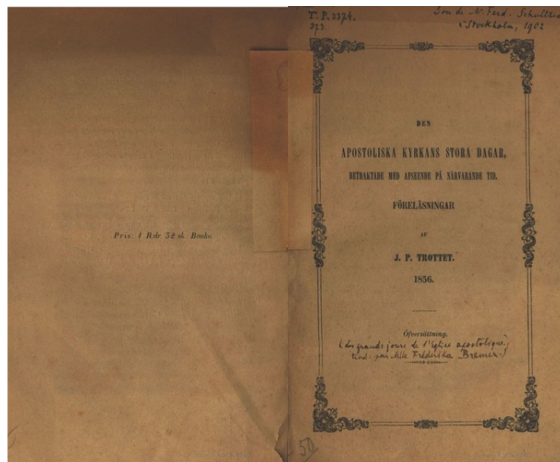

Den Apostoliska kyrkans stora dagar, betraktade med avseende på närvarande tid ; Föreläsningar af J. P. Trottet

---

Förord till den elektroniska utgåvan

För detta verk av **Jean Pierre Trottet** (1818-1862) med den franska originaltiteln *Les grands jours de l'église apostolique considérés relativement à l'époque actuelle* (**Här finns den på originalspråket**) har bibliotekskällor angivit hustrun Aurora Johanna Trottet af Kullberg som översättare, medan detta exemplar av verket med all tydlighet visar, att det är **Fredrika Bremer** (1801-1865) som står som översättare för detta och andra verk av J. P. Trottet (se **handskriven info på främre omslaget** samt **bibliografin på bakre omslagets insida!**). Verket har i september 2009 digitaliserats av Google från Laussanneuniversitetet och anpassats för Projekt Runeberg i maj 2013 av Ralph E.

Förord.

En religiös vetenskap, som härflutit ur protestantismens sköte och som sysselsätter sig med den kristliga tankens utveckling under det apostoliska tidehvarfvet, har utan tvifvel gifvit anledning till många skrifter af vigt. Men de föreläsningar jag erbjuder åt allmänheten göra ej anspråk på att räknas till denna klass af arbeten. Födda af behofvet att bestämma naturen af vårt tidehvarfs andliga mission, att antyda hela dess vidd och dess skönhet, och att hänvisa till medlen att uppfylla den, ikläda de sig en mera praktisk och för det närvarande lämpad karakter. Man inser, att, om det religiösa lifvet i våra dagar följer samma riktning, som under det första århundradet, hvarom det är lätt att öfvertyga sig, så är ingenting vigtigare, än att väl känna den Kyrkas historia, för hvilken Apostlarne stodo i spetsm. Det är således ganska naturligt, att man söker att populärt framställa de händelser och de idéer, som ligga till grund för denna historia; men dettamåste dock icke ske på bekostnad af den rikedom och det djup, som utmärka dem.

Den religiösa brytning, lwilken vi genomgå, är af en för allvarlig natur, för att tillåta mig ait gifva vika för den fruktan, som ämnets vigt väcker hos mig. Ett redligt menadt arbete, skrifvet i den kristliga kärlekens anda, kan

icke göra annat än godt; så mycket mera ett öfvertygelsens arbete, som länge legat mig på hjertat? Dessutom, långt ifrån ait omfatta den bibliska theologiens vidsträckta fält, långt ifrån att teckna den kristliga tankens alla drag under det första seklet, skall jag blott betrakta den i de hufvudgrunder, hvarur den hemtar sin näring: jag följer blott den strömfåra, som löper midt i denna mägtiga flod, och jag söker, mindre att mäta den vidsträckta ytan af dess vatten, än att utforska dess djup. På den punkt, på hvilken vi befinna oss, är detta utan tvifvel hufvudsaken. Man går så gerna förbi stranden, mot hvilken dessa klara vågor bryta sig, och man glömmer, alt det är längre bort, som floden har sitt egentliga lopp. Utan att fullkomligt följa exemplet af det första seklets kristna, kunna vi ej verkeligen förvärfva oss ett högre mått af andligt lif, och med framgång bekämpa de svårigheter som omgifva oss.

En grundlig kunskap af den Heliga Skrift är utan tvifvel ganska nödvändig för att bestämma sjelfva naturen af Apostlarnes lärdomar, och teckna de församlingars historia hvars "pelare" de voro (Gal. kap. 2, v. 9). Men,så snart man vill lämpa skrifttolkningens slutsatser på kyrkans andliga behof, så är det omöjligt att stanna dervid, vanligtvis åtminstone: detta är en sak, som man tyckes i alla tider hafva insett. För att verkligen sätta dessa slutsatser i förening med hvarandra, för att, just genom medlet af de motsägelser de innehålla, upptäcka den grundsats inom hvars område hvar och en af dem finner sin rätta plats, fordras ett mer eller mindre djupt tankens arbete: annars löper skrifttolkningen fara att, såsom händelserna intyga, endast erbjuda lösryckta fragmenter af sanning, och att blifva tagen i anspråk till förmån för en uteslutande bokstafsdyrkan. Vid åsynen af de skiljaktiga slutsatser, hvarvid den sednare stannar, huru skulle vi med säkerhet kunna nalkas hamnen, såvida ej den grundsats, i hvilken den kristliga tanken och det kristliga lifvet kunna verkligt förenas, utgjorde vår ledande stjerna? Huru är det möjligt, utan att ställa sig i medelpunkten, att omfatta alla omkretsens delar, och uppfatta deras verkliga sammanhang? På hvilken annan väg vill man komma till denna inre öfverensstämmelse, denna andliga enhet, hvars egande sprider lika mycket ljus i förståndet, som frid i hjertat, hvilken alltmera vidgar tankens och lifvets synkrets, och skall sätta kyrkan i stånd att vinna dess skönaste segrar.

Och hvartill tjenar ett förnekande häraf? Det finnes icke en mening, icke en ordställning, som ej bär i sitt sköte ett helt philosofiskt system. Säga hvad man vill, så kan man lika litet tala efter slumpen, som lefvaefter dess ledning: och i sjelfva verket har allting ett sammanhang i själens djup. Och då en kristens lif eller hans tanke ej har sin källa i den grundsats, som utgör Evangelii kärna, så måste den väl röra sig i ett mindre upphöjdt luftstreck: så att, så länge den sednare ej sträcker sina rötter till djupet af denna grundsats, kan den också endast ofullkomligt derifrån hämta någon näring. Det är omöjligt att helt och hållet frigöra sig från godtycket, utan att intränga på den kristliga forskningens område. Sjelfva det språk, hvar af man hetjenar sig, förråder tillvaron af en philosof, god eller dålig. Alla religiösa arbeten, äfven de som häftigast förneka det, betala sin gärd åt ett system: det är i sjelfva verket ingen, som ej gör sig saker till någon philosofi; och det vore lika vanskligt att tro sig sätta sig i skydd för forskningen, genom att nära misstroende emot den, som att inbilla sig, att man undandrager sig förståndets välde, derföre att man förnekar dess rättigheter. Hufvudsaken är, att veta på hvilken ståndpunkt man befinner sig. Också, med mindre än att man trängt på djupet af Evangelium, kan man, i flere fall, tjena en "falskeliga berömd konst" (1 Tim. Cap. 6, v. 20), och det fastän man med godt samvete tror sig försvara kristi sak. På detta sätt är redan tanken handling, och skyldigheten, att "ransaka sitt väsende" (Jer. Klag. Cap. 3, v. 40) innebär äfven den, att undersöka på hvilken grundsats en menniskas egna tankar hvila.

*

Den nyfödda Kyrkan.

*

»Och alla de som trodde voro tillsammans, och hade all ting menlig. Sina ägodelar och håfvor sålde de, och delade dem med alla, såsom hvar och en behöfde. Och hvar dag voro de stadigt och endrägteliga i templet; och bröto bröd här och der i husen, ätande med hvarannan i fröjd; och lofvade Gud i deras hjertans enfaldighet. Och

de hade ynnest när allt folket. Och Herren förökade hvar dag församlingen med dem, som salige voro.»

(Ap. G. Cap. 2, v. 44-47)

»Och uti hela hopen, som trodde, var ett hjerta och en själ; och ingen af dem sade något vara sitt af det han ägde, utan all ting var dem menlig . . . . .; och stor nåd var öfver dem alla. Och ingen var heller ibland dem, som något fattades; ty så många, som åkrar eller hus ägde, de sålde dem, och båro värdet af det som de såldt hade; Och lade fram för Apostlarnes fötter, och delades hvarjom och enom efter som honom behof var.»

(Ap. G. Cap. 4, v. 32–35.)

Den kristna Kyrkan, grundlagd i Jerusalem den första Pingstdagen, hade till vagga den judiska theokrati, hvilken, under tidernas lopp, undergått så väsendtliga förändringar. Ehuru Kristus visserligen, vid många tillfällen, redan brutit stafven öfver den mosaiska lagens trånga band, då han satt, i stället för den ena eller andra af lagens föreskrifter, läror, hvilka förrådde närvaron af en ny Ande (Matth. Cap. 42, v. 6—8. Marc. Cap. 2, v. 27, 28; Cap. 3, v. 4. Joh. Cap. 4,v. j£0—24; Cap. 5, v. 9—18); ehuru han, i de sinas hjertan, nedlagt en hittills okänd lifsprincip. som borde alltmera förandliga deras sträfvan, så hade han, icke dess mindre, fullgjort alla lagens fordringar, varit närvarande vid de högtidliga religionsfesterne, ätit påskalammet med Apostlarne: med ett ord, han framstod icke dess mindre för dem, såsom theokratiens mest vördnadsbjudande representant. Också hade de, i Honom, endast sett det utvalda folkets gudomliga Konung. Deras förhoppningar, inskränkta inom judendomens trånga synkrets, tilläto dem icke att sträcka blicken längre framåt; och öfvertygade, att deras mission endast gällde judarne, arbetade de på att åter »upprltta Israels rike». Det är derföre, som de, med undantag af tron på Kristum octi det nya lif, som hade sin källa i deras hjerta, icke skiljde sig från Synagogans ban* de hade ingalunda för afsigt att bilda ett nytt religiöst samfund: Templet skulle innesluta Kyrkan. Också, ännu långt efter denna stora dag, fortforo de att såsom ett orenande betrakta vidrörandet af en oomskuren, huru dygdig denne än må hafva varit: de trodde sig så litet kallade att predika Evangelium för hedningarne. att Petrus måste emottaga en serskildt uppenbarelse, för att förmås begifva sig till den gudfruktige Cornelius (Ap. G. Cap.

4 Q, v. 4 9, 20;r Cap. 4 4 , v. 4 2). Underrättelsen att denne undfätt Evangelium (Ap. G. Cap. 14, v. 4—3, 47), väckte en stor rörelse bland de trogne i Jerusalem; och det var endast efter långvariga strider, som de be-slöto sig att betrakta de kristnade hedningarne såsombröder, och att frikalla dem ifrån de religionsbruk, hvilka de sjelfva fortfarande ansågo heliga. Till och med Paulus , den evangeliska frihetens kämpe, förblef likväl, såsom de öfrige, trogen »fädernes stadgar». Den yttre form, som den nyfödda Kyrkan iklädde sig, var således hufvud-sakligen judisk. Visst icke derföre, att de kristne i Jerusalem saknade den tro, hvilken ingaf dem kraft till de största uppoffringar och den skönaste hängifvenhet. Men, i stället för att »göra dem fria» från lagens välde, bidrog deras kärlek blott att så mycket säkrare qvarhålla dem under dess förmynderskap: på samma gång, som deras lydnad blef mera vördnadsfull, blef den också punktligare, omständligare och mera slafvisk, så att, oaktadt Andens utomordentliga inflytande, trodde sig dock Apost-larne i början endast kallade att låta Synagogan ånyo uppblomstra, och de frigjorde sig aldrig från det noggranna iakttagandet af de religionsbruk, hvilka Moses stiftat. Sådan är den föreställning Apostlagerningarne gifva oss om Kyrkan vid dess födelse.

Detta obestridliga förhållande innebär ingenting, som bör förvåna oss. Då den Heliga Ande tränger in i men-niskans hjerta, möter Han, vanligen, der redan bildade religiösa vanor, redan bestämda minnen och behof; han kommer i beröring med en moralisk natur, som bär den mer eller mindre djupa prägeln äf den uppfostran den erhållit, och hvars utveckling följer de lagar, hvilka äro egendomliga för densamma. Apostlarnes olika erfarenheter, magten af deras fördomar, de skiljda dragen af hvar ochens skaplynne, deras naturliga själsriktning, alla elemen-terne i deras olika personligheter borde, i början, mildra det inflytande Anden utöfvade på dem: och de sågo sig lika litet undantagne från framåtskridandets lag inom kunskapens, som inom trons område. Också, fastän de gingo framåt på samma bana, voro de långt ifrån att fortskrida med lika jemna steg. Ju mer deras andliga lif frigjorde sig ur judendomens bojor, ju mera kunde de visserligen begrunda »gudaktighetens hemlighet». Men de uppnådde likväl icke alla samma utveckling, och icke heller uppenbarades deraf, hos alla, lika stora skatter. Det blir derigenom så mycket lättare för oss att, i hvad som angår de hufvudsakliga punkterne,

bestämma vidden af deras religiösa framåtskridande, och att visa dess riktning.

Det första seklets kristne betraktade således Evangelium såsom en fullbordan af den byggnad, hvars grundval utgjordes af lagen. För att öfvertyga sig härom, be-höfver man blott slå upp Apostlagerningarne. En gudomlig röst bjuder Petrus att afstå från begreppet om det rena eller orena hos olika födoämnen; aposteln svarar: »Ingalunda Herre, ty jag hafver aldrig ätit något orent eller menligt» (Cap. 10, v. 14), och det är först sedan skildringen af Cornelii syn låtit honom fatta vigten af denna uppmaning, som han utropar: »Nu förnimmer jag i sanning, att när Gud är intet anseende till personen, utan af allehanda folk är den, som fruktar honom och gör rättfärdigheten, honom täck». (Cap. 10, v. 34, 3£). Icke dess mindre förWifver denne Petrus egentligen Ju-^darnes apostel (Gal. Cap. Jä?, v. 7, 8); och under hans vistande i Antiochia, drifver honom fruktan för de om-skurne kristne, att »skilja sig ifrån» dem, hvilka icke voro det, för att »tvinga dem att lefva efter Juda sättet» (Gal. Cap. 2, v. 1®, 44). I tionde Cap. af samma bok läsa vi dessa ord: »Och de trogne af omskärelsen, som med Petro komne voro, förundrade sig att den Heliga Andas gåfva vardt ock utgjuten öfver hedningarne» (v. 45).* Emellertid fingo Apostlarne och de bröder, som med dem voro i Judeen, höra, att ock hedningarne anammade Guds ord: »Och då Petrus kom upp till Jerusalem, be-gynte de, som voro af omskärelsen, anklaga honom sä-

* gande : Du hafver ingånget till de män, som förbud hafva, och hafver ätit med dem (Cap. 1 4, v. 4—3). Det nya lif, hvars frö den Helige Ande nedlagt i deras hjertao, gjorde dem således ingalunda benägne att vara mindre stränga emot Petrus; och denne Apostel förmådde endast lugna dem genom att visa dem, att han ej kunnat för-blifva lagen trogen utan att »stå emot Gud» (Cap. 4 4, v. 47, 48). Detta oaktadt, när Apostlarne och de äldsta inom Kyrkan i Jerusalem skola yttra sig i frågan, om de icke omskurne borde underkasta sig den mosaiska lagens föreskrifter eller ej, skrifva de till dessa, sedan »derom fast frå-gadt var», (Cap. 45, v. 7), att »afhålla sig ifrån det som afga-dom offradt är, och af blod, och af det förqvafdt är, och af boleri» (Cap. 45, v. 20), De hade likväl bordt påminna sig Jesu egna ord: »Det besmittar icke menniskorne, som ingår genom munnen, utan det . som utgår af munnen»(Matth. Cap. 15, v. 11). Hade de då redan förgätit den förklaring Mästaren gifvit dem öfver dessa sköna ord: »Ären j ännu oförståndige, förstån j ännu icke att det som ingår genom munnen det går i buken och haf-ver sin naturliga utgång, men det som går utaf munnen, det kommer ifrån hjertat och besmittar menniskan» (Matth. Cap. 15, v. 16—18)? Huru kunna vi således, efter detta, tro, att Evangelium för dem ursprungligen ikläddе sig karakteren af en ny religion? Det är derföre, som de äldste i Jerusalems Kyrka, samlade hos Jacobus dagen efter Pauli ankomst, underrätta den sednare om att »de mång tusen Judar, som tro», alla »hafva nit om lagen»: men fortsätta de: »de hafva hört om dig att du . lärer alla de Judar, som bo bland hedningarne, att de skola träda ifrån Mose lag, sägande att de icke skola omskära sina barn och icke vandra efter som vant är» (Ap. G. Cap. 21, v. 20, 21). Och, i hopp att han måtte offentligt rentvå sig från beskyllningen att vilja förleda sina landsmän att öfvergifva judendomen, uppmana de honom, att »rena sig» tillika med fyra af dem som »löfte hafva på sig» (v. 23, 24). Äfven Paulus säger till Judarne i Rom, att han ingenting begått »emot fädernes stadgar» (Ap. G. Cap. 28, v. 17). Det skulle vara lätt att anföra mångfaldigt flere språk, men dessa äro tillräckliga för att bevisa, att Kyrkan, vid dess första uppkomst, följde en judisk rigtning. Och, liksom löftet om ankomsten af en Messias utgjorde judendomens kärna, så fästade lagens Evangelium hoppet om theokratiens fullbordan vidJesu förbidade återkomst (Uppenb. Cap., 2, v. 25; Cap.

3, v. 11: Cap. 22, v. 10. Jac. Cap. 8:de).

Betraktad ur auktoritetens synpunkt, ikläder sig kristendomen betydelsen af en lag; och det är vida mera med denna lag, än med Kristus, (äfven om man betraktar Honom som dess källa), med hvilken själen på detta sätt kommer i beröring. Men i den första Kyrkan tjenade formen, det vill säga auktoriteten, blott till ram åt ett lif, hvars hela utveckling skulle snart föra anden vida öfver denna synpunkt. Midt i den djupa modlöshet, i hvilken tide-hvarfvets olyckor, förenade med de religiösa förhoppnin-garnes jordiska syftning och med lärosatsernes förtorkande skolasticism, borde bringa menniskoanden, öppnade sig en ny tideräkning. Den Messias, som varit förkunnad genom så många profetiska stämmor, hade vandrat genom den heliga stadens gator: folket, besegradt genom magten af hans ord, upprepade hans tal: vid Hans röst hade de blinde återfått sin syn, och, om också nationens högsta myndigheter hade dömt honom saker till döden (Marc. Cap. 14, v. 64), så hade en

hemlighetsfull uppståndelse burit vittnesbörd om hans seger öfver döden. Hans lärjungar, »olärde och lekmän» (Ap. G. Cap. 4, v. 13), visade; sig begåfvade med en öfvermensklig dygd, egde en tro och utvecklade en magt, som voro utomordentliga (Ap. G. Cap. 4, v. 33), och bebådade ankomsten af de stora dagar, som förbidades af så många gudfruktiga hjer-tan. Utan att tala om de underverk de gjordt, hade man ej sett dem på pingstdagens morgon med profetiskhänförelse inviga Frälsarens rike (Ap. G. Cap. 2, v. 11, 17, 18) och, tjusta af de oförmodade utsigter, som öppnade sig för deras sinnen, upplyftade, genom dessa inre syner, »intill tredje himlen» (2 Cor. Cap. 12, v. 1—4), falla i en så helig hänryckning, att de ett ögonblick, måste tagas för män »fulle af sött vin» (Ap. G. Cap. 2, v. 13, 15). Nåden och saligheten tillbjödos åt den uppriktiga ångern. Gud sjelf kom slutligen sitt folk till hjelp, och hans närvaro gaf sig tillkänna genom hans Andas segrande inflytande, som på samma gång, som den gaf menniskan ett nytt hjerta och ett nytt tungomål, mångfaldigade lärjungarne till tusental (Ap. G. Cap. 4, v. 4, Cap. 5, v. 14; Cap. 21, v. 20). Huru voro det också möjligt att glädjen och tacksamheten ej skulle ingifva de första kristne behofvet af en lydnad utan gränsor? Och var det ej denna lydnad, som frigjorde dem ifrån sjelfviskheten, och som gaf åt deras lif den underbara tjusningskraft, hvaraf det var genomträngdt? Och hvari bestod deras lydnad? I ett fullkomligt förkastande af allt, som syntes dem strida emot den gudomliga lagen, i en uppriktig försakelse af deras egen, köttsliga vilja, i ett öfverlåtande af hela deras varelse till Gud, i en beständig död från egna begärelser, — källan till en beständig pånyttfödelse, —i eji fullkomlig korsfästelse af »syndens menniska», i hvars ställe uppstod en odödlig och upphöjd varelse (Luc. Cap. 14, v. 33; Cap. 5, v. 11. Matth. Cap. 16, v. 26; Cap. 13, v. 46). Det var på detta sätt de lärde, att ej mera lefva för sig sjelfva och som de gjorde Gud och deninbördes brödrakärleken till medelpunkten för deras lif. När allting liksom pånyttföddes omkring dem, då »ödemarken redde sig till att glädjas och blomstra såsom en lilja» under deras steg, då de gudomliga löften, som gällde Israels folk, började att gå i fullbordan, hvad hade de då att skaffa med de små bevekelsegrunder, som hittills ledt dem? Utgjorde de ej kärnan af en ny theo^ krati, ett »nytt folk», helgadt åt Gud, ja, ett heligt slägte, hvars alla medlemmar, innerligt förenade med Jesus, också voro det sins emellan geiiom bandet af samma kärlek, samma segrar och samma sällhet. Huru skulle de då egt någonting enskilt, som ej tillika tillhörde alla, då framtiden tillhörde lika väl den ene som den andre, och då en och samma anda lifvade dem? Skulle ej allt vara gemensamt för barnen af samma förlåtelse, för de benådade af samma Fader, för arfvingarne af samma »rike?» Det var derföre, som »de sålde åkrar och hus, och delade hvarjom och enom.» Det var på detta sätt de utgjorde »ett hjerta och en själ», och ej lemnade något behof utan hjelp, intet lidande utan tröst. Och hvar-före? Derföre att de, som med fulla händer öste ur Guds rikes skatter, sjelfve ägde en himmelsk frid. Om de bringade försakelsen ända derhän att afhända sig allt, så var det derföre att de sjelfva kände sig lyckliga; derföre att de, i »Hugsvalarens gemenskap, hemtade fullheten af själens lif; derföre att de ägde allt i Kristus, att börja med sig sjelfva (4 Cor. Cap. 3, v. 24, 22); och att de, för första gången, sågo det förflutnfr och framtiden i derasrätta dager. Just den glädje, som genomströmmade dem, gjorde dem gemensamheten lätt, och kom dem att,

i sjelfva känslan af deras svaghet, finna en underbar kraft. Rika af de uppoffringar de ålade sig, mägtige genom försakelsen, var det just deras sällhet, som de hade att tacka för deras höghet: ingenting kostade dem för mycket, när det gällde att väcka ångern i deras likars hjertan. De göra ett intryck, såsom om de ansett det för helt naturligt att vara helige; heligheten synes dem »deras skäliga gudstjenst» (Rom. Cap. 42, v. 4), och från den höjd, på hvilken Anden uppehåller dem, synes dem ingenting så omöjligt, som att åter blifva vanliga menniskor. Lef vande offer uppstiga de beständigt på bålet: hvarje dag sätter ett nytt kors i deras väg. Och ändå har väl ingen i högre grad, än de, gjordt den erfarenheten, att man äger ingenting verkligare, än det man gifver åt andra, och att ingen uppoffring för Guds skull blir utan ersättning (Marc. Cap. 40, v. 29, 30). Desse kristne vore lycklige just till följe af deras hjeltemod.

Så utgjorde den första Kyrkan blott en enda slägt, der hvarje medlem underhöll med Kristus en personlig förbindelse, och betraktade sina bröder såsom sitt andra jag. Utan tvifvel var hoppet att se nya dagar randas för det utvalda folket och företrädet att räknas bland de första anhängarne af en återupprättad theokrati, en mäg-tig orsak till de första lärjungarnes glädje. Huru skulle också ej förhoppningen på den ärorika framtid, som deras

fäder fästade vid Messie ankomst, hafva uppfyllt deras

rhjertan med glädje, och deras tro med mer eller mindre hänryckning? Och likväl, såsom vi finna, vid ett uppmärksamt läsande af Apostlagerningarne, af Jacobi epistel och af Petri första, och till och med af Uppenbarelseboken, är det alltid kristendomens sedliga, upphöjda sida, hvil-ken återspeglas i deras lif, och utgör detta lifs egentliga grundval. Det är detta, som i många fall gör dem till undantag bland de kristne, så att, ehuru de visst ej hade för afsigt att skilja sig från Synagogan, förblef likväl judendomen liksom blotta skalet omkring deras tro. Den andliga gemenskap, hvars skönhet för första gången uppenbarades för verlden, gjorde också utbytet af deras känslor alltmera fruktbärande, och riktade dem alltmera genom hvar och ens olika erfarenheter. Sålunda med-délade de hvarandra sina moraliska krafter, tillika med de dygder, som Anden kallade till lif i deras hjertan; och det var derföre, som icke blott deras jordiska goda, men också deras lidänden, segrar, strider, fruktan och förhoppningar, med ett ord, hela arfvet af deras inre lif, blef en gemensam egendom.

Det är lätt att föreställa sig det intryck en sådan församling måste göra på redliga sinnen. Den stad, i hvilken den uppstod, inneslöt, utan tvifvel, ganska många modfälda andar, många hjertan, nedtryckta genom känslan af den tömhet, som föflamade deras krafter, och redan på förhand gjorde deras sträfvanden fruktlösa. För att, i sin ördhing, fattas af dessa kristnes hjeltemod, béhöfde dessa menniskor blott se den törst, som plågade dem,

2tillfredsställd hos andra, och genom deras föredöme föras till lifvets urkälla. Den första Kyrkan erbjöd dem nu det oväntade förverkligandet af det sällhetens ideal, hvil-ket de anat såsom en herrlig dröm. Gripne af en oemotståndlig dragningskraft, smittade af den lycka hvars följder de sågo, hänförde af den beundran, som vördna-den ingaf, och redan omedvetet besegrade, ökade de snart antalet af dessa ödmjuka kristne. Det var dAf omfattade af en välvilja okänd för verlden, och understödde af dem bland deras nya vänner, hvilka föregått dem på banan, som de njöto den fruktbärande glädje, hvilken har sin källa i den broderliga gemenskapen. De hemtade, i sina bröders hjertan, ständigt nya moraliska rikedomar, och, så att säga, nya själsgåfvor, och utvecklade snart sjelfva icke mindre förvånande dygder. SA gjorde tron på Jesum, och de välsignelser som äro festade vid en gemensam bön, de högsta andliga nådegåf-vor tillgängliga, äfven för den enfaldigaste. Hvar och en enskild, kom i åtnjutande af de gemensamma gåfvorne, och, som hvar och en gaf i samma mån, som han var mägtig att emottaga, så fullbordades enheten allt mera i själarnes djup. Se der huru den broderliga gemenskapen gjorde underverk, omskapade brister till tillgångar, och eröfrade på förhand verlden åt Evangelium. Se der huru de första lärjungarne upphörde att göra sig ansvarige för de lidaoden, som hafva sin källa i synden, och hemtade ur Guds eget hjerta den lycka, som blef en rikedom för jorden. Verlderis ödeft, den nya tillvaro, som skulle da*gas, hela framtiden, låg innesluten i detta ringa antal af röttrognes hjertan. Förstlingar af en ny menskliget, kände de att karleken, mägtigare än döden, gör den kristne oöfvervinnerlig. Hvilka hinder kunna hejda den rättrognes steg, hvars sjal är öppen för den Heliga Andas inflytande? Den Kyrka, som dess tro, på detta sätt, införlifvar med de osynliga tingen, beherrskar tidens välden. Det var till följd af allt detta, som det apostoliska tidehvarfvet egde de helgon, hvilka gingo ut att fylla verlden med Jesu Kristi namn.

Denna himmelska enighet, denna frid i försakelsen, dessa ödmjuka lärjungars sedliga höghet kunde ej annat, än falla i ögonen, äfven på de minst uppmärksamma. Sådane tilldragelser buro för mägtigt vittnesbörd om ett gudomligt inflytande, för att ej väcka en djup förundran. Det var således ej underligt att man stadnade, liksom gripen, vid åsynen af den nådens dag, som ljusnade öf-ver den heliga staden, af denna fridfulla sol, hvars strålar skingrade den sorgliga nattens skuggor, och spridde öfver verlden en så välgörande värme, och att man med förvåning och med själen redan öppen för trons första intryck, utropade: »Se huru desse älska hvarannan in-

bördes.» Det är till denna frälsningens hamn, som det hjerta ilar, hvilket, länge jagadt af stormen, väntade en underbar räddning, om hvilken det hade en obestämd aning, och som hvarken kunde afstå från att söka friden, eller hoppas att vinna den. Det är dit den ensliga själen ftygtar, hvilken lifvet låtit kanna hela dess tomhat, och hvilken,ej mindre plågad af den otillfredsställda törsten efter glädje, 3n fattig genom behofvet af tro, fann hittills ingen annan utväg, än att underkasta sig en otillfredsställd hunger. Det är der, som till och med de, hvilka varit medbrottslige i den »Rättfärdiges» dom (Ap. G. Cap. 3, v. 44—47), känna sig kallade till bättring, uppsökte och

förekomne af förlåtelsen (Ap. G. Cap. 3, v. 49). Det är der man ser det ondas magt bruten, modlösheten och döden besegrade af lifvet, eländet försvinna i herrligfct och dygden träda i syndens ställe. Det är der, som stora ting beredas, som förvånande underverk ega rum, som menniskan talar ett himmelskt språk, lefver i en ny verld och blir en ny varelse. Huru skulle det vara möjligt att ej väckas af sådana underverk? Huru ned-tysta den önskan att räknas till denna slägt af Kristi barn? Huru, åtminstone, vore det möjligt, att ej känna sig rubbad i sitt motstånd emot Evangelium? Hvilka invändningar hålla stånd emot sådana föredömen? Huru skulle ej sanningen, i sådana menniskors mun, nedslå alla de hinder man kunde uppställa i dess väg? Och har ej Kyrkan rätt att göra anspråk på en stor del af det inflytande Apostlarne utöfvade på mängden?

II.

Om Kyrkan, i början, betraktade Evangelium såsom en auktoritets, religion, så är ingenting naturligare än att%\

hvarje kristen följer samma väg. Det finnes i sanning få troende, hvilkas andliga lif ej haft sitt ursprung i auk-toritetstron; och huru många menniskor gifvas det ej, hvilkas öfvertygelse aldrig hunnit öfver dess gränsor? Auktoriteten är alla andars vagga och första fosterland. Hvar och en uppvexer först under dess förmynderskap, innan han mägtar stiga högre upp. Den tjenar till en

naturlig grund för hvarje religiös uppfostran; och det är

under dess ledning, som det menskliga samvetet genom-

lefver sina omyndiga år. Också ser man den ständigt

enväldigt styra verlden. Den utgör katholicismens grundval, der den, följdrigtig ända till ytterlighet, böjer det individuella samvetet under ett sorgligt ok, och äfven inom protestantismen intager den ett betydligt rum, ifrån de första tidehvarfvens tro och den fruktande lydnad hvaraf vår tid framställer bilden, ända till den bokstafvens varma dyrkan, h vilken utgör ett utmärkande drag hos folktron. Man måste likväl erkänna det, auktoritetens kristendom har sin naturliga plats i det kristna lifvets utveckling: den utgör dess utgångspunkt: och detta är nog för att göra den värd den största vördnad, och hvar och en, som är nog lycklig att vara »född» till den andliga friheten, bör visa en uppriktig aktning för dem, i hvilkas hjertan Evangelium ikläder sig denna drägt.

De kristne, hvilka i Evangelium se en auktoritets-religion, kunna icke dessmindré höja sig till det hjelte-mod, som utmärkte deras bröder , i den första Kyrkan. Den yttre formed af deras kristliga lif återfinnes i Evaii-»

gelium, hvilket inom sig sluter hvarje serskilt form, som tron kan ikläda sig, och tillfredsställer alla den troende själens behof ocb alla graderne af dess andliga

utveckling. Men de kristne, hvilka lefva under auktoritetens skydd, böra ej förlora tvenne omständigheter ur sigte. Den första, att ej göra den enskilta naturen af deras gemenskap med Kristus, eller den form, som kristendomen

ikläder sig för dem, till den uteslutande och fullkomligaste formett för det andliga lifvet. Huru stor de kristnes i Jerusalem gudsfruktan an var, så öppnade likval, såsom vi skola se, Paulus och Johannes framåtskridandets vag för Kyrkan, och gåfvo, icke dess mindre, en ny rigtning åt dess bana. Såvida auktoriteten ar, om ej den nödvändiga, åtminstone den naturliga utgångspunkten för det kristliga lifvets utveckling, så är hvar och en, som befinner sig i dess skola, icke mindre allvarligt kallad, än det första århundradets lärjungar, att träda i en friare och mera personlig gemenskap med Jesus Kristus.

Den andra omständigheten, som de christne hvarom här är fråga, ej böra förgäta, är, att man kan ej visa mindre vördnad för Evangelii gudomlighet, än då man, af aktning för auktoriteten , låter bokstafven egenmägtigt herrska öfver anden, formen öfver tanken, orden öfver sjelfva

grundsatsen eller enskiltheterne öfver det hela. Ingen Hr okunnig om att det religiösa partis fördomar och passioner, till hvilket man hör, lika såsom sektandans passioner och fördotnar, lätt kunna gömtaasig under några lösryckta bibelspråk, och sålunda, »förskapade till ljusensenglar», komma och grumla det kristna lifvets Wara

flod. Bristen på kunskap i religiösa ämnen eller på andlig mognad har ofta föranledt den »gamla menniskan» att dölja sig under skriftens täckmantel, och jag känner ingenting, som mera skadar sanningen, än den formalism, som väpnar sig med dess språk. Många villfarelser

hafva att tacka några lösryckta bibelspråk för det väldo de utöfva: alla kristna sekter hafva, hvar i sin ordning, stödt sig pä skriften: och man vet, att det fattas icko män, hvilka ännu i dag, just i dess namn, försvara till och med slafveriets brott. I stället för att stafva Evangelium såsom »barn» (Ebr. Cap. 5, v. 43), bör dea kristne lära att läsa det såsom de »fullkomne» (Ebr. Cap.

5 , v. 4 4) y eller att med dess tiJlhjelp komma under ett verkligt inflytande af dess Aftda. Då skall han lätt inse, huru väl denna lifsens bok kan skydda honom för de

klippor, som möta honom vid inloppet till hamnen. Det är då, som han skall finna, att, om Evangelium kallar

hçnom att blifva en ny mennjska, fordrar det ingalunda

att han skall blifva öfverdrifven och egen, samt att det är så litet ämnadt att tillintetgöra den menskliga naturen, att tvertom dess ändamål är att trycka på densamma en allt gudomligare pregel. Det äf då som han skall fatta, att långt ifrån att komma de förmögenheter, hvilka blifvit oss anförtrodda, att slockna bort \ en förderflig sysslolöshet, utvidgar Evangelium ständigt vår ancUigja synkrets, drifver oss att, i alla hâi*seçnden, söka fullkpmlighetiea, utan att upphöra att påminna oss det vi äro fremlingarpå jorden (1 Petr. Cap. 2, v. 14); och rigtar just der-före vår blick mot den Gud, som är kärlek, skönhet,

magt och kunskap, för att så mycket mera uppmuntra

oss att söka uppnå hela den själsutveckling, hvaraf vi äro mägtige. Det ar ej genom att förstöra, som man upp-

höjer, som man helgar. Ringaktning för den menskliga naturen och lifvet samt fantastiska begrepp om heligheten och den sorgliga isolering den fordrar, kunna lätt förenas med en hård anda af egennytta och stolthet: och den gamla menniskan finner, oftare än man tror, sin uträkning i de egenmäktiga bestämmelser, hvilka hafva sin källa i en ofördragsam dogmatik.

Men så alfvarsamma dessa faror än äro, kan

den kristne undvika dem, äfven om han betraktar Evangelium såsom en slags lagbok: det fordras härtill endast att följa spåren af Jerusalems församling. Utan att afstå från sin judendom, lärde den dock att igenkänna bröder i de kristnade hedningarne, och räckte dem handen till förening öfver alla de skiljemurar, som lågo dem emellan. Sålunda ökade de första lärjungarnes enighet den nådens skatt de redan ägde, och> ehuru på skiljda vägar, utförde de ej! mindre gemensamt de verk, som kunna räknas bland det första århundradets skönaste segrar. En sådan enighet skulle, i våra dagar, endast kunna uppstå bland arfvingarné till samma tro, med vilkor att de sträfvade eftéi*1 att lefva samma lif, som den apostoliska kyrkans medlemmar. Vilja vi verkeligen detta? Det är att fråga ö88, om vi verkeligen vilja utgöra ett korsfästelsens folk;om vi beslutit att gifva oss fångne åt nåden, om vi utan återvändo vilja helga oss åt Jesu Kristi tjenst? Det är att fråga oss, om vi vilja lära oss att dö synden, och utan undantag afsäga oss vår egen vilja, för att endast lefva för Gud, och blifva mägtige att, i vår ordning, med församlingen lida »hvad som fattas i Kristi lidande» (Cor. Cap. 4, v. 24). Ty vi hafve ej valet emellan att uppstå helgade, förnyade ur askan af vår egen rättfärdighet, eller att förblifva fåfänglighetens usla trälar. Den helighet, som var så naturlig för Jesus Kristus, att han gör den till ett kännetecken på de sina, sätter oss ensam i stånd att undfly trångsintheten till ande och hjerta under auktoritets-trons inflytande, och tankens förströelser i den andliga frihetens luftstreck. Den andliga höghet, som utgjorde det utmärkande draget hos den första Kyrkan, är ej mindre vår rättighet, än vår pligt, ej mindre vår rikedom; än den himmelska frukt, som måste mogna i vårt hjerta. Här är visserligen ej frågan om att instifta, liksom i Jerusalem, under namn af Kyrka en enda religiös slägt, hvilken har »allting gemenligen», än mindre att sälja allt hvad vi kunna äga för att använda det till

våra bröders behof. Vi finna ej, att de kristne i första

seklet i detta fall följde föredömet af Jerusalems Kyrka} ej heller att någon apostel uppmanat de andra försam-

liogarne att följa detsamma. Det bästa medlet att gifva

åt andra är ej alltid att afhända sig allt: och man kan

ganska lätt draga fördel af hvad man eger på ett för andra nyttigare sätt. Men vi äro ej dess mindre kallade,

3att lefva i samma anda, som de första lärjungarne: att betrakta såsom en gåfva allt hvad vi kunna kalla vårt eget: att känna oss hedrade af att kunna gifva åt andra af våra ägodelar, vår tid, våra själsförmögenheter ,ocb vårt lif; att varmt nitälska för våra likars väl, hvilket vi så ofta hålla i våra händer och bära i vårt hjerta; att lefva i deras lidanden och deras glädje, att uppstiga med dem på det bål, der pröfningens eld förtär dem, på det att den »syndens menniska»y hvilken vi nedlägga som rökoffer, ej må hindra kärlekens gudomliga frukt att gro i vår själ. Att ställa målet mindre högt, är att draga ned detsamma till , dén alldagliga moralens ståndpunkt. Och hvad äro vi,; innan Guds Ande renar oss från den ömklighet, som tryckt sin prägel på vår själ, och befriar oss från de lumpna afgudör hvilka beherrska vårt hjerta? Är ej detta att säga, att vi ej kunna efterstäfva en mindre fullkomlig sällhet, än - de* Kristnes i det första seklet? Det finnes ej, och det kan ej finnas, någon frid utan en fullständig försakelse af oss sjelfva, emedan Gud ej kan, på andra vilkor, ensam fylla menniskans hjerta. Så länge vi fordra någonting för vår egen skuld, så kunna vi ej höja oss till en fullkomlig fröjd. Att öfverlemna sig åt Gud och, i Kristi anda, underkasta sig sina bröder, och såsom, han, ödfryuka sig sjejf (Petr.. Gap. 2, v. 7, 8^ se der enda lf medlet att vara i lycklig. Beundransvärda kärlekens magt, som skänker oss ett så mycket högre lif, alltsom vi döda vår egen vilja! Låtam oss. upprepa det: det ijr oss ej, möjligt att vara lycklige med mindreän vi hlifva helgade: det är med vår sjelfuppoffring, som vi kunna mäta vår sällhet, och kärleken är källan till den ena, som den andra: kärieken, som ryck«' undan det onda dess rof, och som gör lidelsernes usla slaf till eh Andens friborne, och syndaren mägtig af de känslor, hvilka lifvade Jesus Kristus (Phil. Cap. 2, v. 5): kärleken, som blir rikare genom sina uppoffringar, närer sig af sina försakelser, och hvärje dag upptäcket' okända rymder och hittills obemärkta pfigter; kärleken som vakar, förekommer, framkallar tiHfäliet att gagna, sträfvar efter att verkställa det otroliga, bch skapar en märtyr af den ödmjukaste iäijunge.

Man skall svara: detta* är sant, men hvartill tjenä dessa uppmaningar? Med åseende på ett visst aiital kristne äro de visserligen förklarlige, men kunna de lika lätt förklaras ui* Kyrkäns ctllmänna synpunkt? Och i syn* nerhet ur det närvarande samhällets,! hvilket, ehuru det afsäger sig Kristus,! dock eji afsBger sig hans namn, hafvä de den ringaste vigt?- Huru ^unna vi förneka det? Långt ifrån att bibehålla -en återstod- af förtroende till Evangelii fordna -traft, har vår samtid-trott sig kallad att fira dess begrafning, och den hyllning den egnar detta Evangelium, hivilkén andas mindre vördnad, kanske, än den uppriktiga {békännelséii af dess otro, är blott, i dessmun, ett prunkande liktal. Lätom oss höra en af de skalder, hvilken tyvärr trognast återger dess anda:

»Jag är, o Kristus! ej den ödmjukt tror och beder,

Den darrande och rörd, i Dina tempel går.

Till korsets helga berg ej ångerns hand mig leder Att slå mig för mitt bröst och kyssa dina sår.

Jag fast och upprätt står i dunkla tempel-gången,

När der ditt trogna folk, för Dig i stoftet sträckt,

Böjt knä vid stilla sus af blida kyrko-sången,

Som vassen böjer sig för vindens lätta flägt.

Jag tror ej på Ditt ord; jag böjs ej af Din tuktan;

Jag kommit har för sent till en för gammal verld.

Af sekel utan hopp föds sekel utan fruktan,

Och dess kometer gå, trotts himlens Gud, sin färd.

Nu slumpen ur en natt, der ingen stjerna skiner,

Styr verlden, vaknande ur villans långa dröm,

Och otron, segrande, går fram ibland ruiner Och störtar Englarne i tviflets svarta ström.

Ej korsets spikar mer på Golgatha Dig bära Och grunden svigta känns, o Kristus, i Din graf,

Och krucifixets bild, den helga, slites af

Och murknar ned till stoft: död, Herre! är din ära!

Vi äro gamla än, som natten, då'du föddes,

Vi hoppades så ljuft, men ack! vårt hopp föröddes.Mer blek, mer kall än förr, i graf omätligt stor,

Den arma Lazarus för andra gången bor.

Hvar är då Frälsaren, som grifterne upplåter.»

Om dessa verser, sköna genom deras högtidliga sorg, hafva kunnat upprepas under mängdens bifallsrop, huru skulle man då kunna tro, att Sanningen ännu har

nog mycken magt öfver menniskohjertat för att kunna

vinna sådana segrar, som de, hvilka, under det första seklet, gåfvo en ny rigtning åt verlden?

Låtom oss först uppmärksamt betrakta den sorgligaste, om ej vanligaste, andliga företeelse, som våF tid erbjuder oss.

Den feberaktiga törst efter njutning, som jäser inom vår samtid och dess uppenbara dyrkan af materien har gjort vårt sekel till ett misströstans tidehvarf. Hvar och en, som ej, utan blygsel, kan nedstiga till dess ståndpunkt, ej utan motvilja kan bära dess färgor, och ej utan sjelf-

förebråelse rätta sig efter dess fordringar, hvar och en,

som lyssnar till de himmelska röster, som hviska i dju-pet af hans hjerta, och vördar dess religiösa behof, utsätter sig för att, förr eller sednare, försjunka i en skadlig isolering, som bortnöter själens friska krafter och Uft-dergräfver dess förmågor. En sådan menniska öfvergår så småningom från retlighet till afsmak, från afsmak till trötthet vid lifvet, och derifrfin till en förderflig liknöjdhet, och gifver snart vika för saknaden att ej hafva följt den väg som mängden vandrar, att ej hafva kunnat emot-taga verlden sådan som den erbjöd sig åt honom, och,liksom andra, dricka djupt ur den bägare den räckte honom. En misströstan, bittrare än den, som åt»

följer erfarenheten, bemägtigar sig honom så småningom, och med en allt mera törstande själ försöker hån att

trycka Mvet , i sinaarniar, inenfinner det tomt. Det ¡är sålunda, som, ju längre han framskrider på banan, allting tycks bringa honom att betrakta rösten af hans äd-

laste behof, såsom en illusion: med hvarje dag beslöjas alltmera pligtens fordringar för hans öga: och jag vet icke hvilken tillintetgörelse fastkedjar sig vid hans moraliska krafter och hindrar , deras utveckling: slutligen, som tomhet alstrar tomhet, ser han sig fängslad : af en oförmåga, som dödar honom.. Han: ser sig ej mera mäg-att; känna någonting i djupt, ¡att. omfatta någonting med hänförelse: hans; iviljå förlorar sin kraft;: habs,!hjerta; trött tadt ätt hoppas, gör Jionom lifvets i bördå odräglig: han kan ej mera åstadkomma någonting utan en smärtsam ansträngning* och, liksom ständigt döénde för hvarjé glädjö, i^nner han: att i »saltet förlorat sin sälta» för honom. Detta förfärände själstillstånd * är ' sej/ så sällsynt, som man föreställer sig, poh återfinnes hos alla dem, hvitka, utan att hafva såld t! sig åt köttets ujutningår^ ännu ärö frem-mande för det« kristliga lifviete helgade fröjdeh la, sjelfva vårtJ tiddhvarf^ hvärs sträfvan går ut på att -allt fastare tillknyta de < materialismens* ibändj som Mflai det fånget-, erbjuder ej det, u ii>hö£ graid,j; dett&i .skådespel ¿Itf sedlig förstöring ? Är ,det ej i djupfci I angripet! af den • smitta , hvafs sbrgliga följder jag häi: vidröfl? n ;hi^ n , iJag är således långt ifrån att bestrida vigten och vidden af det onda, vhvaraf de flesta hjerjan lida. Men om en af dessa sjuka, hvilka liksom den olycklige vid Bethesdas damm (Joh. Gap. 5, v. 7), hafva ett sådant behof af andras hjdp för att kunna läkas, att de, liksom öfvergifne af sig sjelfvä, tyckas hafva förlorat bruket af deras sedliga krafter, om en af desse sjuke

skulle inträdå i en krets af kristne, lifvade af den anda som utpiärkte den första Kyrkan, då skulle han känna sig -under inflyi-telsen af en hemlighetsfull och oemotståndlig förtrollning. Hans själ, »ppfrfskad af den lifgifvande luft,, som omger den, skulle snart återfinna én ny kraft, liksom när man uppstiger ur ¡dalarnes qvalröiga atmoäfér, andas de höga bergens svalka och badar sig i himlens friska vindar. Lifvet skall då framställa sig för honom i en annan dager och för hans ögon antaga nya färgor: ihan skall hvarje dag upptäcka nya synkretsar, ljusrika utsigter, h varom han förut ej egde någon aning, och, då det oänd-liga uppenbarar sig för hans ande,, skall det synas honom såsom meddelade det sin höghet åt allt som omgifver honom. Så höjer det kristna lifvet, hvars segertecken han ser omkring sig, så småningom honom sjelf öfver de låga rymder han bebodde; och, allt som han uppstiger i renare luftstreck, ierfar han nya' begör; en ny själ och ett ännat fcättre jag tycks iväkna inom honom7 och uppenbara för honom krafter, htarom han ej egdé något begrepp. Den förstelnade omklädnad, som höll den gudomliga skapelsen inom honotn fången, har för alltid fallitbort, och vid beröringen af en osynlig hand strömmar lifvets flod ur^ hans hjerta. Han känner då, med outsäglig fröjd, att han återfunnit eller snarare funnit sig sjelf: ty fordom, då han lefde liksom på ytan af sin egen varelse, eller, i sjelfva verket, utom sin egen själ, då hvarken kände han, eller kunde känna sig sjelf. Ja, då han fann Gud, har han ej då återfunnit sitt fosterland, sitt hjertas anhörige, och allt hvad han hade förlorat? Han eger en försmak af den himmelska (riden; döden är besegrad inom honom, och hans ande kan taga en högre flygt, än någon af deras, hvilka tjenade till verktyg för »hans uppståndelse». Allt synes nytt för hans förnyade hjerta, ända till den yttre naturen, som tycks honom för första gången möta hans blick. Då den menskliga skickelsens hemlighet är uppenbarad för honom, råder en inre harmoni i hans själ: framtiden bor inom honom: tiden och evigheten äro afslöjade för honom. I stället för att han fordom blott kände sanningens skuggbild, lef-ver nu hans ande i den. Stor genom ödmjukheten, rik genom försakelsen, lycklig genom de uppoffringar, som kärleken bjuder, en fridens och bönens menniska, mottager han det ärorika kallet att sjelf blifva en apostel bland sina likar. — Detta är medlet, enda medlet att återgifva åt »saltet dess förlorade sälta», åt viljan dess kraft, åt själen friden, och åt menniskan lifvet ^

Låtom oss gå vidare. För att kunna tillskrifva den Kyrkans andliga oförmåga, som vi begråta, åt vårt tide-hvarfs moraliska tillstånd, skulle menniskosjälen, i vårtid, vara mindre mägtig af en adel sträfvan, mindre törstande efter heligheten, mindre mensklig till sina fordringar, än den var i det apostoliska tidehvarfvet. Skulle det vara sannt att aderton århundradens kristendom endast tjenat till att göra den menskliga naturen fattigare, mindre tillgänglig för sanningen, eller att, i vissa fall, beröfva den dess meddfödda törst efter »rättfärdigheten?»

Hvilka äro de förhållanden, som upptaga största delen af det menskliga lifvet?

Det finnes fä $aker, i alla afeeenden, så vigtjga för oss, som verksamheten: det finnes få, som äro mera eg-r nade att skydda oss emot känslan af själens naturliga tomhet, emot lidandets hemsökelse och dess följder, ja, till och med mot verldeqs förförelser, Huru bedröfligt skulle icke, serdeles kanske i våra dagar, ett sysslolöst och förloradt)if vara? Åt hvilken förderflig ledsnad skulle män ej se det hemfallet? Huru litet medlidande, huru mycket förakt skulle ej den förnedrande olycka ingifva, hvars orsak det vore? Hvar skulle, slutligen, den, som hade ingenting att göra, taga sin tillflygt emot andra och sig sjelf? Jag tviflar på att man kunde göra en vanlig menniska olyckligare, än att dömma jhenne till en fullkomlig sysslolöshet. Utan verksamhet vore sjelfva himlen ingen himmel. Hvad är d£ lifvet, hvad är då lyckan, om ej en Yflrkflamhet?

Jag är icke okunnig om att ifrån fallets dag har arbetet upphört att vara den naturliga utvecklingen af våra krafter, en §lad och lätt verksamhet eller lyckans

4egendomliga gestalt. Sedan det 1 blifvit ett helsosamt straff, fordrar det en beständig ansträngning, en kraftig viljans strid mot böjelsen; det tvingar menniskan att öf-vervinna sig sjelf och göra en handling af försakelse, med andra ord, att uppoffra sig; och denna slags uppoffring förtär mången lifskraft. Och huru många af Guds skapade varelser finnas det icke till, hvilkas ädlaste ströfvan det böjer till jorden, eller, som det tycks, vill förqväfva. Och huru många menniskor ges ej; öfver hvilka arbket, sedan det förlorat hvarje sedlig karakter, utöfvar en tyrannisk -magt, som förnedrar dém?

' Det är derföre att i intet historiens lidehvarf har arbetet, så allmänt som i vårt, blifvit det menskliga lif-vetölag.

Man kan således ej förundra sig öfver, att det: aldrig så mycket, som' i våra dagar, synts utgöra ett mbdel; och att det aldrig tnincfre böjt menniskan under freiömande inflytelser, eller bättre kunnat ikläda sig det' kristliga lifvets drägt och bära dess prägel. Den frihet, på hvilken det hvilar, gör det i sanning alltmera tjenligt att blifva ett redskap för det goda liksom för det onda.

Ty om verksamheten, i ällmäbhet betraktad, #r nödvändig för vår sällhet, så är det ej derföre att den tjönar till ött fylla vår tid,4 sysselsätta våra timmar lélter hålla os$ i spänning. ‘Det finnes mången verksamhet, hvilken förströr och förstör, katasike mer än sysslolösheten. Och * !om -arbetet endast har till föl|d, att }edä vår blick från dé bittfä’ motsägelser, hv&räf lifvet är uppfylldt, biler att' skilja oss från oss sjelfva, bidragér detblott att förslafva, istället för att frigöia oss; det öfverlem-nar oss åt våra böjelser, ger ny kraft åt våra lidelser, t>ch utarmar och pluodrar ofis,. i älåmma mån det gifter oss medlen i hönderne att tillfredsställa. dessa. Och finnes det ej »allvarliga: arbeten, och kanske;just dessa\framförallt, hvilka lemna själeft så mycket verldsligarfi och ,hjer-tat så mycket tommare*, som; sinnét - är mera, verksamt syssel&att? Ock då vi gå till oss sjelfva, klinna vi då dölja för! oss, att ett sådant arbetes. fåfänglighet meddelar sig åt hela vårt lif? Huru skulle en verksamhet i denna anda kunna motsvara vår själs odödliga begär, och kiinna skydda oss för de missräkningar, Som vänta , oss? Huru sktdle vi> genom dess medel, fullborda ett varaktigt verk, och finna, under vårt arbete, den frid, som man endast finner, då man är ense med sig sjelf? Man måste till och med ej förbise, att i alla andra fall kan förströelsen, genom en naturfig motverkan, väcka ångern och saiövetsqvalet inom oss. Men, när det är arbetet:, som förströr oss, äro vi så litet väckta till besinning af vårt syii diga tillstånd,i att allt snarare bringar oss att lyckönska oss fcfver det sätt, på hvilket vi uppfylla ;yår kallelse och vår verksamhet beständigt förblindar osé de faror hvars källa den är.

Så förslöas våra krafter under en fåfäng verksam* fctet; vi tillbringa vårt lif; att bygga på en undergräfd mark, eller i att odla en ofruktbar jordmån: framtiden slocknar inom oss. Vårt arbete , hvars »lön» blir »dödens, gör oss blott till fåfänglighetens trålar; och sedan v»sått i köttet, uppskära vi förgängl'ghet» (Gal. Cap, 6> v. 8>

Men, så snart den Helige Ande lefver i vårt hjerta* kunna vi så mycket lättare utveckla våra krafter, som de ej fängslas af onyttiga förströelser, som ingen brottslig känsla hindrar deras utöfning, och som, i den fnheteds luft, hvilken vår själ inandas, allting manar oss till nya framsteg. Det är ej blott våra själsgåfvor, hvilka sålunda upplifvade erhålla en ny utveckling, och hvilka synas tillvexa med den nya menniskan, utan först sedan vi sjelfva blifvit ägare af våra andliga förmögenheter, kunna vi med alla våra krafter verka för våra lakars bästa. Då bidrager vårt arbete, nu ret&dt genom den anda, i hvilken vi företaga det, att förädla vår själ, väcka våra medmenniskor, och fylla vårt eget lif; och det tjenai* till att höja dem på samma gång, som att stärka oss sjelfva. Och frigjordt från inflytandet af endast verlds-* liga drifkräfter> ser man detta arbete, med hvai^e dag, ikläda sig en allt högre karakter: och, så ringa de än kunna synas, så, långt ifrån att försjunka i den förgäng* liga ärans graf, skola »våra gerningar följa oss efter inför Gud» (Uppenb. Cap. 14> v. 13).

Menniskans andliga tillstånd bestämmer således, i eii allt mera stigande grad, värdet och betydelsen af hennes Verksamhet. Dessutom, oni man rådfrågar den menskliga naturen, så måste man snart erkänna, att den kraft den egei* till glädje och till smärta beständigt forökats. Genom dess allmänna inflytande på menniskan, har kristen-domen, steg for steg, vidgat hennes förmåga att vara lycklig eller olycklig. Innan Kristus kom och öppnade för hennes blick oändlighetens synkrets, kände menniskan blott ett yttre och begränsadt lif, och hennes känslor och drag ningskrafter kunde ej ega den innerlighet, hvilken de äfö skyldige åt kristendomen. Jesu gudomliga hämd har gräft till djupet af den menskiiga själens mark, och mentuskans inre lif sträckte, från denna stund, sina rötter i evighetens jord. Nya förmågor till glädje och smärta hafva slutit sig till de fordna krafterna; så säkert att, i vissa fall, kan den menskiiga historiens Utveckling mätas genöm den stigande förmågan hos metmiskan, ätt njuta och Uda. Också kan män, i allmänhet, säga att smärtan blifvit djupare på samma gång, som mindre materiell, och att det aldrig funnits större rum i menskohjertat för gläd* i jen, så väl som för smärtan. Den törst efter njutning, isöm jäser inom vår samtid, härleder sig mindre från tide* hvarfvets anda, hvilken helt enkelt är en följd, än från denna stigande förmåga till glädje och lidande, som fört menniskosjälen in i hittills okända rymder. Om så är, hvarföre skulle då de behof, som kristendomen väckt i denna själ, icke göra henne än mägtigare, än fordom, att

smaka det kristna lifvets fröjder? Har ej hennes Sorgliga erfarenheter gräft en tomhet inom henne, som detta lif ensamt kan hädanefter fylla? Skulle det vara möjligt, att hon icke, århundrade efter århundrade, skulle varå allt bättre beredd att böja sig för dess inflytande? Un*» der hvilket tidehvarf har då Evangelium bättre Svarat påhennea tysta suckar? Också är det. i detta fall, som man i bäs{ skulle kunna bevisa menskligheten ständiga, fast ofta afvikande vandring, for att uppsöka déss gudomlige Brudgum. Må skiljemurarne, som stänga henne från Honom falla,i den ena efter,den andra; må :hon kunna betrakta .dragen utaf »lifsens Förste,» höra hans röst-, genomträngas af hans heliga kärlek; må de irrbloss, som tillvälla sig Hans magt och beslöja Hans skönhet, försvinna för hennes i-öga , och man skall snart se henne söka en iiUflygt i hans armar. Och huru skulle! hon ej gifva vika för den ~ himmelska tjusningskraften af detta kristna £f, hvars pröfningar skulle blifva henne ljufligare än de njutningar, under hvilka verldens barn vandra utarmade xnot döden? Huru skulle menniskan i vår samtid, hvilken känner sitt hjerta förtäras af en törst, som hvarje dag blir mera brinnande, länge kunna motstå löftet om ett så fridfullt, så rikt, så lefvande lif, om hon såge dess frukt stilla .mogna under sina ögon? Och för hvem annars, om ej för henne, Vore. denna oblandade fröjd tillgänglig, hvil-ken endast är den djupa känslan af en återställd jemn^ vigt inom vårt eget väsen,* denna glädje, som tffvervinner syndens magt, som pröfningen stärker, liksom stormens vindar jagar safven upp i grenarne på skogens träd.

Oaktadt de omätliga välgerningar, hvilka vår tid är skyldig Evangelium, förblifver det menskliga lifvet* för hvar och en I enskilt , en långsam död^Lån&t ifrån att blott intaga några ögonblick af detta lif,1 fyller smärtan det nästan helt och hållet. Hvarje dag ser bss ej,: blott i döbort i v§ra ömmaste förbindelser, i våra käraste förhoppningar; det finnes ej blott ingenting, som ej sträfviar att ökilja oss ifrån oss sjelfva, men man finner intet tide-hvarf i hvilket döden kraftigare kunnat tala till mennisko-hjertat; intet, i hvilket smärtan haft en större mission att utföra. För stark för att ej väcka oss, gör den ofta ett förfärligt afbrott i våra njutningar och vår lofäadströtthet: den letar sig fram till vårt hjerta på tusen olika vägar, och låter oss icke törtima någon njutning till botten: den är i luften, som vi andas, i de födoämnen» som närä oss, i de minnen, som följa oss, i de bjutniiigar, som vänta «oss, i det förflutna liksom i framtiden; och vi kunna endast endera låta henne förtära vårt hjertas lifs* kraft, élleir ock, såsom våra bröder i den första Kyrkaa,

göra den till en tröstens, rikedomens och glädjens källa.;

(Jac. Cap* 4, v. 2—4, 1 Petr. Cap. 4, v. 42, 43, 46).

* Vi veta dét: af dessa tvenne vägar våljér menniskän; vanligen den förstnämnda. Den modlöshet, hvari en ony t-« tig kamp möt smärtan kastar henne, leder henne snart artt vänja sig vid densamma ,; såsom : man vänjer sig att lefva. Hon gör sig sålunda sjelf, så småningom, oför^ nidgen att lida: hon sträfvar att släoka sina ädlaste förmögenheter, sina högsta moraliska krafter/: hon blir, ätt jag så må "säga, < oförmögen ; att vata olycklig, böjer sig villigt tmder ökbt, och lär sig på förhand att dö för all verklig glädje. • Ja, det är möjligt att hon erfar en

sfegs : tillfreässtäiHelse att känna sig ¡ett ödets vérktyg, dess tillhörighet, dess rof. Det är möjligt att hon finner smaki denna skamliga träldom, att hon föredrager den framför frihetens fruktbärande strider, att hon öfverlemnar sig åt dess lek, underkastar sig slumpens ledning, och lugnt nedlägger sig i den graf hon gräft åt sig sjelf.

Det är sann t, att stoltheten ej alltid tillåter henne

att öfverlemna sig åt denna ömkliga undergifvenhet. Det händer att hon, till följe af en återstod af aktning för sig sjelf, envisas att ej skilja sig ifrån sin smärta. Hon vill fortfara att nära sig af denna bittra frukt, och innesluter sig i känslan af sitt lidande, hvilket ytterligare lifvas af minnet. Men skall hon länge uthärda en sådan pröf-ning? Försök att skydda er sjelf mot känslan af de förluster, som hota er, och ni skall få se att ni just der skall finna den fiende, som ni trodde er undfly? Tror ni att edra lidanden tillhöra er för att bibehålla dem för er sjelf, och att, då ni på detta sätt undandrager dem

inflytandet af den Gud, som tilldelade er dem, de ej skola

lemna i ert hjerta ett förgiftadt utsäde? Den tomma känsla, med hvilken ni vill föda er själ, skall så småningom meddela döden åt ert hjerta; och den slags vällust ni erfar att bevaka denna ofruktbara skatt, döljer, tillika med en

djup sjelfviskhet, alla ett småsinnadt lifs lidelser. Nej, vi kunna ej ensamme böra vår smärta, utan att se den förnedras vid vår beröring. Så snart vi vilja göra lidandet till vår egendom, vänder det sig emot oss, och, genom den förfärliga hämd det uttffvar, uppenbarar det sig vara en himlens gåfva, lika väl soöa gbldjen.Så länge detta är förhållandet, så kan man med säkerthet antaga, att smärtan ej ännu varit hvad den bör vara fbr er. Beväpnar ni er mot henne endast med edra egna krafter? — så skall hon krossa er, som stormen krossar ett bräckligt rör. Vill ni, i stället att hembjuda den åt den Gud, som ställt den i er väg, insvepa er i er ömärta, göra er en ära af er sorg och edra förluster? —• dä skall detta salighetens budskap blifva alltmera olycks-bringande för er. Ack! om i stället att berusa er af er tförtviflan, ni hade utgjutit eder krossade själ inför Gud; om ni hade kännt er tryckt i hans armar, och värmd emot hatos hjerla; om ni hade kunnat, i ert Gethsemane, bedja Jesu bön, och se en »engel» nedstiga för att torka svetten från er panna, då skulle smärtan, långt ifrån ätt förhärda er själ, tvertom hafva stärkt den, och gjordt den mägtig att öfvervinna döden. Hvilken kraft skulle ej eh sådan tröst hafva skänkt er? Till hvilka segrar Skulle ej denna frid i Gud hafva fttrt er? Med hvilken härr-gifvenhet skulle ni ej öfverletonat er åt hans kärlek? Med hvilken erkänsla skulle ni ej underkastat er hans vilja? Det är sällan, som lyckan eger samma företrädesrättighet, som sorgen att föra oss till en innerlig förening med Gud och låta oss fullt njuta af hans fchtises skatter»; och det beror blott på oss sjelfva, att ur lidandet hemtå en glädje vida upphöjd öfver hvarje annan. Det är på detta sätt, som kärleken, lik Mose staf, framkallar »det söta ur det bittra», trösten ur förtviflan, ljuset och värmen ur det kallaste mörker.Till det jag redan sagt om arbetet, skulle jag kunna lägga det menskliga samvetets eröfringär. Hvilket af-ståpd skiljer ej, i detta hänseende, det samhälle, hvilket såg de första lärjungarne födas, från vårt århundrades? Träldomen öfver allt antagen och erkänd, från nyare tidens ädla sträfvan till det menskliga broderskapet? Vanan att i fremlingen se en fiende, från det ömsesidiga behof af förening, som i våra dagar rör sig hos folken? Den grymma ensidigheten hos forntidens lagar, från de planer till allmän fred och de drömmar om säll-het för alla, som vårt tidehvarf sett födas? Den hedniska familjens vijda och obildade tillstånd, från de tillvarons vilkor, som utmärka densamma i nyare tider? Bedrägliga troslärors och afskyvärda lögners regering, från den törst efter sanning, som förråder sig för våra ögon i alla de själars lidande, hvilka tvifla just till följe af deras behof att tro. Men denna teckning är tillräcklig för att visa, att det mindre är vårt tidehvarfs mora-.liska tillstånd än vår kristendoms grundkarakter, hvilken vi måste tillskrifva Kyrkans andliga oförmåga att verka på den närvarande generationen. Vi skola egna de fem följande föreläsningarne åt ett uppmärksamt studium af källan till det onda, och de medel, hvilka böra kunna läk $ detsamma.

*

Kyrkans första Dag,

eller

Jacobus och Petrus.

*

»Sen j nu, att af gerningarne rättfärdigas menniskan, mI i;., och icke af trone allena.» (Jac. Gap. 2, v. 24.)

Om den apostoliska Kyrkan endast så småningom skiljde sig från synagogan, så béhöfde hon andå mera tid för att frigöra sig från den blinda undergifvenhet för lagen, hvilkeri i början, utmärkte dess medlemmars gudsfruktan. Häraf följer ej att Kyrkan, vid dess första uppkomst, endast var en hy form af judendomen. Tvertom, redan ifrån den första dagen var hon Kyrkan, och i visst afseende var hon det i dess högsta bemärkelse. Kristus död och uppstånden, utgjorde medelpunkten för hennes tro, oöh grunden för hennes förhoppningar: hon helsade i Honom den Messias, som profeterne bebådadt: och hon uppvexte i skuggan af hans namn, och väntade med glädje och visshet den ärorika tillkommelsen af hans rike (Uppenb. Cap. 1, v. 3, 7; Cap.2, v. 25; Cap. 3, v. 11; Cap. 12, v. 12; Cap. 22, v. 10, 12; Jac. Cap. 5, v. 8; 1 Petr. Cap. 1, v. 5, 20; Cap. 4, v. 7; Åp. G .Cap. 2,v. 17, 20, 81; Jude 48

etc.): Men om den djupa

hängifvenhet, som hon visade för honom, inneslöt fröet till allt hvad hon skulle blifva, sfi måste man likväl erkänna att hon iklädde Evangelium lagens mantel, eller att hon betraktade det såsom den judiska theokratiens fullbordan. Så mycket mindre kunde således Kyrkan samtycka att emottaga hedningarne bland sina medlemmar, ju mera hon rättade sig efter den mosaiska lagens föreskrifter. Det var rörande denna punkt, som den första striden uppstod, hvilken hon var kallad att utkämpa.

Martyren Stephanus först och sedan Petrus förde henne snart på tröskeln af denna fråga: och ni påminner er alla apostelns invändningar före Cornelii budbärarea ankomst: ni påminner er att det var först sedan »höfvits-mannens fränder och vännen) (Ap. G. Gap. 40, v, 24) hade undfått den Heliga Anda, som Petrus trodde sig kallad att meddela dem dopet, eller tillerkänna dem rättigheten att vara medlemmar af Kyrkan (Ap. G. Cap. 10, v. 44—48). Icke dess mindre var Cornelius en gud-fruktig man, tillika »med allt sitt hus», han gaf »folket mycken allmosa», och »bad Gud alltid» (Ap- G* Gap. 10, v. 2). Och ändå fordrades ett serskilt budskap frjn himlen, för att befria aposteln från hans fruktan att blifva orenad genom beröringen med en sådan menniska. Också kan man föreställa sig den oro, som spridde sjg bland medleipmarpe af församlingen i Jerusalem vid nyheten om Petri besök hog Cornelius, och man kan ejförundra sig öfver de ansträngningar aposteln måste göra att rattfärdiga sig i deras ögon. $ådana tilldragelser egde rum flere gånger (Ap. G. Cap. 44, v. 49, 20), innan de judiske kristne lato öfvertyga sig att Evangeliuni borde predikas äfven för hedningarne.

Denna punkt en gång afgjord, fordrade likväl lösningen af en ny fråga, som nä(ra sammanhänger med den första. Kunde de hedningar, som trodde, blifva antagne Ull medlemmar af Kyrkan med mindre än de underkastade sig lagens föreskrifter? Ni bar ej förgätit huru, efter en stor »tvedrägt och träta», en »församling af apostlar och de äldsta i Jerusalem», afgjorde denna fråga. I iftället för att dömmas att underkasta sig lagens ok, blefvo hedningarne uppmanade att »hafva återhåll af det som afgudom offradt ar, och af blod och af det förqvaft ar» (Ap- G. Gap. 45, v. 29). A ena sidan fortforo således de kristna af judiskt urspnmg att noggrannt iakttaga den mosaiska lagens fordringar; å andra sidan höllo sig de kristnade hedningarne till hes)uten inom Jerusalems forsamling. Det var till detta pris, som enigheten och friden bibehölls inom Kyrkan; det förflutna ooh framtiden kunde förlikas, och lefva i endrägt tillsammans. Ingen af de begge former, som det kristna lifvet antog, egde rätt att utsluta den andra från den religiösa stiftelsen. Den kristliga karleken blef friden« föreningsband, . ooh framsteget mot sanningen förliktes utan svårighet med det noggranna iakttagandet; af lageps fordringar.

TDen strid, som utbrast vid detta1 tiHfälle visår . på ett i ögonen fallande sätt, att de begge stridandé par-tierne framställde tvenne hvarahdra motsatta rigtningär inöto Kyrkan. Och liksom den grundsats på hvilketi hvar och en af dessa rigtningär vår byggd, skulle bära sin frukt och utveckla sina naturliga följder, så hafva vi här, i deras frö, tvenne skiljda lärosatser, och, till följe häraf, tvenne kristna kyrkor. Man fattar att stridig-heternö ej voro sällsynta; och Petri handlingssätt, då han gaf vika för sin fruktan för de omskurne kristne inom Kyrkan i Antiöchra, och skiljde sig från de kristnade hedningarne, i afisigt att tvinga dem att iakttaga lagens fordringar (Gal. Cap. 2, v. 42, 44), var visst icke en företeelse ensam i sitt slag. Också ser man Apostlarne snart rigta deras verksafohet åt skiljda håll; somlige, Pé-trus till exempel, oaktadt den uppenbarelse han emottagit, egnade sig isynnerhet åt Judarnes omvändelse; andra, såsom Paulus, blefvo hedningarnés Stora missionärer (Gal. Cap. 2, v. 7 •• 8). Man karl således ej förvånas att den strid, h vilken frågan om lageri väckte, så djupt skakade kyrkan att den länge tog alla dess krafter i anspråk, och att den hade ett så mägtigt geriljud genom det apostoliska tidehvärfvet: l^y cfeti;Var först i sédnare hälften

af seklet, soni de mera förmedlande riktningårné och de mera försonande åsigierhe s började att göra sig " gällande. ! •* *' v-,'!

Sådan vår , ’ hvad jag 1 kallar Kyrkätis föristéb dag. Det är lätt att visa, genom anförande af några språk,huru glödande stndep .var, oaktadt den djupa kristliga lfårlek, §om lifvade Apostlarna Om Jerusalems församling uppmanat de kristnad©, hedningarne att afhålla sig ifråp det, »som afgudom offradt Sr, och af blod, och af det förqvafdt Hr,» så utropade Paulus, då hans predikan mötte ständigt nyå hinder genom de tilltågande fordringarna

hos lagens barn, till de Colosser: »Han har af-

pla^dt den handskrift, som emot obs var, hvilken af jatadgarne kon* och var oss emot, och den hafver han

t^git oss af vägen och naglat vid korset..................... Så

låter jngen, göra eder samvet ^öfver mat eller dryck, eller , öfyer bestämda helgdagar, eller öfver nymåna-der; och sabbather , . * Efter j nu döde äro

med Kristo, ifr^n de verldsliga stadgar, hvi låter j eder då begripas med beskrefne stadgar, likasom ji äönu lefde i v^rldene? De der säga: Du skajt icke komma vid

det, icke smaka det, icke handtera det? hvilkot ¡ock är efter menniskors b^d och lärdom» (Gap, 2, v. 44 , 4 6, 20,, 21, 22). I sitt brejf tUl de Qalåt^, isynnerhet rigtadt emot n^agtspråkens. kristqndoin, förklarar han att hvar och en, som vill bljfva rättfärdigad genom lagen, honom vore nåflen »till intet nyttig», och att iakttagandet af on enda af d^n mosaiska lageps föreskrifter, «såsoin omskärelsen, gjorde uppfyllandet af alla lagen$, flfriga fordringar,:Ull¡j ei*;nödvändighet (Gap. 5, v. 4—^4). »Också säger han till de hedningar, ¿hvilka trodde bQra un-de^asta sig dem:, »Mig. förundrar att jså snflrliga låten eder afvända ifrån dem som eder kallat hafver uti Kristinåd, till ett annat Evangelium (Cap. 4, v. 6). »Oj oförståndige Gala ter, ho hafver kjust eder att j icke skullen

lyda sanningen ?...............Ären j så oförståndige, j haf-

ven begynt » Andanom, viljen i nu lyktat» köttet?» (Cap.

3, v. 4,3). »Men nu medan j Gud kändt hafven, ja

mycket mer kände ären af Gudi, b vi vänden j eder då om till de svaga och vederlorftiga stadgar igen, hvilken j på nytt tjena viljen? 1 hållen dagar och månader, högtider och årstider. Jag fruktade om eder att jag till* äfventyrs fåfängt arbetat på edeti). (Cap. 4, v. 9—44). och längre fram: »Så blifver nu ståndande i den frihet

med hvilken Kristus oss friat hafver, och låter eder icke

på nytt fångas under träldomens ok.................Ho hafver

hindradt eder att j icke skulle tro sanningen?..................

(Såfve Gud att de ock afskurne voro, som eder bekymra I ären kallade till frihet»: (Cap. 5, v.

4, 7, 4£, 43). Huru kunna vi misskänna att det är i kraft af en mera evangelisk grundsats, som Paulus strider emot den kristna judendomen, och som han tillskrifver öfverlägsenheten af den religiösa rigtning, hvilken »hednin-garne» följde, åt den andligare karakter denna rigtning antagit? Och är det ej detsamma, som att säga, att han i lagens Evangelium såg en kristendom, minst sagdt, vida underlägsen trons?

Paulus måste hafva mött ett ganska ihärdigt motstånd i de omskurne kristnes leder, för att, med afse-ende på dem, begagnä sig af så Stränga ordalag. Hvadkan man säga mer, än att beskylla de hedningar, hvilka följde Jacobi, Petri och de mest ansedda apostlars föredöme, att öfvergifva Jesus Kristus, att öfvergå till ett annat Evangelium, att upphöra att lyda sanningen, att sluta i köttet, att underkasta sig vedertorftiga stadgar? Hvad kan vara allvarligare, än att anklaga de judar, som försöka locka dem in på denna väg, för att föra dem från sanningen och vilja beröfva honom frukten af hans arbete? Huru klarare uttala sin mening, än att kalla de religionsbruk, hvilka samvetsgrannt iakttogos af kyrkans trognaste medlemmar, för skadliga föreskrifter eller verlds-liga stadgar? Skrifver han ej också till de Galater: »Si jag, Paulus, säger eder: om j låter eder omskära, är eder Kristus intet nyttig» (Cap. 5, v. 2)? Uppmanar han ej på det enträgnaste de Philipper att vakta sig för »de hundar, för de onda arbetare, för afskärelsen (Cap. 3, v. 2), och förklarar han ej. att den, som sätter sitt förtroende till lagen »tröstar på köttet» (v. 4—7)? Anklagar han ej hvar och en bland hedningarne, som rättar sitt uppförande efter lagens Evangelium, att vara en affällning; uttalar han ej förbannelsen öfver upphofsman-nen, hvem han än vara må, till ett sådant affall (Galater, Cap. 1, v. 8, 9; Cap. 5, v. 3, 4)? Med ett ord, försäkrar han ej flere gånger, att lagen är afskaffad (Gal. Cap. 3, v. 25; Coloss. Cap. 2, v. 44; Eph. Cap. 2, v. 45)? En förklaring, som än kraftigare

bestyrkes af Episteln till de Ebreer: »Ty dermed sker att den förra lag

6afkommer, för hennes svaghet och onyttos skull» (Ebr. Cap. 7, v. 8 etc. Cap. 40, v. 9) *).

Pauli synpunkt är således obestridligen en motsats till de kristnes, hvilka ansågo Evangelium bestå i ett slafviskt iakttagande af lagen. Antingen var lagen, hvars alla delar hänga tillsamman (Gal. Cap. 5, v. 3), såsom han förklarar det, till alla delar afskaffad; och i sådant fall hvarföre underkastade sig de kristnade judarne dess föreskrifter, och hvarföre bildade de, under dess förmynderskap, en mosaisk kristendom? Eller ock bibehöll lagen sin magt för den kristne; och, i det fallet, hvarföre tillvällade Paulus sig rättigheten att strida emot lagens Evangelium (Gal. Cap. 4, v. 44, 42, 15, 46 etc.)? Ni skall svara, att aposteln likväl underkastade sig sjelf den lag, hvars fordringar han trodde sig äga rättighet att bestrida. Jag vet det, men låtom oss ej förgäta, att när han handlade sålunda, så var det af undseende för de »svage», och för att undvika all anledning till »förargelse» (4 Cor. Cap, 8 och 9, v. 49—22; Rom. Cap. 44). Upprepar han ej att: »ändock jag är fri för hvar man, hafver jag likväl gjordt mig till hvar mans tjenare, på det jag må vinna dess flere hjertan för Kristi lydnad? Judendomen är jag vorden såsom en jude, på det jag skall vinna judarne; Dem som under lagen äro, är jag vorden lika, som jag under lagen vore» (4 Cor. Cap. 9,

) Vi skola i nästa föreläsning vidare bevisa vigten af detta förhållande, äfvensom skiljaktigheterne emellan Pauli åsigter och de krislnade ju-darne.y. 19, 20). Hans första omsorg är att föra så många själar, som möjligt, till salighetens kunskap, öfvertygad att deras förening med Kristus skall, så småningom, frigöra dem från lagens ok. Det mål, som han fullföljer, naturen af hans vördnad för lagen, den anda i hvilken han underkastar sig dess föreskrifter, visa, tydligt nog, att det är mindre lagen sjelf, än fördragsamheten, undseendet och den kristliga kärleken, som han iakttager. Han eg-nar Evangelium sin hyllning genom sin undergifvenhet för Mose lag. Men, inför det fruktansvärda motstånd, som mötte honom (Gal. Cap. 2, v. 3, 5, jemnförda med Ap. G. Cap. 16, v. 1, 3: Rom. Cap. 7, v. 4, 6, jemnförda med Ap. G. Cap. 21, v. 21—24, Cap. 18, v. 18), ser

man honom gifva vika i de fall der han annars ej gjorde

det, hvilket synes försätta honom i en slags motsägelse med sig sjelf.

Man kan ej misstaga sig derpå. Paulus gifver en ny riktning åt det kristna lifvet, öppnar ett djupare och vidsträcktare fält för den religiösa tanken, såsom han uttryckligen förklarar: »Men nu äre vi friade från lagen,

döde ifrån henne, som oss höll fångna, så att vi skola

tjena i ett nytt väsende efter andan, och icke i det

g&mla väsendet efter bokstafvem (Rom. Cap. 7, v. 6, jemför v. 4.) I bibehållandet eller förkastandet af lagen uppenbara sig således tvenne mot hvarandra stridande former inom den apostoliska kristendomen. Å ena sidan är det säkert, att de judiska Kyrkorne, under apostlar-nes ledning, i början betraktade Evangelium såsom denmosaiska gudsdyrkans naturliga fullbordan, det vill säga såsom en laglydighetens religion. Å andra sidan, är det ej mindre säkert att Paulus betraktade tron såsom saliggörande just som motsats till de gerningar, hvilka hem-tade sin drifkraft från lydnaden för lagen. Jag vill härmed ej hafva sagt, att man finner endast den ena grundsatsen hos den judiska Kyrkan, endast den andra hos Paulus. Jag härtill och med, i min första föreläsning, visat motsatsen. Men, liksom det kristna lifvets olika strömfåror hvar för sig hafva sin upprinnelse i en hufvudgrundsats, hvars djup man kan hafva svårt att mäta, i dess början, så vill jag säga, att den ena sidan hufvudsakligen betraktade Evangelium ur lagens synpunkt, och den andra hufvudsakligen ur trons.

Pauli kraftiga motstånd mot de Judiske kristnes fordringar, kastar dessutom ingen skugga på skönheten af deras kristliga lif. De fleste af dem förblefvo slafvar under judendomen ej mindre af trohet för en helig lag och af erkänsla för den andliga uppfostran, som de voro denna lag skyldige, än af sjelfförsakelse och en allt uppoffrande anda. Deras lydnad härrörde, vanligen åtminstone, så litet från sjelfviskheten och högmodet, att den, tvertom, utgjorde beviset på deras gudsfruktan, och att den uppenbarade sig under förhållanden, hvilka försvårade dess utöfning. Allting syntes dem således förut bestämdt på deras väg, och hvarje uppgift redan löst för deras ögon: hela deras omsorg bestod i att efterkomma lagen. Man kan lätt förställa sig att, betraktadt ur denna

synpunktantog det kristna lifvet en egentligen moralisk färg, och kristendomen ett hufvudsakligen praktiskt skaplynne. Detta synes isynnerhet i Jacobi epistel, h vilken, utan att förråda någon afsigtlig fiendtlighet emot den rigtning, som Paulus följde, icke dess mindre förblifver det trogna uttrycket af den stränga gudsfruktan, som utmärkte lagens kristne. Denna Epistel, liksom dessutom Uppenbarelseboken (se till ex. Cap. 2, v. 19; Cap. 20, v. 12, 13 etc.) och äfven andra det nya Testamentets skrifter, föra oss in i ett serskildt områdey hvarest gerningarne, lydnaden för lagen, ach kristendomens hopp intaga första rummet. Jacobus framstår således som urbilden för den stränga andan i den första Kyrkans gudsfruktan. Men om han, till en början, betraktades såsom den värdigaste kämpen för lagens kristendom, så blef snart Petrus, hvars stora namn gaf en ökad kraft åt de åsigter, hvilka bekändes af Moses anhängare, isynnerhet i dessas ögon, den ypperste bland apostlarna. Hade han ej, oaktadt det dop han meddelat höfvidsmannen Cornelii fränder, och det goda förstånd, som herrskade emellan honom och Paulus, likväl egentligen egnat sig åt judarnes omvändelse (Gal. Cap. v. 7, 8)? Var det ej han som uttog det första steget, och som, vid högtidliga tillfällen, hade uppträdt i spetsen för de tolf, och fört deras talan? Han, hvars mening blef segrande i Kyrkans rådslag, och på hvilken, från början, uppmärksamheten var fästad? Och synes han ej intaga främsta rummet, till och med under den första tiden Paulus uppträdde som apostel? Ty så snart hedningarneskyrkor hade utbildat sig under den sednares ledning, försvinner Petrus, så småningom från skådeplatsen och träder allt mer och mer i skuggan. Också tillhöra de begge bref af en egentligen praktisk syftning, som bära hans namn, de kristnade judarnes synpunkt, hvilken han söker att förlika med Pauli. Låtom oss tillägga, att .Kristi ord: »Du äst Petrus; och uppå detta hälleberg skall

jag bygga mina församling» (Matth. Cap. 16, v. 18) hafva endast afseende på den plats, som denne apostel skulle intaga vid den Kyrkas första stiftelse, på hvars öden man, vid dess uppkomst, såg honom utöfva ett så afgörande inflytande.

Således, ur de judiska Kyrkornes ståndpunkt, det vill säga ur laglydighetens, bestod Evangelium hufvud-sakligen i uppfyllandet af vissa föreskrifter, i iakttagandet af vissa religionsbruk, i utöfningen af vissa gerningar. I och för sig sjelf betraktad, leder denna åsigt menni-skan att snarare fästa sig vid pligten, än vid urkällan till all pligt, vid frälsningen, än vid Frälsarens person. Deremot höjer trons synpunkt den kristne öfver gernin-garnes grundsats, gör dess lydnad allt mera fri, och låter honom finna frälsningen i en personlig förening med Frälsaren. Se der hvarföre Paulus ständigt framställer tron, som motsats till lagens gerningar, (Rom. Gap. 3—11; Gal. Cap. 2—5, etc.) hvilka, i bästa fall, blott äro en trons yttre uppenbarelse. För att från laglydighetens område inträda på trons, från den kristendom, som bekändes af lagens barn till de hedniska Kyrkornas, måsteman således närma sig Evangelii medelpunkt och beträda framåtskridandets bana. Också strider Paulus så kraftigt emot de judiska Kyrkornas åsigter, endast derföre att den grundsats, som han sjelf beifrar, är, i hans ögon, långt mera Evangelisk, än deras. Det är på detta sätt vi förklara det Gamla Testamentet genom det Nya, och ej det Nya Testamentet genom det Gamla. Och liksom det Nya Testamentets förbund, långt ifrån att vara stridande emot det Gamlas, kom i stället att »fullborda detta» (Matth. Cap. 5, v, 17); på samma sätt utesluter Pauli ståndpunkt vida mindre de kristnade Judarnes, än den måste bidraga till att låta de sednares synpunkt undergå en omskfcpning i framåtskridandets anda.

Det vi nu yttrat är tillfyllest för att sätta utom all fråga det allmänna förhållande, som vi ville bevisa, nem-ligen tillvaron i det första seklets Kyrka af en kristen-domsform, som bildadt sig efter lagen. De förmedlande åsigter, hvilka sednare gjorde sig gällande, bära på samma gång vittne om häftigheten af den strid vi beskrifvit, och det framsteg, för hvilket Paulus var ett verktyg. — Men, skall kanske någon fråga, hvilken vigt hafva de sakernas tillstånd ni skildrat för våra dagar? — De apostoliska tiderne framställa, ej blott den kristna Kyrkans uppkomst,

men de erbjuda oss ock den allmänna bilden af dess utveckling. Vi återfinna, fördold i deras sköte, hela den menskliga historiens hemlighet, och vägledningen på den bana, som vi böra följa för att hinna samma mål och kasta ankaret i samma hamn. Ingenting kan, bättre ändetta studium, skänka oss medlet att med framgång Of~ vervinna de hinder, som möta oss, och i vårt hjerta framkalla ett nytt lif. Ty hvar och en, som ej vill stadna vid ytan af tingen, måste snart erkanna, som vi sed-nare skola se, att vår Kyrkas religiösa ställning ar ganska snarlik Kyrkans i det första seklet. Under andra former och andra namn, stå grundsatser mycket liknande dem, som då

befunno sig invecklade i striden och voro lika vördade, ännu rustade till kamp mot hvarandra. Och huru skulle vi kunna, i lärjungarnes anda, arbeta på att utgå segrande ur den brytning, som dessa grundsatser alstrat, om vi äro okunnige om den Kyrkas inre historia hvars fader apostlarne voro?

Men denna historia erbjuder dessutom för hvar och en ett enskildt intresse. Det ar ej blott den kristna Kyrkan, som vandrar samma vag, beträder samma bana och gör samma erfarenheter, som den apostoliska Kyrkan, så att hon i sjelfva verket blott är denna samma Kyrka, som lemnar sin jemförelsevis afskiljda ställning, för att tränga in i samhällets medelpunkt, och för att, i alla afseenden, arbeta på menniskoandens eröfring. Men hvarje kristen återfinner i sitt hjerta samma historia, lefver samma lif, går genom samma strider, måste öfvervinna samma hinder, besegra samma motstånd, och verkliggöra samma framsteg, som det första seklets Kyrka. Han måste ej blott stärka sig mot den köttsliga viljans svaghet, men också mot okunnigheten, fördomen, villfarelsen, under hvad namn de än dölja sig; mot de betänkligheter, somhindra honom att höja sig från en yttre gudsfruktan, till en rikare, mera fruktbärande uppfattning af de förhållanden, hvilka utgöra den kristliga sanningen. Jag tviflar på att man träffar många troende, som ej erfarenheten kallar att genomgå skärselden af en strid sådan, som den jag beskrifvit: en kamp full af ångest och faror, der ljuset ej är mindre nödvändigt för tron, än tron för ljuset, och som, med mindre än den lyktas med segern, förer, med hastiga steg, från en sorglig modlöshet till en mer eller mindre fullkomlig glömska af sanningen. Den själskamp, de tvifvel, den förtviflan, hvartill en sådan strid vanligen blir en källa, den natt, af hvilken själen kan se sig omsluten, är ej mindre förfärlig för den kristne, än den stora pröfning Kyrkan i det första århundradet måste undergå. var det för henne. Och i en tid då hvar och en är kallad att göra sig reda för sin öfvertygelse, att veta hvar han är hemma inför sig sjelf, att höja sig till en mera personlig, mera oberoende tro än förr, af hvilken vigt är det ej att försäkra sig om det bästa medlet att skydda sig för de klippor, hvilka öfverallt möta oss på vägen. Detta medel är oss klart uppenbaradt genom den apostoliska Kyrkans inre historia, och detta arbete har till föremål att framställa det i dess fulla dager. Det är detsamma, som att säga att det finnes få ämnen af en mera allvarlig och praktisk vigt än denna historia, hvilken förblifver ständigt ny.H.

Men den apostoliska Kyrkans fortgående tillvext skalle ej möta mindre hinder, an utvecklingen af hennes tro: och det var ej blott inom hennes eget samfund, men isynnerhet utom detsamma, som hon var kallad att £öra underverk. Sedan vi gjordt oss reda för Kyrkans inre tillstånd, låtom oss med några ord undersöka hennes yttre ställning.

Det var en till utsendet ganska lätt sak att öfver-tala Judarne att tro på en Frälsare, hvars steg tycktes liksom genomgå deras historia, hvars ankomst bebådades af deras religionsbruk, hvars offerdöd förbildades genom deras högtidliga fester, som deras profeter lofsjungit, och mot hvilken allt tycktes inbjuda dem att vända deras blickar; och man skulle Iro att intet folk kunde vara bättre beredt att lyssna till Evangelium. I vissa fall var det utan tvifvel förhållandet; och så länge apostlarne för-blefvo fästade vid Synagogan, tycktes deras predikan göra underverk. Men så snart Kyrkan intog en sjelf-ständig ståndpunkt, eller snarare från Stephani martyrdöd, förändrade sakerna utseende. Och hvårföre förvåna sig deröfver, när man ser hvilka hinder, som, efter så många seklers kristendom, möta sanningens förkunnande i de flesta kristna länder? Den judiska nationen böjde sig villigt under inflytandet af ett mägtigt och aktadt parti,Phariseernes. Detta parti, hvars skenhelighet Kristus hade gisslat med sitt allsmiigtiga ord (Matth. Cap. 23, v. 13—33), hade lyckats fängsla religionen i trånga skriftläror, insvepa lagen i traditionernes linda, helga den fullkomligaste bokstafvens seger öfver andan, och vända Sinai förbund från det mål, som det föresatt sig, nemligen emot det sjelf (Marc: Cap. 7, v. 8—13). Hoppet om en Messie ankomst tjenade blott till att nära en ömklig sjelfviskhet, och tomma religionsbruk nedtryckte mennisko-själens flygt, och förtorkade i menniskohjertat alla lifvets källor. Ingenting uppehöll lagens folk, utom några bedrägliga former, hvilka gåfvo anledning till en vild ofördragsamhet. Låtom oss ej förgäta att det var derföre att Kristus lämpade på sig sjelf de löften, som blifvit »fäderne» gifne, som han dömdes till döden af det högsta rådet, att det var i lagens namn, som judarne stenade Stephanus, och som »Saulus tog till att föröda församlin-garne, gick hit och dit i husen och drog fram män och qvinnor och lät sätta dem i fängelse» (Ap. G. Cap. 8, v. 3). Denna förstörande formalism alstrade ett lika blindt som blodigt religionsvärmeri. Visar sig icke menniskan alltmera ofördragsam ju

längre hon känner sig aflägsen från friden, eller ju mer hon känner behofvet att undfly sig sjelf? Tillika med detta hotande religionsvärmeri förenade judarne, till följe af den ställning de ansågo sig kallade att intaga, fördomar så mycket omöjligare att omkullkasta, som de voro svårare att rättfärdiga. Var det ej dessa fördomar, hvilka fästat vid korset Den, hvars oskuldtill och med hans anklagare sett sig tvungne att erkanna? Och då Jesus sjelf syntes duka under för det motstånd, som mötte hans verk, huru skulle dess svaga apostlar, dessa okunnige och fruktande lärjungar, obemärkta söner af det fattiga Gallileen, huru skulle de kunnat nära hoppet att lyckas i den stad, som lifdömt (Jpras Mästare? Om de föresatt sig att höja sin röst i de landsändar, som voro mest aflägsna från den Mosaiska Gudsdyrkans hufvudsäte, då hade man kunnat fatta att de kunde göra sig några

förhoppningar. Men det är en stad förslafvad under den

mest stadgade och sinnrikaste formalism, som de villja fängsla vid Dens altare, hvilken just denna stad räknat bland illgerningsmän! Det är Synagogan, som de hoppas omvända till tro på ordet af ett folkets barn, hvilket hennes Äldste och Öfverstar hade högtidligt öfverlemnadt åt himlens straff? Färdig att grundlägga en ny gudsdyrkan på spillrorne af en religion, hvars magtspråk hittills varit oryggliga i Judarnes ögon, komma de för att predika

en Messias, hvars minne de högst betrodde skriftlärde

hade dömt till allmän smädelse. Man måste väl erkänna, att aldrig något religiöst företag varit af den natur att det kunnat synas djerfvare, än Kyrkans upprättande bland »profeternes barn». Om vi gå längre än till det Judiska folket, så finna vi den gamla verlden sjunkande öfverallt mera samman, liksom en byggnad, hvars grundvalar ramla. De religiösa trosläror, som varit första källan till forn-verldens ära, voro slocknade i menniskornes hjertan; och de gudar, som tjenat dem till stöd, fallne från de rym-der de bebodt, lemnade menskligheten irrande i det djupaste mörker; deras regering ersattes genom stjerntydares, spåmäns och undergörares. Himlen, lika stum, som det menskliga samvetet, gaf ej mer några gudasvar; och de philosofiska systemer, som borde tillfredsställa upphöjda andars behof och låna dem vingar, mägtade till slut blott ingifva dessa en djupare känsla af deras oförmåga. Omgifven af konstens underverk och af vördnadsbjudande minnen, krälade dock menniskan, utan tro, utan glädje eller ljus i en «föraktlig förnedrings bojor, eller öfver-lemnade sig åt mörka trolldoms besvärjelser, hvilka än mera ökade den allmänna oredan. Inför dessa lefvande ruiner, i detta sedernas, samhällsinrättningarnes och tan-karnes fruktandsvärda kaos, hvem kan undra på att ädla andar, hänförde genom snillets löften och kunskapens lockelse, öfverlemnade sig åt en förtviflad scepticism, eller snart öfvergåfvo deras ädlaste sträfvan för att försjunka i den dystraste modlöshet.

På hvilket blad af menniskoslägtets historia vi än kasta våra blickar, skola vi ej finna ett sorgligare skådespel. Aldrig såg menniskan framför sig en dunklare framtid; aldrig hade hennes hjerta mindre anledning att öppna sig för hoppet. En hel verld i upplösning; öfver-allt fiendtliga nationer, hos hvilka ett gemensamt slafveri ej förmått släcka det gamla hatet; intet fortskaffnings-medel som ej var långsamt, svårt eller farligt; skenheligheten, svärmeriet, den gröfsta vidskepelse och den mest förfinade scepticism täflande om ruiner, hvilka, enligtallt förutseende, gjorde den religiösa trons pånyttfödelse omöjlig; se der den jordmän ur hviiken det första århundradets Kyrka skulle höja sig. Jag tviflar på att man kan föreställa sig en förening af omständigheter mera eg-nade att förhindra »talet om korsets galenskap.»

Och ändå, när visheten hos de vise, som för-blefvo föremål för den högsta beundran, var oförmögen att uppehålla deras mod, hvilka sökte frälsningen; när denna så rättvist vördade vishet uttömde sin förmåga att sätta en magtlös damm mot upplösningeifc flod; då uppträda några fiskare från den obemärktaste delen af ett föraktadt land, och tillkännagifva sin afsigt att frigöra menniskohjertat från syndens slafveri, och att rycka verl-den undan den förstöring, som hotade den. Och på hvad sätt? Genom att förkunna den otroligaste af alla tilldragelser, nemligen, att midt ibland ett nedtryckt och föraktadt folk hade Gud blifvit menniska i skepelse af en timmermans son; att denna Gud och menniska, dömd till det nesligaste straff af folkets högsta styresmän, hade uppstått från de döda, och att tron på hans namn gjorde menniskan delaktig af det eviga lifvet (Ap. G. Cap. 2, v.

22—40; Cap. 3, v. 43—26; Cap. 4, v, 10—J2; Cap. 5, v. 30—32; Cap. 40, v. 37 — 43; Cap. 13, v.

23—40; Cap. 25, v. 16—23 etc.). Jag frågar hvarje

uppriktig menniska: Att låta hedningars frälsning bero

af en Judes lidande och uppståndelse, en händelse hvar-till de, sjelfva Judar, sade sig hafva varit vittnen; att inbjuda tviflare att tro på en korsfästad, som utgått urett förhatligt folks leder, för att derigenom öfver vinna det ondas magt; var det ej det minst kloka företag, som en dödlig kunde föresätta sig?

Jag vill ej härmed hafva sagt att dessa betänkligheter framställde sig för apostlarnes sinnen, då de först uppträdde på skådeplatsen? Jag har snarare sökt bevisa att de ännu ej hade någon klar uppfattning af hela vidden af deras kallelse och af naturen af de strider, som väntade dem. Genomträngda af minnet af de händelser, som nyss gått i fullbordan, innerligt förenade med Jesus och begåfvade med den Heliga Andas kraft, J kände de behofvet att meddela sina landsmän den lycka och de ärorika förhoppningar hvaraf de njöto. De lydde således en gudomlig ingifvelse, de buro utan fruktan vittnesbörd om den Korsfäste, och framträdde för folket med det eviga Evangelium på sina läppar. Men detta Evangelium hade icke dess mindre till mål att frälsa Judarne genom en »förargelse», och hedningarne genom »en galenskap» (1 Cor.).

Nå väl! Låtom oss förflytta oss fyrtio eller sextio år längre fram. Vi se då, bredvid Synagogorne, lika många kristna kyrkor höja sig, hvilka eröfrade de hjertan, som suckade efter sanningen, och förde, genom deras blotta tillvaro, Judarne till en frälsning, som hade förekommit dem såsom en »förargelse». Vi se Mindre Asien och Grekland, för att ej tala om det öfriga Romerska Kejsardömet, betäckta med nybildade Kyrkor, som alla spridde omkring sig Evangelii utsäde, omvände hednin-garne till den korsfUste Juden, eller satte dem i besittning af den frälsning, som de kallat en galenskap. Ni ser kristendomen framskrida från en ort till en annan, från den ena verldsdelen till den andra, i dessa ringa lärjungars fotspår, och öfverallt skapa en ny menskhghet genom att kalla menniskorne till elt nytt lif. Vid dess röst sei* ni ett nytt samhälle uppstå ur förstörelsen, och den menskliga naturen liksom födas på nytt vid strålarne af »Rättfärdighetens Sol», en ny verld blomstra upp, somen ros på ruiner, bland fornverldens spillror. Ni ser en hittills okänd känsla, brödrakärleken, helga alla andra; försona fiender; sins emellan förena de mägtige och de ringe, makar, föräldrar och barn, tjenare och husbönder; träldomen förändra natur, för att sedan försvinna, tillika med andra orättvisor; samhällsordningarna, lagarna, sederna bereda sig att undergå en fullkomlig förvandling genom familjens återupprättande; med ett ord,

dygder, hvarom menniskan förut ej hade något begrepp,

komma och förvåna edra blickar. Se här den vttre sidan. Om vi betrakta den inre, skall ni finna den brytning, som vi skildrat, besegrad, det steg framåt, hvarpå vi häntydt, uttaget, den kamp vi beskrifvit slocknande i en allmän seger, Evangelium närmande alla partier genom sjelfva naturen af dess eröfringar, tviflen öfvergångna till tro, den judiska andan omskapad eller vanmäktig, oändligheten afslöjad så väl för menniskans ande, som för

hennes hjerta, med ett ord, sjelfva motståndet i förening med andra medel bidraga till sanningens upprättande.Och genom hvilken magt förmådde dessa menniskor vinna så förvånande segrar, och öfvervinna oöfvervinner-liga svårigheter? Den långvariga moraliska brytning de måste genomgå, de tvifvel, som de hade att besegra efter deras Mästares död, hade gifvit dem tillfälle att för-

värfva sig, tillika med det fulla medvetandet af deras kal-

/

lelse, det oberoende, som är nödvändigt för att kunna vara apostel. Och detta var framförallt den Heliga Andas verk. Den innerliga gemenskap de redan då underhöllo med Jesus Kristus omskapade dem, så småningom, till hans liknelse, och dö kunde säga med en af dem: »Kristus är mitt lif» (Philip. Cap. 1, v. 21). Att lida och tillhöra honom, syntes dem oskiljaktigt (Ap. G. Cap. 14, v. 22). Också såg man dem visa, att menniskan, »af Guds slägte» (Ap. G. Cap. 17, v. 29), måste eftersträfva äran att förlora sin egen vilja i Guds, eller«att öfver-lemna sig åt honom, som ett lefvande tackoffer. På detta sätt förblefvo de enige, som kroppens lemmar, med hvarandra. Uppehållne af en orubblig tro meddela de sig så förtroligt med Jesus, att de synliga tingen tyckas hafva

försvunnit för deras ögon. De hafva verkeligen upphört att lefva för sig sjelfva, och denna innerliga förening med Kristus, som gifver deras ande en ständigt klarare åskådning af den kallelse, som är dem anförtrodd, införlifvar dem allt mera med denna kallelse. Deras Mästares mission blir också deras. Denna mission, som de så småningom gjort till. sin egen, trycker på deras lif dess egendomliga prägel, och gifver detsamma den 8rigtning, som man ser dem följa: den är den hufvudsak-liga driffjädern till hela deras verksamhet, kallan till deras segrar, orsaken till deras allmagt, och ingjuter i deras hjerta de tankar, ingifver de ord, som aro mest eg-nade att tjena deras sak. Sjalen i deras predikoembete, tröstar och starker den dem genom sjelfva de pröfningar, som den kallar dem att genomgå Också offra de åt den med gladje allt, hvila, lycka, frihet (2 Cor. Cap. 11, v. 22— 33; Cap. 42, v. 10). Äro de ej skyldige denna mission att lefva i deras bröders hjertan, hvilka blifvit »deras barn», och att bara omsorg för alla församlingens medlemmar (2 Cor. Cap. 41, v. 29). Och om skiljda

åsigter öfver allvarliga frågor kunde ega rum ibland dem

utan att splittra »Kristi kropp», så ar det derföre att karleken till bröderne beständigt kom att »fullborda enheten» i deras hjertan. De ådagalade höjden af deras andliga magt, mindre genom de under de gjorde, an genom underverket af detta gemensamma lif. Också, starka genom deras svaghet (2 Cor. Cap. 12, v. 10) och tröstade genom deras bedröfvelse, trampade de »på ormar och

scorpioner», och gjorde fiendtliga magters ansträngningar fruktlösa (Luc. Cap. 10, v. 19), de hemtade nya krafter i det motstånd, som mötte dem, »häfde upp hällebergen» (Marc. 11, v. 23), och läkte hjertats sår. Så utförde Jesus genom dem större gerningar an dem han sjelf full-bordadt under deras ögon (Joh. Cap. 14, v. 12).

Se här källan till apostlarnes magt; se här medlet att, ännu i våra dagar, inom Kyrkan och utom desssköte, fullfölja ett lika välsignelserikt verk. Jag vet det, känslan af vår ensamhet och vår svaghet, åsynen af den liknöjdhet med hvilken sanningen emottages, det motstånd den väcker, och de hinder, hvilka de kristne sjelfva, tyvärr, resa i vägen för hennes segrar, utsätta oss ständigt för att duka under för modlösheten. Men låtom oss taga oss till vara. Denna fruktan kan på oss utöfva en så mycket mera förstörande verkan, som den flyter ur en ädlare källa. Ingenting hindrar äfven oss att vara starke för sanningen i den mån vår svaghet det medgifver. Den gudomlliga nåden är ej mindre mägtig (2 Cor. Gap. 42, v. 9) i vårt århundrade än den var i det första seklet, och kan lika väl göra oss skicklige att i de strider, som vänta oss, eller de svårigheter, som trycka oss, hemta en upprätthållande kraft, ja lika mycket en segerns underpant, som en tröstens källa. Men för att sålunda, just i det, som synes vilja lända oss till hinder, finna ett stöd, måste vi, inom kretsen för vår verksamhet, blifva lika sanna lärjungar, som apostlarne i det första århundradet.

III

Af hvad jag nu anfört, tror jag mig kunna draga den slutsatsen, att Kyrkan egentligen är ett samhälle afkristne, det vill säga af lärjungar, eller att hon består i den enighet, som hvilar på grunden af ett gemensamt lif hos de hjertan, som äro uppriktigt förenade med Jesus. Också kallas hon »Guds hus» (1 Tim. Gap. 3, v. 15), »Kristi kropp» (Eph. Cap. 1, v, 22, 23), hvilken form hon, till följe af tid och omständigheter än ikläder sig; hvarigenom jag dock ej vill säga, att alla former äro lika tjenliga för henne eller lika egnade att utgöra liksom ramen omkring uttrycket af hennes gudsfruktan. Såsom »Kristi kropp» utvecklar sig hos hvarje troende, så lefver och tillvexer Kyrkan i hvarje kristens hjerta, en den

Helige Andes tabernakel. Hon sluter inom sig de sköna-

ste och högtidligaste ögonblicken i det kristna lifvet och välsignar dess heligaste handlingar. Kallad att fullfölja Kristi verk, måste hon genomgå samma död, och, under andra former, undergå samma lidande. Också är hon i en egendomlig mening Kristi brud, Guds Son bland men-niskornes söner, »den nya menniskan», den rätta mensk-ligheten. Kyrkan kan således vara en verklig Kyrka endast med det vilkor, att Kristi kropp, så småningom, utbildar sig inom henne, eller att hon, en andlig Maria, hvarje dag föder Frälsaren till verlden. De medlemmar af den kyrkliga stiftelsen, hvilka ej, i och med detsamma, äro lemmar af »Kristi kropp», förblifva endast åhörare,

och Kyrkan är för dem blott en lärosal. Den kyrkliga

instiftelsen kan med fullt skäl antaga namnet af Kyrka endast i den mån, som de sanna kristnes inflytande är öfvervögande i hennes rådslag. Samma dag, som dettainflytande upphör att göra sig gällande, skulle Hon nedstiga till en vanlig polisinrättning: och långt ifrån att bidraga till tillvexten »af Kristi kropp», så skall hon, tvert-om, göra dess förnyelse så mycket svårare, ju mer hon förstenats i sina egna föråldrade former.

Också kan ej Kyrkan uppstiga till höjden af sin kallelse, så länge Hon, tvertemot det första seklets församlingar, lägger hinder i vägen för den enes eller den andres af hennes medlemmar andliga utveckling. Om det ibland dessa skulle finnas någon, som, en Kristi uppriktige lärjunge, skulle arbeta på att föra henne till nya framsteg, såsom Paulus, och Hon, utan mera skäl än de kristnes af judiskt ursprung, ville utesluta sådana medlemmar från sin gemenskap, då skulle Hon handla i en annan anda, än hennes syster i de apostoliska tiderne. Hon skulle stadna i motsägelse med det namn Hon bär och de egenskaper Hon bör ikläda sig. Hon bör tvert-om erbjuda hvarje troende den frihet, som Paulus och Johannes åtnjöto bland deras bröder, och öppna sig för alla de framsteg, hvilkas frö, nedlagt i Evangelium, sträf-var att utveckla sig under det kristna lifvets fruktbärande inflytande. Således måste alla dess barn, om de än följa skiljda vägar genom Guds rikes herrliga nejder, likväl alla vara »inbördes lemman) (Eph. Cap. 4, v. 25), lika verkligt förenade sins emellan, som kroppens lemmar, eller, som en maka med sin make (Eph. Cap. 5, v. 21—33; 4 Cor. Cap. 42, v. 12—27). Utan tvifvel äro Kristi lärjungar kallade att, hvar och en i sin ord-ning, försaka allt för sanningen, att vandra till herrlig-heten på uppoffringens blodiga väg, och att helt och hållet gifva sig åt Honom, som utgifvit sig för dem. Men de individuella skiljaktigheter, från hvilka enigheten hemtar sin rikedom och sin styrka, göra det till en så mycket angelägnare pligt för dem att förena sig inbördes liksom med Kristus (Joh. Gap. 17, v. 20— 23), att samfällt arbeta på en uppriktig trons utveckling, att gemensamt eröfra nya länder åt Guds rike, och förena allas krafter för att tillförsäkra Evangelium om segern. Om Kyrkan, till och med under Apostlarnes ledning, egde en oberoende tillvaro, kunna ej heller dess närvarande ledare tillvälla sig rättigheten att herrska öfver dess medlemmars tro (1 Petr. Cap. 5, v. 3; 2 Cor. Cap. 4, v. 5), eller stödja sig mot dem på andra magtspråk än sanningens. Och, å andra sidan, kunna ej Kyrkans medlemmar med framgång arbeta på dess pånyttfödelse, med mindre än de verkligen ega den Heliga Andas kraft (Ap. G. Cap. 6, v., 1—8).

Det är således naturligt att Kyrkan ej kan åstadkomma något varaktigt verk, ej åter blifva jordens store missionär, ej förnya verldens utseende, så länge hon ej erbjuder hvar och en den andliga frihet, som är nödvändig för den fulla utvecklingen af Kristi kropp. Kallad att utveckla sig, liksom allt lefvande, förnyar hon sig ständigt, och har för sina framsteg att tacka sina mödosamma ansträngningar. Hon är så föga bosatt i sitt rätta fosterland, att man ser henne alltjemt underkastad nödvändig-heten att pånyttfödas. Också måste Hon, ej mindre än den kristne, eröfra sig från sig sjelf genom ständiga föra

nyelser, för att komma det samhälle till hvars sköte hon

är förvisad att uppmärksamt lyssna till hennes röst.

Hafva vi rätt gjort oss reda för hela vigten af det verk,

hvilket vår tid gör det till en pligt för Kyrkan att [-fullfölja?-] {+full- följa?+} Jag talar ej om Asiens, om Afrikas, om hela

Verldens omvändelse till kristendomen: jag talar ej om de tusentals afgudadyrkare, som vänta af Henne kännedomen om en frälsning, hvaraf Hon sedan aderton århundraden är i åtnjutande. Jag går ej utom kretsen af vårt kyrkosamfund, jag sträcker ej min blick utom den stad, det land vi bebo. Det är ej allenast frågan, för Kyrkan, om att antaga sådana vilkor för sin tillvaro, som skulle vara mera i öfverenstämmelse med Evangelii anda, liksom med våra djupaste behof: och det ej mindre inom den kyrkliga organisationen, än inom den religiösa undervisningen; ej mindre med afseende på ett lifligare deltagande af Kyrkans medlemmar för utvecklingen af »Kristi kropp», än inom den kristna tankens område. Det är frågan om att låta ett nytt lifs friska safter genomströmma alla sam-

hällskroppens grenar, mägtiga nog att i menniskohjertats djup väcka en allvarlig åtrå efter sanningen, och som

kunde, ständigt stigande, föryngra den menskliga naturen. Så att rättänkande menniskor ej mer hade anledning att säga: »Se här ett allvarligt framsteg att göra, en vigtig

reform att fullfölja, nytt ljus att utsprida: hvilken hjelp för att åstadkomma detta framsteg, för att fullborda dennareform oah meddela detta ljus kunna vi vänta af den stiftelse, hvilken anser sig sjelf såsom ett stöd för allt, som är godt, sannt och välgörande för menniskan? I sanning det kall, som är oss ålagt, är ej ringare, vår mission ej mindre fruktbärande, än apostlarnes i det första eller i det sextonde seklet. Men huru skulle Kyrkan inse nödvändigheten och ega medlen, att fullfölja ett sådant verk, utan att så småningom underkasta sig inflytandet af de sanna medlemmarne af Kristi kropp? Hvar-ifrån skall den kyrkliga stiftelsens förnyelse och samhällets pånyttfödelse komma, om ej ifrån Evangelium, djupare kändt och andligare uppfattadt än fordom? Det gifves ingenting så i grunden skapande, som den religiösa principen: den skänker ej endast magt och storhet åt de verk, som den ingifver, men den är sjelfva ursprunget till allt verkligt nytt lif: och hvarje religiös rörelse, hvarje stiftelse, som ej härflyter från en mera evangelisk grundsats, än det förflutna erbjuder oss, är dömd att icke bara någon frukt, huru det än må, i början, synas oss. Framtiden bor i deras hjertan, hvilka med Jesus underhålla de andligaste förbindelser, nemligen de, hvilka äro mest egnade att motsvara den menskliga naturens djupaste behof. Detta angår oss alla Kristne. Så fåtaliga än de första lärjungarne voro, så höllo de icke dess mindre en ny verld i sina händer. Så fåtaliga, som barnen af det sextonde seklets Kyrka i början än voro, så utgick icke dess mindre den protestantiska civilisationen från deras leder. Och vore vi än färre för att byggadet kristliga lifvet på den evangeliska andlighetens grund, så skulle icke dess mindre framtidens Kyrka och samhälle lika naturenligt uppstå ur vår verksamhet.

Det ar utan tvifvet nödvändigt, för att hinna detta mål, att frivilligt inträda i Kyrkans gemenskap, eller att tillhöra henne i religiös mening. Så lange så ej förhåller sig, löper man fara att förblanda egenskapen af medlem i den kyrkliga stiftelsen med den af medlen af Kristi kropp. Och, om man blott förblir trogen vissa religiösa vanor, håller sitt hjerta öppet för vissa religiösa rörelser, underkastar sig antagna bruk, och aldrig låter undfalla sig någon öf-vertvgelse stridande mot de erkända larosatserne, så undgår man faran att höra att man kanske ej har någon »del i Kristo». Men, om den kyrkliga stiftelsen skulle se sig kallad att undergå en allvarlig omskapning, eller, för att helt och enkelt hålla mig vid händelserne, om ett religiöst »uppvaknande», hvilket bibehåller prägeln af den åsigt från hvilken det utgått; skulle visa sig inom Kyrkans sköte, hvad skall ni då göra? Vid åsynen af de fel, som ni skall finna hos detsamma, liksom hos alla menskliga företag, skall er uppmärksamhet isynnerhet rig-tas på dem. Den trångsinthet, till hjerta eller ande, som detta uppvaknande skall visa emot er skall törhända för edra ögon beslöja föredömet af den gudsfruktan, som utgör dess egentliga skaplynne, den kristliga karlek, den försakelse, genom hvilka det förvånar de sinnen, som det ej uppretar. Och derföre, i stället att välsigna den hand, som framkallar sådana frukter, i stallet att kanna erträfTad i ert samvete, och att följa er Frälsare på en allt upplystare väg. förkastar ni de ämnen till sanning, hvilka borde uppmana er att sänka en pröfvande blick i ert eget inre. Ni är kallad att undervisa, och ni fördömer kanske med bitterhet: ni blir en motståndare till dem ni borde upplysa: ni anser dem farliga för Kyrkans bestånd, och öfvertygar er så mycket lättare att ni sjelf är en verklig rättrogen. På detta sätt står ni utom Kristi gemenskap, under det ni tror er hylla sanningen, och ni bidrager att förvilla dem ni älskar, och att fasthålla i verldens bojor en Kyrka, hvars stöd ni tror er vara.

Och ej allenast de hvilka ni kallar öfverdrifne och ensi-

dige, skola hafva gått »från döden till lifvet», utan att ni deraf lärt något annat, än en ännu mera slafvisk tillgifvenhet föj de tomma vanor, hvilka utgöra er religion: men ni har dessutom arbetat på att stärka dem i deras fördomar: ni har visat er lika ensidig, emot dem, som ni anklagat dem att vara emot er: ni har, i dubbelt mått, gjordt Kyrkan skada, och er förblindelse, som fortfar att förvilla er, skall göra er uppvaknandets timma så mycket mera förödmjukande och bitter.

Men om Kyrkan har sanning, och utöfvar ett [-fruktbärande-] {+frukt- bärande+} inflytande, endast med vilkor att Hon är Kristi

kropp, så är det ock på intet annat sätt, som Hon kan blifva en källa till lycka och till frid. Huru skulle man kunna

meddela friden, denna himmelska verklighet, utan att sjelf äga den? För att kunna göra den känd blandvåra likar måste vi ej kanna den sjelf? och hvilken lycka kunna vi blifva skyldige åt en stiftelse, som ej vore dess helgedom, eller som skulle neka sina medlemmar rättigheten att låta den ikläda sig de egenskaper, hvilka alltmera öfverenstämma med dess kallelse? Visserligen »blåser Guds Ande hvart den vill», och kan »väcka upp de döda», oaktadt alla hinder. Men betänka vi väl allt hvad menniskor, hvilka sjelfva vore i besittning af den sällhet, hvaraf de första kristne njöto, skulle kunna uträtta för verldens frid? Samhället är så tomt på allt, som kan fylla hjertatl Verldslifvet så lätt förnedrande, och dess nöjen så fattigal Hvar skall således den finna en tillflygt, som söker ett svar på de andliga behof hans själ erfar, och hvilken lider af känslan af sin egen inre nöd, om, när han misskänner den gudomlige Okände i Evangelium, Kyrkan ej mägtar visa honom denne, lefvande i Hennes medlemmars hjertan? Huru skall syndaren blifva »tillsagd» om sin förvillelse, och »kunnig» om »de glödande kol, som samla sig öfver hans hufvud», om det helgade lifvet hos Kristi brud ej öfverallt möter hans blickar? Hvar skall den fattige finna verkligare fränder, hvar skall han känna en hand utsträckt för att broderligt trycka hans, hvar skall han möta redligare vänner, än bland medlemmarne af Kristi kropp? Och är det ej åt deras gudsfruktan, som den bedröfvade är skyldig medvetandet att hans sorg kan vändas i glädje, och den döende att hans afskedstimma kan blifva en segerns dag? Katholicismen erbjuder klost-rets tillflykt åt de sinnen, som känna afsmak för verlden. Det tillhör oss att återvända till sanningen, att ersätta de döda verkningarne af dessa lefvande fängelser genom de fria verkningarne af Kristi kropp, att återskänka sinnesfriden åt det hjerta, hvars sorg skulle insöfva sig i klostrets sysslolösa enslighet, och göra glädjen verksam, i stället för att stäfja dess flygt inom murarne af denna tillflygtsort. Det är nödvändigt, att Kristi brud utvecklar hela sin förmåga för att bevisa, det sällheten är en andlig eröfring. Man måste, inom Kyrkan, se den morgonrodnad randas, som bådar dessa »nya himlar», och denna »nya jord, deri rättfärdigheten bor», (2 Petr. Cap. 3, v. 13); på det att menniskosjälen må pånytt-födas vid Hennes stämma, och menniskan i Hennes ge-ménskap hemta ett allt friskare lif. Kyrkan måste er-

bjuda en tillflykt åt misskända och ensliga andar, och åt sorgsna hjertan det stöd, som de behöfva för att öfvervinna köttets svaghet. Hon måste deltaga i deras strider genom att låta dem taga del i hennes segrar, och stärka deras tro i det Hon meddelar dem sin frid. Se der medlet att ikläda de ringaste en allsmägtig kraft, att återkalla den Apostoliska Kyrkans sköna dagar, eller att komma till och med hvarje hinder att tjena grundläggandet af framtidens Kyrka. Huru skulle Kyrkan

kunna blifva verldens ljus, samhällets skatt, frälningens och fridens hem, så länge hon ej åter blir Kristi brud? Ocb är Hon icke det, huru kan Hon då annat än

utspridå tviflet just genom det sätt hvarpå hon sökerstäfja det; annat lin underhålla vantron genom sin oförmåga att bekämpa den, och kanske till slut, organisera oordningen?

Sådan Hr den mission hvartill den kristne är kallad i de allvarliga dagar, i hvilka vi lefva. För att uppfylla ett sådant kall, måste vi utan tvifvel, i likhet med de första lärjungarne, förvärfva oss en viss grad af andlig mognad, undersöka med hvad rätt vi äro medlemmar af Kyrkan, om vi, framför hvarje annat sällskap, föredraga de kristnes, äfven om dessa mindre än vi begrundat »gudaktighetens hemlighet», och om vi känna be-hofvet att, under den form vår personlig öfvertygelse det tillåter, sälla oss till deras arbete för »Kristi kropps upp-byggelse»? Huru skulle man dessutom kunna förtro åt framtidens fält ett fruktbärande utsäde, om ej vår tids lärjungar trängta efter nya framsteg, om de förblifva slaf-var under en traditionel eller blott yttre uppfattning af Evangelium, om de ej samvetsgrannt göra sig reda för den religiösa rigtning, som de följa, och om de ej känna nödvändigheten att återlemna åt Synagogan hvad Kyrkan hittills bibehållit af dess religionsformer? Det tillhör hvar och en af oss, att så kraftigt för deras blickar framställa Kristi heliga personlighet, att så ständigt sysselsätta deras tankar med Honom, att man alltmer må se dem frigöras från menniskors beroende, för att endast bero af sanningen. Det tillhör oss att varna dem för faran att för-blanda några religiösa rörelser, som visserligen kunna vara helsosamma, med samvetets ålrå efter sanningen, och att lära dem att igenkänna dess verkliga röst bland alla deras, som skryta med dess namn. Och ser ni ej en ny Kyrka vakna inom Kyrkans sköte, och sträfva att bryta de bojor, som hålla henne fången? Framtiden skall, utan tvifvel, blifva långt allvarligare än man vill låtsa tro det.

Låtom oss taga oss till vara för att ställa i dess väg det fåfänga motståndet af ett ofruktbart arbete, och måtte minnet af de omskurne kristnes fruktlösa ansträngningar, att hindra Evangelii utveckling, göra vår trohet allt mera upplyst.

*

Kyrkansa andra Dag,

eller

Paulus.

»Så hålla vi nu det, att menniskan varder rflttfördig af tron, utan lagens gerningar.» (Rom. Cap. 3, v. 28.)

Paulus, den af kyrkofädren i det första seklet, hvars skrifter erbjuda själen den rikaste näring, och tydligast uppenbara det kristna snillets fruktbärande kraft, förde största delen af Kyrkan till ett tvåfaldigt framsteg; ett negativt framsteg med afseende på det förflutna, ett positivt med afseende på framtiden. Låtom oss försöka att skildra det olika skaplynnet hos de begge sidorne af den vidsträckta religiösa rörelse, hvars verktyg han var.

i.

Det negativa framsteget, hvarom jag redan talat i den föregående föreläsningen, består i lagens fullkomliga afskaffande. »Kristus har afplanat den handskrift, somemot oss var, och naglat den vid korset» (Col. Gap. 2, v. 14). »Han har nedbrutit................laSen> som i budordom stod.................................» (Eph. Cap. 2, v. 15). Paulus sätter

således nådens kristendom helt och hållet i lagens stalle: och om man betänker den ensidiga syftning, som de judiske kristnes tro ikläddе sig, skall man fatta till hvilken markvärdig omskapning denne apostel var en orsak. Redan i detta afseende tillhörde hans kristendom honom sjelf, det vill saga, hade egendomligt utbildat sig hos honom under Andans inflytande, och det ar med ratta, som han kallar den mitt Evangelium (Rom. Cap. 2, v. 16; 2 Tim. Cap. 2, v. 8; 2 Thess. Cap. 2, v. 14).

Paulus förklarar således ej blott de mosaiska reli-gionsbruken afskaffade: han inbegriper tillika under namn af lagen, hela det Gamla Testamentet. Lagens sedliga föreskrifter och de religionsbruk, hviika tjenade dem till ram, förefalla honom oupplösligt förenade (Rom. Cap. 2, v. 17 — 29): och när han framställer det gamla Testamentets förbund, som en motsats till dpt nya Testamentets (Gal. Cap. 4, v. 21—23), eller när han jemför lagen med tron (Gal. Cap. 3, v. 19—25), så kan man ej neka till att han betraktar den mosaiska gudsdyrkan såsom helt och hållet afskaffad, tillika med den följd af uppenbarelser hviika tillhöra den, och således lagens både bokstaf och anda. Och är det ej i denna mening, som han förklarar hvar och en för fri, hvilken följer andens röst (Gal. Cap. 5, v. 18)? Är det ej på samma grund,som han påstår, att den, som låter sig omskäras, ärbuo* den ätt iakttaga hela lagen (Gal. Cap. 5, v. 2—4)? Det Gamla Testamentets förbund framstår för honom såsom en helgjuten religion, hvars alla delar bara samma prägel eller uttala samma anda; såsom ett system af enväldig religiös magt; såsom en harmonisk stiftelse, den utvertes lydnadens, eller gerningarnes källa. Lagens sedliga bud, oförmögna att skapa ett lif oberoende af hela den saker-nes ordning, hvilken Moses fastställdt, hålla sig blott till den yttre menniskan, nvilket bevisas af de pligters natur, som de anbefalla. Alla de handlingar, som lagea ingifver, de må hänföras till hvilken orsak som helst, härflyta från drifkraften af en slafvisk lydnad; alla föråda de en träldomens anda, eller fruktan för ett straff (Gal. Cap. 3, v. 12; Cap. 4, v. 24, 25, 31). Kärleken är anbefalld på samma sätt, som lagens religionsbruk. Ock lagen fordrar en så blind lydnad, att den kan ålägga skyldigheter, hvilkas nödvändighet af ingenting bevisas, eller som till och med strida mot samvetets röst, såsom till exempel dessa förvånande befallningar till Judarne, hvilka i våra tider synas lika grymma, som onödiga Hela den judiska gudsdyrkan framstår således som en »stadgar-nes lag» (Eph. Cap. J?, v. 15) af en för enväldig anda, att kunna forlikas med

raenniskohjertats känslor.

; Också kan man ej förundra sig att Paulus betraktar lagen ur en synpunkt alldeles motsatt till de omskunae kristnes, och att han tilldelar den en helt annan plats i den gudomliga skickelsens kedja. Visst ej att hån visar

mindre aktning för heligheten af lagens föreskrifter; han vill så litet angripa dess vördnadsbjudande karakter, att han blott sträfvar efter att återgifva den dess rätta betydelse, hvilken länge varit beslöjad af hans landsmäns fördomar. Se här hvarföre han, emot de ulvertes ger-ningarne, som lagen fordrar, uppställer, till motsats, de inre verkningar, hvilka hjifva sin upprinnelse i tron: han erkänner ej mer någon annan lag, än tron (Rom. Cap. 3, v. 26). Apostlarne hade föreställt sig att Evangelium kom att fullborda lagen: Paulus egnar sin verksamhet

att bevisa huru det snarare var kommet att afskaffa den. Det är på detta sätt han skiljer sig från sin barndoms tro, som han afkastar dess ok, som han tillintetgör dess magt, och förklarar den begränsad, eller instiftad i en förberedande afsigt. Skrifver han ej till de Romare (Cap. 10, v. 4): »Kristus är lagsens ände», det vill säga, det mål hvartill lagen syftar, dess afskaffande, slutet på de gerningar den anbefaller? Om Evangelium synes honom stå i motsägelse till lagen, så är det till följe af den nya Anda, hvilken detta Evangelium, såsom det andliga lifvets eviga grundsats, ingjuter i verlden. Huru skulle en lag, som till och med försatte menniskan under syndens välde (Rom. Cap. 7), ej blifva afskaffad génom Evangelium, som kom att frigöra henne från denna skamliga träldom? Det framåtskridande, för hvilket Paulus var ett verktyg, var, redan i detta fall, af en omätlig vigt, och borde, från judarnes sida, väcka det häftigaste motstånd.Apostéleos motståndare närde i sanning emot honoái de fientligaste känslor. Deras hat omgaf hans läroem-bete med otaliga hinder, uppväckte hvarje dag nya svårigheter, retade folket till upplopp och städer till resning emot honom (Ap. G. Cap. 14, v. 2, 5, 19; Cap. 17, v. 5—9; Cap. 18, v. 12), traktade efter hans lif vid templets portar (Ap. G. Cap. 21, v. 30—36; Cap. 22, v. 22, 23), gaf anledning till löften att mörda honom (Ap. G. Cap. 23, v. 12, 15), var en orsak till hans förlängda fångenskap i Rom, och förföljde honom till hans död. Bland de kristne af judiskt ursprung mötte honom en ej mindre ovillig sinnesstämning. Dessa kristne, som alla »hade nit om lagen» (Ap. G. Cap. 21, v. 20) ? och bland dem »en stor hop af presterne» (Ap. G. Cap. 6, v. 7), utgjorde ock denna lags trognaste barn; och man fattar att omvändelsen, långt ifrån att minska deras vördnad för densammas auktoritet, endast gjorde den ännu heligare j deras ögon: den förblef grunden för deras förhQppningar och drifkraften för deras tro. Hedningarnes apostel var, •enligt deras åsigt, stadd på en orätt väg. I stället för att i Jesu namn predika undergifvenhet för lagen, hörde man ej honom öfverallt förkunna dess afskaffande? Huru skulle de, utan att uppröras, kunnat vara närvarande vid ett sådant angrepp emot Guds allmagt? Hade icke Paulus blifvit den farligaste affällning, och borde de ej anstränga alla krafter för att hindra hans framsteg? De började således med att bestrida honom rtamnet af apostel (1 Cor. Cap. 9, v. 2, 3; 2 Cor. Cap. 11, v. 4?—6,42—33; Cap. 42, v. 41—13), och de uttalade högt det misstroende han ingaf dem (Ap. G. Cap. 21, v. 24),

De gjorde allt för att tillintetgöra hans verksamhet ocb förstöra inflytelsen af hans tal (2 Th. Cap. 2, v. 2), de underblåste stridigheter inom de Kyrkor han grundlagt (Ap. G. Cap. 15, v. 5; 1 och 2 Cor. Gal.) och hoppades derigenom återföra dessa under lagens ok: de förnekade de oomskurne hedningarne namnet af rättrogne (Gal. Cap-

2, v. 12—14), skiljde sig från dem ibland dessa, som ej ville underkasta sig de mosaiska religionsbruken (GaL Cap. 3, v. 1—6), utsådde tviflet i deras sinnen och

oro i deras hjertan (Gal. Cap. 1, v. 7; Cap. 5, v. 42),

erkände ingen annan myndighet, än apostlarnes i Jerusalem (2 Cor. Cap. 11, v. 5) och gingo ända derhän att

vägra Paulus att kallas kristen (2 Cor. Cap. 10, v. 2,

7). Och detta är icke allt. Fängslad för Kristi skull, och nära att »offras» (2 Tim. Cap. 4, v. 6) ser aposteln 8ig öfvergifven af alla sina bröder i Rom (2 Tim. Cap.

4, v 16): flere bland dem hade mot honom »mycket ondt bevist» (2 Tim. Cap. 4, v. 14, 15), och somliga »predikade ock Kristum» i en anda af kif, menande der-tned föröka bedröfvelsen i hans fångenskap (Phil. Cap. 1,

v. 15, 46): så att han hoppades endast på Guds hjélp (8 Tim. Cap. 4, v. 4 8). Det är således ej underligt om han skrifver till de Galater (Cap. 5, v. 4 4): »Om jag ttnnu predikar omskärelsen, hvi lider jag ännu förföljelse? Så vore korsets förargelse om intet^ vor-Detta orättrådiga handlingssätt, detta fanatiska uppförande, detta obevekliga fasthållande vid traditionen ftfr-mådde Paulus att betjena sig af ett språk, hvars stränghet förvånar oss. Han kallar dessa kristne »falske Apostlar, bedräglige arbetare», som taga sig uppå Kristi apostlars person», såsom »Satan», hvars »tjenare» de aro, »förskapar sig uti ljusens angel» (2 Cor. Cap. 44, v. 43—-45); för »falske bröder», som intränga sig bland de trogne »tór att bespeja deras frihet» (Gal. Cap. 2, v. 4); för moda arbetare» och »hundar» (Phil. Cap. 3, v. 2). Han försmår intet af de medel, som hans magtiga snille och hans kraftfulla karakter skänka honom, för att nedgöra ett så föga hederligt motstånd. Men om han träffar någon af dessa »svaga», hvilka, utan att förkasta »hans Evangelium», annu ej vågade öfvergifva lagen, då visar han tvertom den uppriktigaste aktning för deras betänkligheter och det mest rörande undseende för deras fördomar. Det ar på detta sätt, som han erkänner rättigheten för den omskärelsens Kyrka att vara till, hvilken han annars förföljde utan medlidande, så snart hon vill öfver-skrida sina gransor eller upphöra att vara förberedande. Han uppmanar de kristne af hedniskt ursprung att hellre underkasta sig frivilliga försakelser, an att genom deras efterdöme förleda »de svage» att, mot deras samvete, äta af det »som afgudomen offradt var», och det finnes ingen uppoffring, som han ej är färdig att ålägga sig sjelf fbr att lugna deras oro (Ap. G. Cap. 46, v. 3; Rom. Cap. 44, v. 4, 47—23; Cap. 45, v. 4, 2, 7; 4 Cor. Cap.8, v. 9 — 13; Cap. 9, v. 19—23; Cap. 40, v. 28—33). Också medgifver han icke åt den kristliga friheten rättigheten att »förderfva dem» som »Kristus lidit döden före» (Rom. Cap. 44, v. 44, 4 5), och vill han ej att nådens Evangelium skall blifva ett hinder för deras frälsning. Se der hvarföre man ser honom predika friheten genom sina skrifter, och undergifvenheten genom sitt lif.

Denna eftergifvenhet hos aposteln, var likväl långt ifrån skadlig för hans andliga oberoende, utan tjenade snarare att stärka det. Han inskränker sig ej blott till att anbefalla den broderliga kärleken: han anstränger alla sina krafter för att göra »sitt Evangelium» emottagligt äf-ven för de »svages» fattningsgåfva: han förklarar, bevisar, utvecklar, drager fram skäl, förmanar, hotar, klagar; han använder de ömmaste böner och uppmaningar, för att öfvertyga deras förstånd, eller åtminstone röra deras hjer-tan. Hvilka uppoffringar ålägger han sig ej sjelf, huru egnar han ej sitt hela lif åt vakor, böner och beständiga strider, för att »låta Kristus komma till stadga» uti sida »kära barns» hjertan? Erfar han ej en stor »ångest» för deras räkning, och för deras tvekans skull »vet han ingen råd med dem» (Gal. Cap. 4, v. 49, 20). »Förutom det som eljest påkommen), är han ej b varje dag »öfver-lupen med omsorgen för alla församlingarne» (2 Cor. Cap. 14, v. 28)? »Ho är svag, och jag varder icke svag? Ho förargas och jag brinner icke» ($ Cor. Cap. 4 4, v. $9)? Huru skulle dessutom denna för Kyrkjans .bestånd så nödvändiga inbördes fördragsamhet kunna menligt in-verka på den kristnes oberoende? Orh den sednare för ett ögonblick afstod från att Jjegagna sig af sin ratt, så uppoffrade han derföre ingen af sanningens fordringar, och såg sig icke heller derföre tvungen att förneka sitt samvete. Den kristliga karleken beseglade hans frihet, på samma gång som den inskränkte den, begränsade den utan att försvaga den, gaf den öfning genom att lägga band på den, och satte honom således i en så mycket fullare besittning deraf. Långt ifrån att vara en förställning, utgjorde tvertom just denna fördragsamhet en dei af 'sanningen.

Det egendomliga draget hos Pauli religiösa personlighet är således en frimodighet, hvilken bevisas lika väl af hans kristliga kärlek mot de svage, som af hans strider emot lagens Evangelium. Detta fruktbärande oberoende uttalar sig redan i början af hans predikoembete (Ap. G. Gap. 45, v. 2—6) i den högtidliga församlingen af Apostlar och de äldste i Jerusalem. Också förklarar han de Gala ter (Ca p. 2, v. 1—10), att långt ifrån att, vid detta vigtiga tillfälle, gifva vika för anhängarne af lagens Evangelium, bestrider han beständigt deras fordringar, på det »Evangelii sanning skulle blifva beståndande» (v. 5). Han gick än längre; han utvecklade sin lära föi' dem »som för något voro räknade», hvilka likväl »lärde honom intet» (v. 2, 6, 9). Tvertom, när de sågo att honom »betrodt var» att förkunna Evangelium för hedningarne (v. 7), liksom åt Petrus att predika det för judarne, (v.

8) då räckte »Jacohus, Cephas och Johannes honom han-den», förenade sig med honom »och erkände honom s&le~ des för hedningarnes egentlige apostel (v. 9). Pauli andtiga oberoende var således å hans sida en handling, den hade mindre sin källa i hans personliga skaplynne, än i naturen af hans kristendom; med ett ord han hade det

fulla medvetandet af det framsteg, hvars verktyg han var, och som i hans ögon utgjorde Evangelium (v. 5). Icke ar det då underligt, att han försvarade denna ädla sjelf-sfcändighet såsom en dyrbar eröfring (Gal. Cap. 1, v. 40), att han med omsorg odlade denna sköna frukt af Kristi Anda (GaL Cap. 1, v. 41, 12); att han åberopade dea såsom ett skäl till förtroende inför de Galater och de Corinthier (4 Cor. Cap. 9; 2 Cor. Cap. 3, 4, 10—13), att han deri såg »inseglet till sitt Apostlaembete»; att han uttalade »förbannelsen» öfver en hvar, som lärde ett Evangelium stridande mot detta frihetens Evangelium (GaL Cap. 1, v. 6—9), och att han segrande uppträdde emot Petrus och de omskurne kristne, hvilka Jacobus sändt till Antiochien (Gal. Cap. 4, v. 41—44)? Och fastän han deltog med de tolf i det gemensamma arbetet för verldens omvändelse till Evangelium, var han likväl så mycket mera angelägen att bevisa sitt eget oberoende.

Detta oberoende framstår än ytterligare genom natur rea af de hvarandra motsägande satser, hvilka utgöra grunden för Pauli theologi, såsom underdånighet och frihet, lagj och Evangelium, gerning och tro, förtjenst och nåd. Sådana motsatser uttala en anda för mycket olik den, som lifvar lagens kristendom, för att man skulle kunnahafva funnit dem i det religiösa språket före denne lärjunges apostlaembete. Men om de Bevisa hela vidden

af det framsteg, för hvilket han var ett verktyg, så visa

de ock att han gjorde sig sjelf klart reda för den [-motsats,-] {+mot- sats,+} som egde rum emellan hans Evangelium och

lagen.

11.

Men det negativa framsteg, för hvilket Paulus var ett verktyg, hemtade sin egentliga betydelse af det positiva framsteg, åt hvars förverkligande ban helgade sina krafter. Man förnekar med framgång endast då man bevisar. Ingenting är mindre fruktbärande, an ett fält upp-fylldt af ruiner. Också förmådde Aposteln, genom den bestämda karakteren af hans lärdomar, att, i mer än ett afseende, omskapa den religiösa undervisningen, och att gifva det första seklets kristendom dess så hufvudsakligt evangeliska prägel. De omskurne kristne gjorde lydnaden för lagen till ett vilkor för frälsningen. Paulus lät den uteslutande bero af tron. På denna grund byggde han ett system, hvars alla delar innerligt förenade med hvarandra framställa det egendomligaste skaplyune, och uppenbara den mest oberoende anda. Tron utgör så fullkomligt dess medelpunkt, att det endast är möjligt att tillegna sig

11den genom att göra sig klart reda för hvad aposteln me-0

nar med detta ord.

De kristne af judiskt ursprug betraktade i början tron såsom det fasta hoppet (Ap. G. Cap. 4 5, v. 4 4), eller, om man så vill, den öfvertygelsen att Kristus, den af profeterna bebådade Messias (Ap. G. Cap. 2, v. 22— 36), skulle komma och »upprätta» lagens gudsdyrkan (Jac. Cap.

5, v. 8; Uppenb. Cap. 22, v. 40; 2 Petr. Cap. 3, v.

3 etc.). Den visshet om Kristi återkomst, som denna tro ingaf dem, bevisar kraften och friskheten af deras öfver-tygelse: också inskränkte sig deras theologi till att bevisa att Jesus var den utlofvade Frälsaren (Ap. G. Cap. 5, v. 12; Cap. 8, v. 35). Men under de strider, soiri Kyrkan hade att utkämpa iklädde sig tron snart egenskapen af en trohetens handling, som gjorde martyrdöden efterlängtad, då den gaf rättighet att räknas som apostel (Upp. Gap. 2, v. 40, 43; Cap. 4, v. 42). Dessutom aritog tron, såsom motsats till ovisshetens anda (4 Petr. Cap. 5, v 9; Jac. Cap. 4, v. 6; Cap. 5, v. 4 5), ytterligare förtroendets form (4 Petr. Cap. 4, v. 5), och blef rättfärdiggörande endast genom gerningarne (Jac. Cap. 2 , v. 14, i7, 49—26). Man fattar således att denna tro förnämligast hade afseende på den Gud, hvilken uppväckt Kristus bland Abrahams afkomlingar (4 Pet. Cap. 4, v. 21), :

För Paulus samlar sig tron mera uteslutande kring Kristi lif och hans död (Rom. Cap. 5, v. 49) eller, om man så vill, kring Hans person (Eph. Cap. 4, v. 45,ftom. Cap. 3, v. 22 etc.), och erbjuder en mera inre och rikare betydelse. Född af själens innerliga förening med Kristus, utgör hon liksom Evangelii lefvande lag. Hon var

drifkraften till hela Pauli theologi, den; omskapande grundsatsen i hans system, och utvisar, ur hvilken synpunkt, man måste betrakta återlösningen. Se der, hvårföre; bättringen ikläder sig en djupare och allvarligare karakter i hans skrifter än i dem hvilka framställa lagens kristendom.

På samma gång, som Paulus anser tron inom sig sluta öfvertygelsen (Rom. 40, Gap. 14; Col. Cap. 2, v. 5), förtroendet (4 Tim. Cap. 4, v. 15 , 16) och hoppet (4 Cor. Cap. 13, v. 12), låter han den hufvudsakligen bestå i själens fulla öfverlemnande åt Jesus Kristus. Trou förutsätter således dep fröjdefulla uppoffringen af egen-rättfärdigheten, en fullkomlig försakelse af sig sjelf, »döden och uppståndelsen med Kristum», och förblifver källan till en personlig gemenskap med honom. Kristus blir, genom tron, den verklige egaren till menniskosjä-len, införlifvar sig sjelf med den och omskapar den, så att Paulus* kan utropa: »Kristus är mitt lif» . (Phil. Cap.

1, v. 21); och ytterligare: »Jag är korsfäst med Kristo; JMen jag lefver, dock icke nu jag, utan Kristus lefver i mig; ty det jag nu lefver i köttet, det lefver jag i Guds Sons tro, den mig älskat hafver, ...» (Gal. Cap. 2, v. 20). Alltsom tron öppnar menniskohjertat för denna gudomliga gäst, sammangjuter den också allt mera dess vilja med Kristi vilja. Till följe af denna ömsesidiga förn

ening (Rom. Cap. 4, v. 11) genomgår den troende, som är korsfäst med Kristus, under loppjet af sin egen inre historia, alla de skiljda grader, hvilka utmärka hennes Frälsares (Rom. Cap. 6, v. 4—8; Col. Cap. 3, v. 1), och blir allt mera delaktig af den frihet, som tillhör Guds barn (Rom. Cap. 8, v. 14, 17; Gal. Cap. 4, v. 6). Så snart tron lärt honom att anse Kristus, som medelpunkten för hans lif har han sä fullkomligt öfverskridit den yttre auktoritetens gräns, att lagen är, i alla hänseenden, afskaffad för honom. Till motsats mot lagens rättvisa, utgör tron, som blifvit hans enda lag, en andlig rättvisa, som lefver i harts hjerta. Sålunda »varder den ho-fiöm räknad till rättfärdighet» (Rom. Cap. 4, v. 5). På detta sätt öfvergår den kristne, ett trons barn, från den yttre lydnadens område till den kristliga frihetens (Rom. Cap. 8, v. 15; 2 Cor. Cap. 3, v. 17).

Tron utgör så fullkomligt hufvudnyckeln till dess Apostels Evangelium, att den för honom innefattar hela kristendomen, eller pä en gång den kristna läran och det kristna lifvet (1 Thes. Cap. 3, v. 6—8; Rom. Cap. 4, V. 8; Cap. 12, v. 3, 6; Cap. 14, v. 1). Också förklarar han att tro är att antaga och erkänna »gudaktig-hetens hemlighet», det vill säga det nya förbundet (4 Tim. Cap. 3, v. 16), och Äfvenså sammanställer han tron med sanningen (Col. Cap. 2, v. 7; 1 Tim. Cap. 2, v. 7; Cap. 4, v. 6), eller till och med med Evangelium (4 Tim. Cap. 5, v. 8; 2 Tim. Cap. 4, v. 7; Gal. Cap.

3, V. 6, 23, 25). Är det således ej naturligt att tröttshandling för honom sammangjutet- sig med den att blifva kristen (Rom. Cap. 13, v. 44; 4' Cor. Cap. 3, v. 5; Cap. 14, v. 22; Eph. Cap. 4, v. 19), eller att han anser tron för den kri6tne liktydig med Jesu »boende när honom» i menniskohjertat (2 Cor. Cap. 43, v. 5)? Tron utgör alltså för honom gudsfruktans egentliga grundval: den kristna verksamhetens källa, träder hon i gerningar-nes ställe: och är hon icke sjelfva grundgerningen, ger-ningarnes gerning, ooh, på visst sätt, den troendes enda gerning?

Då Paulus således med noggrannhet bestämmer medelpunkten för den kristna tanken, gifver han så mycket mera enhet åt det kristna lifvet, utan att likväl förhindra dess fria utveckling. Men om det framåtskridande, för hvilket Kyrkan är honom skyldig, liksom samlar sig i hans uppfattning af tron och de slutsatser han drog af densamma, sträcker det sig icke dess mindre till flere andra hufvudsakliga punkter af hans lära. De kristne af Judiskt ursprung betraktade Gud såsom lagens upphofs-man, såsom den allsmägtige Domaren, hvars envåldiga vilja utgjorde theokratiens grundval. Om Paulus ej fäster mindre vigt än de, vid den gudomliga rättvisans egenskaper, predikar han med än mera kraft, och sätter ofta i främsta rummet, den gudomliga kärlekens, underformen af Guds oförskyllda nåd. Ur hans synpunkt intager Guds nåd ett ej mindre hufvudsakligt rum, än tron i den kristnes hjerta (Col. Cap. 4, v. 4 — 6; Rom. Cap. 5, v. 2). Nåden utgör således, i ett beständigt inbördes sambandmed tron, som härflyter från densamma, pjelfva Evangelium, betraktadt så val i förhållande till Gud* som till lagejp (Tit. Cap. 2, v. 4 4, 42; Gal. Cap. 5, v. 4; Cap. 2, v. 24). Såsom frälsningens gudomliga källa tillintetgör nåden den emot henne stridande lagiska rättvisan (Rom. Cap. 4 4, v. 6). Så snart tron, en nådens gåfva, har för den kristne träd t i lagens ställe, är deitfie »dödad, ifrån lagen» (Rom. Cap. 8, v. 4, 6), hvilken icke vidare utöf-var någon magt öfver honom (Gal. Cap. 5, v. 22, 23;

4 Tim. Cap. 4, v. 9—4 4). Guds Ande, af hvilken han är i besittning, är för honom hans lag oob {ui$prunget till det nya lifvet inom honom: men'denna lag frigör honom från lagens välde, blott för att så mycket mer bijja honom under Kristi lydnad (Rom. Cap. 8, v. 2, 3), hvilken, tvertemot lagen, dödar syndens källa i hans hjerta (Rom, Cap. 7, y. 6). Nåden utgör således sjelfva det lifselement, i hvilket han andas (Rom. Cap. 8, v. 26, 27).

Paulus verkade ett icke mindre positivt framsteg inom den apostoliska undervisningen, angående läran ojn nådevalet. Man måste anmärka att han är den enda apostel, som klart framställer denna fruktansvärda lära. Paulus anser i sanning ej blott tron vara en »G]uds gåfva» (Eph. Cap. 2, v. 8) till följe af det oemotståndliga inflytandet af hans nåd (Rom. Cap. 8, v. 28, 30; Cap. 9, v. 23, 24; Cap. 4 4, v. 29): antager ej bjott qtt Gud kallar derföre att han utkorat (Gal. Cap. 4, v. 45),, ^ fltt tron ej kan härleda sig från menniskan (PhjL.Capu; ,y. 43):ej blott att nådevalet, den inre kallelsen, tron utgöra en evig företrädesrättighet (2 Thes, Cap. 1, v. 1 1; 2 Tim Cap. 1, v. 9); men han betraktar hvar och en, som ej är utvald såsom bestämd att blifva fördömd (4 Cor. Cap. ♦, i. 18; 2 Cor. Cap. 2, v. 15). Hvad kan vara tydligare i detta fall än Esaus »bortkastelse», beslutad redan före hans födelse, »på det Guds uppsåt skulle blifva beståndande» (Rom. Cap. 9, v. 4 4 —13). Detta negativa nådeval, som ej eger någon annan orsak för dess tillvaro än Guds fria val, (Rom. Cap. 9, v. 18) är isynnerhet klart framställdt genom liknélsen emellan menniskan och lerkärlet (Rom. Cap. 9, v. 20—24), en slutledning åtminstone lika mycket égnad att bevisa denna lära, som att förklara den. Gud »gör» somlige »till heden), för att ådagalägga »sin härlighets rikedom», och andra till »vanheder» för att »låta se vreden och kungöra sin magt.» Oaktadt den förfärliga anblick, som denna lära erbjuder, utvisar den icke dess mindre ett dubbelt framsteg från den grundtanke, hvilken gör sig gällande hos lagens kristendom, Judarnes utkorelse och hedningarnes förkastelse. Denna sednare tro, för hvilken lagen ursprungligen utgjorde grunden, hvilade ej mera på någonting annat än nationallördomen; och likväl hafva vi sett hvilken bemed-ling? som var nödvändig för att beveka lärjungarne att hek och hållet öfvergifva den. Också synas ej alla det Nya Testamentets författare ana hela det djup, som läran om nådevalet är skyldig åt Paulus. Enligt denne Apostels åsigt har »nådens utkorelse» lika afseende. på

tJudar och hedningar (Rom. Gap. 9, v. 24; Cap. 10, v. 12). Med undantag af ett litet antal utvalde, finna sig Judarne, ehuru alltid älskade »for fädernes skull» (Rom. Cap. 4 4, v. 28), for en tid forkastade: hedningarne der-emot äro kallade att njuta af deras »arfvedel». På detta sätt blir nådevalet, som från början var endast nationelt, i och med detsamma det ikläder sig en personligare och mera verkligt religiös karakter, på en gång mera individuell och gemensamt for hela menskligheten. Detta är icke allt. »Israels» forkastelse synes hafva till slutligt ändamål att än klarare framställa Guds godhet emot Hans utvalda folk. »Gud, utropar Paulus, hafver allt heslutit under otro, på det Han skall forbarma sig öfver alla» (Rom, Cap. 4 4, v. 34—-33). Om si är, måste man väl erkänna att, då aposteln utvecklar denna lära, vill han ej mindre forherrliga Guds barmhertighet än prisa Hans magt Det är i sanning af nåd, som Gud frälsar de utvalda. Hans barmhertighet, då den blott uppenbarar sig inom detta område, betraktas ännu ur en mosaisk synpunkt: så att läran om nåde valet endast tycks vara en mer eller mindre judisk uppfattning af den gudomliga kärlekens utveckling i menniskoslägtets historia. Låtom oss påminna oss Pauli förklaring till de Colosser (Gap. 4,

v. 49, 20): »Ty behagligt har varit Fadrenom..................

att han genom Kristum allting försona skulle med sig sjelf; till frids ställande, genom blodet på. hans kors, både det på jorden och i himlen är»: en förklaring, som vi återfinna redan några rader forut: »Allt är skapadtgenom Kristum eller för honom» (v. 46), och hvilken aposteln bekräftar då han skrifver till de Philipper (Cap. 2, v. 9—4 4): »Derföre hafver ock Gud förhöjt Honom och gifvit honom ett namn det öfver all namn är: Att i Jesu namn skola sig böja all knä, deras som i himlen, på jorden och under jorden äro; och alla tungor skola bekänna att Jesus Kristus är Horren, Gud Fader till ära.» Och för hvilket ändamål? Utkorelsens apostel lärer os$ det: »Ty all ting hafver Gud lagt under hans fötter

...........och då nu all ting Honom undergifven äro,

så varder ock Sonei* sjelf undergifven Honom, som ho-fto*tf> attting undergifvit hafver; på det att Gud Uifver cdU i aätim) (4 Cor. Cap. 45, v. 27, 28). Eller huru sktfllfc vi kunna förena nådevalets lära med den ärorika

utvecklingen af det gudomliga lifvet i allas hjertan, utan att följa den bana, som Paulus öppnar för oss när han förklarar att Gud »allt beslutit», öfver Judarne, »under otro endast för att »förbarma sig öfver alla»? På detta sätt förer oss de djupaste ingifvelserne af Pauli mägtiga snille ända till den grundsats, hvilken utgör medelpunkten i Johawiis theologi, ända till denna ljusrika höjd, då nådes valet tycks vilja ikläda sig en allmän, det vill säga andlig karakter. Också ser man i de gudoftriigaste blad, som Paulus efterlemnat åt verlden, i dem, hvilka inne* hålla hans herrligaste lofsång, trons apostel förvandla sig tiH en kärlekens profet:

»Om jag talade med menniskors och Änglars »tun-

12»gor, och hade icke kärleken, så vore jag en ljudande »malm och en klingande hjellra.»

»Om jag kunde profetera och visste all hemlighet, ^och allt förstånd, och hade all tro, så alt jag försatte »berg, och hade icke kärleken så vore jag intet.»

»Och om jag gåfve alla mina ägodelar de fattiga, »och låte min lekamen brinna, och hade icke kärleken, »$d vore det mig intet nyttigt.»

»Men nu blifver tronf hoppet, kärleken, dessa tre; »men störst ibland dem ar karleken» (1 Cor. Cap. 13).

Man fattar v dessutom att det ar lätt att, från bör-

jan till slutet af Pauli theologi igenkänna det bestämda framsteg, som hade sin kälja i hans hjerta. Detta steg framåt åskådliggöres äfvenledes genom den allmänna andan i hans system. Man kan således ej undra öfver att han mer än någon af dem, hvjlka beifrade lagens kristendom, påyrkar nödvändigheten af ett framåtskridande ej mindre i uppfattningen af sanningen än af tron (Eph. Cap. 4, v. 13—16). Han vet, han känner, han lärer, han profeterar endast ofullständigt, och hans tanke skall ej upphöra att vara ofulländad intill de dagar, då det »kommer, som fullkomligt är» (1 Cor. Cap. 13, v.

9, 10). Också känner han sig kallad att fullfölja sin bana, att beständigt nalkas målet (Phil. Cap. 3, v. 12—14),

att tillvexa i kunskap liksom i kärlek (1 Cor. Cap. 13.1,

v. 11, 12), ända till dess hans tro öfvergår till åskådning.

Pauli »Evangelium» erbjuder således en djupare eller andligare betydelse än lagens, ehuru det, i vissa delaraf ett snarare yttre värde, närmar sig till det sednare: och det dubbla framsteg, hvilket vi bevisat, utstakar en nog stor åtskillnad emellan det ena och det andra af dessa Evangelier, för att bringa oss att åt trons ödmjuke apostel tillerkänna äran att hafva gjort Kyrkan afgjordt kristlig (Gal. Cap. 4, v. 6—9). Vi kunna nu mäta vid^-den af den andliga revolution, som han ville fullborda inom det menskliga samvetet. Hela hans apostlaembete iklädde sig dessutom ett skaplynne motsvarande naturen af detta stora verk. De öfrige Apostlarne hade egt företrädesrättigheten att personligen känna Kristus (Ap. G. Cap. 4, v. 24, 22), att vara vittnen till Hans underverk, att lyssna till Hans ord, att underhålla med Honom en daglig gemenskap; och de voro skyldige denna lycka den mägtiga, ehuru föga andliga öfvertygelse, som lifvade dem ända till Hans död. De hågkomster, hvilka de buro i deras hjertan, som ett heligt minne af Den de älskade, tjenade till grund för Andans ingifvelse, och ersatte, till en viss grad, deras Mästares närvaro. Det djupa intryck hans personlighet efterlemnat hos dem öppnade deras sinnen för Hugsvalarens inflytelse, på samma gång, som det, så småningom, höjde dem till den osynliga verldens rymder. Paulus deremot hade ingen annan rättighet att anföra till det apostlaembete, hvil-ket han utöfvade, än den syn han haft nära Damascus, och den utomordentliga välsignelse, som hvilade öfver hans arbete (2 Cor. Cap. 3, v. 4 — 43). Men under det hans medlärjungar, återhållne genom deras minnen,ännu vandrade i judendomens ledband, gick bedningarnes Apostel dristigt framåt på frihetens ljusrika bana. Också, långt ifrån att uppskatta företrädet att hafva »kännt Kristum efter köttet», lyckönskar han sig snararfe att ej bafva lärt känna Honom på detta sätt (2 Cor. Cap. 5,

v. 46). Han fann således styrka och visshet just i det* wmma, som mängden trodde böra lända honom till svaghet. Hans apostlaembete egde en borgen i dess egen natur, bevisade sig sjelf vara fullt rättmätigt, h vilade på de gerningar hvars källa det var, eller iklädde sig en hufvudsakligen andlig karakter. Huru föga vigtigt syntes det

honom ej att andra njutit af Jesu jordiska närva-relse? Underhöll ej han med Honom den innerligaste gemenskap? Och likväl såg han sig, icke dessmindre,

tvungen att inför Kyrkan försvara giltigheten af sitt aposjtla-embete, hvilket hans motståndare bemödade sig att be* strida honom (% Cor. Cap. 40, 43; 4 Cor. Cap. 9; GaL

Cap. 4, v. 2; Eph. Cap. 3, v. 7 etc.); och denna

fråga var ej den, som väckte de minst allvarsamma strider.

Här är stället att göra en anmärkning. Den Kyrka, hvilken uppstod ur det sextonde seklets ärorika hvälfaia-gar, reste sig på samma grundval, följde samma rigtning, utförde samma mission, sorr) den hvars grundläggare Paulus var: hon gick att inom den kristna verldei* fullbord*

samma verk, ?om den store aposteln fullföljde bland det

första seklets Itojungar. I begge dessa fall var tro» en

källa till ett motstånd af- samma natur emot lagens auk-toritet: I begge fallen, hlef taran om nådevatet i$yn~

nerhet framhållen: i begge såg, slutéligen, trons Evaftg&t lhim, oaktadt . den obestridliga öfverlägsenhet> som désd segrar tillförsäkrade det, den kristria Judendomens ofruktbara tillvaro fortlefva omkring detsamma. Betraktad ur grund* satsernes synpunkt, och oberoende af skådeplatseris stor* lek, kan man säga att en likartad strid appvexte, å ööas é sidor, ur en motsvarande religiös ställning.

Vi hafva visat dfct. Det andeliga oberoendet utgite hufvuddraget hos Pauli religiösa personlighet. Naturen af det dubbla framsteg, hvilkét han kom Kyrkafe att £örå* bevisar i sanning att han var sitt tidehvärfs mest obfr? roende kristna snille. Också är det ingenfling i hela ape? stelns personlighet eller i det verk han fullbordade r som erbjuder ett mera underhållande ämne för betraktelsen, än denna religiösa individualitet, som var ett verktyg, för hans magt. Jag vill icke med detta ord beteckn* dgn sjelfständighet, hvilken man ofta är skyldig åt det natur* liga anslaget. Hyilka än daå hafva varit de företräden af hvilka Paulus i detta fall var i åtnjutande^ äynfieshati likväl ibland mindre oberoende i|n, hans motståndare (Ap. G. Cap. 24, v, 48—26). Men han egé*,; i högsta\Ql

grad, den moraliska sjelfständigheten, det oberoende, som härflyter från en djup öfvertygelse, eller som har sin källa i en personlig besittning af sanningen, själens mod, eller det fulla medvetandet af sin kallelse. Paulus bar i sitt hjerta de rika skatterne af den theologi, hvars missionär han blef (2 Cor. Cap. 4, v. 6, 7): han lefde hela fullheten af det lif, hvars uttryck han var; också förblef denna theologi den största af hans handlingar och igenkänner man emellan honom och den den innerligaste enhet. Utgången, under Andans ingifvelse, ur hans varelses innersta djup, utgjorde den i ordets fulla bemärkelse hans Evangelium. Långt ifrån att endast vara en yttre omklädnad kring hans själ, hade den antagit dess form och lånat dess drag: hans andliga personlighet, som bar inseglet af hans lära, återspeglade sig i sin ordning i henne. Huru skulle en lära, hvilken så fullkomligt utgjorde medelpunkten för den individualitet, ur hvilken Guds rådslag låtit den utgå, ej hafva burit en egendomlig prägel, och gjordt Apostelns vilja orubblig och hans mod oöfvervinnerligt? Det är på detta sätt, som Paulus, utan att störa Kyrkans enhet, utan att upphöra att visa »de svage» det ädlaste undseende, likväl kunde utså i verlden ett »Evangelium» af en egendomlig rigtning. Hans omätliga verksamhet, förenad med den mest rörande ödmjukhet, hans obetvingliga kraft, hvilken tjenade till näring åt hans kärleksfulla ömhet, den fridens ande; som hos honom var förenad med den mest brinnande kärlek till sanningen, hafts glädje i uppoffringen, alla hans itahkai^, allahans känslor lånade deras styrka från hans gemenskap med Kristus. Det var på detta sätt, som sjelfva hans oafhängighet gjorde honom beroende af sanningen, eller gjorde honom till hans Mästares slaf. Om han varit mindre sjelfständig, hade han ej så fullkomligt kunnat inför-lifva sig med sitt Apostlaembete. Och, å en annan sida, om han ej verkeligen blifvit en Kristi träl, om hans mission ej hade sammangjutit sig med hans andliga personlighet, hade ej Evangelium kunnat bryta fram så ungdomligt och friskt ur djupet af hans själ, ej heller ikläda sig ett så i högsta grad psykologiskt skaplynne. Det är derföre att detta Evangelium var hans eget jag, det vill säga Kristus införlifvad med hans andliga personlighet, som det framställer en på samma gång så gudomlig och så mensklig karakter. Och betraktar han det *>ckså ej, i sjelfva verket, såsom en Kristi uppenbarelse (Gal.

Cap. 1, v. 14, 42)? Det var på detta sätt, som trons missionär mägtade att, under en tidrymd af mindre än trettio år, fylla de Romerska Kejsarnes vidsträckta rike med Kyrkor liknande den, hvars urbild han bar i sitt hjerta. Sådane äro de handlingar, de segrar, de underverk, hvilka, under den gudomliga nådens inflytande, hafva sin källa i den andliga sjelfständigheten: se der hvad den mägtar uträtta, som lefver i Kristus och troget följer hans röst. Ingen af Apostlarne visade sig mera beroende af sin Mästare, mera oberoende af alla andra, mera verkligt Apostel än dénne Paulus, hvilken så många kristne sökte att bestrida detta namn. Och ingen kunde väl, vid slutetqf sin bana med mera helig tillförsigt än han utropa: »Tiden tillstundar att jag skall skitjas hädan. Jag hafver kämpat en god kamp, jag hafver fullbordadt loppet, jag bafver hållit trona. Härefter är mig förvarad rättfärdighetens krona, hvilken Herren mig gifva skall på den dagen» ($ Tim. Cap. 4, v. 6—8).

IV.

Den andliga individualiteten hos hedningarnes Apostel framställer isynnerhet ett stort föredöme för våra dagar, firfin alla samhällets skiljda håll höja sig talrika rqster,i hVilka beklaga den brist på djup, som det kristna lifvet företer, och den religiösa stiftelsens ofruktbarhet. De andliga behof, hvilka dessa röster uppenbara, uppmanar oss, utan tvi/vel, att föreslå Kyrkan Pauli ädla verksamhet till efterföljd, och att söka väcka täflan genom skildringen af hans lefnad Men huru skulle de kristne motsvara den kallelse, hvilken synes vara dem ålagd, om de ej känna skyldigheten att åt deras religiösa personlighet för-värfva samma karakter hvilken utmärkte Apostelns? Vi hafva sett, att denoa individualitet var hans eget verk Under den Helige Andes inflytelse; och hans lif, hans mission, hans arbéten äro blott en naturlig utveckling eller följd deraf. Kyrkans andliga oiörmåga härleder sig,utan tvifvel, Från bristen på en personlig, oberoende kristendom, liknande Pauli. Hvilken är då den verkliga orsaken till de religiösa öfvertygelscrnas bedröfliga förslapp* ning till och med i deras hjertan, hvilka äro kallade att väcka dem, om ej frånvaron af andlig individualitet i sanningens uppfattning? Huru skall man kunna undgå faran att förblanda det ofördragsamma nitet med tron, eller ådagalägga ett kristligt lif och en kristen tanke, hvilka skulle vara verkligt skapande, med mindro än man med Kristus underhåller denna omedelbara gemenskap, som förutsätter och utvecklar en verklig personlighet? ' Hvad är då det kristna lifvet, om ej utbildandet af en sådan gemenskap, och den »invärtes menniskans» dagliga förnya else, hvilken gör den alltmera innerlig? Hvåd är tanken, i kristlig mening, om ej uppfattningen af denna gemenskap, det sätt på hvilken själen återgifver den för sig sjelf, och den klara åskådningen af följdlerne af den grunda sats, hvilken utgör dess medelpunkt. Inskränker sig icke det kristna lifvet, såvida det ej samlar sin styrka i föreningen med Kristus eller eftersträfvar det andliga oberoendet, till några mer eller mindre enstaka religiösa intryck, några gerningar, handlingar och känslor, som ej förenas med hvarandra af något inre samband? Och hvad äro sjelfva våra öfvertygelscr, om ej en lånad tro, hemtad ur de förhållanden, i hvilka vi lefva, hvilka nästan alltid bero af tillfälliga omständigheter, och söm vi öfvergifva med kanske ändå mer lättsinne än vi antogo dem? Hvad äro- vi sltiteligen sjelfva, om ej ett eko f 3af den eller den saken, ett barn af den häfdvunna åsig-ten inom den krets, med hvilken vår uppfostran införlif-

vat oss, och huru skulle vår religion, under sådana

vilkor, kunna ega något verkligt djup? På detta satt glida vi framåt på kristendomens yta, utan att någonsin

tränga till dess botten, och tala om sanningen utan att

verkligt känna den, det vil) säga utan att ega den. Det är omöjligt för oss att vara Pauli »efterföljare» (4 Cor.

Cap. 4, v. 46, Cap. 9, v. 4, etc.), så länge ej Evangelium blir »vårt kött och vårt blod», vår varelses grundväsende, själen i vår personlighet; så länge det ej blifvit så fullt lefvande inom oss att den Ilelige Ande ej liksom framdragit det ur vårt eget samvete; med ett ord, så

länge vi ej kunna säga mitt Evangelium i samma anda, om också ej med samma magt, som trons apostel. Det är nödvändigt för oss att, enligt hans föredöme, blifva verkliga ägare af kristendomen, och ej dess blotta låntagare; att ej allenast ega kristliga åsigter, vanor, dygder

och känslor, men en kristen personlighet, så att Kristus

tillvexer inom oss, eller så att vår inre varelse, under Andans inflytande, undergår en verklig utveckling. Om Evangelium ej är införlifvadt med vår själ, så att det antager dragen af vår omskapade individualitet, eller så att det utvecklar sig inom oss såsom den gudomliga brännpunkten för hela vår varelse, så kan det också ej vara vårt Evangelium, grundvalen för vår öfvertygelse och källan till vår frid.

Må man rätt förstå mig. Så länge vår religion ejhar en djupare källa, hvilar den öfver vår själ, som en slags omklädnad, och vårt inre lif, enformigt och ytligt, kan ej inträda på en välgörande utvecklings bana. Detta är forhållandet med dessa stillastående kristna lif, hvilka, utan friskhet och skönhet, synas förstenade i den allmänna trosmeningens form. Om Evangelium utginge från oss, sedan det blifvit lefvande inom oss, om vi vore, hvar och en i sin verkningskrets, lika många Pauli efterföljare skulle vi, i vår ordning, fylla skådeplatsen för vår verksamhet med underverk liknande dem, hvilka denne Apostel utförde (Phil. Cap. 4, v. 43). Endast på detta sätt blir tron en tro.

Låtom oss uppriktigt erkänna det. Det finnes en kristen opinion, liksom det finnes en verldslig: och vi kunna, utan att göra oss reda derföre, lika v&l hlifva förslafvade under den förra, som många menniskor Slro det under den sednare. Denna kristna, allmänna mening förer ej endast spiran inom den officiella kristendomens område. Den skapar inom alla Kyrkor ett slags allmänt bruk, föder yissa religiösa fördomar, inför ett eget språk, bestämmer ett serskilt kristligt yttre, hvilket det är oss behagligt att ikläda oss, derföre att oberäknadt den säkerhet, som vanan att slafviskt rätta oss efter våra bröders omdöme ingifveir qss, vi i allt detta finna en källa till nyttiga intryck, hvilka höja oss genom de njutningar de skänka oss, och 30m kunna underhålla ett slags lif i vårt hjerta. Huru nyttig denna allmänna meningens kri-

stendom kan vara i brist på personliga öfvertygelser, ochhuru varmt vi än må försvara deo, är den likväl ej vårt Evangelium: den är på sin höjd den församlings, af hvilken vi äro medlemmar, det religiösa partis, som vi tillhöra, våra föräldrars och anhörigas, våra bekantas, ja kanske de kristnes i allmänhet. Men huru kan man bestrida att, utom de bländverk, i hvilka en 6ådan kristendom invaggar oss, förhindrar den utvecklingen af en obfcroende tro, och skadar, utöfningen af vår andliga verksamhet? Och detta är ej nog. Gifves det icke fall, i hvilka det välde den utöfvar öfver menniskan kommer själens upphöjdare förmågor att förvissna, släcker dess högre trängtan, förételnar dess natur-gåfvor, och gör hjertat så mycket tommare, som den synes bättre fylla det? Och om denna allmänna kristna mening icke alltid har samma följd, är det åtminstone säkert att den sträfvar till att märka oss med sin stämpel, och att, tillika med den egendomliga prägeln i vårt inre, utstryka den individualitet, som Guds egen hand hade inristat i vårt hjerta. Det är på detta sätt, som den liksom förintar oss utan att vi ana det, och som den, så småningom, bortnöter vår själs hela spänstighet • och, i och med detsamma den befriar oss från hvarje personlig ansvarighet inför sanningen, gifver dén ett lugri åt vårt hjerta, som är tillräckligt för att skingra våroro, men icke för att låta oss * uppnå friden eller känna den ändliga frihétens lycka. På <Jetta sätt segla vi utan ledning på de kristliga intryckens océan:! då vi ej hafva något annat kompass än • fördömen, ktinnä vi låta hänföra oss af den första tanke, soim anslår vår-inbillning. Ochom ljuset banar sig vag till vår ande, så är det möjligt att vi ej mera ega moralisk kraft nog för att återtaga besittningen af oss sjelfva, och att sluteligen förena oss med sanningen. Den allmänna meningens kristne, hvilken fäfg de än må tillhöra, befinna sig i en hufvudsakligeri falsk ställning. Den traditionella kristendomen, hvilken så väl öfverensstämmer med vår andliga lättja, gräfyer omärkligen en stor tomhet i vårt inre. Det välde den utöfvar på menniskans samvete medför alltför allvarliga följder, för att jag ej skulle erfara behofvet att ytterligare derpå rigta vår uppmärksamhet. Men, för att undvika hvårjé öfverdrift, låtom oss ställa oss på en helt och hållet allmän ståndpunkt, och låtom oss undersöka hvilket inflytande allmänna opinionen utöfvar på de andar, hvilka underkasta sig dess lagar. Vi kunda på detta sätt draga noggrannare slutsatser.

V.

Hvad är allmänna meningen i och för sig sjelf? En osynlig magt, hvilken utmärker den allmänna sedlighetens jefrinhöjd, styr de flesta andar, och nedbryter det stoltaste motstånd; som afgör naturen af vår uppfostran, leder vårt tal, slår våra ädlaste sträfvanden med ofruktbarhet< ocll gör oss till medbrottslingar och offer för allas slaf-

veri; som, med ett ord, eger anspråk på att vara vår religion, vårt jag, och förblifver envåldig till och med inom Kristi Kyrka. Man kan Itttt fatta att ädla hjertan resa sig till uppror emot denna magt utan rättigheter. Visserligen händer det att de derföre ej blifva mindre beroende af densamma. Man kan göra den motstånd för att väcka uppseende, man kan bekriga den af fåfänga och tillbedja afguden just genom det sätt, på h vilket man förnekar dess dyrkan; man böjes till och med så mycket säkrare under dess ok, som mao mera lyckönskar sig att hafva afkastat detsamma. Det finnes tusen sätt att underkasta sig allmänna meningen, men blott ett enda att verkeligen motstå den.

Den menniska således, hvilken i de frågor, som röra hans öden, fäster sjn blick vid allmänna meningen, sätter nödvändigt rättesnöret för sina handlingar utom sin egen själ. Låt det ögonblick nalkas, då han måste fatta ett allvarligt beslut. I stället att rådfråga sitt eget samvete, söker han råd utom sig sjelf. Den allmänna meningens spöke reser sig framfor honom: han tvekar först att följa det, men han ser dess löje, han hör dess bitande skämt, han fruktar den isolering, som hotar honom, och förskräcks öfver den hämd, som ej kan undgå att drabba honom. Han tvekar ännu; men spökets befallande

röst tvingar honom snart att följa dess steg, och det återstår honom endast, för att qväfya hvarje inre förebråelse, att lyckönska sig sjelf öfver sin vishet. Men hvad har han gjort, då han följde en sådan ledare? Han harsårat sitt eget samvete och fläckat dess finkänsla; han har beträdt en bana, der han alltmera skall se sig nödsakad att bjuda det tystnad. Nar han uttagit det första steget, huru skulle han då ej känna sig tvungen att gå vidare? Huru är det möjligt att göra motstånd när hvarje dag gör undergifvenhetens nödvändighet allt mera kännbar? Huru mägta trotsa allmänna meningen, sedan han gifvit den sådana underpanter? Vore det ej att utsätta sig för det allmänna ogillandet? Också föredrager han att förblifva i de falskaste förhållanden, heldre än att misshaga personer, hvilka han törhända ändå ej högaktar, och han dömmer sig till att förakta sig sjelf för att ej synas motsäga sig inför deras ögon. Då han sålunda leker med sanningen, gör han sig sjelf till en lekboll för den nyckfullaste af alla magter. Och som allmänna meningen ej är annat, än allas omdöme, så utsätter sig den, som blir dess slaf, för att göra hela sitt lif beroende af allas godtycke. Det är på detta sätt, som vi dömma oss sjelfva att lefva utom vår egen varelse, och som vi tillintetgöra hvarandras moraliska förmågor; som vi afkläda oss vårt sedliga oberoende, som vi förlora vår verkliga menskiighet inför Gud, och som vi ersätta vår medfödda individualitet genom en varelse, som är beroende af hela verlden.

Då allmänna meningen träder i den inre röstens ställe eller blir vårt samvete, beröfvar den oss rättigheten att utöfva olt verkligt inflytande på våra likar. Medel och verktyg för en hvar, vandra vi, utan att efterlemnam

något spår, med hopen, i hvars vågor vi snart försvinna. Vår tillvaro synes, för deras blickar, som den ej bedröf-

var, endast vara ett föremål utan sanning. Vanan att

dömma och handla med blicken rigtad på andra, låter så småningom hela verldens omdöme intaga vår egen själs ställe* Uppriktigheten inför oss sjelfva lemnar rum åt ett lögnens tillstånd, af hvilket man allt mera förlorar medvetandet, och som rätt val kan sluta med att synas naturligt. På detta sätt blifva alla den moraliska tillvarons

vilkor förfalskade. Det är förgäfves, som vi bedyra att

detta ej är förhållandet. De allvarliga hjertan, hvilka se att vi äro blotta skuggor, gå oss förbi med en suck: man slutar med att ej det ringaste fråga efter vårt omdöme. Med vårt sedliga värde förlora vi vår menskliga värdighet, och vi dömma oss sjelfva till en fruktlös sträfvan.

I stället för det förtroende, som vi kunde åtnjuta se vi oss räknade för ingenting. De förbindelser vi knutit, den rigtning de gifvit åt vårt lif, göra oss till slafvar af tyranniska omständigheter, hvilka synas oss nästan ound- -vikliga. Och ju mera vi spjerna mot udden af en nödr vändighet, hvilken vi sjelfva skapat, ju fastare tilldragas de band, som hålla oss fängslade. Se der till hvilken > vanmagt allmänna meningens kreatur kan förnedra detla menskliga lif, som Evangelium borde ikläda en gudomlig

dygd.

Slafveriet under allmänna meningen låter liknöjdheten för allting, det vill säga den moraliska döden, intränga i alla tillvarons förhållanden, i de lif, som kunde • vararikast, i de hjertan som voro danade för de djupaste känslor. På detta sätt försvinna, så småningom, friden, förtroendet och glädjen: de ljufvaste band erbjuda snart blott en svag lockelse: familjen har, sedan den tagit det passande till rattesnöre och inträdt på beräkningarnes bana, förlorat sin värdighet, sin poesi och sin skönhet; och all-drig har man klarare kunnat inse, att ingen verklig gemenskap, ingen innerlig förening, inga djupa, andliga beröringspunkter äro möjliga emellan själar, hvilka opinionens dyrkan vanhelgat. Också, på samma gång, som detta sorgliga slafveri stärker de lägre anlagens makt, gifver det en ökad kraft åt begäret efter de tomma njutningar, som verlden kan erbjuda. Och ju girigare det köttsliga sinnet känner sig efter dessa njutningar, dess mera slocknar hjertats törst esfter den karlek, hvilken förut utgjorde dess vällust. Den inre tomheten är just det tillstånd, hvilket mest bidrager till de flesta lasters utveckling. Det är i en sjal, der denna tomhet råder, som egennyttan våldsammast frambryter. Intet mörker är jem-förligt med det, som herrskar i ett hjerta, der hvarje ädel längtan slocknat, der hoppets och kärlekens källor synas förtorkade, och som förlorat all känsla för andliga ting; det eger ej mer förmågan att fatta sitt eget tillstånd, eller att gråta öfver de ruiner, som uppfylla det; det har beröfvat sig sjelt magten att förfäras öfver sin tillintetgörelse, och de kraftigaste ord träffa det utan att uppröra det.

14Att på detta sätt för den allmänna meningen uppoffra sanningens rätt och den ménskliga själens värdighet, det är att utsätta sig för den bedröfligaste och falskaste ställning, att angripa sin varelses ädlaste del, och gifva sitt samvete till underpant åt sin fiende. Samvetet, ack! huru skola vi mägta att återgifva det sin kraft i ett tide-hvarf, då till och med de, hvilka predika dess dyrkan, gå att hemhära andra gudar deras hyllning? Samvetets uppståndelse ifrån de döda och dess uppfostran i Elvan-gelii skola, gemenskapen med Gud eller.en verkligt personlig religion, se der medlet att allt mera, inom vårt hjerta liksom inom Kyrkans sköte, förena sanningen och friden. Utan tvifvel skall ni, vid inträdet på denna bana, oberäknadt verldens barn, äfven se ett stort antal kristne resa sig emot er; kanske just dem, hvilka ni högst älskar, och vid hvilkas bifall ni fästade mesta vigt. Framför er skall uppoffringens bana öppna sig, på hvilken ni kanske ofta skall känna er färdig att duka under för den modlöshet, som öfverväldigar er. Korset betecknar öfver-allt den sanna ärans väg: att vara lärjunge är också att vara martyr: och det är öfver Golgatha, som hvarje sanningens barn måste fullfölja sin vandring. Förföljelsen skall rigtas emot er: kanske ej lagarnes uppenbara för-följeise, hvilken, till följe af känslan att vara ett föremål för den allmänna uppmärksamheten, och den rörelse och det lif denna känsla medför, ofta är mindre svår att bära: men denna dolda förföljelse, som väntar er ända in i kretsen af edra dagliga förhållanden, som smyger tyst efter er från ort till ort, som beröfvar er edra bröders kärlek, och arbetar att utesluta er ur kretsen af Kristi barn. Ingenting skall synas er orättvisare, än den isolering, till hvilken kristne, hvilka ega er tillgifvenhet och er aktning, skola • dömma er. Ingenting skall synas er bittrare, än att se de hjertan slutas för er, hvilka fordom

tillhörde er. Ni skall lida dubbelt af den oförmåga, till

hvilken man skall anse som en skyldighet att söka bringa «r. Och ändå, om ni blott kastar er blick en hårsmån bortom det närvarande ögonblicket, skall ni finna, att ingenting är mera egnadt att stärka och glädja er, än just det som nu bedröfvar er. Var Paulus mindre förföljd, än

ni, och af personer, hvilka mindre egde hans ömhet?

Drog han sig tillbaka af fruktan för det misskännande, som väntade honom? Och visade han sig mindre kraftig att fullfölja sin ljusrika kallelse, derföre att en mängd kristne sträfvade att tillintetgöra den? Behöfva vi ett ännu högre föredöme? Utan tvifvel förkunnade Jesus sanningen med en gudomlig barmhertighet: han åtnöjde sig att utså ett frö, som i sin utveckling skulle omskapa den religiösa stiftelse, under hvars lagar han lefde. Och ändå, fastän han var ensam, predikade han ej likafullt Evangelium för menniskorna? Lät han afhålla sig derifrån af fruktanatt blifva misskänd, öfvergifven, förådd; af förföljelsen, fattigdomen, smädelsen; af sina landsmäns hat, och sjelfva dödsstraffets äsyn? Och äro vi icke kallade att följa Honom på denna väg af försakelse och ära, att blifva en hvar, liksom han, sanningens vittnen (Joh. Cap. 15, v. 20; Cap. 16, v. 2, 33), Apostlar bland de kristne, och bära hans kors, äfven när det pålägges oss af Kyrkans medlemmar (Matth. Cap. 16, v. 24, 25)? Hnru skulle

Evangelium kunnat besegra verlden, om fängelset och bålet hade mägtat nedtysta Kristi bekännelse på de första lärjungarnes läppar? Och vi, som för sanningens välgerning hafva att tacka dessa utståndna lidanden, detta blod oflradt för en sak, som är vår egen, skulle vi ej våga visa oss vara värdiga söner af dessa ädla fäder? Skulle vi tiga af fruktan för den ovillja, som kan komma att möta oss? Skulle vi, utan blygd, öfvergifva vår gudomliga Mästare? Nej! tusen gånger hellre må vi lida hvarje orättvisa, än beröfva Kyrkan de vät signelser, hvilka äro fästade vid vårt motstånd, förråda deras intressen, hvilka fördömma oss, besvika verlden på det vittnesbörd, som sanningen fordrar af oss, och, under en brottslig likgiltighet, släpa i stoftet ett lif utan skönhet och frid.

Såvida vi ej, liksom Paulus, eftersträfva ett personligt egande af den kristna sanningen, förblifver den andliga frihetens område för alltid för oss slutet. Vi äro kallade att hemta, hvar och en enskilt, »vårt Evangelium» i Evangelium, eller att eftersträfva Kristiverkliga gemenskap. Må man här rätt förstå min tanke. Om den kristendom vi bekänna verkeligen vore vår kristendom, skulle vi, just genom detta förhållande, blifva missionärer inom kretsen för vår naturliga verksamhet. Utöfningen af det Apostlaembete, hvartill vi skulle känna oss kallade, skulle, så småningom, frigöra oss från den andliga träldom, till hvilken bristen på kristlig erfarenhet är en källa, och som utgör de flesta sekters styrka. En isådan kristendom. skulle bland oss öka antalet af lärjungar sådana som Paulus, liksom den mångfalldigade dem under det sextonde århundradet; den skulle, oaktadt vår egen obetydlighet, göra våra gernmgar odödliga, och mägtiga att efterlemna åt verl-den ett oförgängligt arf. Ingenting är så sällsynt, som den kraftiga viljan, till och med hos den kristne, h vilken likväl borde vara en viljans man. Ehuru en kristen utan oberoende är en obegriplig varelse, synas likväl många sanna Kyrkans medlemmar med räddhåga betrakta denna andliga frihet, hvilken ändå är den för^ sta af deras skyldigheter. Huru skall således den andliga enheten kunna gå i fullbordan i själames djup? Bedragne i vår förhoppning kunna vi lätt slå oss till ro, och böja oss under den oförmåga, hvilken vi äro kallade att öfvervinna.

Om Pauli föredöme gör det till en pligt för oss att eftersträfva en sjelfständig tro, huru mycket mera är det ej vår skyldighet att afskaka bojorne af en verld, hvars omdömen äro i en så naturlig motsägelse med våra mestupphöjda behof? Och hvarom är då frågan, om ej att utröna, om vi äro skapade för sanningen, eller dömde till en onyttig och spårlös tillvaro? Om vi äro danade tiU att akta oss sjelfva i andra, eller att visa dem nog liten aktning, för att böja oss för den allmänna meningens af-gud? Om vi vilja vara samvetets adla söner, eller fördomens usla verktyg? Hvad är då menniskan utan samvetet, om ej en varelse, hvilken förlorat förmågan att förena sig med sanningen, en lefvande skugga, den tomma formen af en försvunnen personlighet? Och så länge hennes själ förblifver en slaf af den motsägelse, som förtorkar den, huru skulle hon kunna utföra handlingar, som verka på mängden, och rigta blickarne mot framtiden? Vi kunna ej med framgång arbeta på Kyrkans omskapning, med mindre än vi hunnit till en andlig sjelfständighet. Och om ingen kan blifva lärjunge utan att för egen rök* ning ega sanningen, så är också hvarje kristen, hvilken ur den allmänna trons luftstreck höjt sig till den personliga öfvertygelsens, som är i verklig besittning af Evanr gelium, eller som Anden ingifver, kallad att, i den krets, i hvilken han lefver, fullfölja Pauli mission.

*

Den kristliga enigheten,

eller

Den Evangeliska fördragaamheten.

»Dagen derefter gick Paulus med oss in till Jacobum; och alla de »Äldste församlades. Då han dem helsat hade, förtälde han dem »allesammans, det ena med det andra, som Gud gjordlhade, genom »hans tjenst, ibland Hedningarne. Då de det hörde, prisade de »Herran, och sade till honom: Du ser, käre broder, huru många »tusen Judar äro, som tro; och alle hafva nit om lagen. Och de »hafVa hört om dig att du lärer alla de Judar, som bo

ibland Hed-»ningarne, att de skola träda ifrån Mose lag; sägande att de icke *$koIa omskära sina barn, och icke vandra efter som vant Sr. Hvad »är det då? Den menige man måste ändteligen församlas; ty de få »väl böra att du äst kommen. Så gör nu som vi säge dig: Vi »hafve här fyra män, som löfte hafva på sig; Dem tag till dig, och »rena dig med dem, och bekosta der något uppå att de raka sitt *hufvud; och deraf kunna alla vela att det är intet, som de hört »hafva om dig; utan att du ock så vandrar, att du ock håller lagen.

(Ap. G. Cap. 21, v. 18—24.)

Jag har, i min första föreläsning, visat att medlem-marnes af Jerusalems Kyrka mest vördnadsbjudande min-oen, deras religiösa vanor, naturen af deras uppfostran och hela deras själsrigtning borde qvarhålla dem i Judendomens band. Ehuru Evangelii framsteg bland hedningarne, i vissa fall, hade mildrat deras åsigter, voro deicke dess mindre fästade vid det noggranna iakttagandet af lagens föreskrifter, och betraktade sig alltid sjelfva såsom de enda lagliga barnen af den nya Kyrkan. Det var till följe häraf, som de rigtat de skarpaste anklagelser mot Petrus, då han besökte den gudfruktige Cornelius. Det var af samma anledning, som fruktan för de kristnade Judarne inom Kyrkan i Antiochien hade förmått denne Apostel att skilja sig ifrån de kristne af hedniskt ursprung. Och sluteligen var det af samma orsak, som Paulus, efter sin återkomst från Jerusalem, såg sig tvungen att »rena sig» i templet för att förskingra de tvifvel, hvilka uppstått angående hans tillgifvenhet för lagen. De kristne i denna stad betraktade Evangelium såsom den slutliga fullbordan af den byggnad, hvilken Guds egen händ grundlagt på Sinat, och således var deras ofördragsamhet naturlig. Denna ofördragsamhet visar också den bristande klarheten af deras tro, och borde derföre försvaga deras sak. Också skulle lagens kristendom, som utgjorde en öfvergångslänk, snart lemna rum åt en mera evangelisk form af Jesu lära. Pauli »Evangelium» var deremot be-stämdt att herrska öfver den största delen af den apostoliska Kyrkan, och borde, så småningom, verka en om-skapning af de kristliga åsigterne. Se der hvarföre Johannes, i det ögonblick då han fattar pennan, endast tycks bibehålla ett dunkelt minne af den stora strid, som uppväcktes genom Pauli predikan, en strid, hvilken synes honom vara längesedan utkämpad. Den lära, hvilken förkastades af Jerusalems församling, inneslöt således i sjelfvaverket kristendomens framtid, då deremot den, hvilken denna församling bekände, skulle försvinna så snart de omskurne kristnes religiösa uppfostran var fulländad. Således tjenade här ofördragsamheten, såsom det ofta är förhållandet inom trons område,, till stöd åt svagheten.

L

Såsom jag visat i den andra föreläsningen, äro de händelser jag framställt långt ifrån att vara utan sammanhang med Kyrkans i vår tid inre historia. Om de kristnade Judarnes ofördragsamhet var i strid med Evangelii anda, skulle en fördragsamhet, som införde verlden inom Kyrkan, eller som lemnade den fritt rum inom den kristnes hjerta, icke vara mindre stridande emot Jesu lära. Evangelium utesluter från antalet af Guds barn endast de hjertan, hvilka icke äro pånyttfödda: det betraktar endast dem, hvilka verkeligen äro det, såsom medlemmar af »Kristi kropp.» Men om vi erkänna denna sats, är det oss väl tillåtet att fråga, om den närvarande Kyrkan icke tager sig aaledping att utöfva en ofördragsamhet, hvilken kristendomen fördömer?

Som det ligger mig om hjertat att blifva rätt förstådd, upprepar jag ännu en gång att jag härmed endast afser hvad som tilldrager sig inom de sanna kristnes

15m

krets. De hedningar, hvilka de trogne i Jerusalem visade sig så ovilliga att erkanna som bröder, hade dock,

lika val som de, undfått den Heliga Anda: deegde, med

lika rätt, löftets underpant, och voro icke mindre utko-rade till herrlighetens rike. Dessutom uppenbarar den Heliga Anda sin närvarelse i menniskohjertat genom det nya lif, hvars källa den är. Hvarje själ, som, under

tyngden af syndens uselhet, känner sig dömd af den [-gudomliga-] {+gu- domliga+} lagen, som ej kan finna frid inom sig sjelf, och

som uppriktigt bönfaller om Guds förbarmande; hvarje

själ, hvilken hungern och törsten efter förlåtelse och rättfärdighet har fört till nådens brunn, kan utan tvifvel räknas bland antalet af Kristi barn. Och hvilka än må

vara de svagheter, som vidlåda en sådan menniskas lif,

huru svåra än hans strider mot köttets frestelser, huru långsamt än hans fortskridande på helgelsens bana, så rigtas icke dess mindre hans steg mot målet. Det är ej för-gäfves, som de faderliga armarne åter öppnats för honom: tacksamheten har ingifvit honom kärleken: på samma gång som sällheten nedkallade himlen i hans hjerta, förflyttade den hans lifs medelpunkt i Gud. Hvarje dag lär honom bättre att undfly synden under alla de förklädnin-gar den antager för att dåra hans öga. Och fastän på långt afstånd, följer han likväl Jesu spår, och blir allt mera en ny menniska: med ett ord han befinner sig under den Heliga Andas ledning.

Se här hvad som, enligt min åsigt, hufvudsakligen skiljer den kristne från den naturliga mennniskan. Ochöndå visar sig, inom dessa kristnes leder, hvilkas hjer-tan oupphörligt borde frambära brödra-kärlekens rökoffer, samma slags ofördragsamhet, som hos medlemmarne af Jerusalems Kyrka. Jag menar ej allenast här den blick, med hvilken de olika kristna bekännelserne betrakta hvarandra. Utan att tala om Katholicismens besynnerliga fordringar, är det ej så utan exempel, som upplysningens framsteg borde låta oss förmoda, att den ena eller andra Kyrkan, på ett eller annat sätt, tillräknar sig sanningens privilegium, och under denna form vill upplifva den bekanta satsen: »Utom mitt sköte finnes ingen salighet»

Men, låtom oss likväl erkänna det, i våra dagar utbryter ofördragsamheten mindre de olika Kyrkorne emellan, än mellan individerne inom hvarje enskild församling. De begge kristendomsformer, hvilka det första seklets Kyrka framställer, hafva mer än man tror fortplantat sig intill våra dagar: och vi hafva visat, att det är naturligt att den kristne, liksom Apostlarne, först genomvandrar auk-toritetstrons rymder, innan han träder i full besittning af den kristna friheten. Det är dessutom, i sjelfva verket, endast en olikhet emellan medlemmarne af Jerusalems Kyrka och honom; nemligen, att det ej längre är Mose lag, men väl Evangelii bokstaf, som utgör hans utgångspunkt. Det finnes mer än ett sätt att uppfatta kristen-

domen »efter Juda sättet» inom kristendomens eget område, mer än ett att inskränka den till en auktoritetslära. Är det icke sannt att de fleste af oss hafva börjat med att se i Evangelium mindre uppenbarelsen af Kristi heligaperson eller medlet att komma i en verklig gemenskap med Honom, an Hans samlade lärdomar, framställningen af hans religion och den lagbok Han gifvit oss? Så omskapa vi, kanske oss sjelfva omedvetet, det Nya Testamentet till en ^pgmatik, utgången från Gud sjelf, och hvilken vi snart förblanda med den, aom blifvit oss medr delad af den Kyrka, inom hvars samfund vi äro uppfostrade. Det är naturligt att denna synpunkt ej tillåter oss att tränga in i Evangelii innersta djup. Än mer, vi kunna till och med betrakta den uppmaning man rigtar till oss att gå på djupet af sanningen, såsom en den ondes fre* stelse. Ack! hvem känner ej huru allting drifver oss att liksom flyta på Bibelns yta, eller att stanna på det kristna lifvets tröskel? Vår förkärlek för bokstafven beslöjar för våra ögon Evangelii anda, hvilken, vanligen åtminstonne,

begränsar eller förklarar ett språk genom ett annat, belyser dessa odödliga blad det ena genom det andra, och fördr oss, ifrån den ytligaste af de rigtningar hvars spår de bära, ända till den andligaste af dem alla. Det allmänt antagna begreppet, att det nya Testamentets skrifter äro att anse såsom frälsningens stentaflor, kan ganska lätt, föra oss att iakttaga de evangeliska sanningarne på samma sätt, som de trogne i Jerusalem iakttogo de mosaiska religionsbruken. Visserligen kan man vara en förträfflig kristen och likväl i detta fall följa deras efterdöme. Men man måste dock erkänna att denna synpunkt ut*

märker det första tidskiftet af det andliga lifvets utveckling. Man håller sig vanligen då, liksom de trogne afjudiskt ursprung, vid Skriftens bokstaf; man vågar ej tränga djupare; man anser det icke tillåtet att utforska dess anda, eller draga den minsta slutsats, som ligger utom ordalydelsens gräns. Man vandrar i de bibliska uttryckens ledband, på hvilka man dessutom kan bygga mer eller mindre godtyckliga systemer. I stället att uppfatta Evangelium i dess helhet, dess skönhet, gudomlighet och rikedom, drager man derur, med mer eller mindre rätt, dessa halfva sanningar, hvilka dölja lika många villfarelser *). Det är på detta sätt, som man, under bokstaf-vens tunga rustning, fängslar den ärofulla frihet, hvilken den Heliga Anda meddelar oss, eller som man under eq annan

form återvänder under lagens träldom. Och som denna synpunkt vanligen är hvarje kristens vid hans inträdande i det andliga lifvet, härleder sig hvarje verkligt »religiös rörelse», mer eller mindre, från bokstafven, och utan att göra sig klart reda derför gör den af kristendomen

) Detta är så fullkomligt sannt att, om man vill anföra några exempel antingen frän den religiösa vettenskapens eller det kristliga lifvets om räde, stannar man blott i förlägenhet om valet. Hvar och en, som eger någon theologisk bildning, behöfver, for att öfvertyga sig derom, endast rådfråga sina egna minnen. Låtom oss likväl i förbigående endast inom dogmatikens falt erinra oss den officiella förklaringen af de Bibelspråk, på hvilka den romerska Kyrkan stöder sin theori om sakramenten, eller på hvilka hon bygger den heliga stolens myndighet (såsom Matth. Cap. 16, v. 18, 19); den förklaring hvilken den Lutherska Kyrkan gifvit åt Matthei Cap. 20, v. 26, 28, och af de språk hvilka tjena henne till att nppräthålla barndopets stiftelse; och slute-ligen den uteslutande vigt, hvilken de reformerta Kyrkorne fasta vid de språk, «om angå nådevalet.en auktoritets lära. Häruti finnes ingenting/ som är i motsägelse med det kristna lifvets naturliga utveckling. Ofördragsamheten tager sin början, när vi, i stället för att ända till slutet af deras theologiska utveckling följa våra bröder i det första seklet, stanna på halfva vägen, när vi blott under denna form vilja erkänna Evangelium, och när vi synas vilja från antalet af Kristi barn utesluta hvar och en, som står i en personligare gemenskap med Honom.

Öch dessutom, är det ej ganska svårt att från början betrakta Evangelium från en annan ståndpunkt? Tillåter sjelfva naturen af den religiösa uppfostran vi erhållit, och medgifva de begrepp, hvilka lédt våra första steg på det moraliska lifvets bana, oss det vanligen? Och huru skulle vi utan ett inre själsarbete, hvilket förutsätter lika mycken kristlig erfarenhet, som intellektuel odling, kunna höja oss till en mera Evangelisk synpunkt? Hvarje and-

lig eröfring är frukten af en allvarlig möda. Och likväl, så snart vi på Bibeln stöda några slutsatser af en större utsträckning, för hvilka faror utsätter oss då ej vanan att åt Evangelium gifva betydelsen af en lag? Är det ej sannt att i och med detsamma vi, på ett uteslutande sätt, fästa oss vid bokstafven, kunna vi fängsla sanningen inom vissa Bibelspråk, hvilka hufvudsakligen anslagit oss, utan att ana att vi, på detta sätt, förkasta alla de språk, hvilka åsyfta att låta dem ikläda sig en andligare betydelse? Och, som vår moraliska odling, ofta oss ovetande, bestämmer valet af dessa språk, är ingenting osslättare an att tillskrifva den Heliga Anda vfira egna intryck, eller att ikläda Skriften en död auktoritet, N hvilken uppreser flere eller färre hinder för sanningen att blifva lefvande inom oss. Och hafva vi aldrig, kännt oss frestade att söka lösa allvarliga frågor medelst några Skriftens uttryck, hvilka, såsom man ofta sett, kunna föra till ganska olika slutsatser med dem, hvartill sjelfva Evangelium leder oss? Händer det aldrig, att man sålunda, utan att nästan märka det, ställer Skriften i strid med Skriften sjelf, att man stympar Evangelium genom det sätt på hvilket man begagnar sig deraf, att man öppnar stridsfältet för ordtvister, och ökar de söndringar, hvilka härleda sig af obetydligheter, till förmon för sektandan? Jag besvarar ej dessa frågor: jag rigtar dem blott till hvar och ens sanningskänsla.

Men framåtskridandet inom sanningens område, eller inom den slags gemenskap i hvilken själen står till denna sanning, är, i våra dagar, hvarken mindre naturlig eller mindre nödvändig, än den var det i det första århundradet. Då Apostlarne sjelfve ej sågo sig frikallade derifrån, huru skulle vi kunna hoppas att blifva det? Alltsom vår andliga uppfostran fulländas genom Evangelii medel, och som en stigande upplysning sällar sig till de förvärfvade kunskaperne, ådrager sig Jesu gudomliga person alltmera vår uppmärksamhet. Kristus framstår allt klarare för oss såsom föremålet för Hans lärdomar och medelpunkten i Hans verk? såsom Kristendomen sjelf, den lefvande verklighet, af hvilken läran är ett uttryck, den mennisko-blifna Uppenbarelsen. Ju mer vi införlifva ods med denna synpunkt, ju mera erfara vi behofvet att med Kristus underhålla den närmaste gemenskap, och ju mera betrakta vi Evangelium såsom det yppersta medlet att göra denna gemenskap allt mera innerlig. Det är från Evangelii gudomliga blad, som Frälsarens höga bild framstrålar för vår hänförda blick, och genom hvilka vi söka att tränga på djupet af hans själs lif. Vi eftersträfva då att låta

Evangelium bo i vårt hjerta eller, om jag så vågar uttrycka mig, blifva ett med oss. Det är lätt att inse, att från denna stund har Evangelii anda mera vigt för oss än bokstafven i och för sig sjelf betraktad. Långt ifrån att på

något sätt beslöja andan, förvandlas bokstafven genom dess medel, och blir sjelf andlig; ty under denna ömsesidiga förening sprider andan ljus öfver ordalydelsen. Man måste i sanning erkänna, att under Skriftens ord finnes en andlig verklighet, hvilken, i egendomlig mening, utgör Evangelium, och utan hvars egande man ej heller kan fullt ega Kristus. Det är till denna verklighet man måste framtränga för att möta Honom sjelf, för att i frihet betrakta hans bild, för att uppfatta det omedelbara uttrycket af Hans tanke, och för att förblifva i en ständig gemenskap med Honom. På detta sätt hinner man genom bokstafven ända till djupet af Evangelium, och själen, som hädanefter känner sig fri, erfar deröfver en jublande glädje. Kristus förklarar allt för den kristnes hjerta, hvilket förklarar allt genom Kristus. Evangelium förändrar således form för oss. Ifrån att varaen lagbok och en föreskrift för vårt lefverne, blir den framförallt Jesu historia, den bok, i hvilken Frälsaren andas och lefver ibland oss, den spegel, i hvilken strålarne från »rättfärdighetens sol» återgifvas, med ett ord, vittnesbördet om ett factum. Också, man må göra sig reda härför eller ej, är det de af Bibelns blad, i hvilka man tydligast hör Jesu hjerta klappa, som erbjuda vår själ den, rikaste näring, och som skänka det fullaste ljus åt vår ande. Detta är, som vi framdeles skola se, den synpunkt ur hvilken Johannis Evangelium framställer sanningen; och det är högst naturligt att betrakta detta Evangelium såsom den gudomligaste af Bibelns skrifter. Om Bibeln vore

mera studerad i denna anda, skulle den blifva en alldeles ny bok för oss; och huru många skatter skulle man ej uppgräfva ur dess sköte, som ännu ligga fördolda deri? Detta är den brännpunkt, emot hvilken hela den apostoliska tankens utveckling syftade. Och man måste tillägga att Kyrkans religiösa behof, i förening med upplysningens framsteg, göra det till en alltmera manande skyldighet för oss att höja oss från den bokstafvens ståndpunkt, som motsvarar det kristna lifvets barndom, till den andliga synpunkt, hvilken utmärker dess mognad

II.

Således öppna sig tvenne vägar för de andar, hvilka önska komma till Evangelii kunskap. Den första, den

16bokstafliga tolkningens, kan icke föra till målet, emedan i och med detsamma den alltid blottställer oss för att utesluta den ena delen af Bibeln genom den andra, den

alltför lätt bringar oss att inträda på godtyckets [-område.-] {+om- råde.+} Den andra, anvisad genom Evangelium sjelft, tillå-

ter oss att mäta hela Skriftens fält och förer oss till sanningens medelpunkt, från hvilken vi kunna med säkerhet förklara Bibeln i Bibelns egen anda. Man kan ej, med mindre än man följer denna väg, undvika att be* gagna sig af Skriften emot Skriften, och, till exempel, allt efter omständigheterne medgifva de omskurne kristne hafva rätt emöt dem af hedniskt ursprung, lagen emot

Evangelium, hvarje parti emot hvarje annat, om ej till

och med mot kristendomen. Det är samma förhållande med de här och der lösryckta Bibelspråken, som med

bitarne af en sönderslagen spegel, hvilka man skulle för-

söka att åter sammansätta. Huru konstfärdigt man än går till väga, skall man dock aldrig lyckas att dermed åstadkomma en ny spegel. Med mindre än bitarne, genom eldens åverkan, återbringas till en enda massa, kunna de ej mera återgifva en trogen bild af de föremål män framställer för dem. På samma sätt är det ej mera genom altr fastlänka vid hvarandra några lösryckta Bibelspråk, som ni skall lyckas att förstå den Heliga Skrift. Ni mägtar ej en gång gifva dem den betydelse de erhålla genom Evangelium, utan att sätta dem i förening

med den grundsats, som utgör hela Bibelns medelpunkt, eller på hvilken dess sammanhang grundar dig, I hvaijeannat fall kan ni söndra den Heliga Skritt genom det sätt, på hvilket ni betraktar den, och i stället för sanningen skall ni törhända derifrån hemta villfarelsen. Således är det genom medlet af Evangelii hufvudgrundsats, åt hvilken jag ämnar egna den följande föreläsningen, som alla sanningar återfinnas inom sanningen, som intet evangeliskt element är uteslutet ur Evangelium: det är genom medlet af denna grundsats, som Bibeln kastar sitt ljus öfver det mörker, hvilket ligger spridt öfver dess yta, som den uppdagar öfverensstämmelsen der hvarest oredan syntes herrska, och sammanhanget der motsägelsen spridde oro i

samvetet. Sluteligen är det på detta sätt, som Bibeln, långt ifrån att utsätta oss för faran att stympa sanningen, förer oss till kännedom af Bibeln, enligt Jesu förklaring: »Anden är den, som gör lefvande; köttet är intet nyttigt; De ord jag säger er äro Ande och lif» (Joh. Cap. 6, v. 63); och enligt dessa Pauli ord: »Gud hafver oss beqvämliga gjordt att föra det Nya Testamentets embete; icke bokstafvens utan andans: Ty bokstafven dödar, men anden gör lefvande» (2 Cor. Cap.

3, v. 6).

Låtom oss försöka att framställa denna hufvudpunkt i dess fulla dager, och låtom oss, för detta ändamål, fråga oss sjelfva hvarföre vi läsa den Heliga Skrift. Är det ej för att ur dess blad hemta, icke blott sanningar, men framförallt sanningen, och för att erfara dess välgörande inflytande? Dessutom består sanningen ingalunda i de enskilta sanningar, hvilka tjena det moraliska lifvettill omklädnad. Lösryckta föreskrifter, konstfärdigt sammanlänkade läror och lagar, kunna endast utgöra sanningens omhölje eller endast framställa dess olika sidor. Bakom förlåten af dessa sanningar, hvilka äro för mycket isolerade för att ej antaga en enväldig form och synas stridande mot hvarandra; på djupet, vill jag säga, af dessa sanningar finnes sanningen, hvarmed jag menar den grundsats i hvilken alla sanningar mötas, blifva fullständiga, blifva sanningen, omskapas, forandligas och innerligt förenas med hvarandra. Denna grundsanning kan ej vara en lag: hvarje lag har sin upprinnelse från en varelse; hvarje lärosats, hvarje föreskrift återför vår tanke till denna varelse. Detta är så obestridligt att den mensk-liga sanningen i ordets högsta bemärkelse är utan tvif-vel Gud betraktad i allt hvad Han gjordt för vår säll-het, »Gud uppenbarad i köttet» i Jesu person. Vi ikläda vanligen Kristus en kropp af vissa traditionella och antagna talesätt, liksom Katholicismen ikläder Honom en kropp af symboler; och dessa talesätt, hvilka hafva till afsigt att göra honom närvarande för vårt andliga öga, träda ofta i Hans eget ställe, liksom de katholska sinnebilderna, och gifva oss i visst fall en blott yttre Frälsare. Vi måste erkänna det. I allmänhet tro de kristne vida mindre på Kristus , än- på det man kommit öfverens att kalla kristendom, på en mängd sanningar, hvilka ofta betraktas ur en vida mera intellektuel, än religiös synpunkt, eller hvilka icke alltid stå i omedelbar gemenskap med Kristi person. Man tror mycket på de kristna sannin-garnas på traditioner grundade lärobyggnad; men man tror ännu ganska litet på Kristus eller på sanningen: det synes till och med ibland, som om man trodde på allting hellre än på honom. Man tror vida mer på hans

verk, på hans mission än på hans person. Jag vill härmed ej säga, att detta icke är ett sätt att tro på hans person. Men det är icke dess mindre sannt att man synes företrädesvis fästa sig vid hans verk, liksom om hans verk icke hufvudsakligen bestode i uppenbarelsen af honom sjelf, liksom just hvad han gör, hvad han säger, icke skulle hufvudsakligen bära vittne om hvad han är; och som om han ej sjelf förblef det verkliga målet för sin sändning; liksom kristendomen hade någon verklighet utom Kristus. Den tro, som man fäster vid de formulär, hvilka seklerne lemnat oss i arf, sätter således själen snarare i beröring med vissa religiösa begrepp, än med Jesus Kristus. Man kan sålunda föreställa sig, att endast man antager de trosläror, hvilka Kyrkan helgat, så är man kristen: man kan till och med småningom fängsla sitt samvete i lärosatsernes linda, och, på detta sätt,

återvända till en slags katholicism. Långt ifrån att vara

ett verkligt själens öfverlemnande åt Gud, blir bättringen blott en förståndets handling. I stället för personliga öf-vertygelser, eger man fortfarande blott åsigter, hvilka snarare tjena till ram åt vårt begrepp, än till näring åt vår moraliska personlighet. Tron på dogmen ersätter tron på Kristus: man har ej öfvergifvit formalismens ståndpunkt. Man känner fullkomligt alla de kristna lärosatseme, utanatt känna någon af ett p&nytifödt hjertas fröjder: man

har ej ännu förstått Evangelii första bokstaf: den lefvande

Kristus förblir för oss en främling: man lefver ej inom sanningen: man bar, sig sjelf ovetande, vittnesbörd emot den: och man bidrager törhända till att utrota den ur månget hjerta.

Att känna sanningen är således på intet satt att stalla den Heliga Skrift till den traditionella kristendomens tjenst, för att med desto större lugn kunna bara dess färgor. Att kanna sanningen ar att fullt tillegna sig den, inträda i

Kristi gemenskap, blifva bans broder, hans syster, hans moder i en så mycket fullkomligare bemärkelse, som har ar fråga om en andlig förbindelse (Matth. Cap.

1$, v. 50). Den kristne har val bra ofullkomligt upp-

fattat Evangelium, hvilken ej skulle erkanna att Guds Son ar den menniskoblifna Sanningen, i stallet för att endast vara dess ombud eller dess verktyg, Visar oss ej isynnerhet Johannis Evangelium obestridligen, att Jesu ord hafva hans egen person till föremål, att han predikar sig sjelf då han förkunnar sanningen, att han betraktar sig sjelf såsom medelpunkten för sin lära? Träda vi verkligen i beröring med Sanningen? Då ar det ock med en verklig varelse; som vi underhålla gemenskäp. På detta satt införlifvar sig vår moraliska personlighet alltmera med Kristus: vi förena oss m$d Honom i vår själs innersta djup: Kristus bw i oss (Eph. Cap. 3, v. 47): vi blifva medlemmar af bans v^rkiiga församling, ja än mer, lemmar af »Kristi kropp#: mera»förklarade til) hans beläte». Den andliga gemenskapen knyter emellan honom och oss slägtskapens innerligaste band. Vi blifva ett lefvande Evangelium, och Kristi Apostlar genom att helga oss åt honom. Att bära vittnesbörd om honom det är ock. jag vågar säga det, att bära vittnesbörd om oss sjelfva. Och jag frågar er uppriktigt, att genom medlet af den Heliga Skrift träda i en sådan gemenskap med Kristus, är detta ej att tillhöra honom? För att här framdraga ett exempel, bjuda Jo-hannis skrifter oss, ja eller nej, att ställa oss på denna ståndpunkt? Och är detta ej detsamma, som att uppmana oss att betrakta Evangelium såsom medlet, blotta medlet att underhålla vår gemenskap med Kristus? Är det ej att inbjuda oss att låta alla Skriftens ord syfta på, och samlas kring honom, som kring deras naturliga brännpunkt? Är det ej att alltmera sätta anden framför bokstafven, grunden framför formen, Evangelium framför Evangelierna, att, med ett ord, verkeligen göra Kristus till BibeJns äfvensom vår andliga tillvaros medelpunkt, och erkänna i honom, om detta uttryck tillåtes mig, kristendomen inom kristendomen eller sanningen inom sanningen? Visa oss ett annat medel att höja oss från de religiösa sanningarnes område, hvilka man alltför ofta innefattar under samma begrepp som sanningen, ända till det kristna lifvets ljusrika medelpunkt? Visa oss något annat medel att låta en verklig harmoni råda inom men-niskosjäJen, och att på samma gång stifta ea verklig öf-verensstämmelse inom Kyrkan?De tvenne synpunkter, hvilkas karakter vi skildrat och hvilka motsvara det kristna lifvets begge hufvudsak-liga former, fortlefva ännu inom Kyrkan i vår tid. Den första synpunkten är en «tor mängd kristnes, hvilka tro sig i den andra igenkänna ett fiendtligt inbrott af tide-hvarfvets anda. De skulle gerna säga åt de kristne, hvilkas gudsfruktan bär denna färg, såsom de omskurne kristne sade till Petrus: »Edra åsigter äro förslappade: då ni öfvergifver bokstafvens stränga tukt, öfvergifver ni, så småningom, Bibelns område: snart skall ni upphöra att vara kristen: »Du hafver ingått till de män, som förbud hafva och hafver ätit med dem» (Ap. G. Cap. 14, v. 2, 3). De anse det således för en skyldighet att icke erkänna den synpunkt de förkasta för Evangelisk, och än mindre som den afgörande synpunkten, den enda, hvilken, under det den tillåter oss att uppskatta alla sanningens grenar och att förena dessa sins emellan, förblifver uteslutande biblisk. Och hvarföre förkasta de den? Må det tillåtas mig att fråga, hvarföre de ej omsorgsfullt samla alla Evangelii vittnesbörd i detta hänseende? I stället för att ransaka sig sjclfva, med mera omsorg forska i den Heliga Skrift, och söka göra sig reda för, huruvida de kristne, hvilkas åsigter de förkasta, ejtörhända befinna sig närmare sanningens medelpunkt, än de sjelfva, hvarföre tro de sig ega rätt att föreskrifva dem de vilkor, under hvilka de vilja erkänna dem för bröder? Desse följa ej Kristus i våra fotspår. Hvad gör det, blott de följa honom? Eller rättare, detta gäller er, ty ni kan öfvertyga er sjelf att de följa honom enligt Evangelium. Och, som all nåd och allt ljus kommer ofvanefter ifrån ljusens Fader (Jac. Cap. 4, v. 17), så kan ni väl ej vilja göra mindre, än de trogne i Jerusalem: ni kan väl ej vilja undandraga er att lyssna till hvad de hafva att säga er, eller vägra att »lofva Gud» äfven för det sätt på hvilket Han uppenbarat sig för deras själar: De »svage» äro icke kallade att visa mindre fördragsamhet mot de »starke», än de »starke emot de »svage» *).

Det är sannt att den andra synpunkten, hvars karakter jag skildrat, och hvilken jag kallar den andliga, tillhör ännu, i många fall, framtiden. Men, då man ser antalet af de kristne, hvilka omfatta den, dagligen ökas, skulle man ej då uttrycka sin tacksamhet mot Gud för det inflytande hans Ande utöfvar på våra Kyrkors medlemmar? Må således hvar och en, som följer denna rigtning ödmjukt besitta sanningen, och, liksom Paulus, med gladt hjerta räknas såsom den ringaste bland Guds barn. Och om de ock se sig uteslutne från deras bröders samfund, må de noga

akta sig att för sin del skilja

*) Jag begagnar naturligtvis dessa erd i samma anda, tom Paulus.

17sig från någon kristens gemenskap. Jesus uppmanar visserligen de sina att förblifva såsom barn, det vill säga i »hjertats enfald» eller, om man så vill, uppriktighet. Men denna uppriktighet, denna inre »enfald» är lika stor hos Paulus, som hos någon af hans motståndare, och förenas kanske bättre med en allvarlig kunskap än med bristande upplysning. Icke dess mindre står alltid högmodet på menniskohjertats tröskel; och de kristne, om hvilka här är fråga, böra känna sig genomträngda af en så mycket djupare ödmjukhet, som de kunnat undfå en större nåd. Må de erinra sig att deras ansvar står i förhållande till deras upplysning och deras kunskap, och att om de ej hafva någon högre skyldighet emot sanningen, än att frimodigt bekänna och ådagalägga den, böra de ej mindre mot »de svage» visa hela kärlekens skonsamhet. De måste, långt ifrån att bestrida någon kristen hans del i deras gemensamma förhoppningar och hans plats i Guds hjerta, erinra sig deras egen historia, och hvilket motstånd den Heliga Anda hade att öfvervinna, för att kunna föra dem till ett högre ljus. Må de lära sig inse, att de steg framåt de gjort, äro mycket ringa i jemförelse med de, hvilka ännu återstå för dem att göra; att deras motståndare, under andra förhållanden, lätt kunde gå dem förbi på banan; att det ej är på en gång, som det är möjligt att uppnå målet; att de »ytterste» kunna hinna det i deras ordning, och att Guds verk skall ej med hänseende till dem blifva ofullkomnadt. Menniskan är så af naturen ofördragsam, att till och med den kristne blott gradvishöjer sig till den gudomliga fördragsamhet, som utmärker Jesus Kristus. Hvar och en enskild bär inom sig fröet till en förföljare, en tyrann: den kristliga kärleken finner ej mera i menniskohjertat sin naturliga tillflygtsort. Men hvarför skulle de mest upplyste vara de ofördragsammaste? De, hvilka äro längre komna, böra veta att uthärda mera: de kunde vara det mindre, om de vore mera fördragne: det vore således högst orätt af dem att låta modet falla.

Utan tvifvel hafva de af deras bröder, hvilka utan en noggrann undersökning förkasta deras åsigter, icke mera rätt i deras motstånd, än de omskurne kristne hade att lägga hinder i vägen för Paulus; och, å en annan sida, förminskar den ödmjukhet, hvilken särdeles väl anstår »de starke», på intet sätt skyldigheten för dessa att saktmodigt föra sanningens talan inför hvar och en. Plig-terna äro här ömsesidiga. Om de »svage» ej hafva rätt att »förargas» öfver den frihet, hvilken de »starke» tillåta sig, böra också dessa sednare, af samma skäl, vörda de »svages» betänkligheter. Och hvarföre skulle vi se arf-vingarne till samma synd eller barnen till samma förlåtelse fortfarande förfölja hvarandra med samma förkastelse-domar, med hvilka de religiösa lidelserne beväpnade sig under mindre upplysta tidehvarf? Hvarföre skulle dessa obetänkta anklagelser, som fordom förestafvades af fördomen, komma och genom deras orättvisa bekymra våra hjertan, föråda deras uselhet inför hopen till sanningens förfång, och aflägsna från kristendomen de allvarliga andar,hvilka ett fördragsammare bemötande kanske hade vunnit för Evangelium? Skola vi då aldrig lära att tala om himmelska ting på ett sätt värdigt dem och oss sjelfva, utan att vi, arme kristne, skola släpa dem i detta de jordiska passiönernes stoft, som så ofta skymmer deras gudomliga glans för våra blickar? Skulle ej denna ofördragsamhet, denna ömsesidiga oförmåga, till hvilken man tyckes vilja dömma hvarandra, hafva ungefär denna betydelse: »Det är ej nog att denna menniska följer Kristus för att jag skulle anse honom för kristen: han måste äf-ven följa honom i bredd med mig, under mitt partis fana, och i öfverensstämmelse med mina åsigter»? Händer det aldrig att man, på detta sätt, sträfvar efter att påtvinga andras tro en uppfattning af Kristus, hvilken ej alltid är evangelisk, eller att man undandrager dem sin ömhet, derföre att de ej kunna förmås att, af brist på öfvertygande skäl, antaga den religiösa lärobyggnad, under hvars inflytande vår egen ande utbildat sig? Och är ej detta att på samma gång förringa kristendomen och misskänna Dens Ande, hvilken lika väl uppenbarar sig för den »starkes», som för den »svages» hjerta? Ja, än mer. Har man aldrig sett kristne, drifne af ett missförstådt nit, sätta en ära i ofördragsamheten? Har man aldrig sett några, hvilka ansett sig af sitt samvete tvungne att förbanna, som hafva gjort sig en religion af hatet, och en skyldighet att trampa under fötterne den första af alla pligter, vördnaden för samvetet? Huru många lidanden äro ej förorsakade, huru många hjertan sårade, hurumänga olyckor åstadkomna genom ofördragsamheten inom den Kyrkas sköte, hvilken bör vara den kristliga kärlekens hemvist på jorden?

Om Kyrkan ej har någon betydelse, ej någon rät* tighet att vara till, längre än hon förblifver verldens ljus, hvilket föredöme gifver hennes uppförande, så länge hennes barn blott gifva ofördragsamhetens? Då de' under denna

form ådagalägga deras svaghet, hvad göra de annat, än beröfva sig sjelfva den mest fruktbärande af all glädje, förlama den Heliga Andas inflytelse på dem sjelfva, göra sig allt mindre värdiga redliga hjertans förtroende, och kanske stänga salighetens väg för mera, än en ande, som kände sig böjd att följa den? Också synes deras ömsesidiga ofördragsamhet berättiga verlden till samma handlingsätt mot dem. Ty det är ej blott den döda orthodoxien, som ej kan lida uppenbarelsen af ett religiöst lif, hvilket är för den fremmande, och hvars utveckling hotar dess hvila; så att den tror sig ej finna något bättre medel att tjena Gud, än att stäfja detta lifs fria utveckling: men verlden har alltid visat prof på ofördragsamhet, när det gäller en allvarlig gudsfruktan. Liknöjdheten fördrager sällan annat än liknöjdheten, och ser ej gerna, när den kan förhindra den, tillvexten af detta kristna lif, som den fruktar, liksom af en inre drift Det är ej så sällsynt att se den döda tron och otron räcka hvarandra handen för att, under förevändning alt tjena Evangelium, försöka att släcka den lefvande tron, och for att, under täckmanteln af Kristi namn, bättre kunnautplåna honom ur deras hjertan, hvilka [tillhöra honom. Nå väl! Gifva vi ej vapen i händerne åt denna ofördragsamhet, då vi bestrida de kristne namnet af bröder, hvilka följa Kristus på en annan väg, än vi?

Men för de sanna medlemmarne af Kyrkan ligger läkemedlet mot detta onda nära till hands. Evangelium, hvilket tjenar till förevändning för deras ofördragsamhet, skall, så småningom, låta det försvinna i den kristliga kärleken. De vandra utan tvifvel mot målet. Men den religiösa verldens nuvarande tillstånd fordrar icke dess mindre, att de må vandra med kraftigare steg. Må Kristus alltmera blifva deras ljus och deras glädje; må de allt oftare betrakta hans heliga bild i Evangelium, må de med honom underhålla en allt mera omedelbar gemenskap; och, långt ifrån att påtvinga deras andliga lif en fremmande form, skall den Heliga Skrift mägtigt bidraga till att stärka dess oberoende.

Anden skall utveckla sin kraft i deras hjertan, på ett på en gång gudomligare och menskligare sätt, hvilket bäst skall öfverensstämma med naturen af deras andliga behof. Och när de ene, så väl som de andre,

kunna mötas i Kristus, hvilken religiös rigtning de än må följa, skola de ock sins emellan underhålla en innerligare gemenskap, och ömsesidigt höja sig till en högre upplysning. Under det de på detta sätt stödja

hvarandra, skola de njuta af de andeliga rikedomar,

som hafva sin upprinnelse i den broderliga kärleken: den afskiMhet, som ofördragsamheten sprider omkringdem, och som förlamar deras sträfvan, skall alltmera fyllas genom den fröjdefulla verksamhet hvilken har sin källa i de »heligas samfund». Det är då, som de skola göra till en gemensam egendom allt hvad deras tillvaro har djupast och innerligast, och som de, genomträngda af den broderliga kärleken, skola kunna ömsesidigt känna sig lefva ett gemensamt lif; som ljuset skall fritt sprida sig i förståndet, liksom friden i själen; som, när de kristne ej längre uppresa hinder för Evangelii segrar, stora ting skola fullbordas; som Kyrkan, så småningom omskapad, skall på nytt ega magt att förändra verldens utseende; och som sanningen, förherrligad genom de »starkas» och de »svagas» enighet, skall göra möjligt förverkligandet af »ett enda fårahus». O! frigörelsens och segerns dag, den Heliga Andes dag, måtte du snart ljusna inom vår mörka synkrets, måtte vi ändteligen se utbilda sig bland oss denna framtidens Kyrka, som i sitt frö lef-ver i så många hjertan, uttalar sig i så mången trängtan, påkallas af så många suckar och väcker så stora förhoppningar! En sådan utsigt måste, utan tvifvel, lifva vårt nit, elda oss med ett heligt mod, och gifva ny kraft åt vår kristliga ärelystnad. Ack! om vi ej genast mägta ila framåt på banan, så låtom oss bedja Gud att de kristne måtte söka att blifva för hvarandra hvad han är för oss; att deras hjertan må förnyas vid den kristliga kärlekens källa; att deras gemenskap med Kristus må allt mera förena dem med hvarandra, och bereda dem attblifva »fullkomne i kärleken» till att förherrliga bans heliga namn. Må således, inom Kyrkan »Hugsvalarens» röst allt mera träda i stället för ofördragsamhetens ande; och må våra bröder hädanefter i vårt hjerta finna en skyddande fristad och ett säkert värn mot hvarje anfall, för hvilket deras kristliga karakter kunde blifva ett föremål.

*

Kyrkans tredje dag,

eller

Johannes.

»Att de skola alla vara ett, såsom du Fader i mig, och •»jag i dig; alt de ock skola vara ett i oss, på det yerlden »skall tro att du hafvcr mig sändt.» (Joh. Cap. 18, v. 21.)

»......pl det att den kärlek, som du hafver älskat mig

»med, skall vara i dem, och jag i dem.» (Joh. Gap. 18, v. 26.)

Om Pauli bref synas författade under de striders stormiga himmel, hvilka togo ded största delen af hans krafter i anspråk, hvilar deretnot en stilla frid öfver Jo-hannis skrifter. Visst icke att de gudomliga blad, för hvilka Kyrkan har att tacka denne Apostel, endast, såsom man förmodat, innesluta den idealiska kristendomen, under det Pauli bref snarare skulle vara den kämpande kristendomens uttryck. Johannes skiljer så föga idealet från verkligheten, att han af alla apostlarne just är den, hvil-ken fullkomligast förenar dem båda, och man kan säga att de lika innerligt sammangjutas i hans hjerta, som i hans förstånd. Ingenting kan i detta afseende vara mera t ögonen fallande än Jesu afskedsbön, och ord sådana som dessa: »I min Faders hus äro många boningar; om icke

18så vore, säger jag dock eder, att jag går bort till att bereda eder rum. Och om jag än går bort till att bereda eder rum, skall jag likväl komma igen och taga

eder till mig, och hvar jag är, der skolen ock j vara»

(Joh. Cap. 44, v. 2, 3). Johannes, hvilken hade sin

tillgifvenhet för Kristus att tacka för sitt tillnamn af den mest älskade lärjungen, föreställerr genom sina skrifter, en andligare religiös rigtning än någon af de andra bibliska författarne, sjelfva Paulus icke undantagen. I den apostoliska kristendomens historia bildar Johannis theologi en egen strömfåra, och den djupaste af dem alla. Också sammantränger den sig i en allt omfattande grundsats, hvilken, under olika namn, alltid troget återgifver dragen af Apostelns andliga personlighet.

Pauli snille utmärker sig genom utsigternes rikedom, genom den anblickens mångfald, som hvarje tanke af vigt ikläder sig under hans penna, genom motsatsernes mängd, slutledningarnes öfverflöd, och det logiska sammanhanget af alla de delar, af hvilka »hans» Evangelium består. Men oaktadt fullkomligheten af hans theologi i dialektiskt hänseende, oaktadt de blixtrande tankar, som upplysa dess synkrets, framkallar den ändå ej denna klara och samlade flod, som beständigt rycker hela ens tanke med i sitt lopp. Om Paulus, med en beundransvärd förmåga, uppreser en fulländad lärosatsernes byggnad. framstår deremot, ur djupet af Johannis själ, en helgjuten theologi, hvilken endast är uttrycket af hans egen omedelbara förening med Kristus. Den mägtigaströmmen af Pauli religiösa tankar samlar ej alltid sina böljor i en enda flodbädd, och erbjuder derföre en vid sträcktare yta, fastän ej hela det djup, som utmärker Johannis lära, hvilken, under dess skenbara enformighet, innesluter Evangelii rikaste skatter.

Om denne Apostels theologi erhåller sin djupaste betydelse genom den grundsats, som utgör dess medelpunkt, är det framför allt af vigt att bestämma naturen af denna grundsats.

i.

Denna grundsats, låtom oss genast uttala det, är kärleken »efter Andam. Låtom oss försöka att närmare

skildra den.

Kärleken, enligt Johannis synpunkt, uppenbarar först i grund Fadrens väsende. »Gud är kärleken» (1 Job. Cap. 4, v. 8, 46): också älskar Han sig sjelf i Sonen, i den kristne, i allt, som är mägtigt att, liksom Han, blifva kärlek.

Gud älskar sig sjelf i Sonen. »Fadren älskar Sonen» (Joh. Cap. 3, v. 35), »och visar honom allt det han gör» (Joh. Cap. 5, v. 20). »Fördenskull älskar Fadren mig, att jag låter mitt lif, på det jag skall åter tagat igen» (Joh. Cap. 40, v. 47). Man kan ej göra sig ett klarare begrepp om den djupa enhet, som råderemellan Fadren och Sonen, an genom att begrunda Jesti afskedsbön.

Gud älskar sig sjelf i de troende. »Den mig älskar han varder hållande min ord, och min Fader skall alska honom; och vi skola komma till honom och blifva boende när honom» (Joh. Cap. 44, v. 23). »Ty Fadren sjelf har eder kar, efter som j mig kär haden» (Joh. Gap. 46, v. 27). Fadren är ej mindre innerligt förenad med Jesu vanner, än med Jesus sjelf (Joh. Cap. 4 7, v. 24, 23): har han icke gifvit dem åt honom? (Joh. Cap. 47, v. 2, 9, 44, 42). Också läsa vi i Johannis första epistel: »Derpå ar Guds karlek till oss uppenbar vorden, att Gud hafver sandt sin enda Son i -verlden, att vi skola lefva i honom. Deruti står karleken, icke det vi hafve älskat Gud, men det han hafver älskat oss» (Cap.

4, v. 9, 40): »Och vi hafve kännt och trott den karlek, som Gud hafver till oss» (v. 46): »Älskom honom, ty han hafver först älskat oss» (v. 49).

Gud älskar sluteligen menskligheten. Hvilket kristligt hjerta upprepar ej med tillbedjan: »Så älskade Gud

verlden att Han utgaf sin enda Son.....................Ty icke

har Gud sändt sin Son i verldena att han skall dömma verldena; utan på det att verlden skall varda salig genom honom?» (Joh. Cap. 3, v. 46, 47).

Således underhåller karleken, hvilken utgör grunden för Guds eget väsende, ett verkligt gemensamt lif emellan Fadren, Sonen och de kristne: det ar genom den, som de aro »fullkomne uti ett» (Joh. Cap. 47. v.%%—26), eller med andra ord, som Gud blir »allt i allom».

Johannes lärer oss visserligen äfven, att Gud är ljuset (4 Joh. Cap. 1, v. 5), att Han är det eviga lifvet (1 Joh. Cap. 5, v. 20). Men oberäknadt att dessa förklaringar mera sällan förekomma i hans skrifter, tjena de blott till att, under en annan form, framställa den tanke; som uttalas i de nyssnämnda bibelspråken. Liksom man vanligtvis finner Johannes samla hela sin tanke i en rik grundsanning, innefattar han hela Guds väsende i hvar och en af de tre förklaringar han gifver deröfver, ocb uppenbarar derigenom för oss dess verkliga namn. Eller huru skulle ljuset, betraktadt så väl ur theoretisk, som ur praktisk synpunkt, icke inbegripas i kärleken »efter Andan»? Hvarje religiös tanke, som ej genomtränges ocb upplyses af en sådan kärlek, förblir alltid, till en viss grad, ytlig och löslig. Hvarifrån skulle ljuset frambryta

i vår själ, om ej från dess innerliga förening med Gud, det vill säga från kärleken? Om Gud är kärleken, huru skulle han då ej äfven vara ljuset? Man har med skäl sagt att stora tankar komma från hjertat. Och, med

mindre än den sträcker sina rötter i den religiösa sanningens jordmån och derur hemtar sin näring, rör sig den menskliga tanken i mer eller mindre tomma »rymder, fördjupar den sig i mer eller mindre kalla och abstrakta former, och förlorar, då den ej sjelf är delaktig af sitt föremåls lif, på en gång hela dess skönhet och dess djup. Hvar och en känner, att den kunskap om mora-liska sanningar, hvilken blott ocb bart härrör från förstån dets fattningsgåfva, har sitt säte i förmögenheter, hvilka ingalunda utgöra menniskosjälens medelpunkt; då kärleken deremot, hvilken utgår ur varelsens egen grund, genomsamvetet, hjertat och viljan, samt utöfvar ett omedelbart inflytande på alla de elementer, af hvilka den menskliga personligheten består.

Och angående lifvet, hvad är det annat än kärleken sjelf? Af hvad annat än den, erhåller det sin hela verklighet? Består ej kärleken i den fullständiga gåfvan af vår egen varelse? Är den ej den högsta af all nåd, lyckan inom lyckan, lifvet i lifvet, andens rikedom och glädje? Är det icke kärleken ensam, hvilken är det eviga lifvets rätta namn, och som sätter själen i besittning af de andliga gåfvornes fullhet? Om kärleken är ljusets och lifvets brännpunkt, så kan man säga att den för Johannes betyder Guds hela väsende.

För det andra, utgör kärleken grunden för Sonens jpersonlighet. Jesus är kärleken sjelf.

Jesus är kärleken i förhållande till Gud. Kristus älskar Fadren (Joh. Cap. 44, v. 34), lefver i honom, är ett med

honom (Joh. Cap. 47, v. 24—26). De äro

sins emellan förenade genom det gudomligaste band, om hvilket menniskan mägtar göra sig en föreställning: »Allt mitt är ditt, och ditt är mitt» (Joh. Cap. 47, v. 40).

Jesus är kärleken i förhållande till de sina. Hvilken förening skulle vara nog innerlig för att framställa en lefvande bild af den, som gör Kristus till de rättrognesnäring? Han gifver dem sitt kött att äta, sitt blod att dricka (Joh. Cap. 6, v. 53—56). Förvandlad till lifsens bröd (Joh. Cap. 6, v. 48—54), stillar han sjelf deras hunger (Joh. Cap. 6, v. 57) i den mån de med honom underhålla en andligare gemenskap (Joh. Cap. 6, v. 63). Äro de ej hans vänner (Joh. Cap. 4 5, v. 44, 45), och visar han dem ej höjden af sin kärlek, då han utgifver sitt lif för dem? (Joh. Cap. 45* v. 43). Ljuset i deras själ, »älskar» han dem med samma kärlek med hvilken Fadren »älskat» dem (Joh. Cap. 45, v4 9). Med hvilken enträgenhet beder han ej honom »förvara dem genom sitt namn» (Joh. Cap. 47, v. 4 4). Det är på detta sätt

han glömmer sig sjelf för dem, som han »helgar» sig åt dem (v. 49), och »älskade dem intill ändan» (Joh. Cap. 43, v. 4).

Jesus är äfvenledes kärleken i förhållande till verl-den. Han medelar den sitt lif (Joh. Cap. 6, v. 33), hans sändning med afseende på den är helt och hållet

en kärlekens mission (4 Joh. Cap. 3, v. 46). Det är på detta sätt, som han gifver »sitt kött» till verldens

andliga näring (Joh. Cap. 6, v 54). Och huru skulle

han också kunna älska den mindre, än Fadren, hvilken sänd t honom till dess frälsning? (Joh. Cap. 3, v. 46, 17).

Man uppfattar dessutom lätt hvarföre Johannes äfven kallar Jesus för ljuset (Joh. Cap. 3 , v. 49) och lifvet (4 Joh. Cap. 1, v. 2): »Jag är verldens ljus» (Joh. Cap. 8, v. 4®); »Jag är kommen i verldena för ett ljus»(Joh. Cap. 12, v. 46). Men det är lätt att finna att orden ljus och lif här tillika utmärka trons naturliga följder (Joh. Cap. 3, v. 16, 21; Cap. 12, v. 46): Iåtom oss dessutom ej förgäta att de äro förenade med hvarandra pä sådant sätt att de framställa samma betydelse: lifvet är menniskornas ljus (Joh. Cap. 1, v. 4), och hvilken som följer Jesus får lif sens ljus (Joh. Cap. 8, v. 12). Också, när Kristus säger till Martha: »Jag är uppståndelsen och lifvet: den som tror på mig han skall kfvay om han än död vore» (Joh. Cap. 11, v. 25), är det klart att lifvet, som har sin källa i tron, sammansmälter med kärleken, hvars utveckling det är: och sammaledes när Kristus förklarar att han är vägen, sanningen, lifvet, och att ingen kommer till Fadren utan genom honom (Joh. Cap. 14, v. 6).

För det tredje, bör också kärleken utgöra grunden för den kristnes personlighet, hvilken Evangelium bjuder att likna *Kristus (1 Joh. Cap. 3, v. 2, 3; Eph. Cap. 5, v. 1; 1 Thess. Cap. 1, v. 6 etc.).

Om frälsningen fullbordas genom medlet af den troendes förening med Kristus (Joh. Cap. 15, v. 4, 5, 7, 9), så kan man ock säga att den består i kärleken, då kärleken utgör grunden för den innnerliga gemenskap (Joh. Cap. 17, v. 26) till följe af hvilken den rättrogne blir ett med Fadren och Sonen (Joh. Cap. 17, v. 21). Kärleken utgör så fullkomligt det kristna lifvets medelpunkt, att den, på sätt och vis, införlifvar den troende med Kristus, ställer honom i samma förhållanden (Joh.Cap. 15, v. 20), och kallar honom att höja sig till Guds Sons liknelse (1 Joh. Cap. 2, v. 5). Det är på detta satt, som en ny själ vid flägten af dess anda vaknar inom menniskosjälen (Joh. Cap. 3, v. 3, 5, 7).

Men det är ej blott emellan Fadren, Sonen och den kristne, som karleken stiftar en så innerlig gemenskap: det är ock de kristne emellan (4 Joh. Cap. 3, v. 4 4; Cap. 4, v. 7, 44, 20, 21; Cap. 5, v. 1): »På det att de skola alle vara ettr såsom du, Fader i mig och jag i dig; att de ock skola vara ett i oss ... . att de skola 1 vara ett, såsom ock vi öro ett. Jag är i dem och du i mig att de skola vara fullkomne ♦ ett» (Joh. Cap. 47, v. 24, 23). Denna kärlek, okänd i verlden före Kristi ankomst, utgör en ny lifsprincip: »Ett nytt bud gifver jag eder att j älsken eder inbördes, såsom jag hafver älskat eder» (Joh. Cap. 43, v. 34, 35).

Om den troende likaledes är kallad till delaktighet af lifvet, hvad vill det säga annat än att han bör sträfva efter att blifva kärlek? Således: Den Sonen hafver, han hafver lifvet» (4 Joh. Cap. 5, v. 42): att ega Sonen är kärlekens

företrädesrättighet. På samma sätt, då Kristus förklarar att »hvar och en, som ser Sonen och tror på honom, har det eviga lifvet» (Joh. Cap. 3, v. 46; Cap.

6, v. 40, 47), betyder ordet lif ingenting annat än den själens gemenskap med Kristus, för hvilken tron är ett medel. Likaså följande språk: »Och j viljen icke komma till mig, att j måtten få lif» (Joh. Cap. 5, v. 40). »Ty det är Guds bröd .... som gifver verlden lif.» »Jag

198r det lefvande brödet .... hvilken som äter deraf .... han skall lefva evinnerliga; och detta bröd .... är mitt kött, hvilket jag skall gifva för verldens lif» (Joh. Cap. 6, v. 33, 51). Ingen kan blifva delaktig af lifvet utan att äta menniskooes Sons kött och dricka hans blod (Joh. Cap. 6, v. 53, 54, 57), och detta i andlig mening (v. 63), det vill säga, utan att med honom underh&lla en sä nära gemenskap, att Kristus förvandlas till själens andligt närande safter, liksom lekamliga födoämnen till kroppens.

Sluteligen sammansmälter den förpligtelse, hvilken är den troende ålagd, att förblifva i »ljuset», med den att förblifva i kärleken. Således att ålska sin broder, det är att vara i ljuset, (1 Joh. Cap. 2, v. 10); att vandra i ljuset> det är att vara inbördes förenad med sina bröder (1 Joh. Cap. 1, v. 7), och att anamma ljuset, det är att blifva Guds barn (Joh. Cap. 1, v. 9—12). På samma sätt förklarar Jesus att han, ljuset, är kommen i verlden på det att hvar och en, som tror på honom, skall icke blifva i mörkret (Joh. Cap. 12, v. *•>

Således, om kärleken är kallan till den innerliga förening, till följe af hvilken, enligt Johannes, Fadren, Sonen och den kristne Uro liksom införlifvade med hvar-andra, så kunna vi ock draga den slutsatsen, att den utgOr hufvudgruaden för dess Apostels theoiogLII.

Men hvilken gemenskap erkänner Johannes emellan tron, medelpunkten i Pauli theologi, och karleken, hvilken utgör grunden for hans egen lära?

Vi hafva sett, i den tredje föreläsningen, att Paulus ofta under namnet tro icke allenast förstår kärleken, men att han förklarar att af de tre dygderna, tron, hoppet och kärleken, »är kärleken störst» (1 Cor. Cap. 43, v. 43. Sedan han visat att trons synpunkt är öfver-lägsen auktoritetens, hvilken är hoppets naturliga grundval, talar han om en dygd »större», äfr tron. Och hvär-före större? ögonskenligen derfore, att han finner den andligare, eller att han anser den innesluta trons hela fullbordan. Och i sanning, om trons Evangelium synes honom mera evangeliskt, än lagens, är det derföre att auktoriteten, på hvilken det sednare är bygdt, ålägger menniskan, på ett utvertes sätt, både hennes tro och hennes gerningar; individen måste lyda dess foreskriffer, liksom soldaten sin befälhafvares befallningar. Också är denna auktoritet, om uttrycket tillätes mig, rigtad från det yttre till det inre. Tron deremot kommer inifrån, >och sprider sig till det yttre: den befaller mindre än den öfvertygar och ingifver; den meddelar lifvet, och lydnaden härflyter från den, såsom en planta från dess frö, eller1såsom en flod frän dess källa: lyda, verka, det är att Iefva, det är ock att tro. Sälunda känner sig själen »fri» från den lagiska undergifvenheten: dess beroende förvandlas till frihet: och långt ifrån att lyda mindre, blir dess verksamhet alltmera fruktbärande.

Hen tron är ännu blott den väg, som leder till målet. Frälsningen förverkligas genom själens allt inner-ligare förening med Kristus: och kärleken förflyttar så fullkomligt den troende till Guds eget sköte, den knyter ett så nära föreningsband emellan jorden och himlen, att man ej kan underlåta att i det nya lif, hvars källa den är, se återlösningens fullbordan. Kärleken sluter i sanning inom sig både auktoriteten och tron: och hvad är slute-ligen tron, om ej en kärlek af en andligare natur, änden lagiska lydnaden, hvilken också är kärleken, fastän under en mindre upphöjd form? Kärleken är, å ena sidan, den högsta af all lag, derföre att den sammangjuter den menskliga viljan med den gudomliga lagen, eller att den gör lydnaden fullt andlig. Å en annan sida är kärleken lagen i dess fullbordan, eller förvandlad till åtnjutandet af en omedelbar gemenskap med andarnes Fader (1 Cor. Cap. 8, v. 3). Är det således underligt att den utgör »fullkomlighetens band» (CoL Cap. 3, v. 14), eller det kristna lifvets drifkraft? Att den är hufvudsumman af Evangelium (1 Tim. Cap. 1, v. 5), frälsningens salighet, med andra ord, helighet, lydnad och tro? Det är i kärleken, som alla dessa känslor mötas, och som »rättfärdigheten och friden kyssas»; stridens buller öfverröstasaf segerns lofsånger, och de mest motsatta elementer blifva oskiljaktigt förenade. Vid strålarne af det ljus den sprider öfver själen, försvinna så småningom de skuggor, hvilka ännu förmörkade anden, och en inre öfverensstäm-melse utvecklar sig i hjertats djup.

Men låtom oss återvända till Johannes. Dénne Apostel betraktar tron såsom det kristna lifvets omedelbara källa: På det j tro skolen .... och att j genom trona

skolen hafva lif (Joh. Cap. 20, v. 31). På det att

hvar och en som tror på honom .... skall få evinner-Ugt lif (Joh. Cap. 3, v. 16; se vidare Cap. 5, v. 24; Cap. 6, v. 36; Cap. 7, v. 37, 38).

Enligt honom är att tro detsamma som att följa Jesus (Joh. Cap. 10, v. 4, ®7), att gifva sig åt honom, eller komma till honom (Joh. Cap. 5, v. 40; Cap. 6, v.

35, 37), lyda honom (Joh. Cap 6, v. 45; Cap. 8, v.

47), födas på nytt (Joh. Cap. 3, v. 3) eller födas till lifvet (Joh. Cap. 6, v. 40), med ett ord, att förnyas (ill sin invertes menniska. Tron är på detta sätt en själens handling, hvilken egentligen har afseende på framtiden, det vill säga att den, enligt Johannes, vill säga menni-skans födelse till ett nytt lif i Kristus (Joh, Cap. 1, v. 11; Cap. 3, v. 32; Cap. 5, v. 43, 44; Cap. 12, v. 48; Cap. 17, v. 8).

Då tron öppnar själen för detta nya lif, förblifver den kärlekens första både vilkor och form. Också, betraktad ur dess högsta utvecklingspunkt, ser man dén sammansmälta med kärleken sjelf, hvilken är dess upp-böjdaste namn. Hvad vore v al den bro, hvilken icke tillika vore karlek? I detta fall Sr att tro detsamma, som att öfverfamna sig åt Jesus, att förena eller införlifva sig med hans person, göra den till sin själs näring, elle* att ega honom (1 Joh. Cap. 5, v. 42). Huru man än må betrakta den, utgör dock tron för Johannes sjelfva grunden för gemenskapen med Kristus (4 Joh. Cap. 4, v. 3). Man kan således ej förundra sig att denne Apostel med karleken förstår syndens fullkomliga tillintetgö-relse (4 Joh. Cap. 3, v. 6, 9; Cap. 5, v. 48). Den troende 8r Kristi vän (Joh. Cap. 4 5, v. 45), hans broder (Joh. Cap. 20, v. 47), en lem af haas kropp, och han ej mindre innerligt förenad med Jesus, än Jesus 8r det med Fadren (Joh. Cap. 40, v. 44; Cap. 47). Sedan Kristus tagit den troendes själ i besittning, blir ban medelpunkten för dess andliga varelse, meddelar hanom sin kraft, eller väcker i hans själ »en käUa med springande vatten» (Joh. Cap. 4, v. 44). Ifrån denna stund, bor den kristne i Jesus, och genom honom i Fadren, på samma sätt, som Jesus i den kristne, och denna det nya lifvets beständiga gåfva låter menniskan »förblifva i Kristus» (Joh. Cap. &, v. 56; Gap. 45,. v. 4, 5; 4 Joh. Cap. 2, v. 24; Cap. 4, v 42; Cap. 5, v. 20). Jesus och den troende, hädanefter förenade, lefva, om jag så iår uttrycka mig, ett gemensamt Andens lif. Det är sålunda, som kärleken gör Kristus till den troende» odödliga näring, så att säga smälter dom tiUsamman», och tillfredställer hela själens törst (Jdh.. Capj, 4u v. lrft;Cap. 7, v. 37). För evigt förenad med det hjerta, som gifver sig åt honom, utgör Kristus en och samma va* relse med menniskan. Detta är frälsningens fullbordan; detta är den nya och fruktbärande lifsluft, som genomgår vår Apostels theologi.

Man fattar således att kärleken, så småningom, omskapar det kristna lifvet till ett medel för Andens ständigt fortgående verksamhet. Då kärleken låter de sanna kristne lefva i den troendes hjerta, blir den sjelf den organiska själen inom den religiösa församlingen, och stiftar en evig ansvarighet emellan de medlemmar, af hvilka den består. Också leder Andan, genom dess inflytande, hvarje kristen, och förblifver Kyrkans verklige lärare. Se der hvarföre Johannes betraktar företrädet att hafva varit lärjunge ur en så fullt andlig synpunkt, att den lyckan att hafva åtföljt Jesus genom Judeen synes honom blott vara en yttre förmån, och att han tillerkänner hvar och en, som är »lärd af Gud» magten att »förlåta» synderne eller »behålla» dem (Joh. Cap. 20, v. 23). Och i sanning, alla troende äro Apostlar, såvida de verkeligen gå i Andans skola. Kärleken är det eviga lifvets källa, lifvets i dess fullhet, dess skönhet och dess höghet (Joh. Cap. 6, v, 53) Den meddelar redan på jorden de gåfvor, hvilka utgöra himlens rikedom, och låter odödlighetens dag uppgå i den kristnes hjerta, hvilket den gör delaktigt af Guds eget väsende. Den gudomliga fröjd, hvars ursprung den ar, segrar öfver verldens bedröfvelse och fruktan för förgängelsen (Joh. Cap. 44, v. 27; Cap. 16, v. 20—’24).Se der hvarföre döden ej har tillräcklig vigt för Johannes , att komma honom . att, lika mycket som Paulus, sysselsatta sig med de ting, hvilka följa derpå. Den kristnes seger öfver verlden gör hans glädje fullkommen redan på jorden. Också, långt ifrån att för hans blick stå i motsats till tiden, synes honom evigheten knapt skilja sig derifrån. Och kärleken, som sätter honom i besittning

af gudomlighetens eget väsen, kärleken öppnar för honom den högsta fullkomlighetens skatter, hvilka han alltmera söker tillegna sig genom bönen. Man bör således ej undra öfver att Johannis theologi, serdeles i de frågor, som röra de tillkommande tingen, i andligt afse-ende så vida öfverträffar Pauli lärobyggnad. För kärlekens Apostel börjar uppståndelsen, som har sin källa i själen, redan här på jorden. Liksom Kristus är »uppståndelsen och lifvet», så tillintetgör kärleken döden i den troendes hjerta (Joh. Cap. 5, v. 24; Cap. 4 4, v. 25, 26). Man fattar att ur denna synpunkt försvinner sjelfva döden, den är icke till, eller är ingenting annat, än en form för andens förherrligande.

Yi kunna således sluta att hufvudgrundsatsen af Johannis theologi är hvad Evangelium erbjuder oss andligast, gudomligast och djupast. Den synpunkt, till hvil-ken denna grundsats höjer oss, är utan tvifvel afgö-rande, och tillåter oss att i deras rätta dager betrakta alla den kristliga sanningens öfriga former.Vi hafva visat att Johannis theologi, till följe af dess hufvudgrundsats, har -gått längre framåt, än Pauli. Vi skola söka visa, att kärlekens apostel ej blott följer en annan rigtning, än trons, men att han, angående flere vigtiga frågor, tycks säkrare utgå från kristendomens me* delpunkt.

Om Johannes betraktar döden och uppståndelsen ur en vida andligare synpunkt, än någon annan af den heliga skrifts författare, är det ej mindre säkert att ända ifrån lagens kristendom Ull det fjerde Evangeliet framstår Jesu gudomlighet i ett allt klarare ljus. Johannes öppnar sitt Evangelium genom den nya läran om ordet, hvilken ikläder sig en mera spekulativ karakter, än Pauli ääU att betrakta detta ämne. Den gudomliga delen af Jesu personlighet är så beständigt framhållen i Johannis skrifter, att den beslöjar den menskliga, hvars drag klarare tecknas af Paulus. Om den sednare snarare betraktar Kristus såsom Försonare, låter Johannes oss, i Jesu jordiska lefnad, skåda Fadrens beständiga uppenbarelse: heligheten hos Josefs son återspeglar oupphörligt strålarna af hans gudomlighet: »Och vi sågom hans herrlighet såsom enda Sonens herrlighet» (Joh. Cap. 4, v. 44; 4 Joh. Cap. 4, v. 2): »Den mig ser, han ser Fadren» (Joh.

åCap. 16, v. 9; Cap. 12, v. 45): »På det att alla skola hedra Sonen, som de hedra Fadren (Joh. Cap. 5, v. 23): att anamma Kristi vittnesbörd Hr det samma, som att tro på Guds eget (Joh. Cap. 3, v. 33): att tro på Kristus, det är att tro på Fadren (Joh. Cap. 13, v. 44): att hata Jesus, det är att hata Gud (Joh. Cap. 15, v. 23). Att ordet »vardt kött» förminskar ej dess raagt och dess höghet, och hindrar det ej heller att vistas i himlen, som ständigt ligger öppen för dess blick (Joh. Cap. 4, v. 51). Långt ifrån att låta sig fängslas inom den menskliga naturens trånga gränsor, höjer Ordet denna natur till jemn-bredd med sin egen gudomlighet, hvilken, inför vårt andliga öga, förherrligas genom Försonarens lidandenf och

till och med genom hans död (4 Joh. Cap. 12, v. 23; Cap. 13, v. 34); ‘ Se der hvårföre de underverk Kristus

utför, äro för honom naturliga handlingar: Hans lif, det

största af hans underverk, rör sig beständigt i det öfver-sinnligas luftstreck: också se vi honom intaga sitt rum bredvid Gud (Joh, Cap. 46, v. 45). Hans sista samtal med lärjungarne, och den bön, hvilken slutar det, utvisar det fulla medvetandet han egde om sin gudomlighet. Med ett ord, Jesus är ej mindre - ordet för Johan-

nes innan hans uppståndelse, än sedan han utgått af grafven.

Låtom oss här göra en anmärkning, som har sin vigt. De tre första Evangeliernej i allmänhet betraktade, uppdraga för oss liksom en tafla af Jesu handlingar och lärdomar, h vilka dé likväl framställa snarare Ur en yttreän en inre synpunkt. Såsom én dagbok öfver serskilta händelser, lära de oss hvad han gör, vida mer än hvad han är, och sysselsätta sig mindre med hans person, äti med hans verkssadnhet. Johannis Evahgelrum déremot är likiBom en spegel 1 i hvilken alla dragen af Jesu innersta personlighet återgifvas: det visar oss Mästarens lefvande bild, troget bevarad i lärjungens hjerta. Johannes söker Jesus i Jesu £gen personlighet Den gemenskap han underhåller med honotn, sätter Johannes i stånd att framställa honom för oss, att låta# honom lefva ibland oss, att öppna hans hjerta för vår blick, att för oss uppenbara hans väsendes innersta djup. Också har Johannis Evaqgelium derföre kunnat betraktas som det allmänne-bgaste och andligaste af alla Evangelierne. De tre första

Evangelierne visa oss Jesus, »lärande väldeliga». Det fjerde, gör dessutom hans egen person till hufvudföremå-let för harts predikan: de lärdomar och tal, hvilka det innehåller •; röra sig så oupphörligt kring Kristus, att de synas endast vara» ämnade att uppenbara honom' för verl-dea Jesus uppfyller ensam alla bladen af detta Evangelium: Det finnes ingen enda af hans handlingar; ingen enda af de häädelsér, hvilka tilldraga sig omkring honom, som ej tjena till att lära oss känna honom sjelf. Se der hvarföre Johannis skrifter bära en så hög prägel af andlighet; ty de underverk, som de framställa, tyckas egentligen hafva till mål att förherrliga underverket af »Guds uppenbarelse i köttet». Om de tre första Evangelisterne nöja sig med att teckna dragen af menniskones Son7 ärm

det fjerde Evangeliet det helgade offerkärl, som innesluter hans själs rikaste skatter, oeh i hvilket vi kunna hemta det eviga lifvet vid dess källa.

Det är således ej underligt att Johannes låter oss, djupare än Paulus, tränga in i det gudomliga väsendets hemlighet För de kristne af judiskt ursprung bibehöll Gud den theokratiska karakter, hvilken lagen tillerkände honom. För Paulus ikläder sig Gud de begge stora egenskaperna af rättvisa och kärlek, hvilka denne apostel betraktar såsom återlösningens begge poler: och ehuru kärleken alltmera segrar i utvecklingen af hans theologi, ser man likväl ännu ej att den utgör Guds outgrundliga vä-eende. Såsom vi bevisat, ser Johannes i kärleken sjelfvä gudomlighetens grund: på detta sätt ikläda sig heligheten och den gudomliga rättvisan, hvilka blott äro en annan form af den gudomliga kärleken, deras högsta andlighet. Långt ifrån att vara en blott egenskap hos Gud, utgör kärleken hans eget underbara grundväsen. Den förenar, i deras djupaste rot, det förflutna och framtiden7 den är skapelsens drifkraft och återlösningens första, s& väl som dess sista ord. Johannes synes vilja liksom ttf-verväldiga oss med den gudomliga kärlekens höjd, när han för oss framställer Sonen, som genom den underbara kraften af sin vilja pålägger sig sjelf denna allmänna uselhet, hvars hela djup vi ej skulle kunna fatta utan att förgås, och visar oss huru han, genom kärlekens raagt, låter den försvinna i hans död, och ända till dess minne slockna i hans uppståndelses herrlighetVi bafva sett att tron för Johannes antager ett innerliga skaplynne, an för Paulus, enar den förstnäiande 'i högre grad sträfvar att göra den till ett med kärleken. Låtom oss likaledes anmärka, att din stofa strid, till hvilken lagens kristendom gaf anledning, förJblifver 4å fremmande för det, som sysselsätter Johannis tanke, att han ingenstädes synes fästa någon serdeleé vigt vid den. Kärlekens apostel bebor si upphöjda rymder att han bkitt såUan får anledning att tala om lagen, under hvilken benämning han dessutom, liksom Paulus, förstår hela det Gamla Testamentet Hvar och en, som ar »född af Gudi», tfr frigjord från lagens ok genom kärlekens »nya bud» (Joh. Cap. 43, v. 34). Ja än mer: lagen erhåller, ge* nom de befallningar och föreskrifter, af hvilka den består, en karakter, aom är stridande emot det tiya lif, hvilket bar sitt ursprung i Jesu gemenskap: och i sanning, det finnes väl ingenting, som har mindre likhet an ldgen och Evangelium: »Iy genom Moses är lagen gifven; oåd och sanning är kommen genom Jesus Kristus» (Joh. Cap. 4, v. 47). Den motsats emelfen lagen och Kristus, hvilken Johannes framhåller, visar klarligen, att han ej tillerkänner den förra den nåd och den sanning, hvilka utgSra den sednares egendomliga tillhörighet. Också låter han oss ofta ana, att lagen synes fremmsinde för Jer sus (Joh. Cap. 8, v. 47; Cap. 15, v. 25), och Järer oss, att den ej kan med skäl utöfva något välde öfver den kristne. Om den »vittnar» om Jesus (Jofa. Cap. 5, v, 39, 46), sft har otvifveMcligt detta vittnesbörd mindrevigt än »Guds vittnesbörd» (1 Joh. Cap.* 5, v. 9; jemför Joh. Cap. 5, v. 36, 37). Dessutom bibehåller det Gåmla Testatoentets förbtind icke enligt Johannes damiöa betydelse ¿örri enl%t PaulUs {Roin. Cap. <Ö, v. 4; Caj>. 4*4, v. 4—5, 42, 45—32). Under det hbdningarnes Apostöl i theokratien ser det »sannskyldiga oljoträdet», på hvilket hedningarne, de afbrutna grenarne af »yildoljoträdet» blifvit »inympade» af Guds hand, framställer Johannes alltför klart den allmänneliga betydelsen af det factum att »Ordet vardt kött», för attf kanna tillerkänna lageri en sådan

Vigt.' ' i'

Shiteligen visar sig Johannis theologi vara längré framskriden än Pauli, med afsieende på läran om nå-devalét. Såsom vi redan bevisat intager denna lära ett framstående rum i Pauli »Evangelium», uttalar sig med en sådan m$gt, ikläder sig en sådan bestämdhet; stödjer sig på så många vittnesbörd, ajt det ej är underligt att man, till följe af denne Apostels förklaringår, uppställt den ’ religiösa lärobyggnad, hvilken utvecldadt sig i skuggan af

hans namn. Johannes talar med klarhet om denna lära endast i två eller tre språk (Joh. Cap. 5, v. 24; Cap 42, v. 39, 40; Cap. 43, v. 48), hvilka icke i och för sig sjélfva kunna utgöra grinden för en theológi. Qöh i Sanning; denne apostel ställer sig, om jag.så får uttrycka mig, icke i en s§dän motsägelse med ¡sig sjelf» soni Paulus: det sätt på hvilkeit han; tillskrifver syndaren som ett brott att han föraktar »Kfvet»i, uttrycker iväl klar'-* ligen menniskans moraliska frihet: »OcW j‘" viljéh* ickekomma till mig, att j måtten få life (Joh. Cap. 5, v. 40). »Hvilken som vill lyda Guds vilja, han varder förnimmande om denna, lärdom är af Gud» (Joh. Cap. 7, v. 47): »Hvilken som kommer till mig, han skall icke

hungra, och hvilken sotfi tror på mig han skall aldrig törsta» (Joh. Cap. 6, v. 35): »Hvilken som törstar han komme till mig och dricke» (Joh. Cap. 8, v. 37). Dessr utom betraktar Paulus ännu Israel såsom det utkorade folket »för fädernes skull», till följe af nådevalet (Rom Gap. .4 4, v. 28): det är derföre, som detla folk för en tid »bortkastadt» (Rom. Gap. 4 4, v. 151 34y 32), ändå bibehåller den företrädesrättighet (Rom. Cap. 3/ v. 4—3; Gap. 9, v. 4), som Guds oåterkalleliga gåfvor och kal-leise »tilldelar dem» (Rom. Cap. 4 4 , v. 47); hedningarae äro: fremlingar, hvilka en oförtjent nåd satt i besittning af de lagliga barnens arfvedel (Rom. Cap. 44, v. 17), så att Abraham är ej mindre deras fader än de trogne$ af omskärelsen (Rom. Cap. 4, v. 11). För Johannes dérempt skänker nådevalet Judarne intet företräde: man finner ej i dénne Apostels skrifter det ringaste spår af de religiösa åtskillnader, hvilka ännu förefinnas i Pauli, eller ens - det minsta tecken till nationalfördom: nådevalet ikläder .sig för hans tanke en helt och hållet andlig karakter.i Och sluteligen, måste kärlekens höga grundsats, hvilken s utgör grunden för det fjerde Evangeliet, bättre än någon’ annan gifva en allmännelig betydelse åt ;denna lära: »Så älskade Gud verlden att han utgaf äin enda Son på det att hvar och en som tror på honom ....skall fä evinnerligt lif. Ty icke hafver Gud sändt sin

Son i verlden att han skall dötnma verlden, utan på det

att verlden skall varda salig genom honom» (Joh. Cap. 3, v. 46, 47).

Men oberäknadt det framåtskridande, som den apostoliska undervisningen/ i flere fall, är skyldig åt den theologi, med hvilken vi nu sysselsätta oss, är det isyn* nerhet genom dess hufvudgrundsats, som denna theologi bevisar sig vara öfverlägsen de rigtningar, hvilka följdes af den Heliga Skrifts öfrige författare. Ingenting kan förliknas vid de vidsträckta utsigter, som de gudomliga blixt-rarne af Johannis snille öppna för vårt andliga öga. Hvém har bättre än han uppenbarat för menniskan hela den menskliga naturens djup? Då Kristus blef hans andes näring, hans moraliska varelses renande källa, gaf han ock åt hans personlighet dess allt omfattande karakter. Derföre visar sig Johannes vara i främsta rummet en

uppenbarelsens apostel, och hans inre lif synes i hög

grad vara delaktigt af underverket utaf Kristi eget lif.

Kärlekens grundsats utgör således, för Johannes, kristendomens hjerta. Låtom oss nu betrakta denna grundsats i och för sig sjelf, och låtom oss för oss uppställa denna fråga: Är kärleken, i den mening som dess Apostel förstår den, verkeligen den allt innefattande grundsatsen, den enda grundsats, hvilken förmår svara emot den menskliga själens trängtan, och tillfredsställa dess andliga behof?IV.

Först och främst är kärleken, betraktad enligt dess natur, hvarken en blott böjelse, en instinktmessig känsla, eller en hjertats naturliga sympati: med så mycket mera skäl har den ingenting gemensamt med passionen. Hvar och en, som befinner sig under inflytandet af en passion, älskar sig sjelf och sin egen tillfredsställelse i föremålet för sin tillgifvenhet. En källa till den djupaste ledsnad och afsmak, är passionen ingenting annat än en af egennyttans olika former, och bedrager vanligen så mycket sakrare, som den kan ikläda sig hängifvenhetens skepnad. Men under hvilket namn den än döljer sig, ser man den ständigt beherrska vår vilja, sträfva efter att blifva själen inom vårt jag, grunden för våra föresatser, vårt lifs stora drifkraft, vår religion, vår Gud, ända till dess den sjelf slocknar i den tomhet, som den gräft inom oss. Kärleken »efter andan» deremot gör menniskan mägtig af den största bland uppoffringar, det fullkomliga öfverlem-nandet af hela vår varelse åt den gudomliga viljans ledning. Också ersätter den slutligen den naturliga egennytta, som vidlåder oss, genom den rättfärdighet, som den

meddelar oss. Man fattar således att den skapar troshjeltar, eller att den i sjelfva verket är en handling, den gudomligaste af alla menskliga handlingar, den enda,

21som, i och med detsamma den griper in i själens rot, ar af den natur att den förmår verkeligen pånyttföda oss. Om den bjuder oss en fullkomlig försakelse af vår egen villja, är det endast för att så mycket säkrare skänka oss medlet att återgå till oss sjelfva. Se der hvarföre den, på samma gång som den gör oss, ifrån fåfängans usla trälar, till himlens friborne, den äfven sätter oss i besittning af hela den frihet, af hela den andliga magt, af hvilka vi äro mägtige. Är det ej genom gåfvan af sig sjelf, som man uppnår oberoendet? Är det icke i en annan, som man tillhör sig sjelf, i Gud som man blir allt det man mägtar blifva, som man är lycklig, som man lefver? Denna gåfva af hela vår varelse till Gud fyller på en gång hela själens tomhet och tillförsäkrar oss herraväldet öfver densamma, den dödar synden inom oss, och verkliggör denna »nya födelse», genom hvilken vi erhålla en odödlig natur. På detta sätt segrar mennt-skan öfver den oförmåga, till hvilken hon dömdes af sin moraliska öfvergifvenhet; hon känner sig allt mindre ensam; och den gemenskap hon underhåller med Gud förnyar dagligen hennes inre lif och omskapar henne allt mera till Kristi liknelse.

Det är således ej svårt att fatta, att det är genom kärleken »efter andan», som sanningen införlifvas med oss, det vill säga, blir ett verktyg för vår moraliska varelse; att det är den, som omskapar oss till sanningen eller gör sanningen till vår andliga Iifskraft. Evig till sin natur tillintetgör eller öfvervianer den döden, går segrandeut af grafven, eller förblir den en<Ja kärlek, som ej släcks al förgängelsen. Den menskliga själens skönhet och höghet låter den framtiden dagas i den kristnes hjerta, gör det osynliga på detta sätt synligt för honom, och framställer öfverallt odödliga verkligheter för hans blickar.

Det är sålunda, som kärleken återskänker friheten och ljuset åt vår inre meniiiska, fordom fången i nattens och tomhetens rymder: det ^r sålunda, som den lifvar vår varelses ädlaste förmögenheter, framstäljer hvarje sak under dess verkligt menskliga ljus, ooh höjer oss, på ett naturligt sätt, till en andlig ståndpunkt. Också kan de enskilda menskliga ödenas gemensamma ansvarighet+ och till följe bäraf pligten att vedergälla ondt med godt, att välsigna dem som förbanna oss, att bedja för våra ovänner, endast genom kärleken med glädje emottagas. Låtom oss erkänna det. Vi verka alla dén ene på den andre, vi lefva den ene geqom den andre, i kraft af den _ hemlighetsfulla sammanlänkningen af våra öden. Vår egen varelse, sammansatt af de elementer hvilka vi ärft från hela följden af våra förfäder, har sin källa i orsaker, hvilka äro lika skiljaktiga, som aflägsna; och dessutom kunna våra rättmätigaste anspråk-på oberoende ingalunda förhindra att vi, i alla afseenden, ändå bero af andra/

I moralisk mening äro vi alla barn pf hvarandra. Arf-viogar af dem, hvilka utbildat vårt- förstånd, oupphörligt* utsatte för våra likars inflytande, efterlemna vi, i vår ordpiog, åt dem airfvet af vårt andliga lif; oph om våram

lidanden på visst sätt äro deras verk, så äro också vi, i mer än ett fall, en orsak till deras olycka. Denna oundvikliga, gemensamma ansvarighet, hvilken förut bestämmer våra förhållanden, utstakar vilkoren för vårt lif, denna gemensamma ansvarighet, emot hvilken hvarje känsla af rättvisa inom oss reser sig, och hvilken gifver åt den menskliga historien dess tragiska betydelse, döljer inom sig den djupa hemligheten af vår ursprungliga enhet. Men det sätt, på hvilket vi vanligen underkasta oss densamma, låter den förblifva utom oss, befolkar verlden med offer och kommer en börda att hvila öfver menni-skan, hvars blotta tanke fyller hennes sinne med bitterhet och harm. Vi hafva utan tvifvel medlet i händerne att göra den nyttig för oss i stället för skadlig, såsom den kanske synes oss, och att förvandla^ den till en källa till de högsta välsignelser. Men detta medel är att blifva kärlek för våra likar, eller »inbördes hvars ~annars lemman) (Rom. Cap. 12, v. 5. Eph. Gap. 4, v. 25), enligt »det nya budet», hvilket består i att »älska hvarannan inbördes såsom Kristus hafver älskat oss»: detta medel är att genom vårt lif skänka en andlig karakter åt denna naturliga ansvarighet, hvilken innesluter vårt ödes hemlighet. Om vi måste till synden hänföra de lidanden, till hvilka denna ansvarighet synes vara en orsak, är kärleken mägtig att återgifva den dess verkliga betydelse, i det den förbyter den till broderligheten', till den »inbördes» gemensamheten (1 Joh. Cap. 1, v. 7), eller instiftar menniskorne» förening i Gud (Joh. Cap. 17,v. 21). Denna fruktbärande förvandling befriar den så småningom från de motsägelser den innehåller, meddelar den hela den helighet hvaraf den ar magtig, och förändrar den ifrån ett dödens verktyg till en outtömlig kalla till lif och sällhet.

Huru skulle den annars kunna ikläda sig hela dess sanning, eller, att jag så må saga, hela dess gudomlighet? Huru skulle vi annars kunna utgöra »en lfekamen i Kristo» (Rom. Cap. 12, v. 5; Eph. Cap. 2, v. 16; Cap. 4, v. 4; 1 Coi\ Cap. 10, v. 17; Cap. 12, v. 13), eller bo i hvarandras hjertan, om vi ej blifva karlek? Att med glädje emottaga den menskliga gemensamma ansvarigheten, fastan man svigtar under dess börda, att fröjdefullt göra sig till sina bröders broder, »underkasta sig den ene den andre» (Eph. Cap. 5, v. 21); dela våra likars lidanden och omfatta deras bé-hof; att med ett vördnadsfullt deltagande intränga i deras hemliga bekymmer; ödmjuka oss sjelfva med anledning af de orättvisor de kanske göra oss; bära vår del af den ansvarighet, som deras felsteg samlar öfver deras hufvudén; bedja Fadren för dem (1 Joh. Cap. 5, v. 16); med ett ord lefva ett lif af barmhertighet, karlek och förlåtelse, — hvilket verk! hvilken ara! men huru skulle vi utom karleken kunna utveckla ett sådant hjeltemod? Se der karlekens gerningar och vår »skaliga gudstjenst». Se der huru vi kunna följa Jesus på »Oljoberget», bärande i vår ordning de menskliga olycksödenas tyngd; huru vi kunna i Guds eget sköte hemta den styrka, som är nödvändig för att bringa ett kraftigt bistånd åt detta out-grundliga elände; buru vi skola komma till kunskap der-af, att vår enskilta staUniug i lifvet ej mindre är vårt eget, än allas gemensamma verk, och att, (IfveraUt på vår väg upptäcka dé oupphörliga bevisen på Guds godhet, hvilken sålunda bereder oss medlen att kunna bidraga till våra likars bästa. Se der huru vi, med afse-ende på oss sjelfva, kunna förandliga denna menskliga gemensamma ansvarighet, som, i det den alltmera förlorar den karakter af oundviklighet, hvilken den ikläddе sig för våra blickar, på detta sätt återtager dess verkliga betydelse; se der huru vi lära oss att lefva andras lif, eller, att jag så må säga, sammangjuta det med vårt eget Och jag frågar er på ¿amvete, finnes det någon annan grundsats än kärlekens »efter Andan», kraftig nog att införlifva oss med en sådan mission, att meddela oss förmågan att uppfylla den med glädje, och som, i det den inom sig sammanfattar allt hvad kristendomen eger gudomligast, gör syndaren mägtig att höja sig till Kristi liknelse? Och utgör denna grundsats, ja eller nej, sjelfva grundvalen för Johannis theologi? Och var Kristus, ek ler ej, desfc uppenbarelse i köttet på jorden?

Kärleken, hvilken är .Kristi rätta namn, är äfvem den kristnes. Den troende ,är barn af kärleken, som, en källa ftiU ödmjukhet och ära, låter bonom ömsom känna helvetets qval och himlens försmak. Kärleken blir haofr själs rätta lifsluft, hans tifs naturliga form* och omskapar till och med hans fiender till verktyg för hans sällbet. Med ett ord, det #r karleken» do® grundlägget* deamenskliga enheten i hans hjerta. Vid åsynen af orättvisans många segrar, af sedeförderfvets framsteg, af syndens fräckhet och dess många oi!er; vid tanken på de många förlorade lif och de förtorkade hjertan, som möta oss bland mängden; vid minnet af hans eget andliga elände, är det naturligt att den kristne måste fråga sig sjelf, huru det vore möjligt att den menskliga broderlig-beten skulle kunna verkliggöras på jorden. Utan tvifvel är det åt hans modlöshet, som han måste tillskrifva sin svaghet. Han kan ej vara kristen utan att tro på fullbordan af en enhet, hvars frö inneslutes i hans hjerta, eller utan att tro på Kyrkan, hvilken är ingenting annat än de heligas samfud. Men genom hvilket medel skall han kunna besegra den modlöshet, som förlamar hans själs krafter, och tillintetgör verkningarna af hans tro? Hvad, om ej kärlekens ande, skall ega magt att för ho* nom upptäcka hjelpkällor. hvilka motsvara behofvetis mångfald, att, i alla afseeaden', öfvervinna det onda genom det goda, och kanske att hemta frälsningen just ur höj*-den af de lidanden, som möta honom? En källa till en säker seger öfver de sorger, som trycka honom, har kärleken förmågan att förvandla hans svaghet till en förundransvärd magt. På samma gång, som den lärer honom att räkna de olycklige för sina käraste anhöriga, gör den tanken på deras lidanden bitter, som eti samvetsagg för honom, och manar honom att bedja för dem (Rom. Cap. 45, v. 30; Col. Cap. 4, v. 42). Se der huru Andeps kraft öfvervinner hans liknöjdhet, tillintetgör syn*dens magt, förbyter klagan i lofeång, utplånar småaktiga skiljaktigheter, och låter den enslighet försvinna som förtorkar menniskohjertat. På detta sätt tillväxer Kyrkan, den broderliga gemenskapen utvidgar sig, Kristus förherr-ligas i menniskan, och hennes själ uppvärmes vid strålarna af en fruktbärande glädje. Ack! en gång då Kyrkan verkeligen införlifvat sig med det menskliga olycksödet, när kärleken gjort henne mägtig att öfvervinna detsamma i hennes medlemmars hjertan och att sinsemellan förena alla Guds barn, då är det omöjligt att hon ej skulle utöfva ett stigande inflytande på alla de skiljda förhållanden, hvaraf samhället består, och att i samma mån, som hon skall mägta i alla dess institutioner ingjuta den ande, som lifvar henne sjelf, hon icke skall ega kraft att stäfja framstegen af det allmänna eländet. Kallad att på jorden fullfölja hennes odödliga Brudgums verk, skulle icke Kyrkan besegra allt det, som inom

menniskohjertat bär dödens namn? Är det icke hennes mission att återeröfra detta hjerta, en källa till onämnbara lidanden, detta helvete, som brinner inom oss, for himlens ära och glädje? Men huru skulle hon kunna fullborda denna ädla eröfring, om hon ej gör kärlekens grundsats till sin tillvaros grundval, till sitt lifs brännpunkt, och till sjelfva källan för sin organisation?

Om således kärleken är det räfta namnet på den kristne, hvilken är menniskan i dess egentliga bemärkelse, huru mycket mer måste den ej vara Kyrkans rätta namn, hvilken är den kristne i dess högstia mening.Kyrkan kan ej stifta de heligas samfand utan att bilda denna organiska kropp, som hedningarnes Apostel kallar Kristi kropp. Men huru skulle hon kunna det med mindre an hon stödjer sig på en grundsats, som gifver henns magt att förena alla de skiljda riktningar, hvilka innefattas i det kristna lifvets utveckling, eller genom att göra d$ troende till »inbördes lemmar» af hvarandra? Också, så länge hon ej hvilar på kärlekens grundsats, kan hon ej erbjuda verlden åsynen af en enda kristen slägt, eller låta sina barn blifva delaktige af de välgerningar, hvilka härflyta från »gemenskapen i Kristi kropp.»

Det är i kärlekens Kyrka, som de kristne kunna mötas och lefva ett gemensamt, andligt lif. Individer* behöfver icke mer söka efter sitt eget jag: han eger r€K dan framtiden: han har funnit, i Guds och sina bröders hjertan, sitt eviga hemland: hans själ återspeglar idealet: hoppet förvandlas för honom till en slags åskådning: friheten har blifvit enhetens vilkor. Kyrkan, som ifrån denna stund ser sig i stånd att motsvara alla andlig? behof, kan då sluta inom sig hvar och en, som erfar uppriktig »törst efter rättfärdighet»: hon kan erbjuda åt meii-niskohjertat en lefvande källa, vid hvilken det kan släcka siq törst. Det är på detta sätt, som kärlekens barn bär Kyrkaa inom sig: på detta sätt, som de tomma skiljaktigheterne och de fruktlösa striderne nå ett slut: på detta sätt som hvarje enskilt kristen så mycket närmare förenar sig med sina bröder, som ingenting mera hindrar friheten af hans andliga lif*).

*) Den följande föreläsningen skall uteslutande hafva Kyrkan till föremål.

22Kärleken förblir således den allmännliga grundsatsen, man må betrakta den blott med afseende på den sjelf eller i sammanhang med de menskliga ödenas gemensamma ansvarighet, såsom en källa till den broderliga gemensamheten eller såsom Kyrkans grundval. Låtom oss sluteligen anmärka att den utgör den kristna tankens grund och högsta fulländning. Ordet sanning, i Johannis skrifter, betyder ej blott kunskapen om Gud, men än mera hans egande, från hvilket, enligt Johannis synpunkt, ljuset och lifvet härflyta (1 Joh. Cap. 1, v. 6; Cap. 3, v. 18, 19; Joh. Cap. 3, v. 21). Sanningen »frigör» menniskan från syndens välde (Joh. Cap. 8, v. 32) och Ordet »fullt af nåd och sanning» (Joh. Cap. 1, v. 14), Sr kommet i verlden »för att vittna om sanningen» (Joh. Cap. 18, v. 37), eller på det att de, hvilka tillhöra ordet, skola vara ett med detsamma i Fadren (Joh. Cap. 17, v. 20, 21). Det är i denna mening, som den Heliga Anda, hvilken underhåller kärleken inom Kyrkan, bär namnet af sanningens Ande (Joh. Cap. 14, v. 16, 17; Cap. 15, v. 26; Cap. 16, v. 3). Man kan således ej käma sanningen utan att födas på nytt till densamma %Her att blifva andligen delaktig af dess lifskraft. Således är, enligt Johannes, att veta detsamma som att sé med andens öga (Joh. Cap. 14, v. 7, 9; 1 Joh. Cap.

8, v. 6), detsamma, som att lefva sanningens lif eller införlifva sig med den. Den kristnes förening med Jesus är kunskapens eviga källa (1 Joh. Cap. 4, v. 6; Cap. 5, v. 10).Och så länge menniskan ej eftersträfvar att be-mägtiga sig sanningen, så länge den ej lefver inom henne, känner hon ännu blott dess yttre drag, ser blott dess skugga, dess vålnad, och har endast kunskap om dess namn. Såvida den ej tränger på djupet af de föremål, med hvilka den kommer i beröring, uppskattar ej menniskoanden deras rätta värde, och fattar endast det sammanhang de kunna ega sinsemellan; och det namn den gifver dem motsvarar mindre deras verkliga halt, än deras yttre uppenbarelse, och betecknar endast egenskaper och naturlagar. På detta sätt går tingens djupan betydelse förlorad för oss, och vi kunna blott frarpställa dem under vissa öfverenskomna benämningar, hvilka förändras från det ena tidehvarfvet till det andra, allt som menniskoanden utvecklar sig. En sådan kunskap förblif-ver lika ytlig, som fragmentarisk och ofullkomligt. Ar det frågan om förhållanden af en religiös eller moralisk ordning? Så länge man befinner sig på denna ståndpunkt, känner man endast sanningar, eller på sin höjd grundsatser, men icke denna hufvudsanning, hvilken sammanlänkar sins emellan dessa enstaka sanningar, den på-nyttfödande

grundsatsen, som ligger på djupet af dessa grundsatser, den ljusets brännpunkt, från hvilken de blott äro spridda strålar. Ingenting erinrar oss om att det är möjligt att gifva dessa grundsatser deras verkliga betydelse, att tillerkänna dessa sanningar deras rätta plats inom sanningens område, endast genom medlet af den grundsats, ur hvilken de hemta sin näring. Med ett ord,man höjer sig på detta sätt ingalunda från de halfva sanningarnas luftstreck.

Kärlekens grundsats deremot gör menniskoanden delaktig af de föremåls lif, med hvilka den förenar densamma, föder dem på sätt och vis inom den, eller omskapar den så småningom till deras liknelse. Det är på detta sätt, som den förflyttar menniskan från de yttre formernas och de nödtvungna lagarnas område ända till éanningens medelpunkt, med hvilken den alltmera inför-lifvar henne: med ett ord den gifver henne denna sanning; den uppenbarar Gud för henne. Om tron, som vidgar hennes andliga synkrets genom dess medel till kunskap, hade, till en viss grad, låtit henne tränga in i Sanningen, sammangjuter kärleken den med henne, det vill säga uppenbarar för henne hela dess djup. 1 stället för att menniskoanden gick från slutledning till slutledning och mödosamt vandrade omkring föremålet för dess

forskning, är det med sanningens själ, som hon hädan-! t efter kommer i beröring: hon omfattar denna sanning,

tillegnar sig den, föder sig deraf: kunskapen förvandlar sig till en fruktbärande besittning: genom själens och sanningens innerliga förening med hvarandra blir menniskan, på visst sätt, sjelf sanning enligt Kristi efterdöme. Betraktad som kunskapens ursprung, gifver kärleken vår ande ett nytt öga för att blicka in i sanningens inre, och sätter den i besittning af en ny förmåga att reda den för sig sjelf, den speculativa eller den inre åskådningens förmåga: menniskan lefver ändteligen i sanningen,hvilken sålunda utgör en del af hennes varelse, eller, om jag så får uttrycka mig, hvars »egare hon blir.

Om man, oberoende af själens egenskaper, betraktar naturen af andens verksamhet, kan man säga att den, liksom en slags tänkande maschin, löper från utgångs* till slutpunkten i en bestämd riktning, utan att någonsin lemna nödvändighetens område. Den metod den följer förblifver alltid förståndskraftens, hvilket namn man än må gifva den. Vill man att tanken skall röra sig i ett religiöst luftsteck, så måste den bana man följer tillhöra religionens fält; alla menniskoandens förmågor, alla själens krafter måste vara verksamma under sökandet efter, liksom under besittningen af den moraliska sanningen: under andra vilkor kan ej den väg man valt föra till målet. Också är kärleken »efter Andan» den verkliga grund, på hvilken denna hela menniskans förening med sanningen hvilar.

Också erbjuder kärlekens grundsats de erforderliga vilkoren för bildandet af en vetenskap som kunde afgö-rande segra öfver rationalismen derigenom att den gjorde densamma fruktlös, och öfver mysticismen genom att uttränga den. Ty om nationalismen i sjelfva verket endast är en tom byggnadställning, mödosamt upprest omkring sanningen, så låter mysticismen den menskliga personligheten, hvilken erhåller sin verkliga betydelse från kärlekens grundsats, liksom uppslukas af en ofantlig vålnad. Man tillhör helt och hållet sig sjelf, endast då man haf-ver sin varelse i Gud, och det är endast genom attblifva ett med Honom, som man kan lefva hela fullheten af sitt eget lif. Ehuru mysticismen gör anspråk på att kunna motsvara andens allvarliga behof, Ur den likväl endast kännetecknet på en själens sjukdom, den förfärliga frukten af en slags andlig yrsel eller dårskap^ Kärleken deremot, som i grunden förenar oss med oss sjelfva, då den förenar oss med sanningen, är ej mindre andens helsa än hjertats lif.

Man kan således ej undra på att de religiösa lärobyggnader, hvilka under kristendomens inflytande blifvit af menniskoanden utarbetade, utgöra liksom länkarne i en ofantlig kedja; att till och med de villor, i hvilka man råkat, de misstag man gjordt, hafva bidragit att föra an* den in på den väg vi utstakat; och att den menskliga vetenskapen, sedan den förtärt så mången lifskraft, slu-teligen ser sig tvungen att stadna för att utgrunda detta outgrundliga ord: »Gud är kärleken». Filosofien h^r

med sin mägtiga hand ryckt från menniskoanden hvarje slöja, hon har upptäckt dess lagar och gjort dess eröf-ring, och till den grad förenklat den, att hon trott sig ega rätt att förvexla den med hennes egen verksamhet, det vill säga med logiken. Men hon har snart nödgats erkänna, att de lagar, som hon upptäckt, beslöjade för hennes blick den menskliga personligheten, den lefvande Anden, sanningens väsende: hon har snart måst tillstå att vi

bära inom oss någonting upphöjdare, än vår tankeförmågas lagstiftning, nemligen detta inre jag, som förståndets mera yttre jag synes vilja dölja för hennes ögon,samvetet och den moraliska friheten. Det återstår ännu för henne att intränga i den menskliga naturens djup, utforska denna odödliga jordmån, eller att ikläda sig en afgjordt kristlig karakter. Detta slutliga framsteg skall för henne uppenbara tillvaron af den Gud, som är kärleken, och hvilken, då Han blir grunden för den menskliga tanken, skall göra menniskan till egare af den iore enhet efter hvilken hon trängtar. Då redan alla öfriga banor äro genomforskade, måste väl denna blifva det i sin ordning; och stunden för att undersöka den är kommen. Också är det ej svårt att öfvertyga sig att kärlekens grundsats* betraktad i hela dess djup, ensam är mägtig att framkalla en inre öfverensstämmelse ur alla de motsägelser, hvilka sönderslita menniskoanden, att förtorka källan till den oreda, som de alstra, eller att kraftigt motarbeta tviflets bedröfliga följder. På detta sätt skall det ondas magt blifva bruten och alla själens förmågor kunna ställas till sanningens tjenst.

V.

Vi draga häraf den slutsatsen, att, såväl inom moralens som inom religionens område, inom tankens såväl som inom lifvets, är kärleken »efter Andan» den aiensk-liga naturens högsta skatt. Det är förgäfves som vi ivåra djupaste behof, i vår högsta trängtan skullo söka rum för en mera genomgripande eller allmänneligare grundsats. Den är lagens lag, det sista ordet i återlösningens stora verk, frälsningens fullbordan, grunden för alla sanningar och sanningen inom alla grundsatser, den mest speculativa och praktiska af alla grundsatser, den på en gång innehållsrikaste och enklaste. Fattlig för allas tankekraft, tillfredställande allas hjertan och allas behof, kan den ersätta kunskapen för den okunnige och rikedomen för den fattige; den egnar sig på ett undransvärdt sätt för alla lifvets förhållanden, och bär inom sig en läkedom för verlden. Och som den måste f?rena de kristne till en slagt (Joh. Cap. 47, v. 24), gifver den åt menniskan förmågan att ur de motsatser, som lifvet och men-n&kotanken framställa, hemta alla elementerne till en fruktbärande enhet. Det är på detta sätt, som den genom träldomen förer till friheten, och genom försakelsen till glädjen: det gifves intet berg, som den ej »förnedrar», inga dalar, som den ej »uppfyller», ingen svårighet, som den ej öfvervinner: betraktad såsom grundsats, är det i den, som Bibeln finner sin enhet.

Må vara, skall man svara, men är ej detta idealet, lifvet under himlens vilkor, kristendomen betraktad ur Guds egen synpunkt? Och om än så vore, skulle vi anse oss mindre kallade att fullfölja detta stora mål? Och hvarföre skulle kristendomen erbjuda någonting ringare än idealet åt vårt hjerta, och någonting mindre än sanningen åt vår ande? Hvarföre skulle den afståfr&n att fordra att vi skola likfla Kristus eller att man i oss skulle igenkänna hans bröder och efterföljare? Är det väl oss tillåtet att ur Skrifteq utplåna det, som i densamma öfverstiger måttet af våra inskränkta sträfvanden? Och hvad skuUe då återstå af Evangelium, sedan vi stympat det i enlighet med våra önskningar, eller om vi lyckades au beröfva det just hvad som utgör dess gudomlighet? Hvad skulle detta Evangelium blifva, om det, för att tala, med vårt tungomål, skulle upphöra att vara himlens religion för att endast blifva jordens? Hvad det skulle blifva? Allt utom Evangelium; allt utom allt. Och förgäta vi då, att, qär vi vilja neddraga det från cjesa höjd, utarma vi oss sjelfva; att då vi af detsamma fordra mindre än kärleken, är det att deraf begära mindre än säll-heten, mindre än detta eviga lif, som för oss innefattar allt?

Och dessutom, hvarförd skulle Johannes* kristliga uppfattning endast hafva afseende på det himmelska lifvet? Hvarföre skulle detta lif vara så fullkomligt afskiljdt från det jordiska, som man tycks förmoda? Skulle himlen för oss bibehålla dess verkliga karakter, om den troende själen icke redan här nere kände hemligheten af dess fröjder? Skulle ej tiden och evigheten sammangjutas i en kristens hjerta? Och vore ej det kristna lifvet en början till det eviga, huru skulle vi då med rätta gifva det namn af lif? Utan tvifvel var Johannes, liksom vi, underkastad det timligas lagar, och var till följe häraf en medlem af det menskliga samhället: och icke dess

23mindre säg det apostoliska tidehvarfvet honom lefva det lif, hvilket uttalar sig i hans skrifter. Också kunna vi ej föreslå Kyrkan ett mindre upphöjdt mål, än det han an* såg att de kristne borde föresätta sig, ett mål mindre upphöjdt än sjelfva målet. Vi se honom i sanning aldrig uppmana oss att söka något annat, under förevändning att vi lefva på jorden, eller tillerkänna oss rättigheten att ef-tersträfva någonting ringare än att blifva kristne. Att

blifva kärlek, såsom Jesus är kärleken, är således på en gång Kyrkans mission, dess medlemmars första skyldighet, och det andliga lifvets högsta lag: och Gud kan ej, vore vi än i himlen, under andra vilkor göra oss saliga.

VI.

Utan tvifvel — ty det är tid att säga det — Ur detta icke ett verk, som utföres af sig sjelft; Kristi död och uppståndelse kan ej gagna vårt inre lif med mindre än vi »korsfästa syndens menniska»: det är blott »de väldige som rifva himmelriket till sig» (Matth. Cap.

9, v. 42). Huru skulle vi kunna blifva kärlek och ljus, med mindre än vår gamla menniska förtäres till stoft på evighetens ärorika väg, och sålunda småningom ersättes genom det lif, som hemtar sin källa i Guds Ande? Harej synden gjort sjelfviskheten Ull en slags religion for oss? Eftersträfvar den ej att lefva ett sjelfständigt lif inom oss, att bilda sjelfva v&r moraliska personlighet, att blifva vårt verkliga jag? Lärer den oss ej att betrakta våra likar såsom verktygen for vår sällhet, och skapar den ej af oss lika många små envåldsberrskare med af-seende på dem, hvilka bero af oss, for att ej säga verkliga tyranner for våra underlydande? Också, oaktadt allt hvad den egna fordelen, fåfängan, högmodet, förmår oss att offra åt bruket, det vill stiga att ofira oss sjelfva, Sr det likval icke sannt, att egde vi blott medlen der-till, skulle vi, hvar och en for sig, göra oss till verldens medelpunkt? Ack! hvarthän kan ej sjelfviskhetens dårskap fora oss? En dag, en vedergällningen^ dag skall komma, då vi med fortviflan skola inse på huru många olycklige vi trampat for att vinna våra afsigter, huru många hjertan vi sönderslitit, huru många själar vi fläckat, endast for att tillfredsställa våra passioner och vår egennytta. — Det är på detta sätt, som vi, alltsom vi ega förmåga dertill, omintetgöra de viljor, hvilka stå i vår väg, och som vi, hänförande allting till oss sjelfva, synas fordra åtnjutandet af ett oinskränkt oberoende. Om vi älska våra likar, är det vida mindre for deras skull än for vår egen, mindre for att låta vår glädje bidraga till deras sällhet, än for att vid tillfälle Uppoffra deras lycka for vår egen. Det är ännu blott oss sjelfva, som vi hylla i dem, och detta är så sannt, att vi fästa oss vid dem egentligen till fofye af den karakter och den sinnesstäm-ning, som vår sjelfviskhet lånar dem. Vi hafva så fuH-komligt sammanträngt oss inom oss sjelfva, ätt vi kunna under täckmanteln af den afsmak, som vårt naturliga elände ingifver oss, dölja en grof förgudning af vårt eget jag. Sjelfviskheten bemägtigar sig hela vår själ: den vördar hvarken våfa egenskaper, våra förmögenheter et* ler vårt snille: den förderfvar våra* bästa afsigter, utplånar vår naturliga välvilja, uppslukar så småningom vårt samvete: är den ej hatets fader?

Om detta är förhållandet, huru skulle vi kuntia blifva kärlek, utan att dö ifrån, eller afsäga oss vår egehtöäg*-tiga vilja? Som det onda trängt till vår varelses innersta, är det nödvändigt för oss att tillintetgöra dénn# vilja och att, enligt Jesu efterdöme, andligen uppoffra psé. En sådan uppoffring har till naturlig följd att skilja oss från allt det, som fängslar oss vid oss sjelfviay eller utgör en del af vårt jag. Icke att det är tillfyllest för att hinna detta mål att slafviskt gifvä vika föl* de omstän^ dig beter, hvilka råda öfVer oss. Dpt Sr snarare frågan!om att veta, huruvida de försakelser, hvilka Gud ålägger oss, hafva aflt mera frigjort, eHer alltmera * förslafvat oss; om dé förluster vi görä, i vårt hjerta alltmera omskakas tHI glädjefulla offer; om dessa, långt ifrån att skada oss, blifva nyttiga för oss; om de, i stäHet att utarma oss, bidraga tiB att rikta vår sjal. Och dessutom; vi må hafva lärt att dö synden éfler «j* så tvingar oss fifvet, hviftet beständigt blir allt fattigare för 'öös, till en fcirt-gieftde död: så att det för oss blott återstår att dagligenbereda oss till döden, såvida vi väja undandraga ¡osi nödvändigheten ' att dö, i ordet« egentliga bemärkelse, i samma stund vi lemöa jorden.

Men, skall ni svara, att sålunda tillbringa sitt lif med att öfva sig att do, är dét ej att utfora «It moraliskt sjelfmord? Och hvad Sr vunnet dermed att maa på detta sätt inom sig förtorkar lifvets kallor? — Ni har tusen gånger ratt. Vi kanöa i intet fatl finnå vårt rütta hemland i öknen, 'ej nlra obs af försakelsen, och hvad: båtade det Gud att: regera .öfver de döda. Också har afsmaken, led&adfea öch enömldig iiadergifaenhet ingenting gemensamt med frigörelsen, hvilken till «in natur är en kraft. - Han må saga hvad man väl/menniskab kan endast lefva -af klrlfek; och den, hvilkéh förkicat dess förmåga, bar visserligen icke allenast frigjort sig från sig sjelf, men han har också ett ringare moraliskt värdeftn någon annan. Till ech med den naturliga menniskan kari endast

• genom, att • öfverlemna sigfiteo andan, eller £d-» nom att återfinna sig i andra i frigöra Big från. sia egen sjelfviskhet: men hennes böjelser, utan all andlig karakter, likna allt mindre och mindre kärleken, och nedstiga gradvis, till de djuriska kansWna» ståndpunkt' Här Sr icke staHet1 att genom Wvets sorger och mödor följa en tiH-i* gifvenhetafdecma ne t Or, och att visa huru den alltA mera utarmar det hjerta , som «Élref den', och! tiUsluter detsamma dagisen alltmera förgtadjen ochfridetu Det är tiikttckBgt for oss att vi wrktrtH», dei metmfekosjftlea1 måste blifva brännpunkten för en karlek, hvÄken heltioch hållet genomtränger den, och som utan återvändo fa-enar den med den enda varelse, hvilken är mägtig att ftfr alltid tillhora den. Sådan är den karlek, som i det den forenar oss med Gud, sätter oss i besittning af alla hans verk, att börja med oss sjelfva (4 Cor. Gap. 3, v. 42); karleken, hvilken gör oss en ara af uppoffringen, och som frälsar oss genom den sällhet den skänker oss.

På detta satt förändrar den andliga förvandling, hvar-till karleken ar en drifkraft och en frukt, döden till en verklig seger för den kristne. Huru skulle han, utari att dö synden, kunna blifva karlek? Han måste således, såsom vi sett det, ständigt försaka sig sjelf, eller blifva ständigt rikare, på det döden ej må sluteligen beröfoa honom allt. Och i sjelfva verket finnes det ingen annan' fruktbärande död än den, som mom sig sluter en ny födelses frö: hvarje sådan dod är en handling; och att do, det är då att vinna striden, att segra, att lefva. Också eger kärleken ensam magt att besegra tyrannen i vårt inre, och att upplyfta jordens barn till dess egen höjd.

Detta är sannt, skall ni törhända svara, men omöjligheten för mig att vara lycklig utan att öfver allting älska Gud gifver likväl icke kärleken åt mitt hjerta. Jag vet det, och jag tillagger, att under mensklighetens närvarande tillstånd tycks ni hafva rätt att utropa: »Mitt samvete ö Gud! erkänner rättvisan af det »nya bud» hvilket ditt ord uppenbarar för mig, och i hvilket jag känner lifvets käUor ligga fördolda. Mw> ju mer jagkån-ner begäret att älska, dess mindre eger jag förmågan dertill: ju klarare pligten synes för mig, ju mindre förslår den att fylla min själs tomhet. Mitt hjerta, ännu lika ensligt, har ej funnit det gudomliga föremålet för dess

trängtan, som skall släcka dess törst. Utan tvifvel är

denna natur, hvars prakt omgifver mig, dessa himlar, som stråla öfver mitt hufvud, en af de många röster med hvilka du talar till mig: jag bär inom mig den lef-vande bekräftelsen på de sanningar, som dina bud lära mig. Men ingen af dessa mägtiga röster förmår väcka kärleken i min själ. För att kunna älska dig min Gud! måste jag kunna fatta att du älskar mig;

jag måste kttnna finna dig sjelf och känna ditt namn. Huru skall jag, då jag faller ned inför dig, känna min lydnad förvandlas till kärlek ?» — Ert hjerta kan ej

gifva sig åt Gud så länge ni ej kan öfvertyga er sjelf att han älskar er, att han aldrig upphört att älska er. Nå väl, ni kan vara tillfreds: han går ju sjelf

edra önskningar till mötes, han har bönhört er på ett gudomligt sätt. »Hans enfödde Son» har ej blott talat till oss å hans vägnar: men han har uppenbarat den eviga kärleken för våra blickar i sin person, han har lefvat ibland oss liksom dem hvilka vi älska: han har tjenat oss, för att lära oss att tjena; och för att lära oss att dö, har han dött inför våra ögon. Sedan han, för vårt bästa, lemnat »sin Faders hus», (Joh. Gap. 44, v. 2) har han, redan före sin jordiska födelse, för vår skull skiljt sig från sig sjelf och innerligt uppoffratm

sig lör oss. Innan han säget till oss: »Jären mina ¡vänner 6m j gören hvad jag bjuder eder» (Joh. Cap. 4S, .vi 14),. har han gjort sig sjelf till vår vän: han har varit for oss allt det han vill att vi skola blifva för honom: han har hörjat med att sjelf lyda, innan han anbefallde oss lydnaden: han har gifvit oss exemplet, innan han gaf oss budet (Joh. Cap. 43, v. 45). Ja, denne kärlekens martyr bar väl älskat och lidit! Hvad är1 hela hans lif af uppoffring annat än en beständig försakelse för att rikta oös? Också hvilken höghet omstrålar icke detta korsfästelsens lif! Hvilket majestät och hvilken undergifvenhet! Hvilket lif och hvilken död i Är detta att tilltala oss på étt tydligt sätt? Och hvil* ken vältalighet fattas 1 detta språk för att öfvertyga os$7 för att rycka ! oss :från oss sjelfva, och fängsla oss vid kärleken ?^ Om det i således finnes en Varelse värd att vara vår vän ,, och mäktig att uppfylla oss med sin »fullhet» (Jph. Cap. 4, v. 4 6), så är det utan tvifvel Den, hvilken på samma gång, som han uppenbarar

sig som Fadrens enda Son (Joh. Cap. 4 ,; v. 44), h$tr gifvit sitt lif till underpant på: sin kärlek (Joh. Cap. 45, v. 43), för att göra oss delaktige af hans ära (Jok Cap. 47, v. 22, 24). Har han ej förvärfvadt sig rätt att blifva erkand af vårt hjerta, och har han ej eröfrat rättigheten att säga till oss: »Såsom Fadreh hafver älskat mig, så haf-vet jag ock älskat eder, bHfver i min kärlek» (Joh. Cap. 45, v. 9); »Härefter säger jag icke att j aren tjenare, ty tj^ijareri vet icke hvad hans herre gör; men vännerhafver jag kallat eder, ty allt det jag hört af min Fader, det hafver jag kungjordt eder» (Joh. Cap. 45, v. 15). Och skulle vi, efter detta, kunna beklaga oss att vi ej mägta fatta Gud, och blifva kärlek såsom Jesus?

*

Den närvarande Kyrkans mission.

»Anden gör lefvande» (Joh. Cap. 6, v. 63).

Det återstår för oss, att framställa de följder, hvilka den allmänna tillämpningen af kärlekens grundsats skulle medföra för våra tiders religiösa behof. Men för att klarare uppfatta naturen och mäta vidden af dessa följder, böra vi först söka att göra oss reda för Kyrkans i vårt tidehvarf inre historia.

Hvar och en känner, att den religiösa stiftelsen har allt mera söndrat sig, eller, om man så vill, allt mera individualiserat sig~ under den nyare historiens lopp. Oberäknadt de mångfaldiga sekter hvilka bildat sig inom dess sköte, och hvilkas inflytande dagligen tilltager, resa sig å ena sidan auktoritetens Kyrka under den romerska och den grekiska katholicismens dubbla form, å andra sidan trons Kyrka, under den tvåfaldiga formen af den lutherska och den reformerta bekännelsen.

I.

Hvilket verk utför, i våra dagar, auktoritetens Kyrka, och isynnerhet den romersk-katholska Kyrkan?Om man är ense derom, att den moderna katolicis-mens grundlära består i Kyrkans ofelbarhet, så måste vi i första rummet tillstå, att Roms kyrka spelat en stor rol, och intager ett vidsträckt rum i historien: och ehuru hon beständigt eftersträfvat förverkligandet af en allmän judendom voro hennes bemödanden, i anseende till dessa tiders ståndpunkt, ofta ganska välgörande. Jag upprepar det med nöje: den katolska stiftelsen har låtit en hel civilisation uppblomstra, grundlagt en sakernas ordning, som, ehuru den visserligen hade tidehvarfvens mörker att tacka för en del af dess storhet, derföre icke var mindre ärorik. Denna stiftelse har, i dess skönaste dagar, med värdighet uppfyllt den mission, till hvilken den ansåg sig kallad midt ibland den gamla verldens spillror och den nya verldens första skapelser. Vid dess röst reste sig folken, darrade tronerna, och jäste det inom massorna: ett ord utgånget från de ensliga tillflygtsorter, hvilka den helgat, kom Europa att störta sig öfver Asien: dess regering var en mägtig regering. En verld beroende af dess maktspråk hembar den sin hyllning, och, drottning öfver jordens konungar, var dess blotta vink tillräcklig att skaka staternas grundvalar: med ett örd den utförde då ett kraftigt verk. Man kan hafva skiljda åsigter om väflet af detta verk: man kan ej bestrida dess vigt: de frukter det burit vittna derom: den nyare tidens äldsta samhälle var, och förblifver ännu, ett katolskt samhälle. Låtom oss påminna oss huru katolicismen, till hälften omskapad genom reformationen, för tvenne sekler ?edani Frankrike utvecklade ett vördnadsbjudande majestät. Dea flyter med värdighet från dess skalds, en Bossuets penna, från dess moralists, en Bourdaloues, från dess vältalares, en Massillons läppar; och det inflytande den utöfvade, ehuru visserligen med hvarje dag mindre på djupet gående, var likväl ännu stort nog för att skaka nationerna. Huru man än må betrakta denna sak, så äro likväl dessa tider för alltid försvunna; och den [-moderna-] {+mo- derna+} katolicismen är ej mindre aflägsen från en Bos*-

suets, än vårt århundrade är det från en uppriktig un-dergifvenhet för den myndighet, af hvilken Roms Kyrka fordom vär i åtnjutande, och till följe häraf från denna Kyrka sjelf. Som vi ej kunna i dessa blad genomgå

katolicismens historia, åtnöja vi oss med att utmärka den plats den intager i Vår tids samhällsskick *).

Om man endast håller sig till de synbara eller

yttre omitändigheterne, skulle man kunna tro att Roms Kyrka ännu uppfyller en mission inom den kristna verlden. De ansträngningar hon i våra dagar gör för att åter be-möktiga sig herraväldet öfver menniskoanden, den ifver, med hvilken man ser henne arbeta på att utsträcka sina gränsor, förefalla visserligen som bevis att fruktbärande krafter ännu slumra inom dess sköte. Det synes likväl, aom skulle det vara temligen svårt att dölja det katoliciAen och de nyare tidernas samhällen äro, genom deras ömsesidiga sträfvanden eller genom den ande, som lifvar

*) Jag hoppas kunna utförligare behandla detta ämne i ett arbete »Le Géote des éiriliéatiötis», hvilkét sysselsätter mig sedan flere år tillbaka.dem, i en stigande motsägelse emot hvarandra, att de vandra i motsatta riktningar; härom vittna, bland m&nga andra facta, de bannstrålar, hvilka Roms Kyrka ser sig tvungen att rikta emot de nya tiderna, och karakteren af den lagstiftning, hvilken ännu är ridande inom den stat, som styres af dess öfverhufvud. Också, sedan denna Kyrka ej mera besitter medlen att släcka menniskosjälens odödliga törst, ser hon sig tvungen att alltmera lägga hinder i vägen för sanningens framsteg. m Och i sanning, hvilket verk ser man henne utföra Mrad oss? På hvad sätt motsvarar hon våra obestrid-ligaste andliga behof, och försöker hon att skingra våra töfVel? H vilken är naturen och det slutliga föremålet för den tro, som hon ålägger verlden, och hvad gör hon i sjelfva verket för Kyrkans pånyttfödelse? Utan tvifvel är hon i beständig rörelse; och om man med skäl kunde lita på dess löften, eller om goda afsigter, uppriktiga handlingar af hängifvenhet, och välgörenhetsinrättningar af alla slag vore tillfyllestgörande för att tjena Evangelii sak, så vore det lätt fattligt att man rigtade sina blickar emot henne. Men såvida omsorgen om menniskans frälsning uppmanar er att granska hvad denna Kyrka förmår uträtta för menniskosjälens lycksalighet, skall ni snart öf-vertygå er om, att, med mindre än ni tillsluter ögonfen för de klaraste bevis, man icke af dess löften kan vänta annat än bedragna förhoppningar. Jag ser henne öfver-allt lemna vigtiga frågor utan svar, ädla behof utan tillfredsställelse ; och föra sina barn på en bana, åer deras hög-sta moraliska krafter kunna sä småningom försvagas af brist på en helsosam öfning. Jag ser menniskan, bearbetad af en namnlös oro, otåligt skaka de kedjor, i hvilka denna Kyrka söker att fängsla hennes moraliska frihet. Jag ser henne sammanställande heligheten med ceremo-niernes prakt förkasta hvarje religiös sträfvan, hvilken öf-verstiger hennes egen synkrets, och behandla de frågor såsom obehöriga, hvilkas karakter kunde blottställa dess auktoritet. Ja än mer. Jag ser henne, på sätt oeh vis, satta den »obefläckade» Marias spada barn, i stallet för menniskosjälens Frälsare genom en af de besynnerligaste handlingarne af hennes besynnerliga ofelbarhet. I hennes illa dolda oförmåga att skänka friden åt det oroliga hjer-tat ser jag henne bära hander på öfvertygelsens kraft, på känslornes djup, på lifvets allvar, på menniskoandens värdighet, hvilken hon beröfvar rättigheten att genomforska tillvarons hemlighet, och således kunna räknas bland de orsaker, hvilka bidraga till att så småningom förringa folkens moraliska karakter. Religionsbrukens högtidliga ståt, templens majestät, de sköna konsternas glans, sedernas förfining, hela den prakt hon utvecklar, långt ifrån att sätta menniskan i beröring med sanningen, hafva snarare till mål att derifrån afvända hennes blick. Också emottager hon oftast endast flygtiga intryck af den religion hon bekänner, i stället för en fruktbärande och fortgående väckelse. Sanningen förblandas inför hennes blick med dess officiella fomulär, tjenar henne endast till skylt, och förmår ej införlifva sig med hennes andligavarelse, eller blifva grunden för hennes inre lif. Och huru skulle den också kunna det, nar dtt är Kyrkan, som lefver i menniskans ställe, som tänker och handlar för henne? När auktoriteten föreskrifver henne dess tro, bestämmer hennes öfvertygelser och gifver henne de ögon med hvilka hon måste läsa Evangelium? Och huru skulle hon, så snart hon känner sig frigjord från hvarje personlig ansvarighet mot sanningen, kunna på sin panna bära det ädla kännemärket på hennes moraliska värdighet? Huru skulle hennes hjerta kunna njuta någon verklig frid ? Hon förblifver i en ständig barndom, och upphinner aldrig, inom andens område, de äldre årens mognad: det händer till och med att orden leda henne förbi saken, och att hon, i stället för att lära sig att känna verkligheter, endast kommer i beröring med yttre tecken. På detta sätt förlorar samhället, så småningom, känslan af all högre, andlig glädje tillika med förmågan att njuta den: och alltmera fattig på tro, oroligt, tviflande, liknöjdt, bearbetadt af en inre jäsning, glömmer det mensklighetens odödliga bestämmelse, och hemfaller under de tommaste njutningars slafveri. Dess ädla instinkter slockna, dess sträfvanden taga falska rigtningar, en afgrund öppnar sig inför dess steg: den Kyrka, hvilken styrde det, förlorar förmågan och rättigheten att leda dess vandring; och den dag kan randas, då detta samhälle utan öfvertygelser tillika med en Kyrka utan rötter kunna

försvinna i ett gemensamt skeppsbrott.

Om vi ej kunna dölja för oss sjelfva att religiösatoo

stiftelser, hvilka ej mer stå i ett tillräckligt innerligt sam* band med vira odödliga behof, långt ifrån att medföra ett läkemedel emot det onda, hvaraf vi lida, tvertom med hvarje dag öka detsamma, så vore det tid att öppna ögonen för de säkra faror, för hvilka nyare tiders katolicism utsätter samhället. Det första steget emot frälsningen består i att uppriktigt erkänna sanningen. Låtom oss ej blott tala om den enskildes moraliska sällhet: lå-tom oss ej en gång påminna om sanningens eviga rättigheter öfver menniskan: låtom oss, om man så vill, endast betrakta frågan i den religiösa stiftelsens eget intresse. Nå väll under det samhällets farkost ständigt gungar öfver afgrunder, under det åskan mullrar på afstånd, hvårföre undersöker ej Roms Kyrka modigt sina egna sår, utan tror sig i dess ställe kunna stilla verldens andliga hunger genom påbjudandet af sådana dogmer, hvilka öro mest egnade att reta den.

Långt ifrån att måla den religiösa ställningen i dess mörkaste färger, lemnar jag snarare i skuggan dess mest oroande företeelser. Och om barnen af Roms Kyrka skulle fortfara att söka sin frälsning i det, som kan blifva orsaken till deras olycka, så äro deras protestantiska bröder långt mindre att ursägta om de följa deras efter-döme. Låtom oss således, med dessa sednare, undersöka* det rum, hvilket den Kyrka, som utgick ur reformationen, fyller i våra dagar.Hvilket verk utför, i vårt sekel, trons Kyrka, under den dubbla form historien gifvit henne?

De långsamma omskapelser, hvilka auktoritetens Kyrka undergått, hafva så småningom uttömt följderna af den grundsats på hvilken hon hvilar. Man kan således fatta, att denna Kyrka rör sig inom strängt utstakade gränsor, och att hon, oberäknadt ett omfattande helt af institutioner, äfvenledes eger en fullständig och följdriktig lärobyggnadernas sammanhållning. Men magtlösheten af hennes hufvudgrundsats tycks än mera fängsla henne vid det system, som hon föreställer; så att just det, som borde underlätta hennes omskapning, utgör i dess ställe ett hufvudsakligt hinder för densamma. Ur den individuella frälsningens synpunkt, och oaktadt den oförmåga, hvarom hennes ansträngningar vittaa, bibehåller den katolska Kyrkan tillräckligt många evangeliska elementer iör att föra rättsinniga hjertan till Kristus; och detta är icke det minst vigtiga af de skäl, hvilka kunna förklara hvårföre hon ännu består. Det är dessutom säkert, såsom vi sett det i de föregående föreläsningarne, att trons Kyrkå, till följe af den grundsats, som utgör dess grundval, erbjuder allvarligare medel till frälsning för menni-skosjälen än auktoritetens. Också, låtom oss återvända

25till dess vagga, hvilket lysande uppträdande! Med hvilken magt ser man lienne ej uppstå ur skötet af de missbruk, till hvilkps förmån imn sökte att qväfva hennes röst! Hennes anspråkslösa uppträdande innesluter en sådan framtid, hennes första stejf bära stämpeln af en sådan storhet, att hon synes födas till segern. Det kristna samvetet, under så långliga tider i auktoritetens skola, hade sluteligen öfverstigit dess tröskel; dess första uppfostran var slutad. Den timma var slagen, då tillkommelsen af trons Kyrka skulle förändra verldens utseende. Och efter många till utseendet fåfänga försök, efter många hjelte-ipodiga ansträpgningar, hvilka syntes fruktlösa, uppträdde under tvenne stora reformatörers namn, det sextonde seklets Paulus. Dessa ödmjuka och mägtjga apostlar funno på detta sätt tiderna förberedda för det stora verk aom kallade dem, och utsådde med fulla händer lifvets frö, och rika skördar betäckte snart fältet för deras verksamhet. Om någonsin en välgörande och ärorik revohh-tion blifvit fullbordad sedan den apostoliska Kyrkans sköna dagar, är det ^ väl den, vid hvilken namnen af dessa Guds män äro fästade, och hvars nödvändighet till den grad påkallades af verldens dåvarande religiösa tillstånd att de icke kuqnat träda tillbaka utan att ådagalägga en brottsl% feghet. Men också hvilka följder! Ej alleqast Europa skakadt genom uppenbarelsen af en ny ande; sanningen^ ljus skingrande villornas irrbloss; det ok, som hvilade öfver samvetet, för alltid brutet; Evangelium återeröfradt, ?ch det af världen misskända gladabudskapet på nytt förkunnadt tar menniskan; men trons Kyrka byggd på söker grund, menniskoanden med oemotståndlig magt dragen till sanningen, balfva. Europa föryngrad t, en ny tideräkning, som lofvar att utveckla sig far ljusets framsteg, den menfckliga tankekraften vidgad, framtiden grundlagd, undransvärda utsigter öppnade öfver oändlighetens fält, jag vet ej hvilken frid i glädjen, hvilken fröjd i lyckan, hvilken frihet i

lydnaden, hvars minne framkallar en ovilkorlig saknadens suck. Den protestantiska civilisationens och vetenskapens hastiga framsteg, deo romerska Kyrkan tvungen, för att bibehålla sig, att undergå en slags reform, samvetsfriheten erkänd, och tusen andra välgerningar hvilkas följder äro oberäkneliga, vittna tillräckligt om storheten af det verk, för hvilket det sextonde seklets Kyrkofäder voro de ädla verktygen.

H vårföre då i våra tider, och oaktadt den ideernes utsträckning, till hvilken detta stora tidehvarf var en källa, synes trons Kyrka oförmögen att göra^ nya eröfrin-gar från det katolska samhället? Långt ifrån att erfara mindre verkliga andliga behof, är menniskoanden bearbetad af samma, om ej af en ännu mera brännande törst: så att till och med midt ibland våra seders materialism och i den andliga liknöjdhetens luftstreck, dom på en gång är dess följd och dess orsak, uppenbara sig religiösa rörelser, förråda sig sträfvanden, låta uppmaningar höfa sig, hvilka kunna väcka lika stora förhoppningar, som under något af historiens föregående tidehvarf. Det kan också ej vara förgäfves, som Europa genomgått ader-ton århundradens kristendom. Upplysningens framsteg har tillintetgjort långt flere hinder för sanningens framskridande, an m#n vill påstå att den framkallat: folken och indiv* lerne hafva så småningom närmat sig till hvarandra: ideernas spridande underlättas alltmera, och låter de godtyckliga förbehållen alltmera förfalla: en trösterik och fruktansvärd hunger efter »rättfärdighet», en stigande af-smak för det falska skenet, isynnerhet inom Kyrkans sköte, uppenbara sig på många ställen: menniskans tomma och hungrande hjerta erfar alltid samma behof af luft, af lif och ljus: och oaktadt det motstånd, som möte* Evangelium, måste man tillstå att intet tidehvarf har funnits, hvilket varit bättre beredt än vårt, att undergå en verklig Reformation.

Dessutom eger trons Kyrka flere medel i sin magt för att fullfölja hennes fäders verk, än dessa egde för att grundlägga henne. Icke dess mindre, huru kunna vi dölja för oss sjelfva att hon fortfarande visar sig vanmäg-tig att fullborda den religiösa pånyttfödelse, efter hvilken så många hjertan sucka, eller att bilda denna Kristi lef* vande kropp, som hvilar på friheten, och som lånar formen af dess organisation åt den stigande utvecklingen af dess lif? Utan tvifvel sluter den protestantiska Kyrkan ännu inom sig elementer mägtiga nog att förändra verldens utseende, att återgifva åt Jesp heliga namn dess helgongloria, att låta Kyrkan pånyttfödas inom kyrkan, och att bland oss förnya det sextonde seklets underverk. Har hon ej grundlaggt flera märkliga stiftelser, mångareligiösa samfund, b vilkas arbeten burit de skönaste frukter? Har hon ej, i flere fall, utsträckt området for sin verksamhetf och eger hon icke, utan tvifvel, lika många trogna medlemmar, som den apostoliska Kyrkan? Men ehuru hennes sträfvanden, i många fall, varit krönta med framgång, måste man väl erkänna att, betraktade i deras helhet, äro de Iftngt ifrån att hafva uppnått deras mål. Nyare liders samhällen tyckas vandra bredvid henne, utan att hafva någon aning om hennes tillvaro. Hon är ej mera den store aposteln eller verldens missionär: hennes röst väcker ej mera, i menniskornas hjertan, de mäg-tiga återsvar, som den fordom väckte: långt ifrån att draga mängden med sig i sina spår, tycks hon snarare hafva förlorat dess deltagande: och som hon upphört att vara en folkens organ, bär hennes verksamhet ej mera de frukter, hvilka man hade rätt att fordra af densamma. Huru förtiga det? Öfverallt hvart vi kasta våra blickar se vi samhället, i dof jäsning, vandra emellan tvenne Kyrkor, hvilka tro sig styra detsamma, utan att verkligen vidkännas någonderas inflytande. Dessa Kyrkor kunna visserligen slita från hvarandra ett visst antal af deras barn, och söka att förnya deras domnade strider. Men man ser dem ej mera, ej en gång trons Kyrka, fängsla menniskoanden genom deras *>rd, det vill säga, liksom under sextonde seklet, skapa och underhålla en mägtig och lefvande strömfåra, hvilken kan väcka själarae och öppna menniskornes hjertan för den Helige Andes inflytande, och sprida vidt omkring dess fruktbärande vågor.Också följer samhället, beröfvadt stödet af en Kyrka, möglig att rigta dess vandring, under slumpens ledning de farligaste vägar; det öfverlemnar sig &t all den Väl* lust, som möter det på dess väg, gör sig en Gud af

nöjet, en passion af liknöjdheten, en religion af jagandet

efter de ömkligaste fördelar. Hvad kan man för framtiden vänta af en sfidan sakernas ordning? De religiösa öfver-tygelserne aro slocknade i djupet af menniskomas hjertan, eller oftast ersatta genom, en lånad tro, om ejxgenon» svärmeriet: en stor tomhet, hvilken den religiösa stiftelsen ej eger magt att fylla, råder i menniskosjälens djup: den moraliska enslighet, Ull hvilken menniskan ser sig dömd, låter henne ana att Kyrkan endast erbjuder åt verldens

törst redan uttorkade källor. HennéS andliga behof, som

ej mer finna någon näring, straffa henne för hennes svag-* bet genom att blifva en orsak till de allvarsammaste faror. Det är derföre, som, oaktadt det kristna lifvfets pånyttfödelse i många hjertan, och kanske jost till följd af denna pånyttfödelse, det är ganska säkert, att molnen samla sig och att en stormig dag nalkas. Hvem vet hvad som kan hända? Med mindre än Kyrkaa bereder sig att undergå en omskapning, hvilken sätter henne i stånd att svara emot menniskosjälens- verkliga behof, skola vi kanske se henne omkomma, för att pånyttfedas ur sina spillror, och framträda mägtig att fylla den ärorika mission, hvilken öu synea öfver&tiga henbes kraftér.

Med huru ihåbga strider, huru många feiasr&ningar, huru mycken finger skulle vi, ejt bespara os», hvilken» lan*svarighef skulle vi ej afvttnda från våra hufvuden, om vi ville arbeta på, att förekomma en sådan förödelse, eller att ej göra densamma nödvändig för Kyrkans omkapning?

Huru! när skördarne redan gulna på fälten, när en ny dag skall uppgå för Guds folk, när allt sträfvar att födas till ett nytt lif, skulle då Kyrkan fortfara att framsläpa sin tillvaro i hjulspåret af de vanor, hvilka göra henne alltmera till en slaf af hennes egen oförmåga? Var det endast ett sådant tillstånd af förnedring, som hennes första dagars segrar skulle bebåda? Skulle detta blifva frukten af de stora löften, hvilka blifvit henne gifna, slutföljden af den höga mission, som blifvit henne anförtrodd? Skall verlden se matyrernes ädla arftagerska försjunka till denna ömkliga tillvaro, och skulle ej dessa hjeltemodige kristnes segrar invigt en ärorikare regering? Nej det är ej möjligt att den Korsfästes Brud skall fort-farande vara underkastad förödmjukelsen af ett så föga gudomligt lif; det är omöjligt att ej Kyrkan skall åter blifva verldens missionär, eller att det ej skall tändas, inom hennes sköte, en eld, hvars glöd skall tillintetgöra alla de bi&der, hvilka ännu uppresa sig emot Jesu Kristi ajlmäoneliga herravälde.

III.

Det som isynnerhet faller i ögonen under den brytning, hvilken den protestantiska Kyrkan, i våra dagargenomgår, är den krafternas och verksamhetens * llt mera stigande söndring, af hvilken denna Kyrka erbjuder skådespelet. Om hon mägtade i tillräckligt mått tillfredställa de andliga behof, hvilka göra sig gällande, skulle man då se en så stor mängd skiljda församlingar födas och tillvexa inom hennes sköte? Skulle man se dessa reli-

giösa skiljaktigheter ständigt ökas, och på detta sätt påskynda upplösningen af de former, hvilka stiftelsen iklädt sig? Jag är långt ifrån att bestrida de fördelar, hvilka en sådan sakernes ordning i visst fall erbjuder. Jag vet, att utan individualitet finnes det intet fruktbärande andligt lif; att, i vissa fall, åtskiljer öfvertygelsen lika mycket, som den förenar, och att det finnes mera verklig enhet i dessa söndringar, än till exempel under den katolska Kyrkans enformiga yta, hvarest man med bedrägliga ord söker alt beslöja ett verkligt kaos. Jag skulle kunna tillägga, att den krafternes förskingrande, hvilken jag beklagar, tjenar, i mer än ett fall, att förbereda tillkom-melsen af framtidens Kyrka, ehuru man måste erkänna

att denna förberedelse lätt kunde försiggå på ett mindre negativt sätt. Det är således säkert, att, om den protestantiska Kyrkan hädanefter gör en sådan söndring oundviklig, är det derföre att hon ej hvilar på en grundsats

af den natur att den förmår tjena till grund för en verk-

lig enhet: det är derföre att hennes tillvaros närvarande vilkor tvinga henne att förkasta de dyrbara elementer, hvilka hon borde tillegna sig, utan att tillåta henne att återeröfra några af dem, som hvarje dag lösryckas frånhenne, och derföre att hon sjelf, i mer än ett afseende, Ur en provisorisk stiftelse, hvars framtid beror på en allvarlig omskapning. Så länge detta är förhållandet, huru skulle hon också kunna, med Evangelium, i utbildandet af de personliga öfvertygelserne erkänna octi helga ett medeL till själarnes stigande förening? Huru skulle hon kunna förekomma att de olika öfvertygelsernes uppenbarelse skola hafva isolering till följd, eller att den kristliga trons pånyttfödelse skall förorsaka en verklig söndring af de krafter, hvilka denna Kyrka saknar magt att sammanhålla? Alltsom de religiösa behofven vakna, kräfva de en allt högre tillfredsställelse ju mera vördade de blifva; och om ej den bestående Kyrkan kan erbjuda dem denna tillfredsställelse, söka de den snart utom henne.

Men huru skulle de söndringar, hvilka uppenbara sig inom de kristnas leder, tillåta dem att utöfva på menniskorna ett omedelbart och mägtigt inflytande, och att verkeligen kunna betraktas såsom framtidens barn? Det sätt, på hvilket de ömkligaste strider sysselsätta förståndet, förbittra anden, underhålla ett fiendtligt misstroende, komma vigtiga frågor att förbises för småsaker: låter det säkra öfvervägas af det problematiska, och beslöjar det närvarandes stora intressen genom småaktiga enskiljtheter, tillintetgör Kyrkans verksamhet, och tillåter henne ej att ega en uppfattning af hennes mission, som är henne fullkomligt värdig. Det är på detta sätt, som den kyrkliga stiftelsen alltmera sönderfaller, och råkar i ett tillstånd af lif-löshet, som lösrycker samhället från den, och som kommer

26den att nedsjunka under alla öfriga stiftelsers jemnhöjd. Skulle vi då försöka att förekomma hvad en viss fruktan kallat för de individuella öfvertygelsernes svallvågor? Det är väl snarare frågan om att förhindra, att ej dessa öf-vertygelser må göra hvarandra ofruktbara, och att göra deras uppträdande så välgörande, som möjligt. Om således Kyrkan hvilade på en grundsats, som gaf henne kraft att bibehålla det, som hon nu ser sig hotad att förlora, skulle striden, rörelsen, i stället att rigtas emot henne, utkämpas inom hennes eget sköte, och skulle då ikläda sig ett annat skaplynne: öfvertygelserna skulle framträda utan att utesluta hvarandra, skilja sig utan att isolera sig från hvarandra, och skulle, tillika med framåtskridandet, underlätta och väcka ett gemensamt, andligt lif. När alla skulle känna sig lifvade af samma anda och lemmar af samma kropp skulle striderna, i och med detsamma de rörde de högsta frågor, lända till mindre tvifvelaktiga slutföljder: de hinder, som möta enighetens framsteg, förevändningarna till skiljaktigheter skulle gradvis försvinna: missförstånden skulle blifva sällsyntare: barmhertighetens segrar skulle i själen väcka broderlighetens känsla, skingra misstron och lugna bitterheten: det kristna lifvet och den kristna tanken, skulle vinna mera mognad: det hufvudsakliga skulle bättre råda öfver det tillfälliga, och grunden öfver formen: de kristne skulle bättre inse nödvändigheten att handla mera i öfver-ensstämmelse med deras andliga oberoende: utsigten till stora följder väcka stora uppoffringar: och de, hvilka vorebeberrskade af mindre upphöjda fisigter, skulle sluteligen inse, att den broderliga gemenskapen är mera gynnande för deras verkliga intressen än en ofruktbar af-skildhet.

Man kan således ej betrakta Kyrkan som bestående, så länge ej de kristne inom henne finna den näring, som erfordras för deras andliga behof. Så snart en troende ser sig nödsakad att utom den religiösa stiftelsen söka att uppehålla ett andligt lif åt hvilket denna stiftelse ej kan erbjuda en tillräcklig föda, är det omöjligt att den broderliga gemenskapen kan ega rum, eller att enheten kan fullbordas. En ofullständig, stympad Kyrka, en yttre form, några kyrkliga beståndsdelar kunna ej, i våra dagar, utöfva ett starkt och varaktigt inflytande. Och det är derföre som verlden hädanefter fordrar Kyrkan sjelf, Kyrkan i dess fullhet och sanning, en Kyrka mägtig att förstå alla de hjertan, hvilka tillhöra Kristus, eller att till en enda kropp förena alla det himmelska rikets sanna lemmar. Huru skulle Kyrkan kunna vara mindre vidt-omfattande än Evangelium, af hvilket hon bör vara ett uttryck? Jag menar naturligtvis ej att man skall, för att tillfredsställa verldens barn, alltför mycket underlätta inträdet inom den religiösa stiftelsen, hvarifrån det i intet fall är möjligt att fullkomligt utestänga dep. Det är snarare frågan om att inom samhället förena Kyrkan med Kyrkan eller bröder med deras bröder; att samla till en verklig slägt alla barnen af samma förlåtelse; att svara emot menniskans behof af upplysning, så väl som af säll-het; att ej förkasta någon det menskliga samvetets trängtan; att erkänna all sanning; att lyssna till hvar och en, som söker friden; att föra till frälsningens källa hvarje själ, som törstar efter rättfärdighet; med ett ord att sätta Evangelium i stånd att låta den ande, som lifvar det, tränga in öfverallt.

Skall man härpå svara, att under dessa vilkor skulle alla kristna församlingar sammansmälta till en enda religiös stiftelse? Detta är tvertom så föga förhållandet att den Kyrka, hvars urbild Evangelium framställer för oss, snarare härflyter från deras förening. Kyrkor, hvilka bilda en andlig kropp, utan att deras medlemmar upphöra att tillhöra serskilta församlingar; Kyrkor, hvilka så mycket lättare kunna meddela hvarandra deras förhoppningar, deras upplysning, deras krafter, som de lefva hvar och en deras egendomliga lif; Kyrkor, förenade till ett gemensamt verk, hvilka gå framåt och strida, stödjande hvarandra, se der den sakernas ordning, till hvars stiftande allt uppmanar oss att bidraga. Öch detta är så sannt och så erkandt, att en stor religiös förening bildat sig för att arbeta pA de kristnes närmande till hvarandra, men detta under vilkor, hvilka ännu ej kunna medgifva

denna förening att blifva så fullständig, som nian borde önska.\

IV.

Det är likväl mindre vigtigt att ådagalägga enighetens fördelar, än att bevisa huru den är möjlig, utan att skada de religiösa öfvertygelsernas fria yttringar. Det är derföre, som framställningen af medlen att verkliggöra den kan ensam tjena till att afgöra denna fråga. Inne* håller Evangelium en grundsats nog hufvudsaklig för att tjena till en gemensam grundval åt de kristna Kyrkorna, med afseende på deras ömsesidiga utveckling? Är den nyare tidens samhälle hunnet till den tidpunkt, då den verkligt kristna gemenskapen kan grundläggas inom dess sköte? Och om detta ögonblick är kommet, om en sådan grundsats finnes, hvårföre har den ej förr uppenbarat sig för Kyrkans samvete?

Sedan jag, i min sista föreläsning, visat att den grundsats, om hvilken här är fråga, utgör Evangelii grund, har jag sökt framställa dess natur, mäta dess djup, och bestämma dess betydelse. Och om den ej vore till, huru skulle då menniskan känna behof derefter eller erkänna dess nödvändighet? Detta en gång antaget, återstår det för oss att undersöka om stunden är kommen för tillkommelsen af denna stora grundsats, med andra ord, hvarföre dess dag ännu ej randats.

Ingenting är likväl naturligare. Låtom oss återgå tillde apostoliska tiderne. Den obestridliga öfvervigten hos Pauli theologi hindrade dock ej att denna theologi, efter apostelns död, gaf näring åt en förmedlande rigtning, hvilken så småningom närmade sig till de läror, hvilka bekändes af de omskurne kristne. Ju mer det första seklets Kyrka utsträckte sina gränsor, och ju mer hon slog rot i den tidens samhällen, desto mera blef hon underkastad inflytandet af en i flere fall mildrad judendom. Den gamla verldens andliga tillstånd, i förening med den religiösa undervisningens natur, lade hinder i vägen för att hon länge skulle kunna bibehålla sig i jemnhöjd med Pauli »Evangelium». Det är på detta sätt, som man så småningom såg de begge katolska Kyrkorna utbilda sig. Nyss utgånget från judendomen å ena sidan, och från hedendomen å den andra, borde visserligen det kristna samhället tillvexa i skuggan af lagens kristendom, och först och främst genomgå området för auktoritetens grundsats. Den uppfostran det erhöll i dénna skola varade i fjorton århundraden. Då Kyrkan lefde af det lif, till hvilket denna grundsats var en källa, gjorde hon en fortgående tillämpning af de följder, hvilkas frö den inneslöt. Så att sedan auktoritetens grundsats uträttat allt hvad den mägtade uträtta, borde den, hädanefter uttömd, endera omskapas inom menniskoanden, eller ock visa sig ofruktbar. Man fattar, som jag hoppas, att då jag ser saken ur denna synpunkt, lemnar jag missbruken utan afseende, för att endast betrakta grundfrågorne. Denna theori, hvilken är ett factum, lånar jag af, Paulus sjelf,som, i sitt bref till de Romare7 på detta sätt bevisar nödvändigheten af lagens förberedande egenskap. Och om, oaktadt minnet af de apostoliska församlingarna och deras föredöme, Kyrkan ändå måste genomgå denna långa följd af århundraden, innan hon kunde bryta den kristna judendomens bojor, skulle det icke varit förun-dransvärdt om behofvet af en tillämpning af den grundsats , som innesluter framtiden, skulle vaknat, förr än det gjordt? Man måste ej förgäta att en religiös grundsats kan utöfva sitt inflytande på menniskorna så länge, som det menskliga samvetet rör sig i ett luftstreck mindre upphöjdt än det, öfver hvilket den herrskar. Det är först när detta samvete ej mera har behof af dess för-mynderskap, när det uppnått samma höjd, som det begär ett högre lif, och som grundsatsen förlorar magten att bibehålla det under sitt herravälde. Så snart dess kallelse ej mera väcker återsvar, uttalar den sjelf sitt förfall, och ser sig alltmera öfvergifven; och dess magtlös-het, på detta sätt uppenbarad, kan den endast stå qvar såsom ett hinder för framåtskridandet: fallen under sin egen oförmågas dom, är dess timma för alltid förliden: det tomma och helt och hållet negativa välde den utöf-var, göra de största villfarelser möjliga.

Detta är det stora skälet, hvårföre man, ända till sextonde seklet, såg de ädlaste sträfvanden till en religiös pånyttfödelse tillintetgöras. Om det andliga lifvet i allmänhet varit mägtigt att tidigare ikläda sig en ny form, skulle det hafva skapat den åt sig, oaktadt alla hinder.Men så snart jordmånen var beredd att emottaga utsädet, _ uppsköt genast brådden, och fältet fylldes med de rikaste skördar. Så snart religionsfriheten blef erkänd, utvecklade det sextonde seklets Paulinism en förvånande magt. Trons Kyrka gjorde så mycket större framsteg, som den svarade emot naturen af den tidens religiösa behof och följde en andligare rigtnirig: jordmånen odlades

på allt sätt: en kort tid var tillräcklig att betäcka det unga trädet med rika frakter: ju andligare det kristna lifvet blir, desto hastigare försiggår dess utveckling. Det är på detta sätt, som trons Kyrka gaf anledning till stora uppoffringar, eldade snillet genom dess segrar, och bar ånyo vittne om den kraft, af hvilken Kristi ödmjuka lärjungars hjeltemod är mägtigt; framtiden, eröfrad genom dess tårar, dess blod och dess böner bar dess ärorika prägel; och man såg en föryngrad verld pånyttfödas vid ljuset af denna nya dag. Men alltsom denna Kyrka, tillika med dess segrar, fullföljde sin utvecklings verk, vidgades gränsorna för dess synkrets: det andliga lif, hvars källa hon renat, riktade den kristna erfarenhetens område genom att mångdubbla dess skatter: den religiösa stiftelsen höjde sig med den rättrogne: menniskoanden genomilade med snabba vingar de fruktbärande fälten af den nya, andliga verld, som den var ämnad att taga i besittning; samvetsfriden iklädde sig med hvarje dag en allvarligare karakter: stora verk, företagne i trons anda, vidgade tankens rymder, och stora handlingar, troget utförda, det praktiska lifvets. Utan tvifvel hade dennasköna religiösa rörelse sina tider af stillestånd, af hvila och trötthet: men de frukter den skulle frambringa mognade ej dess mindre, tdl och med under formalismens fortorkande himmel: huru skulle också trons Kyrka, på den plats den intagit, hafva kunnat leda till mindre äro* fulla slutföljder än auktoritetens? Också hade ett be-st&xndt framsteg egt rum inom menoiskoaoden: den kristna verlden hade gjort stora steg framåt under den nya Kyrkans ledning, hvilken under den glödande strid, som hon kampade med sin medtäflarinna, naturligtvis blef mer eller mindre ensidig. Den rigtning hon följde väckte snart nödvändigheten att, till formon för det andliga lif-vets utveckling, innerligare förena heligheten med de reli-r giösa begreppen; och från denna stund segrade den inre kristendomen alltmera öfver lärosatsernes noggranna bekännelse. Det är på detta sätt, som man inträdde, utan att klart göra sig reda derftire, på området af en enklare» högre, menskligare uppfattning af enigheten inom de ser-skilta elementer, af hvilka tron består. Ett stigande be-åxrf af sannitig manade själarne att följa denna bana. Detta behof uttalade sig inom vetenskapen genom ihärdiga försök att tränga på djupet af de evangeliska fakta; och inom det kristna lifvet genom den mera personliga, mera praktiska och oberoende karakter, som det sträfvade att ikl$da sig. Och om, i detena som det andra fallet, framsteget var åtföljdt af oundvikliga afvikelser, var det likväl icke mindre verkligt. Se der hvarföre, i vår tid, inom protestantismens sköte, nödvändigheten att gifva den

27kristna tanken och det kristna lifvet en andligare eller mera evangelisk rigtning gifver sig alltmera tillkänna. Detta är den verkliga betydelsen af den välgörande brytning, som trons Kyrka i våra dagar genomgår. Detta är orsaken till dessa skiljaktigheter, dessa söndringar, dessa sträf-vanden i motsatta rigtningar, till hela denna inre jäsning, som synes ibland vilja spränga protestantismen i stycken. Detta är förklaringen på. alla dessa sekters tillvaro, på dessa mot hvarandra stridande kyrkliga former, hvilka föröka sig omkring oss, liksom på de mångfaldiga religiösa behof, som påkalla en ny utveckling af den religiösa vetenskapen, och till hvilka vi äro vittnen: detta är betydelsen af detta stigande, ehuru begränsade, själarne närmande till hvarandra, af denna ännu ofullständiga och stympade förening emellan medlemmarne af de olika protestantiska försartilingarne. Sådan är orsaken till det mer eller mindre djupa, obestämdt uttalade missnöje, som förråder sig öfverallt; till den allmänt rådande känslan af allt det konstlade i den religiösa stiftelsens tillvaro; till denna tilltagande längtan efter en framtidens Kyrka, hvilken kunde ega en nog evangelisk karakter för att förena dé kristne af olika meningar, för att motsvara menniskosjälens verkliga behof, och kunna, beväpnad med alla dess krafter, gå ut att eröfra verlden.

Den grundsats, hvilken bör tjena till grundval for denna Kyrka återfinnes, såsom vi sett det, icke mihdre i Evangelium än i de grundsatser, på hvilka auktoritetens och trons begge Kyrkor hvila. Låtom oss tillägga, attliksom denna grundsats i grunden närmade till hvarandra eller sträfvade efter att förandliga de motsatta riktningar, som det första seklets Kyrka hittills följt, kan den åstadkomma alla de theologiska syftningars omskapning, hvilka Evangelium innefattar, och sins emellan förena alla de Kyrkor , som tillhöra dem. Sjelfva katolicismen kan endast på dessa vilkor afkläda sig sitt judiska skaplynne, på-nyttfödas utan att omkomma, och i sin ordning tränga in till Evangelii medelpunkt. Om det på intet annat sätt är möjligt att se enheten fullbordas inom Kyrkan, eller »de heligas samfund» blifva verklighet på jorden, är det också omöjligt, om man följer denna väg, att den religiösa afskildhet, som förlamar de kristnes krafter, icke skall ersättas genom ett uppriktigt själarnes närmande till hvarandra. Det är isynnerhet på detta sätt, som de Kyrkor, hvilka skilja sig från staten,

vända sina blickar från det förflutna mot framtiden; och som de, hädanefter oåtkomliga för sektandan, kunna uppenbara allt, hvaraf de äro mägtiga att utföra för Guds ära *). Hvilken herrlig

*) Kyrkans och Statens skiljande från hvarandra är den naturliga följden af Evangelii grundprincip; och ingentiug synes mera förvånande än den svårighet man har att uppfatta det. Bet allmänna vilkoret för en verklig samvetsfrihet, och till följe deraf för den kristna individualitetens utöfning, är endast slutföljden af den skillsmeasa emellan det andliga och verlds-liga området, som utgör det utmarkande draget i den nyare tidens historia. Också kunna dess försvarare betraktas som framtidens män, jemförelsevis med dem, hvilka förfakta dessa omr&dens förening. Detta är likväl icke nog, och de skulle begå en stor villfarelse om de ville höja denna skills-messa till ståndpunkten af en grundsats. En grundsats är till sin natur hufvudsakligeu positiv, och detta åtskiljande, betraktadt i och för sig sjelf,dag — ty denna dag skall appgå för verJden — blir ej den, som på grundvalen af karlekens grundsats skall

förena de föryngrade kristna kyrkorna, och oaktadt de

skiljaktigheter, som kanna fOrefinnas bland dess medlemmar, hädanefter bilda »Kristi kropp!» Och med bvilkei) kraft skall ej en sådan Kyrka, redan att jag sä må

säga segrande, gå fienden till mOte!

V. .

Och hvad kan man, inom våra dagans Kyrka, hafva att invande emot den allmänna tillämpningen af den stora grundsatsens följder, hvars apostel Jobame» var? Må man i hela Bibeln visa oss någonting andligare,

2r ingenting annat an en tom form, som kan tjena till ram åt de mest ikiljda grandsatser, till medel åt utvecklingen af de mest motsatta rigtnin-gar. Det finnes mången fri Kyrka, som genom dess dogmatiska ömtålighet, dess slafviska afhängighet af Skriftens bokstaf, genom dess besynnerliga frnktan för hvarje vetenskaplig odling, och genom åtskilliga ajidra egenskaper, oemotsägligt står lägre än Stadskyrkorna. Det, som är hnfvudsak i Statens och Kyrkans skiljande, är således mindre sjelfra skillsmessan, än den grandsats den föreställer, hvilken omskapar Kyrkan till en moralisk personlighet och gifver den dess enhet och verkliga karakter. Så länge de Kyrkor, hvilka skilja sig från Staten, ej eträfva efter att stödja s% på den grnndsats, i hvilken framtiden bor, förblifva de, ehuru oberoende de än må vara, i det förflutnas tjenst, och kunna ej hvarken helt och hållet undgå farorna af deras ställning, eller fallt draga fördel af de förmåner den erbjuder dem för utförandet af det heliga värf, hvilket är dem anförtrodt.mera evangeliskt, gudomligare, an den rigtning hvartill denna grundsats är en kalla? Dét är sannt, att Kyrkan

ännu ej kunnat befästa sig inom dessa lugna rymder, men hvad bevisar det, om ej att man ej kan i förtid hinna målet, eller bebo bergets toppar innan man sträf-vat uppför de branter, som leda till dem? — Kanske

skall ni säga att ni vill antaga hela Bibeln, utan att fasta er uteslutande vid någon af de rigtningar den innehåller. — Men erkänner ni då ej att det är just detta jag förordar, det hvilket ni aldrig fullt skall göra med mindre än ni följer den rigtning jag framställt i detta

arbete? Det är endast genom denna ensidighet, om ni vill gifva det ett sådant namn, som ni kan skydda er mot ensidigheten? Så vida ni icke föredrager att slumpvis förblanda alla Bibelns språk, kan ni ej neka att ingenting klarare framstår ur den fjerde föreläsningens slutsatser. Innefattar ej kärleken »efter Andan» i sanning lydnaden?

Då den gör denna lydnad andlig eller förvandlar den till

kärlek, återvänder den, att jag så må säga, till sig sjelf och ikläder sig hela sin ärofullhet? När lyder lydnaden fullkomligast, om ej då kärleken, besegrande hela vår själ, lärer oss att med glädje uppoffra vår vilja för Guds vilja? Och å en annan sida är det kärleken ensam, som höjer tron till tro, och meddelar den hela den verklighet och den kraft, af hvilka den är mäktig. Är tron verklig tro innan den blifvit kärlek? Förblifver den ej, hvad man än må saga, kärlekens hufvudsakliga följd? Läs det trettonde kapitlet af trons Apostels första episteltill de Corinthier. Långt ifrån att forringa tron och auktoriteten ar det just kärleken, som gifver dem deras högsta

betydelse. Detta sätt att gä till väg* leder så foga till att förkasta någon del af sanningen, att det jcke finnes något annat medel att uppfatta hela Evangelium i hvarje rad af Bibeln, och att, med mindre än man ställer sig på denna ståndpunkt, utsätter man sig oundvikligen for alt »söndra Kristus» (1 Cor. Cap. 1, v. 13), Ingen annan Kyrka än kärlekens kan dessutom inom dess sköte verkligt sammansmälta alla de religiösa rigtningar, hvilka i deras frö återfinnas i Evangelium. Ty det är lika mycket stridande mot en mindre andlig syftnings natur att gynna en högre rigtnings utveckling, söm det ligger i den sednares natur att så småningom omskapa de rigtningar hvilka äro henne underlägsna.

Och hvarföre skulle vi vilja lägga hinder i vägen för att man skulle tillämpa kärlekens grundsats på de religiösa behof, hvilka den kyrkliga stiftelsen i dess närvarande ställning ej mägtar fullt tillfredsställa? Vore det ej tid att taga sin tillflygt till det bästa medlet att läka de sår, som otron sprider ibland oss, och som motviljan att beträda den väg, hvilken Evangelium öppnar för oss, skaH alltmera förgifta? Hafva vi då ingentidg att frukta af de uppretade hjertan, hvilka, på detta sätt dömda till tviflet, se sig tvungne till en oförmåga, som uppväcker deras vrede, och hvilka med bitterhet skaka deras bojor under en otålig längtan att kunna krossa dem? Hafva vi ej skäl. att frukta, att den törst efter sanning,som uppenbarar sig omkring oss, skall förderfvas genom att ej kunna tillfredsställas inom Kyrkan, och att den

skall så mycket mera retas att nedrifva, som den, bättre rigtad, hade varit egnad att uppbygga? Hafva vi ej skäl att frakta att afskiljdheten och skiljaktigheterna, öf-vergående till vana och öfverskridande alla gränsor, skola sluta med att helt och hållet tillintetgöra oss, och öfver-lemna oss åt fienden innan vi hunnit tanka på att försvara oss? Hafva vi ej att frukta, att samhället, om det fortsätter sin bana mot afgrunden utan hvarken ledare eller upplysning, skall inveckla oss i dess egen förskräckliga förstöring, och mot vår vilja tvinga oss att undergå en nödvändig omskapelse? Säkert tillhör fram-tiden sanningen: menniskan har ett för stort behof af dess bistånd, den svarar i för många fall mot hennes moraliska natur, för att hon skulle kunna på något sätt förmås att undvara den. Neka vi att ställa oss under dess herravälde? den fastkedjar oss vid dess segervagn och drager oss, öfvervunne, med i dess följe. Men det vore ärofullare för oss att frivilligt uppfylla våra pligter emot den, än att se oss tvungne att underkasta oss dess lagar, eller göra de olyckor, hvilka kunna komma att hota oss, nödvändiga för dess segrar.

Vi åberopa oss på religiösa grundsatser; och hvad är mera egnadt att gifva kraft åt vår kristendom? Men hvad äro grundsaiseme i sig sjelfva betraktade, om ej elementerne af en hufvudgrundsats, till hvilken de sträcka sina rötter, hvarifrån de hemta deras näring, som utgörm

deras enhet, och i hvilkens ljus de, hvar och en för sig, framstå i deras rätta dager? Åtskiljdafrån denna grundsats, äro de ingenting annat än sanningar lösryckta från sanningen, grenar afskurna från den- stam, af hvilken de hemtade sin näring, blotta fragmenter af det hela. Och dessa sins emellan isolerade sanningar, isolerade isynnerhet från sjeHva sanningen, nedstiga till de halfva sanningarnas ståndpunkt, och i och med detsamma, som de eftersträfva att ikläda sig en afgörandé karakter vilja de tillvälla sig rättigheten att träda i sanningens ställe. Också kan den lärobyggnad.för hvilken de äro en grundval, en gång då dess verk hunnit fullbordas, fängsla menni-skans samvete vid det förflutna, döm ma menniskotankan att förblifva ofruktbarr upphöja formalismen på tronen, och blifva ett stigande hinder för sanningens verkningar. Så är förhållandet inom religionens område i våra dagar, om man viH på ett följdriktigt sätt tillämpa auktoritetens grundsats. Att åkalla »de religiösa grundsatserna» utan att höja sig till den grundsats, till följe af.hvilken de ega rätt att vara tiU, det är att stadna på halfva vigen, och att, sig sjelf omedvetet, uppställa några religiösa åöigter mot sjelfva sanningen.

Vi erkänna samvetsfriheten för-helig: vi förkunna dess okränkbarhet: och b vad kan vara rättare och mera enligt med Evangelii anda? Men man måste också se den bära alla dess frukter. Friheten är visserligen icke en tom och négativ sak: den består ej blott i aflägsnandet af yttre hinder; långt ifrån att vara en ofruktbar välgerning, utgörden en inre kraft, och underhiller den högsta andligt verksamhet Också kan den endast undgå, godtycket med vilkor att utveckla sig under inflytandet af en grundsats, som eger kraft att göra den fruktbärande. Och kärlekens grundsats har i högsta måtto denna förmåga: i det den ikläder sanningen en mera bestämd karakter, gör

det den också mägtig att till hvarandra närma skiljda hjertan och att fylla den moraliska tom-het, hvilken hvarje negativ sanning nödvändigt måste alstra..

VI.

För att nogare bestämma vidden och karakteren af den religiösa omskapnjng, som utgör en andlig mission för Vårt tidehvarf, låtom oss undersöka, hvilka skola blifva prestens, församlingens och theologiens forhållanden till hvarandra inom kärlekens Kyrka.

Som denna Kyrka i sanning endast är den fullkomligaste kyrkliga form för den broderliga gemenska^ pen, så har pr esten slutligen trädt i presterskapets ställe, och hans personliga inflytande, magten af hans enskilta lefnad och det välde hans insigter kunna utöfva på an*» dra, blifva i intet fall förlamade genom den ställning han innehar. Han utöfvar en aå mycket vidsträcktare

28inverkan, -har så mycket mera inflytande på menniskor nas sinnen, blifver så mycket sakrare församlingens medelpunkt, ju mera han ar sina församlingsboers blotta broder, fastan mera upplyst, mera kunnig, mera troende. Det ar dessutom genom att med Paulus »varda hvarjom manne allehanda», som han arbetar på att meddela åt de kristne det andliga lif, af hvilket han sjelf ar i åtnjutande. Då inga yttre band fängsla hans verksamhet, ingen yttre myndighet stäfjar hans kraft, och då hans församling verkeligen utgör hans Kyrka, då hindrar också lhgenting honom att lyfta densamma till höjden af den upplysning han sjelf eger, och att göra den delaktig af hans egna andliga behof: ju mera den blifver förenad till en slagt, desto mera blir den det med Kristus. De erfarenheter han samlar i en sådan krets, bidraga att gifva hans predikan en egendomligare karakter, en mera mensklig färg, att ikläda den denna innerlighet,' som genomtränger själen, på samma gång som den gör. densamma innehållsrikare och mera praktisk. Hans ¡ställning i lifvet, långt ifrån att nedtrycka hans person^ lighet, skall uppmana honom att alltmera utveckla sig sjelf och kalla honom att begagna sig af alla sina gåfvor, för att träffa sina åhörares samveten. Också ar han genom denna ställning, mera egnad än någon annan att kunna tala till alla menniskoandens olika behof, och att komma såväl enskilta samtal, som det offentliga ordet, att bidraga till det mål, för hvilket han är ett verktyg: Uppehållen af en allmän välvilja känner han sig i en na-turlig och normal ställning och fioher under sftdana förhållanden en kraft i det, som fordom utgjorde ett hinder for honom; och till och méd hans fiender, om han eger några sådana, kunna på detta sätt bidraga till hans andliga nytta och utveckling. Hans känslor och hans tankar införlifva sig alltmera med hvarandra, och göra honom mägtig* att andeligen gifva och mottaga aHt högre gåfvor. Huru mycket nyttigare och lyckligare blifver ej härigenom hela hans lefnad! Huru leder icke alltibg honom helt naturligt in på fridens vag! Huru vidgar icke utveck-lihgen af hans inre lif, till följe af de vilkor under hvilka den eger rtim, hela hans andes synkrets! Med hvilken lätthet ikläda sig icke hans tankar och begrepp hans egna känslors färg, och hans känslor åter hans tankars! Huru hans förstånd riktar hans hjerta, huru hatas hjerta uppvärmer hans förstånd!^ OGh huru den mission, med hvilken han alltmera införlifvar sig sjelf, synes honom aHt högre och ädlare! Broder och vän till den Korsfäste, i hvars »sår» han hem tat sin själs lif, känner han sig hädanefter reformator och Apostel, och, drifven genom sin ställning att uträtta stora ting, verkar han bland sina medmenniskor de företa lärjungarnes verk. — Utan tvif-vel kan hvarje prest, inom h varje församlings äfven i vära dagar mera eller mindre återgifva denna bild, till och med under den form, som de religiösa behofvén ålägga hans verksamhet förbindelsen att ikläda1 sig: det finnes ingen, så ringa;Un den plats må vara, som han innehar, hvilken icke bör känna sig kallad att på en gång blifva en mis-«onär oob en Kyrkofader; Men man måste väl erkänna, ett om oek det är möjligt att, oaktadt den kyrkliga stiftelsens nuvarande tillstånd, fullfölja detta mål, så är det obestridligen kärlekens Kyrka, sota bäst skall sätta presten i stånd att fylla apostelns embete, derigenom att han skall finna sig understödd just af det, som nu länder honom till hinder Och huru skulle en utsigt så égnad att fylla hvärje verkligt kristen prests hjerta med fröjd, ej lifva honom att modigt arbeta på grundläggandet af framtidens Kyrka?

Den kristna församlingen, på detta sätt försatt i det tillstånd, som mest underlättar bildandet af »Kristi kropp», skulle, genom den stigande enigheten bland dfess möd-lemtnat, finna medel att beSegra den oförmåga, till hvilken den, betraktad ¿åsom samhällé, for dét närvarande synes vara dömd. Den form, söm det andliga lifvet

skulle ikläda sig, skulle medgifva åt hvar ooh en att vara en lefvande lem af den församling han tillhör, och deu aridliga afekiljdheten skulle dagligen forévmna, tillika med känslan af den religiösa tomhet, sota bärflyter derffirån. I dess nuvarande tillstånd eger Kyrkan, mer etter mindre inkräktad af presterskapet, endast en ofullkfrmlig tillvaro: ock som hon icke erbjuder någon bestämdt uttalad religiös kair akter, kan hoti också ej utgöra en andlig pera6nligh*4. Hed här den omskapning , hvilken vår tid ålägger heone att undergå, ¿kall hafva fcatt henne i stånd att; :utbilda> ¿ig;: till ett verkligt lefvande &mfund, skall man; i stället för att se hékine i så. <hög grad beroaf prestén, tvertom se denne bero af henne. Dä skall hoö, till följe af hennes gemenskap med hennes Hufvttd, blifva det religiösa lifvets synliga medelpunkt; och hennes medlemmar fekola si mycket lättare kunna bildä hvar och en en medelpunkt inom denna medelpunkt, som de blifva aHt mera förenade med Jesus Kristus. Nya förhållanden skola uppstå de krisftrie emellan, när dessa känna hvarannan nörmare, hemta i deras gemensamma erfarenheter nya insigter,"- meddela den ene den andre den nåd dé undfått, och tefva i hvarandras hjertan och af hvarandras andliga lif. OcH hvad skulle ej medlem-marne af en sådan Kyrka, och en Kyrka med sådana medlemmar toagt* uträtta for människosjälens frälsning? Än mer. fl var och en af de församlingar, som utgöra

en del af denna Kyrka, skulle eg* en religiös individua-

litet och lefva af dess eget lif, skulle fullfölja sin egen utveckling, hvilken motarbetades af intet yttre hinder, och iktada sig en form, som motsvarade dess' andliga béfeef. På détta sätt kommer den upplysning, som h«r-flyter från dess kristliga erfarenhet att stflndigt vidga de andra forsåmlingarnes synpufnkter* hvilka åter, i deras dfdimgy låter den laga del i det andliga arf, Hvilket &r deras tälhörighet. Detta fruktbärande utbyte af känslor och sträfvaiiden, hvilket tillåter det religiösa lifvetT,att sprida sig till alla de serskilta lenimarna af Kyricéns

kropp, förenar allt innerligare dem eméllan och till förmån for deras ömsefeidigä oberoende, de församlingar af hvilka hon består. På dettir satt utbildar sig en val-görande enighet, som utgången, från det kristna lifvets fria utveckling, hvilken den gör alltmera , naturenlig, fi&er och mer rigtar blickarne raot sanningens brännpunkt. Sålunda födes inom samhället en mägtig religiös strömfåra, hvilken småningom i sitt lopp samlar många rätfc-sinniga hjertan, gradvis förbereder verldens eröfring åt Kristus, och låter motstånd och medel, fiender, och väö-ner, bidraga till framgången af detta stora v$rk. På detta satt skall de kristnes frivilliga förening öka deras förmåga och mångfalldiga deras krafter, och verlden skall på nytt uppfyllas af Kyrkor, hvilka motsvara menniskans verkliga behof, och som skola låta deras romvändelsenit hufvudsakligen framträda i deras egna verk. Nar med-lemmarnes af Kristi kropp andliga oberoende sålunda Ytfr-das, skall ingen af dem se sina förmögenheter tillintetgöras, ingen sträfvan skall bjifva oöytjtig, intet! lif, inftet arbete förloradt: ingen högre längtan fruktlös, ingeastämma modfälld, ingen suck ohörd. — Om några af dessa sköna slutföljder tyckas vilja uppstå oaktadt den religiösa stiftelsens närvarande form, är man då ej så mycket mera berättigad att vänta dem af kärlekens Kyrka? Aro de ej de naturliga följderne af det verk* som denna Kyrka måste åstadkomma? Hvilken annan Kyrka skuHe kunna med lika rätt påtrycka detta verk dess prägel af alhnännelighet? Hvilken annan skulle kunna, i samma grad, blifva verldens missionär? !

Sluteligen är det inom karlekens Kyrkai, 30m den kristna tanken ikläder sig dessi veikliga karlakjte*; ocfc in-tager silt ratta och slutliga rum. När den ur denna Kyrkas strider och erfarenheter hemtar den fuHhet och den rikedom, som den alltför ofta saknar, skall den theo-logiska vetenskapen i än flere fall förenas med det kristna lifvet; så att långt ifrån att, såsom man hittills kunnat se det, vara étt hinder för hvarandra, skola de genom* trônga och stärka hvarandra inbördes. Sålunda skall theo-logien, när den utgör en innerlig beståndsdel af Kyrkan, allt säkrare kunna leda hennes vandring. Den törst efter verklighet, den afsibak för de skolastiska formerna, som alltmera uttala sig inom detta område, sträfva efter att gifva den religiösa vetenskapen en mera praktisk rigt-ning, en mera speculativ och mindre dogmatisk, enmensk*-ligafre och mindre konstlad, enklare och mera andlig karakter. Den motsägelse emellan tanken och tron, hvilken man på ett besynnerligt sätt öfverdrifvit, förändrar sig och försvinner så småningom under inflytandet af den enhet, som har sin källa i kärleken. Då menniskoanden kommer i beröring med sanningen, tager också själen ftiera del i theologiens utveckling, och vidgar genom dess bistånd förståndskraftens område: den kristna vetenskapen tarer oss på en gång att bättre känna och tänka; och

alltmera fruktbärande i samma mån, som den afskuddar sig formalismens ok, gör den slut på rationalismens regering, som i bästa fallet endast är dess ofruktbara yttre skal, och låter bokstafvens dyrkan försvinna, hvilken systematiskt dömmer sig sjelf till att sönderétycka sanningen, Också kan hon icke uppnå målet, tala till själen,så val son till förnuftet, inverka på samvetet till följe af hennes eget inre varde, vara hela sanningen för mennv* skan, med mindre an hon eftereträfvar att införlifva sig med Evadgelii anda, hellre Hn att pryda sig med Bibelspråk lånade från alla de rigtningar, hvilka innefattas i den Heliga Skrift. Det ar på detta satt, som Kyrkan skall kunna lemna i arf åt verlden den vetenskap, hvars frö btef Qtsådt af Johannes i det apostoliska seklets jordr mån. Det är sålunda, som theologien skall troget åter-gifva denne apostels ståndpunkt, som den skall blifva den hufvudsakliga vetenskapen, och som, nar den mensk-liga och den evangeliska, sanningen alltmera {örenas, Kyrkan skall på alla håll kuona .befinna sig i enighetens vilkor. Det är också sålnada, sam den religiösa sanningen skall, åter blifva segrande, och som den, en mennisko-andens missionär, skall återfinna dess glömda eller förlorade språk; och som dea skall återspegla andens hela djup,, skall .hvaije uppriktigt sinne kunna igeokanna sig sjelf i den, och på sätt och vis ställas under sanningens inflytande. Johannis Evangelium innehåller grunddragen till en sådan vetenskap, och liksom en underpant gifven af den Heliga Anda på dess fullbordan inom Kyrkan. Och är ej detta den pligt, som den kristna tanken i våra dagar ålägger sig sjelf? Är det ej mot denna punkt, som dess naturliga, utveckling sträfvar? Sedan alla aodra vägar blifvit genomvandrade, hvilka leda till denna upphöjda bana kan icke theologien åtnöja sig med en obestämd aning om den väg hon bör följa. Hon gör sigicke allenast ett allt klarare begrepp om det mål hon bor eftersträfva; men hon gör ihärdiga, om också ej alltid segerrika ansträngningar, för att uppnå det Kyrkan eger ensam medlen att grunda den andliga enheten: den vetenskap, som utgör ett uttryek deraf, bör utgå från de själars arbete, hvilka äro verkeligen bildade i EvangeJii skola. Och på den punkt, på hvilken vi stå, är det lätt att öfvertyga sig att kärlekens grundsats, när den kastar sitt ljus öfver den menskliga personlighetens djup och leder tanken ända till dess urkälla, är ensam i stånd att erbjuda en grundval nog vidsträckt för att uppbära byggnaden af framtidens vetenskap.

Hvilken magt till mänsklighetens frid skulle ej en sådan Kyrka utveckla, när hon vandrade i ljuset af en sådan vetenskap, och när hennes prester blefve genom den Heliga Andas kraft, förvandlade till Apostlar, och hennes medlemmar till missionärer. Detta stora, eviga underverk skulle, liksom under den kristna tideräkningens första dagar, uppenbara himlen för menniskans blickar, och vara mägtigt att lyfta vårt tidehvarf till samma höjd som Pauli och Luthers. Och skulle det behöfvas mera för att vinna rättsinniga hjerlan, än Philippi ord till Natha-nael: »Kom, och se?» (Joh. Cap. I, v. 46). Hvarföre synas sådana utsigter, långt ifrån att ingifva oss ett heligt mod, endast liksom än mera förslafva oss under vårt elände? Hvarföre, när Gud erbjuder oss medlen att förbyta så många lidanden i tacksamma lofsånger, att ut»

29sprida i Verldöns natt eit så herrligt ljus, att ittVigä så många själar till ött högre Iif,. hvarföt^e skulle Vi, undet^-kufvöde obh utarmadé genom ett otacksamt miisstroende, uttömma våra ^krafter att gräfva efter uttorkacte källådror? Verket är svårt att företaga^ ékäll ni svara. Och om så vore7 gör sjetfvö naturen af våra ahdligä behof och Kyrkans närvarande tillstånd: dess utförande mihdre nödvändigt?- Ärf det i det ögonblick,1 då vårt vittaesbdrd kan rnest gagna «änningén, som tnan skulté se" oss be-éluth oss till tystnad, och skulle vi för att öy lir stri&en vSÖja den högstfr farans! Mundf Vi äktille då endabt JbJIP-vit kristne för att ställa vår egeh sjelfViska lycka undei* korsets skygd, för att glömma våra btöder och déh Gud, •sem alldrig glömmer oss? !Ack! Jåtom oös betätika, oni Kristus tvekbde att göra sig till étt oflfer för oss; ofeh om svårigheten af återkJsningens verk' ingaf honom någon förevändning »att afstå från detsamma? Och huru skalte vi ega mod att kalla oss efter hans n&mn, så länge häns uppoffring éj väcker inom oss ett behof att i vår ord*-ining blifva sanningens tnaHyrer?— Nej, grundläggandet ®f kärlekens Kyrka är icke ett verk sA ävfirt att utföra, *oiti vår andliga lättja skullé väja föreställa oss. Det är utan ttffvel långt mfndre svårt än grundläggandet af defc apostoliska Kyrkan, än af det isextottde éekléts, och ej tnyckel svårare än bildandet af Vfesi sekter ibland osä, b vilkas spridande icke «ro 1 utah betydelse. Öto vi förmådde att i détta verk erkänna den Mis&öh Gttd åfeg-¿er vår trohet, det apostlaembete, med hvilket han be-m

kläder oss, $å *iulk> vi| sp^rt *e< de hinder fflipsviwMi, hvjlka kunna möta deps utveckjiqg. Det $tår dessutom.

i ep s& nära förbjaitelse s#ed vår religkfeq historia, *tt ett visst antal öfvertygade, kfjptneq kraftig* uQ(for$ttid ¿kulle vara tillräckligt för att tillförsäkra det om segern: en ringa del jäst sätter hela degen i rörelse.

O Kristi Kyrka, hvars ungdom bar martyrdomens glödande insegel, bönens ensliga barn, född vid foten af ett kors, och som uppvexte bland bålen, återvänd till de känslor, som omgåfvo din vagga för att åter eröfra din krona. Man har kunnat anse din kraft vara för alltid bruten; och dina fiender, vittnen till svagheten af din tro och vordne mägtige till följe af din oförmåga, fira din snart förestående undergång. Men du har utan tvifvel medlen i händerne att komma deras förhoppningar på skam, och att hämnas på dem genom att låta deras förödmjukelse bidraga till deras frälsning. Men innan du går ut att eröfra de hjertan, hvilka äro dig lofvade, drag dig undan på »Oljoberget» för att hemta i Guds eget sköte en ny ungdom. Förlåtelsens dotter, segrande offer, ögonblicket är inne att, liksom i dina ärofulla dagar, med fruktan och tacksamhet omfatta den höga mission, som din Brudgum anförtrodt dig, på det du, sedan du troget uppfyllt den, åter må varda »prisad» bland menniskorna. Må dina första dagars Anda, kärlekens och ljusets Anda, åter blifva din ledare och rådgifvare; må han meddela dig sin mildhet och sin styrka, återskänka dig din ung-doms trö och förmågan att utföra dess verk; och mi han, i det han väcker dig till en daglig omvändelse till den gudomliga kärleken, gifva dig kraft att dertill omvända hela jorden! Amen.

*

Bihang.

Detta Bihang har hufvudsakligen afseende på den sjette föreläsningen.

Vår tid sysselsätter sig med skal med den ganska invecklade fråga» om Kyrkans organisation. Om denna fråga är af en för särskild natur för att behandlas i dessa föreläsningar,, tillåta mig likväl dess vigt och dess närvarande betydelse icke jatt med tystnad förbigä den: det skalle dessutom vara att utsätta mitt arbete för förebråelsen att vara alltför ofullständigt. Jag tror mig således göra en nyttig sak, då jag egnar de följande sidorna åt detta ämne, ehuru jag här blott kan teckna dess grunddrag. /

Före Kristi födelse framställer historien, i stället för Kyrkor, endast religiösa nationer. Å andra sidan kan ej det kristna samhället uppnå sitt mål uta t} att i dess full-het verkliggöra »de heligas samfund.» Se der hvarföre Kyrkan i våra dagar, långt ifrån att vara verkligt stadgad, ännu fullföljer verket af sin organisation. Från den ena förvandlingen till den andra, sträfvar hon alltmera att ikläda sig sin naturliga och slutliga form. Också kan man ej med någon säkerhet bestämma den, hvilken bästöfverensstämmer med vira religiösa behof, utan att känna de stora omskapningar, hvilka det kristna samhället undergått.

L&tom oss först anmärka, att det första seklets Kyrkas inre stär i det närmaste samband med sjelfva naturen af dess religiösa utveckling: och huru skulle ock denna Kyrka kunnat verka under formen af en karakter

motsatt till den anda, som lifyade henne? Den första ti-

1 ' ’* * 1 t den af hennes historia visar 6ss apostlarhe trogne lagens

föreskrifter, och utgörande ¿genom dén !ställhing!dé mrié-hade, Kyrkans medelpunkt.1 Dét1 ir1 åt déni! ^sotn émbétet att predika Evangelium är örifförtrodt1 (Ap. G. Gap. 6, V: 1-—A): man nedlägger för deraö fötter vinsté^ äf dé egodelar, som blifvit försålda ’for ätt änvätidaä tifl dé rättrognes underhåll (Ap. G Gap’ 4, v. 34, 35): Pfeträi synes i spetsen för de tott, oölf det inflytande "häri ut-öfvar tillförsäkrar hans mening segern inom Kyrkäns rådslag (Ap. G. Cap. 15, v. 7—12): vid hans örd straffiörs Ananias och Saphira genom en hastig död för en ! öfver-lagd lögn (Ap. G. Cap. 3 ,’v. f—10): Kyrkans ledning tillkommer således auktoritetens apostlaskap, apostlaskapét med gudomlig rätt: ‘den religiösa församlingen hvifar på grundvalen af en'lydbad efter lägens andä. — Den andrå tidpunkten för den apostoliska ifyrkans utveckling vioär oss deremot församlingar, frigjörda fråti lagens ök, bbh styrda ej endast af apostlar, men ock äf krifetn^, hvilka hafva magt att förkunna Evangelium; I stkllet iför att bära den ensidiga. prägel, sqro for^t utip^rk^ ^et^pma,omskapasapoatlaskapet så småningom

genom Pauli verk^ samhet, isynDerhét som héft var kallad iHl predikoembdtét på ett helt annat satt än de fcolf: med hvarje deg okas fersattrtrojgens relativa vigt. Till en visé grad beroende af densamma, beHJnnçrs dess ledare och hejdar mera blanda sig med hjordens öfriga medlemmar, och trad* snart i stället ftfr ttettna pâ güdomfig rätt hvilande myridighet, som; ålade ftrsainliftgen sina beslut t den ¡ändiigå friheten ntträpget i Kÿrkans styrelse Kksöfri i det kristna lifvet : presten har i främsta‘romaiet sin personliga fetfakter ätt tacfcaför det inflytande han uUJfvar på själarpet hati begagnar sig irf öfVertygelsen i stället fö* atf Vtfjg herrska Ofver mén^ diskornas sam veteo. Långt ifrån att, liksom Petrué, b&-täpna *ig med aiiktöriteften, tager Paulos mer* sm titt-fly gt tiW bevisningen; och i &4r med detsamma han bemödar sig att öfVertyga sinnerta och vinna menniskornes hjertan, påtrycker han sin- predikan en personligare prägel.

SitfteHgén, till följe af Johiannis hufvudgrund&ats eller öf den allmänna rigtniftge«* af ^tons théologi, förblandar han aposteln med församlingen, eller gör af presten <én troène5, och aff den troende en prest. Kärlekens apostel tijiprepöf tinder öMa former för lama bröder: »Mine kärå’-%le älskom hfrarannan inbördes» (1 Joh. Cap. 3 , v.

Göp. 4, v. t, ÏI, %\ élc.), och stiftar, till felje af denna kärlek,1 den fullkom%aöte jemnlikhet emellan dèè wtö lärei-, och de soin undervisas. Det är på detta feöto, feom herden införlifvas med hjorden; sem hvarçe tfo^ ende kan vara en atodKg medelpunkt för den fötfsamimg,hvilken han tillhör; och som denna samvetets republik utbildar sig, i hvilken den enskilte utöfvar på mängden, och mängden på den enskilte, ett fortfarande och verkligt inflytande, och der tankarnes omedelbara utbyte, an-darnes förening och själarnee gemenskap Mifva den natiuv liga formen' för Kyrkans lif.

Ju mera Kyrkan aflägsnade sig frän det första seklet, ju mera magt hon tillvullade sig öfyer den tidens samhällen,. desto mera säg man henne också luta åt katolicismen, till hvilken hon så småningom slöt sig helt och hållet. Det är på samma sätt, man i en sednare tid såg henne i protestantismen söka en medelpunkt. Man känner ganska väl att dessa begge .lärobyggnader motsvaras af en olika kyrklig form. Auktoritetens grundsats^ som ligger till grund fölr den katolska stiftelsen, vill alltmera tillintetgöra den enskilte genom församlingen, församlingen -genom Kyrkan, Kyrkan genom prestväldet, och detta genom den Heliga Stolen. Ur katolicismens synpunkt är Kyrkan presterskapet, hvilket inom sig sluter eller ersätter Kyrkan, det vill säga de troendes samfund. Här kan således endast blifva frågan om. presterskapet: Kyrkan är i sjelfva verket ännu ej till; och en sådan religiös form, Jfcörhätida nyttig i de tider då det kristna samhället, för att kunna utbilda sig, behöfde ett strängt Éörmynderskap, öfverensstflmmer ej mera mera med det menskliga samvetets närvarande utveckling. Det allmänna faktum, hvilket våra tider klarast framställer och hvilket utgör den nyare historiens minst tvifvelaktiga slutsats,är personlighetens allt mera stigande frigörelse från de massor, hvilka fordom undanträngde den. Den andliga personlighetens utbildning, vilkoret och medlet för själar-nes getfienskap, synes vara liksom målet för den långsamma och dunkla pilgrimsfärd, som ihehskligheten tillrygga lägger. Men långt ifrån att erbjuda en saker till-flygtsort åt den kristna personligheten, måste den katolska stiftelsen, till följe af dess skaplvnne, nödvändigt betrakta den såsom sin farligaste fiende: så att då den menskliga historien numera följer en stråt, som är motsatt katolicismens, skall hon en gång se sig tvungen att störta den såsom ett vanmägtigt hinder i dess väg.

Då den protestantiska Kyrkan förflyttade auktoriteten från katolska Kyrkans synliga) öfverhufvud till den Heliga Skrift, uttog hon ett stort steg till det menskliga samvetets befrielse, och satte dét hädanefter i skygd för det godtycke, som vidlåder hyarje falsk ställning. De skrifna symbolerne,' de kyrkliga förordningarne, hvilka bestämde det religiösa lifvets officiella utveckling, måste påtrycka denna Kyrka prägeln af en nationel stiftelse. Men styrd efter en styrelseform af en mer eller mindre abstrakt natur, upphörde hon snart att framställa en tillräckligt sammanhängande kropp för att kunna, liksom den katolska Kyrkan, försvara sig genom presterskapets organisation, men å en annan sida kan hon, fastän på sätt och vis öppen för en hvar, ikläda sig en nog personlig form för att väcka oberoende ôfverty’gelser, och vara nog fri i sina handfingar> för att utöfva på menniskorhas själar en

30stark och varaktig inverkan. Häraf blir tydligt, att, om den katolska Kyrkan hvilar för tungt på menniskornes samveten for att kunna omskapas utan hvälfntngar, kan dere-mot den protestantiska Kyrkan lätt uppslukas af staten, hvars tillhörighet hon under sin nationella form hädanefter förblifver.

Den protestantiska Kyrkan,v i allmänhet betraktad, innesluter dess medlemmars verksamhet inom vissa grän-sör. Långt ifrån att, enligt tidens fordringar., kalla dem att deltaga i hennes styrelse, befinner hon sig ännu i flere fall under presterskapets beroende. Mera mensklig än Roms Kyrka, kan hon likväl ej, till följe af sin na-tionella karakter, på ett naturligt sätt föra den krifctne till dftt v religiösa oberoendet: presten förblifver för mycket herde, församlingen for mycket hjord. 1 brist af ett ftr honom sjelf egendomligt, andligt lif, blir den förre passiv till och med under Gudstjenstens innerligaste och mest högtidliga handlingar: Kyrkan beväpnär 6ig alltid med $in myndighet emot den troende vid hvarje hennes beröring mod honom. . Med ett ord, den religiösa énigheten är visst icke på väg att utbilda sig, såsom man getfna ville hoppas;

Än mera. Sedan den protestantiska Kyrkan i all-jnänhet iklädt sig karakteren af en natidnal-sttftelse och på sätt och vis borde tjena till stöd åt Staten> blef hon den sednares verktyg, under det h*n trodde sig vära 4ess medhjelpare. , Flere orsaker bidrögo till att göra hennes försnidg med Staten lika nattirlig, som i vissafall helsosam. Icke dess mindre, sedan Kyrkan sålunda blifvit införlifvad med nationen, Mef det hennes skyldighet att styra alla skiljda sinnen, och att, s&vidt det stod i hennes magt, omskapa samhället efter hennes förebild. Till följe af hennes karakter^ blef det hennes pligt att atöfva ett mer eller mindre tyranniskt väkle, eller att inom staten bilda ett officiellt religiöst samvete. Men låt n&gra af henneé medlemmars religiösa öfvertygeJser fram~ ställa en theologi af nog kraftig färgton för att ej vara i allas smak, så uppst&r snart inom Kyrkans sköte eri glödande stnd, som fordrar till och med af liknöjda sin* nen ett fruktlöst motstånd. Häraf uppkomma till henne# stora skada de bedrtffligaste stridigheter. Kyrkan, sön* detsliteo i dess eget inre, borde ändå hålla folket under sitt 'fttemynderakap, mee meddelar snart it detsamma deA feber, som brinner inom henne sjelf: den strid bon ut* kttmpar, intränger aUtméra i Staten, och ikläder sig, till följe af en aådan sammanstötning af för hvarandra frem-mande elementer, den allvarligaste karakter. Ett sådänt sakernas tillstånd innesluter fröet till én revolution; och hvar och en kan erinra sig flere fall, då revolutionen (»ed fruktansvärt! styrka utgått ur sådana förhållanden. Om en statskyrka, inom hvilken ett kristligt lif med afia dess följder utVecklar sig, skulle vilja på fullt allvar göra •sm officiella karakter gällande, skall man ¡ftitr eller sed-nare se henne framkalla en brytning, hvars följder lätt kunna omstörta samhället. Det finnes intet annat verk-samtmedel att förekomma- en sådan olyöka,än en uppriktig skillsmessa emellan Kyrka och Stat.

Nödvändigheten, ja an mera det magtpåliggande nödr tvånget af denna skillsmessa harleder sig dessutom från flera andra omständigheter. Det ohetoende, för hvilket den menskliga vetenskapen i mer än ett fall har att tacka protestantismen, har alltmera underlättat den naturrättens utveckling, som eftersträfvar att hinna de bästa medlen att tillfredställa menniskans jordiska och materiella behof; Då den jagar efter lösningen af detta problem, har denna naturrätt ej blott undandragit sig hvarje religiöst inflytande, men (len har bidragit till att från Statskyrkornas förmynderskap frigöra det samhälle, som dessa Kyrkor icke dessmindre försökte att qvarhålla under* deras välde. Lagarna och institutionerna, så småningoiin underkastade dess inflytande och iftförlifvande sig med .dess anda, bidraga till att förstora det afstånd, hvilket skiljer nationen från i Kyrkaa Staten blir allt mera fremmande för den religiösa stiftdseh, hvilken ser sig så småningom isolerad inom samhället. Denna isolering, hvilken alltmfera bevisar statskyrkornas oförmåga, bör naturligtvis 1 föröka 'den dofva jäéningeri inom menniskorn&s sinnen. Dessa Kyrkor* be-fkma sig såledesy oaitadt deras kraftigiasté stöds nitiska sträfvaniden, allt mindre öch mindre i tillfälle att tillfredsställa de behof, h vilka blifvit väckta genbm deras egen utveckling, och äro hädanefter utsatta för att förfalla under tyngden af en förtidig ålderdom, såvida de ej veta att föryngra sig sjelfva genom en uppigtig omskapning.Man finner således Jtyt, att den nya tidens Stat följer en rigtning, som är motsatt Statsky rkornes, hvillka under de jordiska och die andliga intressenas skenbara harmoni dolja den sorgligaste splittring. Närvarande tids erfarenheter tvinga oss att förr eller sedhare erkänna, att det verkliga medlet att förena Staten och Kyrkan består i att åtskilja dem. Den materiela förening, som i sjelfva verket åt-skijer dem lika mycket som deras skllsmessa förenar dem, förblifver alltid den: farligaste inbillning.

Naturrätten, 90ih sålunda alltmera lösrycker sig från det religiösa området, utom hvilket den utvecklar sig, rör sig; alltmera på det menskliga lifvets yta, och ikläder sig en aiotKyrkanfiendtlig käråkter. Staten* som på sätt och vis representerar den,- visar sig alltmera vilja undan^ tränga den religiösa stiftelseo; 'och detta så kraftigt, att dén moraliska söädring, som éger rum emellan denna stiftelse och Staten, måste nödvändigt sluta med en uppenbar skilsmässa. Til) hälften -öfvergifven äf samhället och bepoende dessutom af1 staten, ser sig Kyrkan alltmera tvungen latt trädaidesstjehst eller att underkasta sig dess herra väHéj Det är på detta sätt, som staten, genom sjelfva naturen af de tjenster den bevisar statskyrkorna, så småningom undergräfver tillvaron af dessa kyrkor, hvilka; alltmera försvagadé, m$ste hemfalla under dess magt. Den inre strid, som uppenbarar sig emellan religionen och naturrätten, afkläder den sednare alltmera dess moraliska skaplynne, uppmanar den att bémägtiga sig samhället, och att efterstrclfva medlen att styra 1 detefter dess vilja. På detta sätt uppkommer socialismen!, hvilken ersätter Kyrkan genom Staten, «ch bar sin ursprungliga åkalla i den andliga skilsmessan emellan det politiska och det religiosa området, hvilken ar en naturlig frukt al daras materiella förening, det viU sttga i tiW-varon af nationalreligionen)« eUer statskyrkorna.

Den sakernas ställning, soffi vi beskrifvit, ooh i hvilken vi befinna oss, visar således, att den timma Or slagen, då en sådan allmän den religiosa atiftefaens wn-skapning kan och måste försiggå. Bo sådan «makapning förutsBtter, såsom vi sett det, Kyrkans ooh Statens ro»-teriella åtskiljande. Men om den ej skall forblifva afrukt» bar eller blifva ett bålverk för den dogmatiska tnåogsint-heten, miste denna skilsmessa ega ram tttl folje-af, eo grundsats, eUer åtminstone tjena till medel for utvecklingen af en grundsats. Dessutom måste denna grandsats vara af den natur, att dea kan motsvara de raligiSsa

behof, hvilka göra sig -gattande i vlrt tidehvarf: med andra ord, an aidan grundsats Iran, såsom jagsöktvisa i iletta arbete, endast varkärlekens »efter Andaru» Den religiosa grundsatsen skall, d& den återeröfrat dess verkliga och ratta ställning, fitiar ilifva mttgtig att låta ett

nytt lif genomströmma atatskrappen, utOfva ett omedel

barare inflytande på bestående lagar och stiftelser, odh

andligen foveaa Kyrkan och Staten, d» ikristné och nationen.

Men för att an klarare bevisa sanningen af det föregående, viU jag försöka att besvara tventle i frågor.Försia frågan. Hvilken ar samhällets närvarande sttHning med afseende pft dess inre sammansättning?

Låtom oss påminna oss, att på grunden af katolicismen och under dess beskydd, utbildade sig ett mer eller mindre hierarkiskt samhälle, styrdt af adeln, hvilken utgjorde dess medelpunkt. Under protestantismens inflytande såg denna samhällsklass den nyare tidens tredje stånd resa sig emot dénsamma och riktadt genom vetenskapens och industriens utveckling, hvars förnämsta verktyg det var, delade detta stånd med dess medtäflare samhällets styrelse öfverallt der det ej ryckte magten ur dess hander. Den samhällskropp, hvilken sålunda utbildats under den katolska och den protestantiska Kyrkans skygd, ar uppenbarligen ofullständig, och sluter, som man lätt kaft finna, inom sig alla elementernfe till en hemlig och förferlig kamp. Också, hvilka försök har man ej gjofdt for att organisera ytterligare en samhällsklass mag-tig att göra de begge föregående motstånd ? Men som denna klass ej, liksom de begge andra, kunde grunda sig på en religiös grundsats, hvilade den endast på en politisk grundval, och såg sig till .följe häraf dömd till en ofruktbar tillvaro: det var derföre som den, ehuru beständigt beredd att reformera sig, icke dess mindre försvunnit från skådeplatsen. Dessa obestridliga fakta bevisa tvenne -sanningar: den första, att samhällskroppen ännu ej ar fullständigt organ;serad, emedan skiljda klasser ej ännu utgöra samhället: den andra, att ingen af de grundsatser, på hvilka samhället hittills hvifat, och somuppstått under katolicismens eller protestantismens inflytande, innehåller tillräckliga beståndsdelar för detta samhälles slutliga organisation. Än mera. Sedan dessa grundsatser äro uttömda och sedau de begge klasser, hvilka de uppehöllo, allt mera söndra sig, består samhället nästan blott af spridda intressen utan verklig sammanhållning och hvilka det första vindkast kan bortsopa. Också ökar sig med hvarje dag den tomhet, som råder inom desa sköte. Vårt samhälle synes alltmera sträfva efter att sammansmälta till en omätlig menmsko*myrstack^ hva» rest individerne äro blandade om hvarandra utan att derföre vara förenade, ett slags

Babels torn, som närer aUa slag af egennytta och sjelfviskhet, öppnar banan för alla passioner och öfverlemnar mensklighe^en till rof åt de slugaste och tilkagsnaste. Under det frätande inflytandet af det sedeförderf, hvilket öfverallt upplöser de heligaste band, sönderfaller så småningom samhället till stoft. Försänkt i en inre upplösning har det till stödje-mur endast lagarnes bräckliga välde.

De individuella menniskoödenas hemlighetsfulla sammanlänkning utvisar mensklighetens ursprungliga enhet. Syndens ej mindre hemlighetsfulla faktum har, såsom vi dagligen se det, brutit densa naturliga enhet och, att jag så må säga, söndersplittrat den i på hvarandra af-uncjsjuka personligheter. Den gudomliga nåden — O outgrundliga barmhertighet! — bar skänkt oss medlen att återvinna den förlorade enheten, eller snarare att höja oss till en högre, till en medveten och personlig enhet,ej endast till blotta naturens, men till viljans, ej blott till en instinktmessig men till en frivillig énhet, med andra ord, till föreningen genom karleken. Också skall ej den menskliga historien uppnå det mål, som en osynlig hand utstakar för densamma, förr än menskligheten åter bildar en enhet, det vill säga nar hon skall eftersträfva att utgöra en enda slägt, eller då Kyrkan och staten verkligen skola kunna sammansmälta med hvarandra. En sådan enhetens återupprättelse är religiös till sin natur, och kan således fullbordas endast genom den religiösa grundsatsens medel. Det är derföre, som hvarje religion måste gifva lif åt ett samhälle, hvars verkliga enhet kan mätas genom den höjd af andlighet, hvilken utmärker den grundsats, som utgör detta samhälles medelpunkt, och hvars förfall står i förhållande till den bristande andligheten hos denna grundsats. Härifrån härleder sig den grad af både sanning och lögn, hvilken det menskliga samhället kommer att innehålla ända till dess slutliga pånyttfödelse. Häraf följer, att det endast är kärlekens grundsats, som kan grundlägga framtidens Kyrka, det vill säga, så småningom göra de kristna Kyrkornas medlemmar till verkliga medlemmar af en gemensam slägt; att det är, till följe af denna grundsats, som de falska förhållanden, hvilka möta våra blickar, skola del ena efter det andra kunna förvandlas utan skakningar och till sanningens ära; med ett ord, att det endast är genom tillkommelsen af en Kyrka, hvilken hvilar på denna grundval, som verldens pånyttfödelse kan ega rum. Och som

31de källor, hvilka kommo våra fäders institutioner att blomstra, så småningom uttorkat, som samhället befinner sig i ett fruktansvärdt tillstånd åf upplösning, och de mot hvarandra fiendtliga krafter, hvilka kämpa om detsamma, sedan de ej mera ega någon tillräcklig motvigt, synas understundom vilja spränga det i stycken, är det säkert att stunden är kommen för att med kraft och mod arbeta på grundläggandet af kärlekens Kyrka. På ^detta sätt skall man, så småningom, se en lefvande de mensk-liga ödenas gemensamma ansvarighet utbilda sig, hvilken skall drifva sinnena att éftersträfva ett gemensamt mål, och som skall komma försvunna århundradens eröfringar att bidraga till samhällskroppens utveckling och fulländning.

Andra frågan. Hvilket är Kyrkans närvarande tillstånd med afseende på dess inre organisation?

Auktoritetens och trons begge Kyrkor kunna ej, såsom vi redan visat det, fullt tillfredsställa våra religiösa behof; härom vittna, bland otaliga andra fakta, de sträf-vanden i olika rigtningar efter en Kyrkans pånyttfödelse, hvilka uppenbara sig inom hennes sköte, och de talrika sekter, hvilka hafva deras ursprung i dessa sträfvanden. Å en annan sida är det klart, att'såväl inom auktoritetens Kyrka, som inom trons, frigör sig det individuella samvetet alltmera: och detta är så tydligt, att om man ställer sig på en religiös ståndpunkt är det lätt att inse, det den menskliga historien har till syfte den stigande utbildningen af den andliga personligheten, medlet för»Kristi kropps» fullbordan. Derföre är det ock nödvändigt att den menskliga personligheten hemtar sin lifskraft och har sin rot i en religiös grundsats; hvarom ej kan den icke utveckla sig under strälarna från en klar himmel. »Auktoritetens och trons Kyrkor kunna ej, under deras närvarande form, erbjuda åt denna personlighet den näring den behöfver: ej allenast derföre att de skilja sig från hvarandra till följe af sjelfva den grundsats, hvarifrån de utgå, och visa sig derigenom vara ofullständiga; men isyn* nerhet derföre att de, och serdeles auktoritetens Kyrka, bibehålla alltför många jordiska beståndsdelar för att kunna ikläda sig en tillräckligt andlig karakter. Häraf följer, att, då den religiösa personligheten ej finner ett tillfredsställande stöd i någondera af dessa Kyrkor, den hvilar på ingenting annat än sig sjelf, ofta urartar till sjelfviskhet, och gör de största afvikelser förklarliga. Utan tvifvel bör den religiösa. personlighetens obestridliga framsteg, hvilka ega rum under våra ögon, sluteligen tjena kristendomens intressen, i hvilka den har sin källa, och som framförallt är samvetets religion, när

samvetet uppfattas i hela dess styrka och djup. Men, som individualiteten, när den ej kan hemta sin näring från Kyrkan, naturligtvis hemtar den från sig sjelf och sålunda befinner sig mer eller mindre på egennyttans brant, sy-
4 nes den stundom vilja vända sig emot sig sjelf, och i ställét för ett medel blifva det farligaste hinder. Det är på detta sätt, som trons och auktoritetens Kyrkor, med detsamma de visa sig oförmögna att tillfredätälla våraioförgäqgligaste andliga behof, så småningom upplösa sig, och som de i sjelfva verket endast aro sekter, se de sig hotade att sönderfalla i sekter, eller att utslockna under formalismens inflytande. Också, om ni intränger under ytan af deras yttre organisation, skall ni finna dem i ett tillstånd af söndring, som det skulle vara svårt att förneka: så att, långt ifrån att kunna uppställa en kraftig damm emot den allmänna samhäljsupplösningens ström, kunna de olyckligtvis endast öka den genom deras svaghet, hvarom händelserna, sedda på nära håll, alltför tydligt bära vittne. Hvar finnes således i denna syndaflod den ark, som är bestämd att uppsamla den religiösa stiftelsens och samhällets spillror, om ej. i kärlekens Kyrka? Denna Kyrka ensam kan hädanefter rädda de förflutna tidernas kyrkor fråq ett oundvikligt skeppsbrott f genom att erbjuda dem medlen till en pånyttfödelse, som motsvarar de religiösa behofyens fordringar. Det är h§nne det tillhör att göra de sträfvanden efter det menskliga broderskapet fruktbärande, hvilka uppenbara sig öfverallt omkring oss, och som, under inflytandet af den tomhet, i hvilken vi lefva, aro utsatta för att urarta på ett be-dröfligt sätt. Det är hon, som bör påtrycka den religiösa stiftelsen en allmännelig prägel, och på detta sätt beröfva dissensen rättigheten och den verkliga orsaken till dess tjllvaro.

Såvida detta är förhållandet, på hvilken punkt uppmanar oss det närvarande ögonblickets ställning att huf-yud^akligen rigta vår uppmärksamhet?Framförallt på vilkoren för individualitetens naturenliga utveckling inom den religiösa vetenskapens rymder, inom området för Kyrkans organisation och inom det kristna lifvets.

Inom den religiösa vetenskapen. Theologien, upprunnen ur Kyrkans lif och behof, hvars fullkomligaste uttryck den i vissa fall är, har en historia byggd på samma grund som denna Kyrkas: och det är klart att den ej kan befinna sig i en välgörande utvecklings vilkor, så länge den ej eftersträfvar ett allt djupare lif, eller att följer en alltmera evajjgelisk rigtning. Det är således nödvändigt för densamma, för att kunna fortgå på framåtskridandets väg, att gå till grunden af de vetenskapliga slutsatser, som innefattas i kärlekens »efter Andan» stora grundsats.

Vi hafva sett det, att tänka är detsamma som att lefva, att rikta sig, att vara till, att skapa. Då theologien fullföljer detta stora mål, antager den en mera personlig och mera mensklig karakter, visar sig ånyo fruktbärande, och genom rikedomen af dess sträfvanden höjer den sig vida öfver den tomma intellektualismen, hvilken törhända är dess farligaste klippa. Det är på detta sätt den blir en universal vetenskap, och som den, ej mindre mångsidig hvad formen angår, fåstän i sjelfva grunden alltid öfverensstämmande med sig sjelf, har magt att leda Kyrkan på framtidens bana.

Men för att grundlägga en sådan vetenskap, är det utan tvifvel nödvändigt att lefva i en verklig frihets luft-streck, och att afstå från hvarje förutfattad bestämd mening. Äfven om man åtnöjde sig med att mot hvarje nytt theologiens framsteg uppresa de officiella traditionernas hinder, eller, om man så vill, en afgörande förkastelse* dom, huru skulle den kunna höja sig till den värdighet, som tillkommer densamma? Hvad skulle den vara, om ej en mer eller mindre allvarlig lek med några öfverens-komna yttre former, en bedräglig skyddsmur upprest emot sanningen, och för att ej rent ut säga, såsom det ofta blifvit sagd t, den sämst uppställda af alla vetenskaper?

Ett andra vilkor för theologiens pånyttfödelse är att Kyrkan må kunna, när hon så aktar nödigt, deraf göra behöfliga tillämpningar; och att hon, för detta ändamål, mer och mer frigör sig från hvarje annat beroende än sanningens; och att hon tillförsäkrar sig medlen att så småningom förändra sin tillvaros yttre former, utan att se sig på något sätt derifrån förhindrad genom sin officiella karakter.

Inom området af Kyrkans organisation. Då hvarje församling grundar sin organisation på kärlekens grundsats, eftersträfvar den att utgöra en bestämd religiös personlighet. Den måste i detta fall ega frihet att utveckla sig enligt naturen af dess andliga behof; den måste ega förmåga att gifva sig sjelf en organisation, som är öfver-ensstämmande med den allmänna karakteren af det inre lif, hvilket är egendomligt för densamma; på det att, under de strider, hvilka den är kallad att genomgå, denmå så småningom kunna höja sig till det religiösa oberoendet, det vill säga uppstiga från en blotta församlings ståndpunkt till en verklig Kyrkas.

Detta är icke allt, och man kan ej vilja stifta lika

många Kyrkor, som det finnes kyrkosamfund. Försam-lingarnes andliga individualitet, hvilken bör samvetsgraunt vördas, har till slutföljd att förena och icke att åtskilja; så att de serskilta Kyrkorna på ett naturenligt sätt tjena till medel för att grundlägga Kyrkan. Från denna skiljaktighet måste således en lefvande, organisk enhet uppstå, grundad på friheten. Det är derföre, som hvarje serskilt församling i och med detsamma den eftersträfvar -att bilda Kyrkan, också sträfvar efter att allt innerligare förena sig med de andra kyrkosamfunden, och att genom denna förening utgöra »Kristi kropp.» På detta sätt tillhör hvarje församling, sålunda omskapad till en verkande lem af denna kropp, på ett andligt sätt, alla de öfriga,

och gör dessa så myckej lättare delaktige af dess eget

inre lif, som den sjelf kommer mera i åtnjutande af den upplysning, hvaraf deras erfarenhet satt dem i besittning. Det är på detta sätt, som Kyrkan, utan att upphöra att vara missionär, så småningom bildar »de heligas samfund», som hon genom den frihet, af hvilken hon njuter, kan mäta höjden af sin enighet, och som hon, med den böjligaste form, förenar den mest bestämdt uttalade karakter.

Sluteligen på det kristna lifvets område. Det är genom att tillegna sig en sjelfständig och personlig tro,som den trogne kan Öka församlingens andliga rikedomar med hvad han sjelf eger innerligast, liksom det är genom medlet af hans individualitet, som församlingen ökar Kyrkans andliga skatter. Det ar på detta sätt, som den kristne utgör en till det helas fullstandighet bidragande del af församlingen, lika såsom denna af den religiösa stiftelsen. Det ar derföre, som hvar och en efter sin förmåga måste bidraga till det kristna samvetets gradvisa frigörelse från hvarje annan myndighet an Jesu Kristi. Då man staller sig på denna ståndpunkt, skall man latt inse huru vigtigt det det ar att den presterliga verksamheten må med urskiljning vara lämpad efter de olika med-lemmarnes af församlingen andliga utveckling; hvilken* varsamhet Kristi tjenare ar kallad att visa i frågan om det menskliga samvetets ledning; huru grannlaga och välbetänkt det inflytande bör vara, som han utöfvar; huru mycken kärlek, huru mycken aktning han måste ådagalägga för att verka på själarne. Hans mission är att så småningom utbilda den rättrognes andliga individualitet, eller att iära honom att göra Kristus till hans herde, den Helige Ande till hans ledare, bönen till hans gudstjenst, och det kristna lifvets utöfning till hans trosbekännelse. Det är på detta sätt presten alltmera framstår som sina församlingsboers verkliga broder: predikan antager alltmera formen af ett själens samtal med en annan själ, och blir den naturliga bilden eller återstrålningen af det inre lifvet. Låtom oss dessutom ej förgäta att, för att bättre kunna öfvervinna den fördom, som utgör vårtförsta moraliska fosterland, måste man i mer än ett fall börja med att skona den, och, för att underlätta den andliga personlighetens utveckling, véta att öfverse med det, som ej kunde utan för många olägenheter genast bekämpas. Ty om, å ena sidan, öfvertygelsen måste öppet uttala sig och sanningen »predikas på taken» (Matth. Cap. 10, v. 27), kan, å en annan sida, ingenting vara mera stridande emot den kristliga försigtigheten, än att utan förberedelse framställa för själarna en andlig uppfattning, som skulle alltför mycket öfverstiga deras utveckling, och hvilket utan någon fromma för Kyrkan skulle hafva till följd att aflägsna många själar ifrån lif-vets väg. Den troendes religiösa utveckling, eller, om man så vill, helgelsen är ett i högsta grad personligt verk, hvars karakter Gud genom sitt eget efterdöme lärer oss att vörda. Sådan har Han uppenbarat sig för oss under seklernas lopp i sina förhållanden till mensk-ligheten, sådan uppenbarar Han sig ännu i dag i sitt förhållande till den kristne. I bokhandeln finnas äfven följande af Mamsell **Fr. Bremer** dels öfversedda, dels öfversatta skrifter:

1) *Den Heliga Andas Döpelse.* Religionstal öfver orden: »Det dop, som oss saliga gör, icke det, som rentvager köttsens smitta, utan ett godt samvetets förbindelse till Gud, genom Jesu Kristi uppståndelse.» (Petr. Ep. I, Cap. 3. v. 21). Hållet i Franska reformerta kyrkan i Stockholm den 4 November 1855 af P. Trottet. Pris: 42 sk. B:ko.

2) *Om myndigheten och om ingifvelsen i den Heliga Skrift.* Af P. Trottet. Pris: 8 sk. B:ko.

3) *Den Kristnes pligt och våra dagars religiösa rörelse.* Religionstal öfver Pauli Epistel till de Romare, Cap. 12, v. 1—2, hållet i Franska reformerta kyrkan i Stockholm den 7 Oktober 1855, af P. Trottet. Pris: 8 sk. B:ko.

4) *Om Sanningen inom Sanningen.* Föredrag af P. Trottet, hållet i Franska reformerta kyrkan i Stockholm, Maj

1854. Pris: 46 sk. B:ko.

*